

GİRİŞ

O danızın penceresinden dışarıdaki manzarayı seyrettiğinizde, hayatınız boyunca aldığınız telkinden dolayı, bu manzarayı gözlerinizle gördüğünüzü zannedersiniz. Oysa gerçek böyle değildir. Çünkü siz gözlerinizle dışarıdaki bir manzarayı görmezsiniz. Siz, beyninizin içinde oluşan manzaraya ait görüntüyü görürsünüz. Bu bir tahmin ya da bir felsefe değil, bilimsel bir gerçektir.

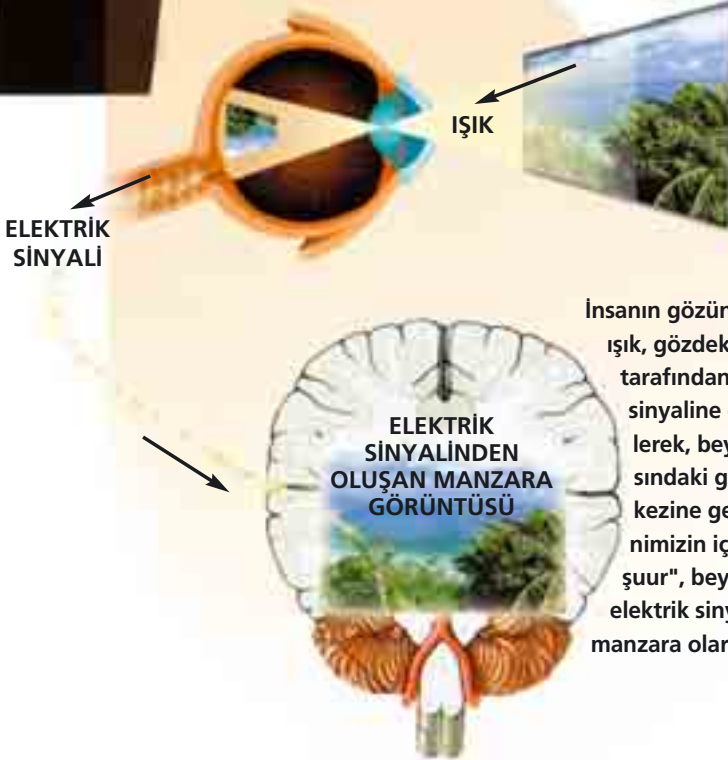
Görme olayının nasıl gerçekleştiği hatırlandığında bu konu daha açık olarak anlaşılacaktır. Göz, sadece, kendisine ulaşan ışığı, retinasındaki hücreler sayesinde elektrik sinyaline çevirmekle görevlidir. Bu elektrik sinyali ise, beyninizdeki görme merkezine ulaşır. Daha sonra bu elektrik sinyalleri, pencerenizden gördüğünüz manzaranın görüntüsünü oluştururlar. Sonuç olarak, görüntünün olduğu yer beyninizdir. Ve siz beyninizin içindeki manzarayı görürsünüz, evinizin dışındaki manzarayı değil.

Örneğin yan sayfadaki resimde, pencereden bakan insanın gözüne dışarıdan "ışık" ulaşmaktadır. Bu ışık, gözdeki hücreler tarafından elektrik sinyaline dönüştürülerek, bu insanın beyninin arka kısmında yer alan küçük görme merkezine gelir. Ve bu elektrik sinyalleri, beyinde bir manzara görüntüsü oluşturur. Gerçekte, beynimizin içi açılrsa, burada bu manzaraya ait bir görüntü bulamayız. Ancak, beynimizin içindeki bir şuur, beyne gelen elektrik sinyallerini manzara olarak algılar. Peki beynin içinde, gözü, göz hücreleri, retinası olmadan, elektrik sinyallerini bir manzara olarak algılayan şuur nedir, kime aittir?

Aynı durum şu anda okumakta olduğunuz kitap için de geçerlidir. Gözlerinize gelen ışığın elektrik sinyallerine çevrilerek beyninize ulaşması sonucunda, beyninizde bu kitabın görüntüsü oluşur. Yani kitap şu anda sizin dışınızda değil, içinde, beyninizin arka kısmındaki görme merkezindedir. Belki kitabın sertliğini elinizde

Pencereden dışarıdaki manzaraya bakan bir insan, gerçekte, dışarıdaki değil, beynindeki manzaraya ait görüntüyü seyreder.

İnsanın gözüne ulaşan ışık, gözdeki hücreler tarafından elektrik sinyaline dönüştürülerek, beyin arkasındaki görme merkezine gelir. Ve beynimizin içindeki "bir şuur", beyne gelen elektrik sinyallerini manzara olarak algılar.

YAZAR

SAYFA DÜZENİ

MATBAA

KİTABEVİ

CİLTLEME

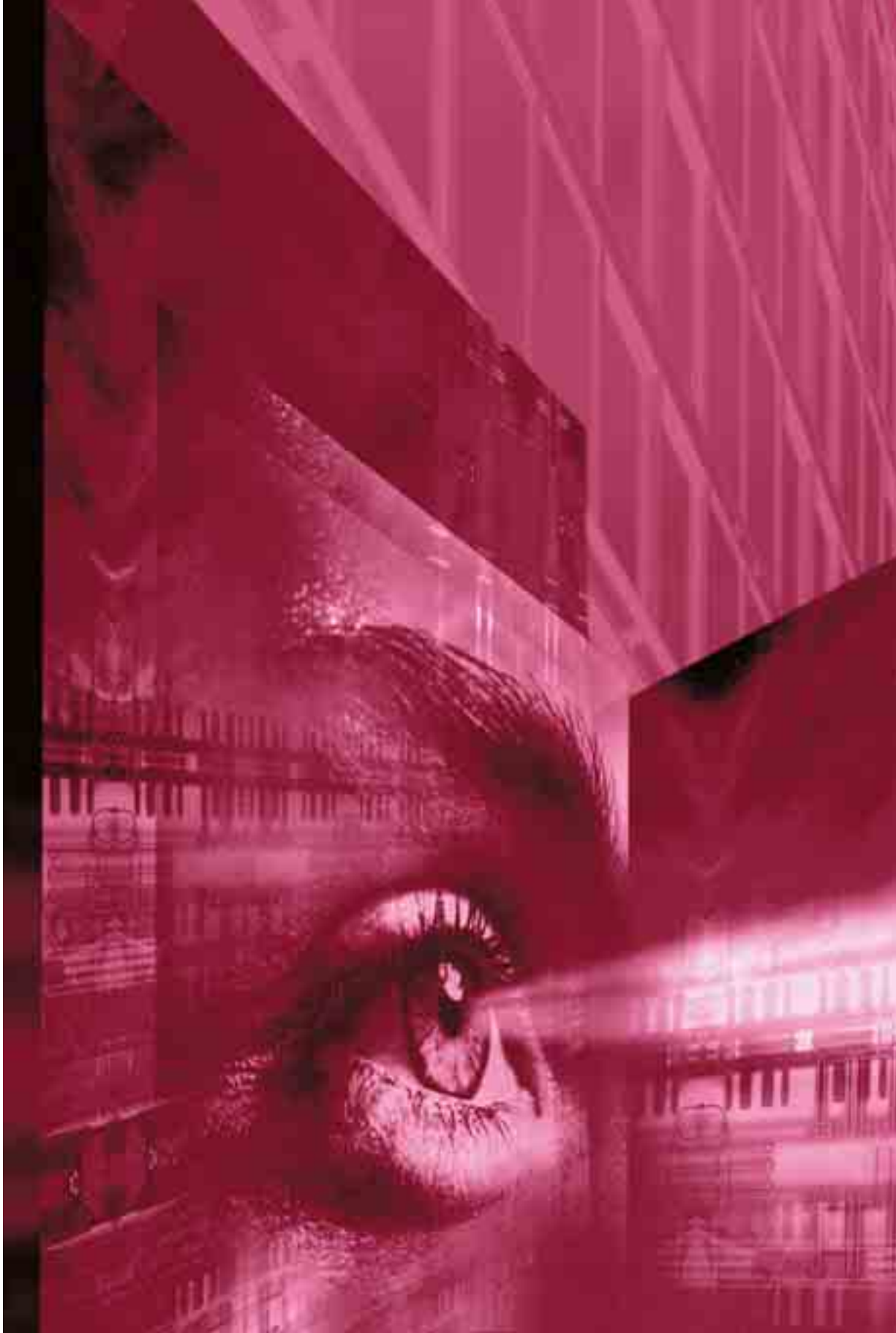
BİR KİTABIN ASLINA HİÇBİR ZAMAN DOKUNAMAZSINIZ

hissediyor olduğunuz için kitabı dışınızda zannedebilirsiniz. Oysa, bu sertlik hissi de aynı görme algısında olduğu gibi beyninizde meydana gelmektedir. Parmak uçlarınızdaki sinirler uyarıldığında, bu uyarı elektriksel bir bilgiye dönüşerek, bu kez beyninizdeki dokunma merkezimize ulaşır. Ve siz beyninizde kitaba dokunduğunuz ve onun sertliğini, sayfalarının kayganlığını, kapağındaki kabartmaları, kağıt kenarlarının keskinliğini algıladığınıza dair hislere sahip olursunuz.

Gerçekte ise, **hiçbir zaman bu kitabın aslına dokunamazsınız.** Dokunduğunuz sandığınızda, aslında beyninizin içindeki dokunma hissini algıyorsunuz. Üstelik bu kitap, bir madde olarak sizin beyninizin dışında var mıdır, bunu da bilemezsiniz. Siz sadece beyninizde oluşan kitap görüntüsü ile muhatap olabilirsiniz. Bu kitabın bir yazar tarafından yazılmış olması, bir bilgisayarda sayfa düzeninin yapılmış olması veya bir matbaada basılmış olması sizi yanıltmasın. Çünkü birazdan anlatılacaklar, bu kitabın her aşamasında yer alan insanların, matbaanın, bilgisayarların gerçekte, sizin beyninizde oluşan görüntüler olduğunu ve asıllarının dışarıda olup olmadığını asla bilemeyeceğinizi size gösterecektir.

Sonuç olarak, biz gördüğümüz, dokunduğumuz, duyduğumuz herşeyi beynimizin içinde yaşarız. Bu teknik bir gerçektir ve bilimsel deliller neticesinde itiraza veya tartışmaya açık bir konu değildir. Asıl önemli olan nokta ise, bu teknik gerçeğin bizi ulaştırdığı ve yukarıda sorulan sorudur:

Beynimizin içinde bir gözü olmadan, pencereden görünen manzarayı izleyen, bu manzaradan zevk alan, heyecan duyan kimdir? Bu önemli sorunun cevabı da ilerleyen sayfalarda verilecektir.

**DÜNYA HAYATININ
BEYNİMİZDE
OLUŞTUĞU, TEKNİK
BİR GERÇEKTİR**

Yaşadığımız dünyaya ait her türlü niteliği, her özelliği ve bildiğimiz her şeyi duyu organlarımız aracılığıyla öğreniriz. Duyu organlarımız aracılığı ile bize ulaşan bilgiler, bir dizi işlem sonucunda elektrik sinyallerine dönüşür ve bu sinyaller beynimizin ilgili noktalarında yorumlanır. Beynimizin bu yorumları sonucunda biz örneğin bir kitap görürüz, çileğin tadını alırız, ıhlamur ağaçlarını koklar, ipek bir kumaşın dokusunu bilir veya rüzgarda sallanan yaprakların hışırtısını duyabiliriz.

Aldığımız telkinle, hep bedenimizin dışındaki kumaşa dokunduğumuzu, bizden 30 cm uzaklıktaki kitabı okuduğumuzu, metrelerce uzaktaki ıhlamur ağaçlarının kokusunu aldığımızı ve çok yükseklerdeki yaprakların hışırtısını duyduğumuzu zannederiz. Oysa, bu saydıklarımızın hepsi bizim içimizde gerçekleşen olaylardır. Kitabın görüntüsünden yaprakların hışırtısına kadar herşey içimizde, beynimizde meydana gelir.

Bu noktada şaşırtıcı bir gerçekle daha karşılaşırız: Beynimizde, gerçekte ne renkler, ne sesler, ne de görüntüler vardır. Beynimizde bulabileceğiniz tek şey elektrik sinyalleridir. Bu, felsefi bir görüş değildir; algılarımızın işleyişi ile ilgili bilimsel bir açıklamadır. Örneğin *Mapping The Mind* (Zihnin Haritasını Çıkarmak) isimli kitabında bilim yazarı Rita Carter, dünyayı nasıl algıladığımızı şöyle açıklar:

Her bir duyu organı kendine uygun uyarıya cevap verecek şekilde yaratılmıştır. Bu uyarılar ise, moleküller, dalgalar veya titreşimler şeklindedir. Tüm bu çeşitliliklerine rağmen duyu organları temelde aynı görevi görürler: kendilerine özgü uyarıları elektrik sinyallerine dönüştürürler. Bir uyarı ise sadece bir uyarıdır. Kırmızı renk değildir, veya Beethoven'ın Beşinci Senfonisinin ilk notası değildir – sadece bir elektrik enerjisidir. Aslında, bir duyuyu diğerlerinden farklı hale getirmek yerine, duyu organları hepsini benzer hale, yani elektrik sinyallerine dönüştürürler.

Öyle ise, tüm duyulara ilişkin uyarılar, birbirinden tamamen farksız bir formda beyne elektrik akımları şeklinde girerler ve buradaki sinir hücrelerini uyarırlar. Tüm olan budur. Bu elektrik sinyallerini tekrar ışık dalgalarına veya moleküllere dönüştüren bir geri dönüşüm sistemi yoktur. Bir elektrik akımının görüntüye ve bir diğerinin kokuya dönüşmesi ise, bu elektrik akımının hangi sinir hücrelerini etkilediğine bağlıdır.¹

Hareket

Düşünme

Dokunma

Görme

Konuşma

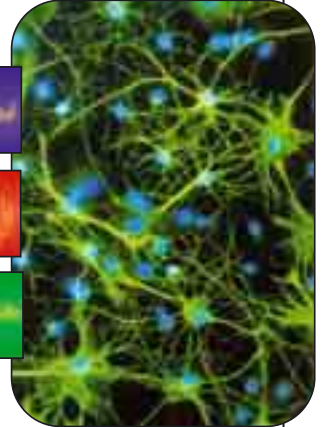
Tat alma

Koku alma

İşitme

Bütün hayatımızı beynimizin içinde yaşarız. Gördüğümüz insanlar, kokladığımız çiçekler, dinlediğimiz müzik, tattığımız meyveler, elimizde hissettiğimiz ıslaklık... Bunların hepsi beynimizde oluşur. Gerçekte ise beynimizde, ne renkler, ne sesler, ne de görüntüler vardır. Beyinde bulunabilecek tek şey elektrik sinyalleridir. Kısacası biz, beynimizdeki elektrik sinyallerinin oluşturduğu bir dünyada yaşarız. Bu bir görüş veya varsayım değil, dünyayı nasıl algıladığımızla ilgili bilimsel bir açıklamadır.

Yukarıdaki açıklamalar çok önemli bir konuya dikkat çekmektedir: Bizim dünya hakkında algıladığımız tüm hisler, görüntüler, tadlar ve kokular, aslında aynı malzemeden, yani elektrik sinyallerinden meydana gelmektedirler. Elektrik sinyallerini bizim için anlamlı hale getiren, bu sinyalleri koku, tat, görüntü, ses veya dokunma olarak yorumlayan ise beyindir. Beyin gibi ıslak bir etten oluşan bir madde-nin, hangi elektrik sinyalini koku, hangisini görüntü olarak yorumlayacağını bilme-si, aynı malzemeden birbirinden çok farklı duyular ve hisler meydana getirmesi ise büyük bir mucizedir.

Şimdi bu büyük mucizenin nasıl gerçekleştiğini, yani "dünyayı nasıl algılıyo-ruz?" sorusunun cevabını tüm algılarımız için tek tek inceleyelim.

Gören Gözlerimiz Değildir, Görüntü Beynimizde Oluşur

Hayatımız boyunca aldığımız telkinle, tüm dünyayı gözlerimizle gördüğümü-zü zannederiz. Hatta "gözlerimiz dünyaya açılan pencerelerimizdir" diye biliriz. Oy-sa, görmenin bilimsel açıklamasına göre gerçek böyle değildir; çünkü biz **gözleri-mizle görmeyiz**. Gözlerimiz ve gözlerimize bağlı olan milyonlarca sinir hücremiz, sadece "görme olayının" gerçekleşmesi için beyne mesaj ileten kablo görevine sahip-tirler. Görme olayının nasıl gerçekleştiğini lise bilgilerimizden hatırlayacak olursak bu gerçeği daha kolay fark edebiliriz.

Bir cisimden gelen ışık, göz merceğinden geçer ve gözün arka tarafındaki ağ ta-bakanın üzerine baş aşağı ve iki boyutlu bir görüntü bırakır. Ağ tabakadaki çubuk ve koni hücreler, bazı kimyasal işlemlerden sonra bu görüntüyü elektriksel akıma dönüştürür. Bu elektriksel akımlar, göz sinirleri aracılığı ile beynin arka kısmında yer alan görme merkezine götürülür. Beyin ise bu gelen sinyali anlamlı ve üç boyut-lu görüntüler haline getirir.

Örneğin biz bir çocuk parkında oyun oynayan çocukları izlediğimizde, bu ço-cukları ve parkı gözlerimizle görmeyiz; çünkü bu manzaraya ait görüntü gözümü-zün önünde değil, beynimizin arka tarafında oluşur.

Burada çok yüzeysel olarak anlattığımız görme, gerçekte son derece olağanüs-tü bir işlemdir. Işık demetleri anında ve kusursuz şekilde elektrik sinyallerine dö-nüştürülmekte ve sonra bu elektrik sinyalleri, üç boyutlu, rengarenk, ıslıl ıslıl bir dün-

**GÖRDÜĞÜMÜZ VE SAHİP OLDUĞUMUZ HERŞEY
BEYNİMİZDE OLUŞAN BİREK GÖRÜNTÜDÜR**

Top oynayan bir çocuğu izleyen bir insan, bu çocuğu aslında gözleriyle görmez. Gözler sadece ışığı gözün arka kısmına iletmekle sorumludurlar. Işık retinaya geldiğinde, retinada çocuğun ters ve iki boyutlu görüntüsü oluşur. Daha sonra bu görüntü, elektrik akımına dönüşerek beynin arkasındaki görme merkezine ulaşır ve çocuğun düz, üç boyutlu ve kusursuz görüntüsü burada görülür. Peki beynin arkasında çocuğun üç boyutlu, kusursuz netlikteki görüntüsünü gören kimdir? İşte burada karşımıza çıkan beynin ötesinde bir varlık olan Ruh'tur.

ya olarak bize görünmektedir. *Eye and Brain* (Göz ve Beyin) kitabının yazarı R. L. Gregory bunu fark etmiş kişilerden biri olarak görme sistemindeki muhteşem yapıyı şöyle ifade eder:

Gözlerimize minik tepetaklak olmuş görüntüler veriliyor ve biz çevremizde bunları sağlam nesneler olarak görüyoruz. Retinaların üzerindeki uyarıların sonucunda nesneler dünyasını algılıyoruz ve bu bir mucizeden farksız aslında.²

Tüm bunlar bizi hep aynı gerçeğe götürmektedir: Biz hayatımız boyunca, dünyayı bizim dışımızda zannederiz. Oysa, **dünya herşeyiyle bizim içimizdedir**. Biz, dışımızda sandığımız dünyayı aslında içimizde, beynimizdeki küçük bir noktada görürüz. Örneğin, bir holding patronu, holding binasını, şehir dışındaki fabrikasını, otoparktaki arabasını, deniz kıyısındaki yalısını, marinadaki yatını, emrinde çalışan

GÖRDÜĞÜMÜZ VE SAHİP OLDUĞUMUZ HERŞEY BEYNİMİZDE OLUŞAN BİREK GÖRÜNTÜDÜR

Gözünü kaşıyan bir insan, arabasının aşağı yukarı doğru kaydığını görecektir. Bu da gördüğü bu arabanın dışarıdaki sabit aslı ile değil, beyinde oluşan görüntüsüyle muhatap olduğunun bir delilidir.

yüzlerce insanı, avukatlarını, ailesini, dostlarını hep kendi bedeninin dışında bulunan varlıklar olarak düşünür. Oysa bunların hepsi, bu kişinin kafatasının içinde, beyninin arka tarafındaki küçücük bir bölgede oluşan görüntülerdir.

Söz konusu kişi bu gerçeği bilmez, bilse de düşünmek istemez. Ama son model arabası ile geldiği holdinginin önünde gururla dururken esen hafif bir rüzgar gözüne toz kaçmasına neden olsa, bu gerçeği hemen anlayabilir. Tozdan dolayı kaşınan sağ gözünü, gözü açıkken hafifçe kaşıdığı anda holding binasının yukarı aşağı veya sağa sola doğru gidip geldiğini görecektir. İşte o zaman düşünen bir insan, gördüğü görüntünün kendi dışında sabit bir varlık olmadığını anlar. Çünkü gözünü kaşımasıyla görüntü gidip gelmektedir.

Sonuç olarak şu bir gerçektir ki, **her insan hayatı boyunca gördüğü herşeyi beyninde görür ve hiçbir zaman gördüklerinin asıllarına ulaşamaz. Gördükleri, dışarıda var olduğunu varsaydığı görüntülerin beyninde oluşan birer kopyasıdır. Bu kopyanın aslına uygun olup olmadığı, dahası bir aslının var olup olmadığı ise bizim bilimizin dışındadır.**

Bir materyalist olmasına rağmen, Alman psikiyatri ve nöroloji profesörü Hoimar von Ditfurth, bu bilimsel gerçek hakkında şunları söyler:

Argümanlarımızın hareket ettirici kolunu nereye yerleştirirsek yerleştirelim, sonuç değişmiyor: Etiyle kemiğiyle karşımızda duran, gözümüzün gördüğü şey, "dünya" değildir, sadece onun imgesidir; bir benzeridir; orjinalle ne kadar örtüştüğü tartışılır bir izdüşümdür.³

Örneğin şu anda başınızı kaldırıp içinde bulunduğunuz odaya baktığınızda gördüğünüz, sizin dışınızdaki oda değildir. Siz odanın, beyninizin içinde oluşan kopya görüntüsünü görürsünüz. Ve hiçbir zaman bu odanın aslını duyularınız aracılığı ile görmeye imkan yoktur.

Kapkaranlıklar beyninizin içinde aydınlık ve rengarenk bir görüntü nasıl oluşur?

Gözden kaçırılmaması gereken çok önemli bir nokta daha vardır; kafatası ışığı içeri geçirmez. Yani beynin bulunduğu yer kapkaranlıktır, dolayısıyla beynin, ışığın kendisiyle muhatap olması asla mümkün değildir. **Ancak siz, mucizevi bir şekilde bu zifiri karanlıkta ışıklı, pırıl pırıl bir dünyayı seyredersiniz. Rengarenk bir do-**

KAPKARANLIK BEYNİMİZDE AYDINLIK BİR DÜNYAYI GÖRMEKTEYİZ

ğa, ıslıl ıslıl bir manzara, yeşilin her tonu, meyvelerin renkleri, çiçeklerin desenleri, güneşin parıltısı, kalabalık bir sokaktaki tüm insanlar, trafikte hızla yol alan araçlar, bir alışveriş merkezindeki yüzlerce çeşit kıyafet olmak üzere herşey bu zifiri karanlık yerde oluşur.

Buradaki ilginç durumu bir örnekle açıklayalım. Karşımızda alev alev yanan bir mangal ateşi olduğunu düşünelim. Bu mangalın karşısına geçip onu uzun süre izleyebiliriz. Ama bu süre boyunca beynimiz, mangaldan gelen ışığın, parıltının ve

BEYİNDE OLUŞAN, SON DERECE GERÇEKÇİ "KOPYA GÖRÜNTÜLER"

Aşağıdaki tabloda binlerce elektronik mühendisinin, üzerinde yüz yıla yakın çalışarak ürettikleri ve çok yüksek bir teknolojiye sahip olan televizyonda ortaya çıkan görüntü ile insan gözünde elde edilen görüntü kıyaslanmaktadır.

GÖZÜ OLUŞTURAN MALZEMELER

Proteinler

Yağ

Su

SONUÇ

Aslı ile ayırt edilemeyecek kadar aynı, net, canlı, derinlikli, karlanma ve kayma olmayan, ışıltılı 3 boyutlu bir görüntü

TELEVİZYONU OLUŞTURAN PARÇALARDAN BAZILARI

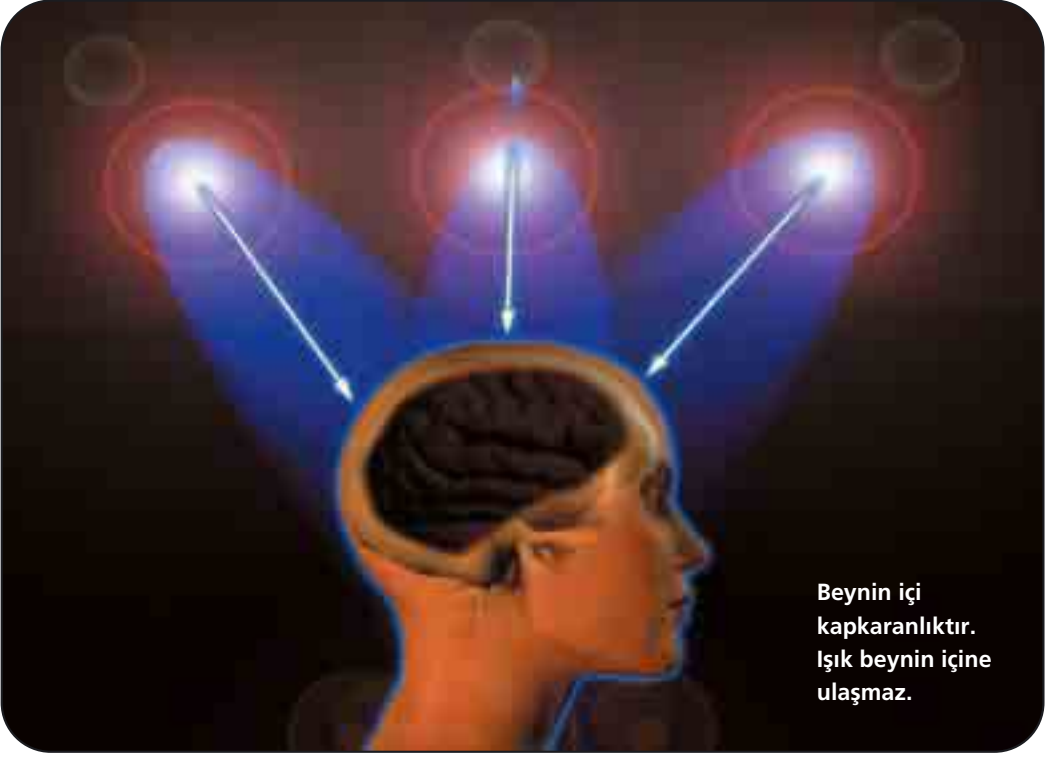
Katot ışın tüpü, kontrol düğmeleri, saptırma sarımı, hoparlör kapasitör, transformatör, direnç odaklama sarımı, elektron tabancası, anot ve diğerleri....

SONUÇ

Aslıyla birebir benzemeyen, bazen puslu, karlı olan, bazen görüntünün kaydığı, derinlik hissini tam vermediği bir görüntü

Bu tabloda da görüldüğü gibi insanlar on yıllarca çaba harcamalarına rağmen, gözdeki kadar kusursuz netlikte ve kalitede bir görüntü elde edememişlerdir. Ancak onların gerçekleştiremediklerini sadece protein, yağ ve sudan oluşan gözünüz, üstelik son derece gerçekçi bir görüntü şeklinde meydana getirir. Bu, öylesine kusursuz bir netliktir ki, her insan gördüğü görüntünün asıl olduğunu zanneder. Gördüğü her şeyin beyinde oluştuğunu fark edemez. Aslını seyretmediği halde asıl görüntüye baktığına emindir, çünkü beyinde oluşan görüntünün kalitesi mükemmeldir. Görüntüyü gören, beyindeki proteinler, moleküller ve atomlar değil, Allah'ın insana Kendinden üflemiş olduğu RUH'tur.

sıcaklığın aslı ile hiçbir zaman muhatap olamaz. Mangaldaki alevin ışığını ve sıcaklığını hissettiğimiz anda bile kafamızın ve beynimizin içi kapkaranlıktır ve ısısı hiç değişmez. Kapkaranlık beynin içinde, elektrik sinyallerinin, rengarenk, ışıltılı, aydınlık bir görüntüye dönüşmesi olağanüstü büyük bir mucizedir. Bu olayın üzerinde derin düşünen insan, karşılaştığı harikuladelik karşısında büyük bir hayranlık duyacaktır.

Işık da beynimizde oluşur

Görme olayının nasıl gerçekleştiğini anlatırken, hep dışarıdan gelen ışığın, gözümüzdeki hücreleri harekete geçirdiğini ve bu hareketlenmenin görüntünün oluşmasına neden olduğunu belirttik. Ancak, burada belirtilmesi gereken çok önemli bir nokta daha bulunmaktadır. Gerçekte, **beynimizin dışında, bizim tanıdığımız anlamda ışık da yoktur. Bizim bildiğimiz, tanıdığımız ışık, yine beynimizde oluşur.** Dış dünyada, yani beynimizin dışında ışık olarak tanımladığımız şey, elektromanyetik dalgalar ve fotonlardır (fotonlar tanecik şeklindeki enerjidir). Bu elektromanyetik

dalgalar veya fotonlar, retinayı uyardığında, bizim bildiğimiz "ışık" oluşur. Fizik kitaplarında ışığın bu özelliği şöyle ifade edilmektedir:

Işık kelimesi fiziksel veya objektif bir manada, elektromanyetik dalgalarla veya fotonlarla ilgili olarak kullanıldı. Aynı kelime psikolojik bir manada elektromanyetik dalgalar ve fotonlar, göz retinasına çarptığı vakit insanda uyanan hisle ilgili olarak da kullanılmaktadır. Işık kelimesinin hem objektif hem de subjektif kavramlarını birlikte ifade edelim: Işık, bir insan gözüne, retinanın uyarımından doğan görme etkileriyle varlığını gösteren bir enerji şeklidir.⁴

Sonuç olarak, ışık gözümüze gelen bazı elektromanyetik dalgaların veya parçacıkların bizde oluşturduğu etki ile meydana gelmektedir. Yani dışarıda, beynimizdeki görüntüyü oluşturacak bir ışık da yoktur. Sadece bir enerji vardır. Ve bu enerji, gözümüze ulaştığında biz rengarenk, ıslıl ıslıl, parlak, aydınlık bir dünya görürüz.

Renkler de beynimizde oluşur

Biz doğduğumuz andan itibaren çevremizde renkli bir dünya görür, rengarenk bir ortamla muhatap oluruz. Oysa evrende tek bir renk dahi yoktur. Renkler beynimizin içinde oluşur. Dışarıda sadece farklı dalga boylarına sahip elektromanyetik dalgalar vardır. Gözümüze ulaşan, bu farklı dalga boylarındaki enerjidir. Yukarıda da belirtildiği gibi biz buna ışık deriz, ancak bu bizim bildiğimiz anlamda parlak, aydınlık bir ışık değildir, sadece bir enerjidir. Beynimiz, bu farklı dalga boylarına sahip enerjiyi yorumladığında biz bunları "renkler" olarak görürüz. Oysa ne denizler mavi, ne çimenler yeşil, ne toprak kahverengi, ne de meyveler renklidir. Onlar, sadece beynimizde öyle algıladığımız için öyledirler. Bilinç ve beyin konusunda yazdığı kitapları ile tanınan Daniel C. Dennet, bu gerçeği şöyle özetler:

Ortak kanıya göre bilim, renkleri fiziksel dünyadan kaldırmış ve yerine sadece renksiz, farklı dalga boylarındaki elektromanyetik ışınları bırakmıştır.⁵

Dennet, beyinle ilgili bir kitabında, renklerin meydana gelişi hakkında ise şunları söylemektedir:

Dünyada renk yoktur; renk sadece bakanın gözündeki ve beyninde oluşur. Nesneler ışığın farklı dalga boylarını yansıtırlar, ancak bu ışık dalgalarının rengi yoktur.⁶

TÜM RENKLER BEYNİMİZDE OLUŞUR, DIŞ DÜNYADA RENK YOKTUR

Dış dünyada renkler yoktur. Renkler sadece bakan kişinin gözünde ve beyinde oluşur. Dış dünyada sadece farklı dalgalı boylarında enerji bulunmaktadır. Bu enerjiyi renge dönüştüren beynimizdir.

Bu bilimsel gerçeğin daha iyi anlaşılması için renkleri nasıl gördüğümüzü kısaca inceleyelim.

Güneşten gelen ışıklar bir cisme çarptıklarında, her cisim ışığı farklı dalga boyunda yansıtır. Bu farklı dalga boylarındaki ışık göze ulaşır. (Burada ışık olarak bahsedilenin, aslında elektromanyetik dalgalar ve fotonlar olduğunu, bizim tanıdığımız ışığın sadece beynimizde oluştuğunu unutmamak gerekir.) Rengin algılanması gözün retina tabakasındaki koni hücrelerinde başlar. Retinada, ışığın belli dalga boyuna tepki veren üç ana koni hücre grubu vardır. Bu hücre gruplarının birincisi kırmızı, ikincisi mavi, üçüncüsü ise yeşil ışığa hassastır. Bu üç farklı koni hücrenin farklı oranlarda uyarılmaları sonucunda milyonlarca farklı renk tonu ortaya çıkar. Ancak,

ışığın koni hücrelerine ulaşması renklerin oluşması için yeterli değildir. Johns Hopkins Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden araştırmacı Jeremy Nathans, gözdeki hücrelerin renkleri oluşturmadağını şöyle belirtir:

Bir koni hücresinin tek yapabildiği, ışığı yakalayıp yoğunluğu hakkında bilgi vermektir. Renk hakkında size hiçbir şey söylemez.⁷

Koni hücreleri algıladıkları bu renk bilgilerini, sahip oldukları pigmentler sayesinde elektrik sinyallerine dönüştürürler. Bu hücrelere bağlı olan sinir hücreleri de elektrik sinyallerini beyindeki özel bir bölgeye iletirler. İşte hayatımız boyunca gördüğümüz rengarenk dünyamızın oluştuğu yer beyindeki bu özel bölgedir.

Beynimizin dışında ışık ve renkler yoktur. Renkler ve ışık gözümüzde ve beynimizde oluşur.

Gözün retina tabakasında, ışığın belli dalga boyuna tepki veren üç ana koni hücre grubu vardır. Bu hücre gruplarının birincisi kırmızı, ikincisi mavi, üçüncüsü ise yeşil ışığa hassastır. Bu üç farklı koni hücrenin farklı oranlarda uyarılmaları sonucunda biz milyonlarca farklı renk tonuna sahip bir dünya görürüz.

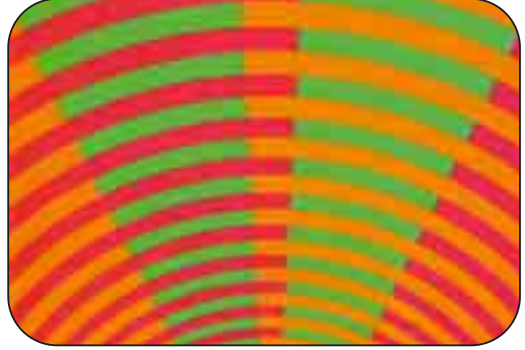
Dolayısıyla beynimizin dışında renkler yoktur, ışık da yoktur. Sadece elektromanyetik dalgalar veya parçacıklar şeklinde hareket eden bir enerji vardır. Hem renkler hem de ışık sadece bizim beynimizdedir. Yani biz bir gülü kırmızı olduğu için kırmızı renkte görmeyiz. Bizim bir gülü kırmızı görmemizin nedeni, retinamıza çarpan enerjinin, beynimiz tarafından kırmızı olarak yorumlanmasıdır.

Renk körlüğü, renklerin beynimizde oluştuklarının önemli delillerinden biridir. Bilindiği gibi gözdeki retinada oluşan küçük bir bozukluk renk körlüğüne sebep olur. Bu durumda birçok insan yeşil ile kırmızıyı birbirinden ayırt edemez. Bu durumda dışarıdaki nesnenin "renkli" olup olmaması önemli değildir. Çünkü biz nesneleri onlar renkli olduklarından dolayı renkli görüyor değiliz. Burada varmamız gereken sonuç şudur: Varlıklara yüklediğimiz tüm nitelikler, "dış dünyada" değil beynimizdedir.

Bizler hiçbir zaman algılarımızı aşır, dışarıya ulaşamayacağımız için maddelerin ya da renklerin varlığını da bilemeyiz. Ünlü düşünür Berkeley de bu gerçeğe şu sözleriyle dikkat çekmektedir:

*Kısaca, aynı şeyler, aynı zamanda bazıları için kırmızı, bazıları için sıcak, bazıları için tam tersi olabiliyorsa, bu demektir ki biz yanılsamaların etkisindeyiz ve 'şeyler' ancak bizim zihnimizde vardır...*⁸

Allah'ın kusursuz yaratışı ile, elektrik sinyallerini milyonlarca renk tonundan oluşan, ışıltılı, rengarenk bir dünya olarak görür ve bu gördüklerimizden zevk alırız. Bu, üzerinde dikkatle düşünülmesi gereken olağanüstü büyük bir mucizedir.

Üstteki resimde sol taraftaki yeşil alanlar daha koyu, sağdakiler daha açık yeşil olarak görülmektedir. Oysa her iki taraftaki yeşilin tonu -aşağıda da göreceğiniz gibi- birbirinin aynısıdır. Ancak yeşillerin arasındaki kırmızı ve turuncu renkleri, gözümüzü aldatmakta ve renklerin tonlarını olduğundan farklı görmemize neden olmaktadır. Bunun gösterdiği önemli gerçek şudur: Biz maddenin aslını değil, sadece beynimizdeki yorumunu görürüz.

**TÜM SESLER BEYNİMİZDE OLUŞUR,
DIŞ DÜNYADA SES YOKTUR**

A collage of images illustrating the concept of sound perception. It includes a large orchestra, a crowd of people, a person holding a megaphone, a person holding a mobile phone, a large ear, a hummingbird, and a person holding a green plant.

Bütün Sesleri Beynimizde Duyarız

Duyuma işlemi de aynı görme gibi gerçekleşir. Diğer bir deyişle dış dünyaya ait görüntüleri nasıl beynimizin içinde görüyorsak, sesleri de beynimizin içinde duyarız. Dış kulak, çevredeki ses dalgalarını kulak kepçesi ile toplayıp orta kulağa iletir. Orta kulak ise aldığı ses titreşimlerini güçlendirerek iç kulağa aktarır. İç kulak da bu titreşimleri sesin yoğunluğuna ve sıklığına göre elektrik sinyallerine dönüştürerek beyne gönderir. Beyinde birkaç konaklamadan sonra mesajlar, son olarak bu sinyallerin işleme koyulup yorumlandığı duyma merkezine iletilirler. Böylece duyma işlemi de beyindeki duyma merkezinde gerçekleşir.

Dolayısıyla, beynimizin dışında sesler değil, ses dalgaları olarak bilinen fiziksel titreşimler vardır. Bu ses dalgalarının sese dönüştüğü yer ise dışarıya veya kulağımız değil, beynimizin içidir. Yani gören gözlerimiz olmadığı gibi, duyan da kulaklarımız değildir. Örneğin, en yakın arkadaşınızla sohbet ederken, arkadaşınızın görüntüsünü beyninizde izler, sesini de beyninizin içinde dinlersiniz. Ve nasıl beyninizdeki görüntü üç boyutlu, derinlik hissi ile oluşursa, arkadaşınızın sesi de size derinlik hissinin onaylayacak şekilde gelir. Örneğin arkadaşınızı sizden uzakta görüyorsanız veya arkanızda bir yerde oturuyorsa, sesinin de yerine göre derinden veya çok yakınınızdan ya da arkanızdan geldiğini zannedersiniz. Oysa arkadaşınızın sesi ne arkanızda ne de uzağınızdadır. Arkadaşınızın sesi, sizin içinizde, beyninizdedir.

Duyduğunuz sesin aslı konusundaki olağanüstülükler bu kadar da değildir.

Dış kulak, çevredeki ses dalgalarını kulak kepçesi vasıtasıyla toplayıp orta kulağa iletir. Orta kulak ise aldığı ses titreşimlerini güçlendirerek iç kulağa aktarır. İç kulak da bu titreşimleri sesin yoğunluğuna ve sıklığına göre elektrik sinyallerine dönüştürerek beyne gönderir.

İNSANLAR MADDEYİ VAR ZANNETSELER BİLE, BEYNİMİZİN DIŞINDA IŞIK, SES, RENK YOKTUR, SADECE ENERJİ VARDIR

Algıladığımız herşeyin beynimizde meydana geldiği bilimsel olarak kanıtlanmış bir gerçek olmasına rağmen, bazı insanlar, beynimizin dışında bu görüntülerin asılları olduğunu zan ve iddia ederler. Bu, hiçbir zaman ispatlayamayacakları bir iddadır. Ayrıca, maddeyi dışarıda var zannetse-ler bile, daha önce de belirtildiği gibi beynimizin dışında ne ses, ne ışık, ne de renkler bulunmaktadır. Işık, dışarıda enerji dalgaları veya enerji paketçikleri şeklinde bulunur ve ancak retinaya çarptı-ğında bildiğimiz ışık kavramı ile karşılaşırız. Benzer şekilde dışarıda ses de yoktur. Sadece enerji dalgaları vardır. Bu dalgaların bazıları da kulağımıza ve oradan beynimize geldiğinde ses oluşur. Dışarıda renk de yoktur. Renk yoktur derken insanların aklına siyah, beyaz veya gri bir görüntü gelebilir. Oysa bunlar da birer renktirler. Beynimizin dışındaki dünyada ise siyah, beyaz, gri dahi yoktur. Sadece farklı şiddet ve frekanslara sahip enerji dalgaları bulunur ve bu enerji dalgaları sa-dece göz hücrelerimiz ve beynimiz aracılığı ile renklere dönüştürülürler.

Madde vardır diye ısrar edenlerin iddialarını geçersiz kılan bilim dallarından bir diğeri ise ku-antum fiziğidir. Kuantum fiziğinin bize gösterdiği en önemli gerçeklerden biri, materyalistlerin, dokunduklarında sertliğini hissettikleri için mutlak bir varlık sandıkları maddenin, aslında % 99.999999'unun boşluk olduğudur. Fizik ve psikoloji alanında yaptığı çalışmalarla tanınan ve özellikle insan bilinci hakkındaki açıklamaları ile birçok kitaba sahip olan Peter Russel, *From Science To God* (Bilimden Allah'a) isimli kitabından derlenerek hazırlanan bir makalesinde bu gerçeği şöyle açıklamaktadır:

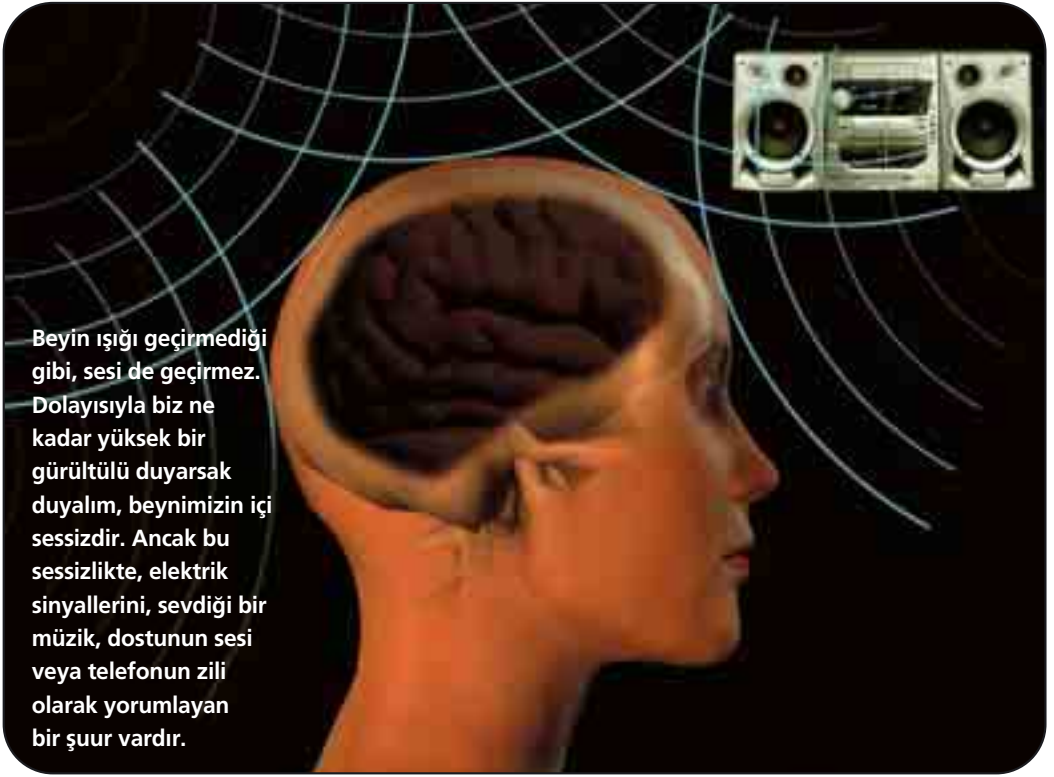
Örneğin madde ile ilgili düşüncelerimizi ele alın. 2000 yıldır, atomların katı maddeyi oluşturan küçük toplar olduklarına inanıldı. Daha sonra, fizikçiler atomların daha küçük atomaltı parçacıklardan (elektronlar, protonlar ve nötronlar gibi) oluştuğunu buldular. Model, ortada bir çekirdek ve çevresinde dönen elektronlara dönüştü.

Bir atom çok küçüktür. Çapı 25.4 milimetrenin milyarda biri kadardır. Ancak atomaltı parça-cıklar, atomdan yüz binlerce kez daha küçüktür. 20. yüzyılın başlarında İngiliz fizikçi Sir Art-hur Eddington "madde bir hayalet gibi boş bir mekan" diyerek bu durumu açıklamıştır. Daha açık konuşmak gerekirse, maddenin % 99.999999'u boştur. Kuantum teorisinin ilerlemesi ile, bu küçük atomaltı parçacıkların dahi katı maddeler olamayacakları bulundu. Hatta mad-deye benzer hiçbir yönleri yok. Daha çok bulut kümeleri gibiler. Çoğunlukla parçacık şeklinde değil de dalga şeklinde görünüyolar. (Peter Russell, *The Mystery of Consciousness and the Meaning of Light* (Bilincin Gizemi ve Işığın Anlamı), 12 Ekim 2000, http://www.arlingtoninstitute.org/futuredition/From_Science_To_God.htm)

Görüldüğü gibi insanlar her ne kadar beyinlerinde gördükleri görüntülerin dışarıda asılları var diye ısrar etseler de, bilimsel bulgular, beynimizin dışında sadece enerji dalgalarının, enerji pa-ketçiklerinin bulunduğunu bizlere göstermektedir. Beynimizin dışında ne ışık, ne ses, ne de renkler vardır. Dahası, maddeyi oluşturan atomlar ve atomaltı parçacıklar da gerçekte boşluktan meydana gelen enerji kümeleri gibidirler. Sonuçta bazı insanlar maddeyi var zannetseler bile, madde boş-luktan oluşmaktadır.

Gerçekte Allah maddeyi bir görüntü olarak, bu özellikler ile yaratmaktadır.

Beyin ışığı geçirmediği gibi, sesi de geçirmez. Dolayısıyla biz ne kadar yüksek bir gürültülü duyarsak duyalım, beynimizin içi sessizdir. Ancak bu sessizlikte, elektrik sinyallerini, sevdiği bir müzik, dostunun sesi veya telefonun zili olarak yorumlayan bir şuur vardır.

Beyin nasıl ışığı geçirmiyor ise, sesi de geçirmez. Yani beyne hiçbir zaman hiçbir ses ulaşmaz. Dolayısıyla duyduğunuz sesler ne kadar gürültülü de olsa beyninizin içi tamamen sessizdir. Oysa bütün bu gürültüyü, en net sesleri, beyninizde dinlersiniz. Öylesine bir netliktir ki bu, sağlıklı bir insan kulağı hiçbir parazit, hiçbir cızırtı olmaksızın herşeyi duyar.

Ses geçirmeyen, derin bir sessizliğin hakim olduğu beyninizde bir orkestranın senfonilerini dinlersiniz, kalabalık bir ortamın tüm gürültüsünü duyarsınız, bir yaprağın hışırtısından jet uçaklarının gürültüsüne dek geniş bir frekans ve desibel aralığındaki tüm sesleri algılayabilirsiniz. Sevdiğiniz bir sanatçının konserine gittiğinizde tüm salonu çınlatan o güçlü ses de aslında beyninizdeki derin sessizliğin içinde oluşur. Kendi kendinize yüksek sesle şarkı söylediğinizde de bunu yine beyninizde dinlersiniz. Oysa o anda hassas bir cihazla beyninizin içindeki ses düzeyi ölçülse, burada tamamen sessizliğin hakim olduğu görülecektir. Bu, çok olağanüstü bir durumdur. Beynimize gelen elektrik sinyalleri, ses olarak, örneğin bir stadyum dolusu insanın eşlik ettiği bir grubun konseri olarak beyninizde dinlenmektedir.

Tüm Kokular Beynin İçinde Meydana Gelir

Bir insana kokuları nasıl hissettiği sorulsa, muhtemelen "burnumla" diyecektir. Oysa bazı insanların kesin bir gerçek olarak gördüğü bu cevap doğru değildir. Yale Üniversitesi'nden nöroloji profesörü olan Gordon Shepherd *"Burnumuzla kokladığımızı düşünüyoruz, ama bu sanki 'kulak memesi ile duyuyoruz' demek gibi bir şeydir"* sözleriyle bunun doğru olmadığını açıklamaktadır.⁹

Koku algımızın işleyişi diğer duyu organlarımızın işleyişine benzer. Aslında burnumuzun dışarıdan görünen bölümünün görevi sadece bir kanal gibi, havadaki koku moleküllerini içeri almaktır. Vanilya veya gül kokusu gibi uçucu moleküller, burnun epitelyum denilen bölgesindeki titreşim tüylerinde bulunan alıcılara gelir ve bu alıcılarda etkileşime girer. Koku moleküllerinin epitelyum bölgesindeki etkileşimleri beynimize elektrik sinyali olarak ulaşır. Bu elektrik sinyalleri ise beynimizde koku olarak algılanır. Sonuçta bizim güzel ya da çirkin diye adlandırdığımız kokuların hepsi, uçucu moleküllerin etkileşimlerinin elektrik sinyaline dönüştürüldükten sonra beyindeki algılanış biçimlerinden başka bir şey değildir. Bir parfümü, bir çiçeği, sevdiğiniz bir yemeğin ya da denizin kokusunu, hoşunuza giden ya da gitmeyen her türlü kokuyu beyninizde algıyorsunuz. Fakat aslında koku molekülleri beyne hiçbir zaman ulaşamaz. **Ses ve görüntüde olduğu gibi koku algısında da beyninize ulaşan yalnızca elektrik sinyalleridir.**

Bu durumda kokunun yönü de olmaz, çünkü tüm kokular beyninizdeki koku alma merkezinde algılanır. Örneğin kekin kokusu fırından, yemeğin kokusu mutfaktan, hanımelinin kokusu bahçeden, denizin kokusu metrelerce uzağınızdaki de-

Bahçesindeki gülün kokusunu duyan bir insan gerçekte hiçbir zaman güllerin aslını koklamaz. Hissettiği, elektrik sinyallerinin beyni tarafından yorumlanmasıdır. Ancak bu koku o kadar gerçekçidir ki, insan hiçbir zaman gülün aslını koklamadığını anlamaz. Hatta bu gerçekçilikten dolayı dünya üzerindeki insanların bazıları gerçek gülü kokladıklarını zanneder. Bu, Allah'ın yarattığı çok büyük bir mucizedir.

**TÜM KOKULAR BEYNİMİZDE OLUŞUR,
DIŞ DÜNYADA KOKU YOKTUR**

Burnun görevi sadece kokuya ait uyarıları beyne taşımaktır. Çorbanın veya gülün kokusu beyinde hissedilir. Nitekim insan, ortada bir gül veya bir tabak çorba olmasa da rüyasında her ikisinin kokusunu algılayabilir. Allah, beynin içinde tadiyla, kokusuyla, görüntüsüyle, dokunma hissi ve sesi ile o kadar inandırıcı bir hisler bütününü meydana getirir ki, insanlara bu hislerin beyinde oluştuğunu, gördüğü şeylerin hiçbirinin aslı ile muhatap olamadığını anlatmak için bir hayli açıklama yapmak gerekir. İşte bu, Allah'ın muhteşem bir ilmidir.

nizden gelmez. Hepsi tek bir noktada, beyninizdeki ilgili yerde algılanır. Bu algı merkezinin dışında sağ, sol, ön, arka gibi bir kavram yoktur. Bunların her biri ilk bakışta farklı etkilerle oluşuyor ve farklı yönlerden geliyor gibi gözükse de, aslında hepsi beyinde oluşmaktadır. Koku alma merkezinizde oluşan etkileri, dışarıdaki maddelerin kokusu zannedersiniz. Oysa bir gülün görüntüsü nasıl ki görme merkezinizin içindeyse, o gülün kokusu da aynı şekilde koku alma merkezinizin içindedir. Dışarıda gerçek bir koku varsa da, sizin bunun aslına ulaşmanız asla mümkün değildir.

George Berkeley, bu önemli gerçeği fark etmiş bir düşünür olarak, "Önce, renk-

Bir insan, çok az konsantre olarak annesinin görüntüsünü veya bir papatyanın kokusunu zihninde canlandırabilir. Peki yanında olmadığı halde, bir göze ihtiyaç duymadan bu görüntüyü gören, bir burna ihtiyaç duymadan kokuyu alan kimdir? Bu varlık, insanın ruhudur.

lerin, kokuların vb. gerçekte var olduğu sanıldı; ama daha sonra, bu çeşit görüşler reddedildi ve görüldü ki bunlar ancak duyumlarımız sayesinde vardır." demektedir.

Kokunun bir algı olduğunu anlamak için rüyaları düşünmek de faydalı olabilir. İnsanlar rüyalarında nasıl tüm görüntüleri son derece gerçekçi bir şekilde görebiliyorlarsa aynı şekilde rüyalarında bütün kokuları da gerçekte olduğu gibi hissederler. Örneğin rüyasında restorana giden bir kişi yemeğini menüdeki yiyeceklerin kokuları arasında yemekte, deniz kenarına gezintiye çıkan biri denizin kendine has kokusunu duymakta, papatya bahçesine giren birisi o mükemmel kokulardan haz duymaktadır. Ya da bir başkası parfümeri mağazasına girip kendisine parfüm seçebilmekte ve hatta tek tek bu parfümlerin kokusunu ayırt edebilmektedir. Herşey öylesine gerçekçidir ki kişi, uykusundan uyandığında bu duruma şaşırabilmektedir.

Bu konuyu anlayabilmek için rüyalara kadar gitmeye de gerek yoktur aslında. Saydığımız tasvirleri şu an hayal edip düşünmeniz dahi yeterlidir. Örneğin şimdi

bir papatyanın kokusunu düşünün. Elinizde kokladığınız bir papatya olmamasına rağmen eğer konsantre olursanız papatya kokusunu hissedebilirsiniz. Koku şu anda beyninizde oluşmaktadır. Nasıl ki şu an annenizi gözünüzün önüne getirmek istediğinizde, anneniz yanınızda olmamasına rağmen onu zihninizde görebiliyorsanız, benzer şekilde papatyanın kokusunu da zihninizde duyabiliyorsunuz.

Washington Üniversitesi'nden psikolog Michael Posner ve nörolog Marcus Raichle, dışarıdan bir uyarı gelmediği halde görüntü veya bir başka algının nasıl oluştuğu konusunda şu yorumu yapmaktadırlar:

Gözlerinizi açın, bir manzara hiç çaba göstermeden sizin görüntünüzü doldurmaktadır; gözlerinizi kapatın ve o manzarayı düşünün. Bu şekilde o manzaranın bir görüntüsünü çağırabilirsiniz, kesinlikle sizin gözlerinizle gördüğünüz manzara kadar canlı, kesintisiz ya da eksiksiz değildir. Fakat hala manzaranın temel özelliklerine sahip olan niteliktedir. Her iki durumda da manzaranın bir görüntüsü zihinde oluşmaktadır. Gerçek görsel deneyimlerle oluşan görüntü, hayal edilen bir görüntüden ayırt edilebilmesi bakımından "algı" olarak adlandırılmaktadır. Algı retinaya çarpan ve daha sonra beyinde işleminden geçirilecek olan sinyalleri gönderen ışığın ürünü olarak oluşmaktadır. Fakat bu sinyalleri göndermek için hiçbir ışık retinaya çarpmadığında bir görüntüyü nasıl oluşturabilmekteyiz?¹⁰

Görüldüğü gibi bir görüntünün zihninizde oluşması için, dışarıda bir kaynak olmasına ihtiyaç yoktur. Aynı durum koku algısı için geçerlidir. Nasıl ki rüyanızda veya hayalinizde olmayan bir kokuyu duyabiliyorsanız, gerçek hayatta da kokusunu duyduğunuz nesnelerin dışınızda mevcut olup olmadıklarından emin olamazsınız. Dışınızda bu nesnelerin var olduğunu düşünseniz de, asla onların asılları ile muhatap olamazsınız.

Tüm Lezzetler Beyinde Oluşur

Tat alma algısı da diğer duyu organlarına benzer şekilde açıklanabilir. İnsan dilinin ön tarafında dört farklı tip kimyasal alıcı vardır; bunlar tuzlu, şekerli, ekşi ve acı tatlarına karşılık gelir. Tat alıcılarımız bir dizi işleminden

TÜM TATLAR BEYNİMİZDE OLUŞUR

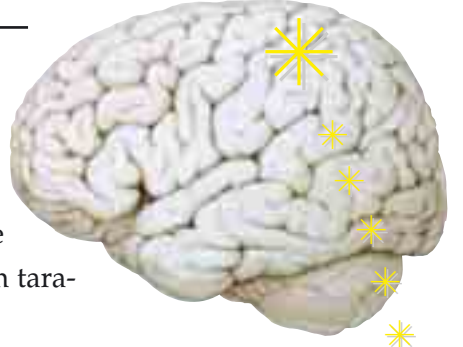

sonra bu algıları elektrik sinyallerine dönüştürür ve beyne iletirler. Ve bu sinyaller de beyin tarafından tat olarak algılanır. Bir pastayı, yoğurdu, limonu ya da sevdiğiniz bir meyveyi yediğinizde aldığınız tat, gerçekte elektrik sinyallerinin beyin tarafından yorumlanmasıdır.

Beyninizde oluşan bir pasta görüntüsüne beyninizde oluşan şeker tadı eklenir ve pasta hakkında herşey sevdiğiniz hale gelir. Siz iştahla pastanızı yediğinizde aldığınız tat aslında elektrik sinyallerinin beyninizde meydana getirdiği bir etkiden başka birşey değildir. Beyniniz dışarıdan gelen uyarıları nasıl yorumlarsa siz ancak onu bilirsiniz. Yoksa dışarıdaki nesneye asla ulaşamazsınız; örneğin çikolatanın kendisini göremez, koklayamaz ve tadamazsınız. Ya da beyninize giden tat alma sinirleri kesilse, o an yediğiniz herhangi birşeyin tadının beyninize ulaşması mümkün olmaz; tat duyunuzu tamamen yitirirsiniz. Aldığınız tatların olağanüstü gerçekçi olması, üstelik bunlara ait görüntüleri de seyrediyor olmanız sizi kesinlikle aldatmasın. Konunun bilimsel açıklaması bu şekildedir.

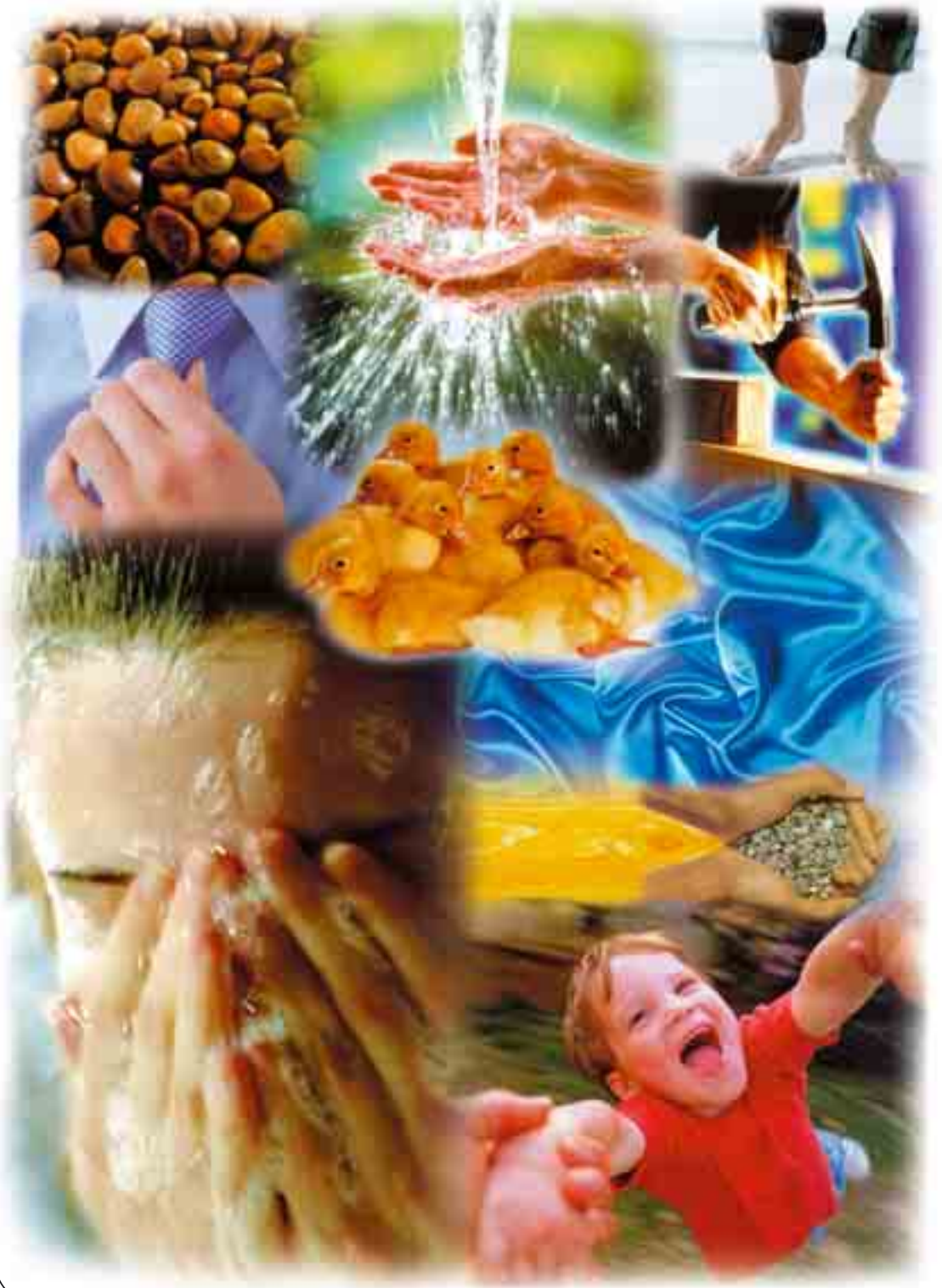
Dokunma Duyusu da Beyinde Oluşur

İnsanların, yukarıda anlatılan gerçeklere, yani görme, duyma, tat alma gibi hislerin tamamının beyinde olduğu hissine kanaatlerinin gelmesini engelleyen en önemli etkenlerden biri dokunma hissidir. Örneğin bu kitabı beyninde gördüğünü söylediğiniz bir insan, dikkatli düşünmediği takdirde, "beynimde görüyor olamam, bak elimle dokunuyorum" diyecektir. Veya "bu kitabın dışarıda maddesel olarak aslı var mı yok mu bilemeyiz, biz sadece kitabın beynimizin içindeki görüntüsünü görebiliriz" dediğimizde yine aynı yüzeysel düşünceye sahip bir insan, "hayır, bak

DOKUNMA HİSSİ DE BEYNİMİZDE OLUŞUR

Şu anda okumakta olduğunuz kitabı elinizde hissediyor olmanız, bu kitabın beyninizde bir görüntü olduğu gerçeğini değiştirmez. Çünkü kitabın görüntüsü gibi, kitaba dokunma hissi de beyninizde oluşmaktadır.

elimle tutuyorum ve sertliğini hissediyorum demek ki bir algı değil, maddesel gerçekliği olan bir varlık" diye cevap verecektir.

Oysa bu insanların anlayamadıkları veya anlamazlıktan geldikleri gerçek şudur: **Diğer tüm duyu organlarımız gibi, dokunma hissi de beyinde oluşur. Yani siz bir cisme dokunduğunuzda onun sert, yumuşak, ıslak, yapışkan veya ipeksi olduğunu beyninizde algılersınız.** Parmak uçlarınıza gelen etkiler, beyninize yine elektrik sinyali olarak ulaştırılır ve beyninizde bu sinyaller dokunma hissi olarak algılanır. Örneğin siz pürüzlü bir yüzeye dokunduğunuzda, onun gerçekte pürüzlü olup olmadığını veya pürüzlü bir zeminin gerçekte nasıl bir his uyandırdığını asla bilemezsiniz. Çünkü siz pürüzlü bir yüzeyin aslına hiçbir zaman dokunamazsınız. Sizin pürüzlü zemini hissetmek konusunda bildikleriniz, beyninizin belli uyarıları yorumlama şeklidir.

Çay içerek yakın bir dostu ile sohbet eden bir insan, sıcak çay bardağından eli

yanınca hemen bardağı elinden bırakır. Ancak burada da söz konusu kişi, bardağın sıcaklığını gerçekte elinde değil beyinde hisseder. Aynı insan çayın tadını ve kokusunu da beyinde algılar, görüntüsünü ise beyinde seyreder. Fakat insan, zevkle içtiği çayın aslında beyinde bir algı olduğunu hiç fark etmeksizin, bardağı kendi dışında ve maddesel bir gerçek zannederek yine görüntüsü beyinde oluşan arkadaşı ile sohbet eder. Aslında bu, çok olağanüstü bir olaydır. Kişinin bardağın sertliğinden, ısısından, çayın kokusundan, tadından etkilenecek bardağın aslına dokunduğunu, çayın aslını içtiğini sanması, bu kişiye beyinde yaşatılan hislerin hayret verici netliğini ve mükemmelliğini göstermektedir. Üzerinde dikkatle düşünülmesi gereken bu önemli gerçeği 20. yüzyılın ünlü düşünürü Bertrand Russell şöyle ifade etmiştir:

... Parmaklarımızla masaya bastığımız zamanki dokunma duyusuna gelince, bu parmak uçlarındaki elektron ve protonlar üzerinde bir elektrik etkisidir. Modern fiziğe göre, masadaki elektron ve protonların yakınlığından oluşmuştur. Eğer parmak uçlarımızdaki aynı etki, bir başka yolla ortaya çıkmış olsaydı, hiç masa olmamasına rağmen aynı şeyi hissedecektik.¹¹

Russell'in dikkat çektiği nokta son derece önemlidir. Gerçekten de, eğer parmak uçlarımıza başka bir yolla bir uyarı verilse, çok farklı hisleri algılayabiliriz. Nitekim ilerleyen sayfalarda detaylı görüleceği gibi, günümüzde simülörler aracılığı ile bu yapılmaktadır. Ele takılan özel bir eldiven ile bir insan, ortamda olmadığı halde bir kediye sevdiğini, bir insanla tokalaştığını, suyun altında elini yıkadığını veya sert bir cisme dokunduğunu hissedebilmektedir. Gerçekte ise, dokunduğunu hissettiği bu varlıkların hiçbiri bulunmamaktadır. Tüm bunlar, insanın, yaşamındaki tüm hisleri beyinde algıladığının kesin bir delilidir.

Beynimizde Oluşan Dünyanın Aslına Asla Ulaşamayız

Buraya kadar anlatılanlardan açıkça görüldüğü gibi hayatımız boyunca yaşadığımız, gördüğümüz, hissettiğimiz herşey beynimizde meydana gelmektedir. Örneğin, koltuğunda oturarak camdan dışarıyı seyreden bir insan, koltuğun sertliğini, döşemesinin kayganlığını beyinde hisseder. Mutfaktan gelen kahve kokusu gerçekte mutfakta, yani uzağında değil, beyninin içindedir. Camdan gördüğü deniz

manzarası, kuşlar, ağaçlar ise yine beyninde oluşan görüntülerdir. Kendisine kahve ikram eden dostu ve kahvenin güzel tadı da yine beyninde oluşur. Kısacası, evinin salonunda oturduğunu ve camdan dışarısını seyrettiğini zanneden bir insan gerçekte, beyninin içindeki ekrandan salonunu, camdan görünen manzarayı izlemektedir. İşte insan, beynindeki ekranda izlediği, anlamlı şekilde biraraya getirilen algılarının tamamına "yaşamım" der ve hiçbir zaman beyninin dışına çıkamaz.

Bu izlediğimiz ekranın dışında maddenin gerçeği nasıldır, bunu hiçbir zaman bilemeyiz. Gerçeği de bizim gördüğümüz gibi mi, örneğin bir yaprağın yeşili dışarıda da böyle mi, bilemeyiz. Veya yediğimiz şekerin tadı gerçekte bu şekilde mi yoksa beynimiz mi onu böyle algılıyor, bunu kesinlikle öğrenme imkanımız yoktur. Örneğin daha önce gördüğünüz bir manzarayı gözünüzde canlandırın. Manzara karşınızda değildir ama onu beyninizde görmektesinizdir. Bu konuyla ilgili bilim yazarı Rita Carter şöyle söylemektedir:

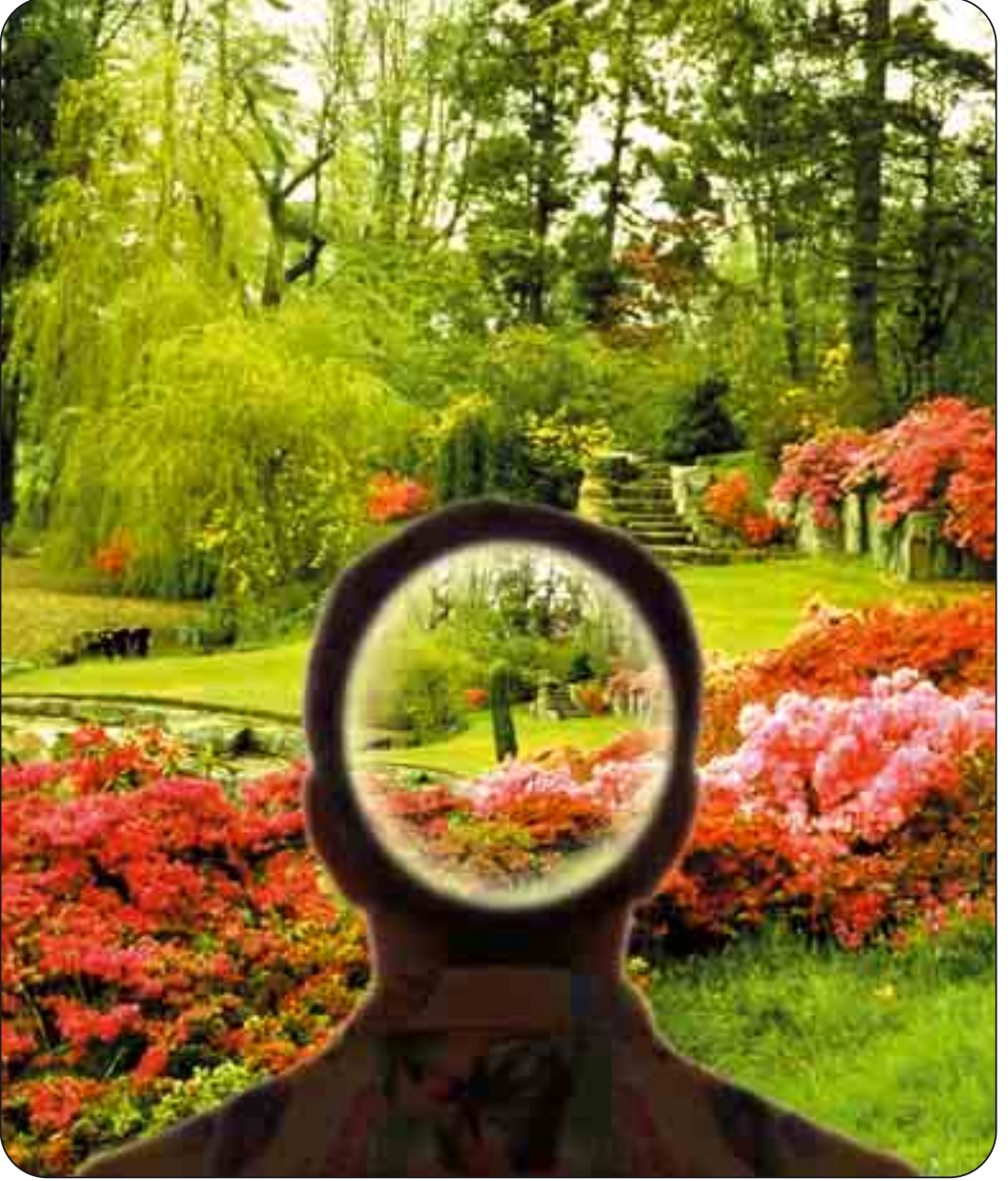
Bir yüz veya manzara gördüğümüzde, tam aslını görmeyiz, gördüğümüz orijinalinin bir yorumu veya tamamen yeni inşa edilmiş bir versiyonudur... Bunlar her ne kadar çok iyi kopyalar olsa bile orijinalinden eksik veya farklıdır.¹²

Aynı durum o manzaraya baktığınız an için de geçerlidir. Manzarayı uzak bir yerden gözünüzde canlandırmanızla önünde durup ona bakmanız arasında aslında bir fark yoktur. Dolayısıyla manzarayı izlerken de aslında onun aslını değil beyninizde inşa edilmiş bir versiyonunu görmektesinizdir.

Bu konu üzerinde biraz düşünen bir insan bu gerçeği bütün netliği ile görecektir. Bu insanlardan biri olan George Berkeley *İnsan Bilgisinin İlkeleri Üzerine İnceleme* adlı yapıtında bu gerçeği şöyle ifade eder:

... Görme yoluyla ısk ve renk, onların çeşitli dereceleri ve farklılıkları düşüncesine sahip oluyorum. Dokunma ile yumuşağı ve sert, sıcak ve soğuk, hareketi ve direnci algılıyorum... Koku alma bana kokuları, tat alma tatları, işitme ise sesleri öğretiyor... Bu duyumlardan bazıları birarada gözlemlendikleri için, onlara ortak bir ad verilir ve onlar bir şey sayılırlar. Böylece örneğin belli bir düzenleniş içerisinde, bir renk, bir tat, bir koku, bir biçim ve bir sertlik birlikte gözlemlendiğinde elma sözcüğüyle belirlenen ayrı bir şey olarak tanınır; öteki düşünce dermeleri, taş, ağaç, kitap ve öteki duyumlanabilir şeyleri meydana getirirler...¹³

Manzarayı seyreden bir insan, gözleriyle, gözünün önündeki manzarayı seyrettiğini zanneder. Oysa onun gördüğü manzara, beyninin arkasındaki görme merkezinde oluşmaktadır. Bu manzarayı izleyen ve bu manzaradan zevk alan protein ve yağdan oluşan beynin kendisi olamayacağına göre, kimdir?

Berkeley'in bu sözlerinde ifade ettiği gerçek şudur: Beynimizde yaşadığımız çeşitli duyuların bütünleşmesi ile bir nesneyi tanımlarız. Bu örnekte olduğu gibi elmanın tadı, kokusu, sertliği, kırmızı rengi, yuvarlaklığı ve diğer özellikleriyle ilgili algılar beynimizde bir bütün olarak algılanır ve biz bu bütüne "elma" deriz. Ama biz hiçbir zaman bir elmanın aslı ile muhatap olmayız. Bizim tek görebildiğimiz, koklayabildiğimiz, tadabildiğimiz, dokunabildiğimiz veya duyabildiğimiz beynimizdeki kopyalardır.

Buraya kadar anlatılanları tekrar düşündüğümüzde bu gerçek bütün açıklığı ile ortaya çıkacaktır. Örneğin;

⇒ Işığın olmadığı beyinde, rengarenk ışıklarla donatılmış bir caddeyi, bütün renkleri, canlılığı ve parlaklığı ile seyredebiliyorsak, o zaman bu caddenin, ışıklı panoların, vitrinlerin, sokak lambalarının, arabaların farlarının beynimizde elektrik sinyallerinden oluşan kopyalarını görürüz.

⇒ Beynimize hiçbir ses giremediğine göre, o zaman biz hiçbir zaman yakınlarımızın seslerinin asıllarını duyamayız. Duyduklarımız hep kopyalardır.

⇒ Veya biz hiçbir zaman denizin serinliğini, güneşin sıcaklığını hissedemeyiz. Biz hep beynimizde bunların kopyalarını yaşarız.

⇒ Aynı şekilde, bugüne kadar hiçbir insan nanenin aslının tadına bakmamıştır. Nane olarak algıladığı tat, beyinde oluşan bir algıdır sadece. Çünkü nanenin aslına ne dokunabilir, ne onun aslını görebilir, ne aslının kokusunu veya tadını alabilir.

Sonuç olarak, biz hayatımız boyunca bize gösterilen kopya algılarla yaşarız. Ancak bu kopyalar o kadar gerçekçidir ki, hiçbir zaman kopyalarını yaşadığımızı fark etmeyiz. Örneğin, şu anda başınızı kaldırın ve bulunduğunuz odada gözünüzü gezdirin. Kendinizi içinde mobilyalar bulunan bir odanın içinde gibi görüyorsunuz. Oturduğunuz koltuğun kollarına dokunduğunuzda, sanki gerçekten bu kolların asıllarına dokunuyormuş gibi sertliğini hissediyorsunuz. Gösterilen görüntülerin gerçekliği, bu görüntülerin yaratılışında kullanılan sanatın mükemmelliği sizi ve sizin gibi milyarlarca insanı, bunların "madde" olduğuna ikna etmeye yetiyor. Hatta insanlar o kadar kesin olarak ikna oluyorlar ki, dünyaya ait her hissin beyinlerinde oluştuğunu lise çağlarından itibaren kitaplarda okumalarına, hatta biyoloji kitapları bu gerçeğe dolu olmasına rağmen, bunların beyinlerinde bir hayal olduğuna

BEYNİNİZİN İÇİNDEKİ ODADAN ÖMÜR BOYU ÇIKAMAZSINIZ

İçinde büyük bir televizyon ekranı olan kapkaranlık bir odaya girdiğinizi düşünün. Dışarıdaki dünyayı yalnızca bu odanın içindeki ekrandan seyredecek olsanız, doğal olarak bir süre sonra sıkılıp dışarı çıkmak istersiniz.

Bir an düşünün, şu anda da bulunduğunuz mekan farklı değil. Bir kutu gibi kapkaranlık ve küçük kafatasınızın içinde dış dünyaya ait görüntüleri bir ömür boyu seyredersiniz. Ama beyninizdeki ekranda oluşan görüntüleri, bu dar yerden hiç çıkmadan ve hiç sıkılmadan izlersiniz. Üstelik size herşeyi bir ekrandan seyrettiğinizi söyleseler buna kesinlikle inanmazsınız. Gördüğünüz görüntü, o kadar inandırıcıdır ki, binlerce yıldır milyarlarca insan bu büyük gerçeğin farkına varamamıştır.

zorlukla ikna olabiliyorlar. Bunun nedeni, görüntünün muhteşem bir sanatla, son derece gerçekçi ve kusursuz yaratılıyor olmasıdır.

Bazı insanlar ise, görüntünün beyinlerinde oluştuğunu kabul etmekte ancak, gördükleri görüntünün asıllarının dışarıda olduğunu iddia etmektedirler. Oysa, bu hiçbir zaman ispatlayamayacakları bir iddiadır. Çünkü bugüne kadar hiçbir insan, beyninin dışındaki algılarının dışına çıkamamıştır. Her insan, beynindeki hücresinin içinde yaşamaktadır ve algılarının kendisine gösterdikleri dışında hiçbir şey yaşayamaz. Dolayısıyla algılarının dışındaki dünyada, neler olduğunu hiçbir zaman bilemez. Bu nedenle "dışarıda asılları var" demek büyük bir ön yargı olur, çünkü hiçbir insanın buna getirebileceği tek bir delil dahi bulunmamaktadır. Kaldı ki dışarıda asılları olsa dahi, insan yine bu "asıl"ları beyninde görecektir, yani yine beyninde oluşan hayal ile muhatap olacaktır. Dolayısıyla insanlar, bu varsayımları "maddesel karşılıklara" hiçbir zaman ulaşamayacakları için, bu iddiaları son derece dayanaksızdır.

Ayrıca şunu da belirtmeliyiz ki, teknolojinin veya bilimin ilerlemesi de bu konuda herhangi bir değişikliğe sebep olamaz. Çünkü her bilimsel bulgu veya teknolojik buluş yine insanların beyinlerinde oluşacaktır, dolayısıyla bu yöntemle de dış dünyaya ulaşmak mümkün olamayacaktır. Bu önemli gerçekle ilgili olarak B. Russel ve L. Wittgeinstein gibi ünlü filozoflar şöyle demektedirler:

...örneğin bir limonun gerçekten var olup olmadığı ve nasıl bir süreçle var olduğu sorulamaz ve incelenemez. Limon, sadece dille anlaşılan tat, burunla duyulan koku, gözle görülen renk ve biçimden ibarettir ve yalnız bu nitelikleri bilimsel bir araştırmamanın ve yargının konusu olabilir. Bilim, nesnel dünyayı asla bilemez.¹⁴

Ünlü filozof George Berkeley ise, algılarımızın sadece zihnimizde yer aldığını ve dış dünyada var olduklarını kabul ettiğimizde yanıltığımızı çok açık olarak ifade etmektedir:

Kendilerini gördüğümüz ve dokunduğumuz için ve bize algılarımızı verdikleri için nesnelerin varlığına inanırız. Oysa algılarımız sadece zihnimizde var olan fikirlerdir. Şu halde algılar aracılığıyla ulaştığımız nesneler fikirlerden başka bir şey değildir ve bu fikirler, zihnimizden başka yerde bulunmazlar zorunlu olarak... Bütün bunlar madem ki sadece zihinde var olan şeylerdir, öyleyse evreni ve şeyleri zihnin dışında varlıklar olarak hayal ettiğimizde, yanılmaların içine düşmüş oluyoruz demektir...¹⁵

Ayrıca, hiçbir zaman ulaşamayacakları, göremeyecekleri, dokunamayacakları

varlıkların olmasının veya olmamasının insanlar için hiçbir önemi yoktur. Çünkü **madde dünyası olsa da olmasa da, insan sadece beynindeki algılar dünyasını izler. Maddelerin asılları ile hiçbir zaman karşılaşamaz.** Dahası, her insana kopyasını görüyor olmak yetmektedir. Örneğin, rengarenk çiçeklerle bezenmiş bir bahçeyi gezen bir insan, gerçekte bu bahçenin aslını değil, beynindeki kopyasını görür. Ancak, bu bahçe o kadar gerçekçidir ki, her insan bu hayalinde oluşan bahçeden gerçekmiş gibi aynı zevki alır. Hatta bugüne kadar milyarlarca insan, bu bahçe gibi gördüğü herşeyin aslını gördüğünü sanmıştır. Dolayısıyla, "dışarısı"nın insanı ilgilendirmesi için ortada hiçbir neden bulunmamaktadır.

Uzaklık Hissi de Beyinde Oluşan Bir Algıdır

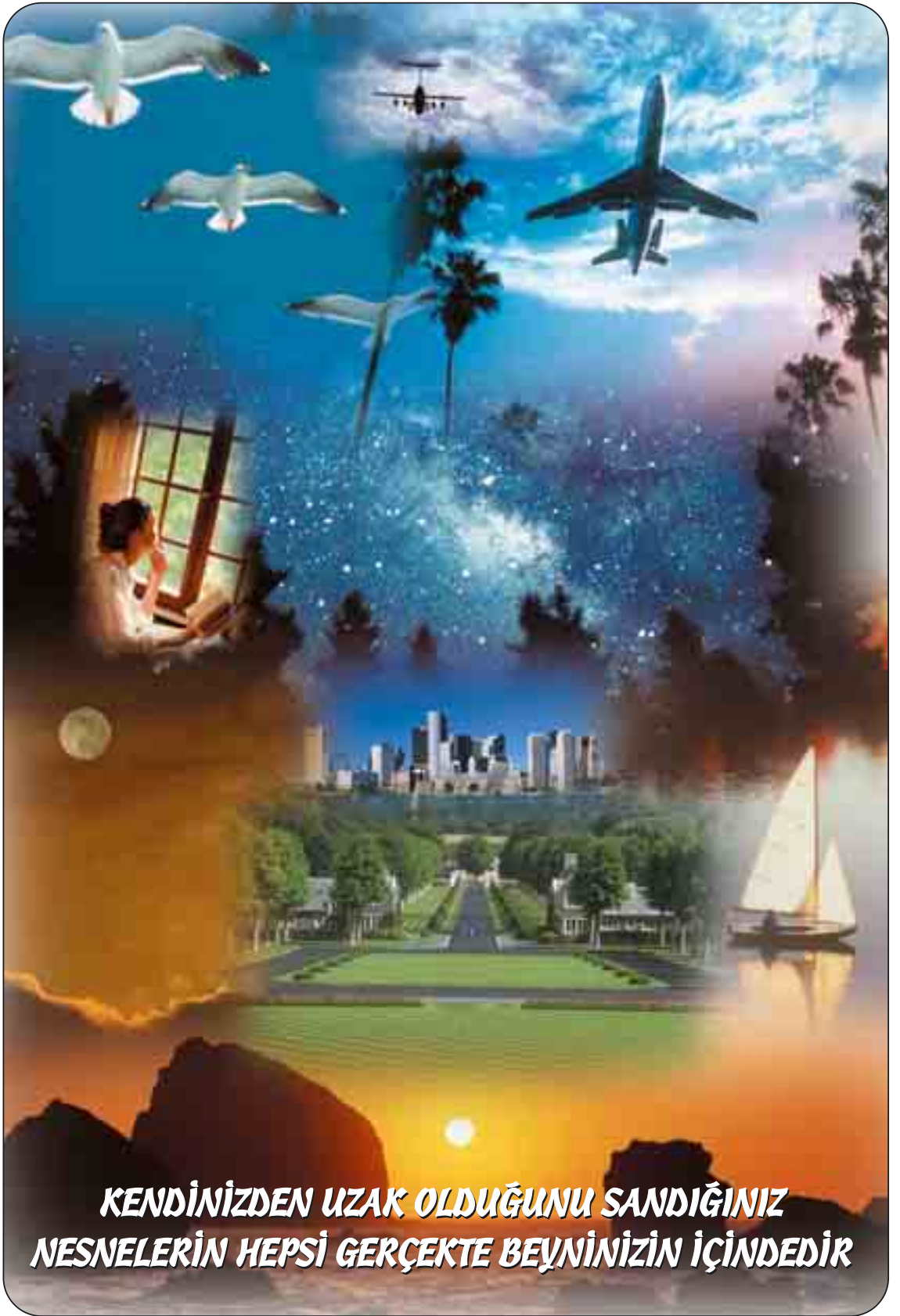
Caddedeki kalabalık, arabalar, korna sesleri, mağazalar, binalar... Bir caddeye baktığınızda gördüğünüz bu tablo size çok net, çok gerçek gibi gelir. Bu nedenle, insanların büyük bir bölümü bu gördükleri tablonun beyinlerinde meydana geldiğini kavrayamaz, hepsini gerçek zannederek yanılırlar. Bu tablo o kadar mü-kemmel bir şekilde yaratılmıştır ki, insanın bunun dış dünyanın aslı olmadığını, sadece kendi zihninde yaşadığı bir kopya görüntü olduğunu anlaması mümkün değildir.

Görüntüyü bu kadar inandırıcı ve etkileyici yapan şeyler ise mesafe, derinlik, renk, gölge, ışık gibi unsurlardır. Bu malzemeler o kadar kusursuzca kullanılmıştır ki, beynimizde üç boyutlu, renkli ve canlı bir görüntü haline gelirler. Sonsuz sayıdaki ayrıntı bu görüntüye eklenince, ortaya, hiç farkına varmadan bütün bir ömür boyunca gerçek zannederek

Araba kullanan bir insan direksiyonun, önündeki yolun ve ağaçların kendinden uzakta olduğunu zanneder. Oysa tüm bu gördükleri, aynı bir fotoğrafta olduğu gibi, beyinde tek bir satır üzerindedir.

**KENDİNİZDEN UZAK OLDUĞUNU SANDIĞINIZ
NESNELERİN HEPSİ GERÇEKTE BEYİNİNİZİN İÇİNDEDİR**

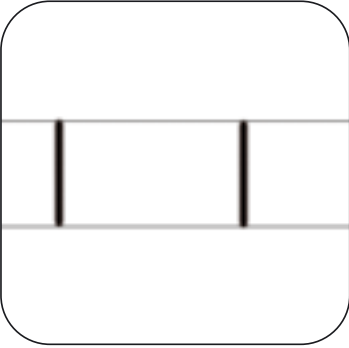
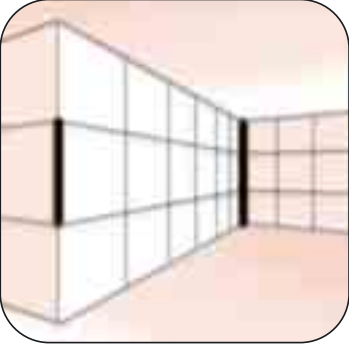
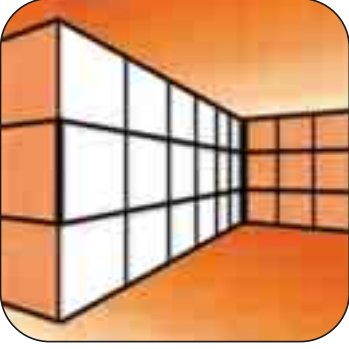
içinde yaşadığımız ama aslında sadece zihnimizde muhatap olduğumuz bir dünya çıkar.

Şimdi kendinizi bir araba kullanırken düşünün. Arabanın direksiyonunu kendinizden bir kol mesafesi uzaklıkta, trafik lambalarını ise birkaç yüz metre ileride görürsünüz. Önünüzdeki arabayla aranızda yaklaşık 10 metre bulunmaktadır. Ufukta gözüken dağlar ise, hesaplarınıza göre kilometrelerce uzaktadırlar. Oysa bu tahminlerinizin hepsi yanlıştır! Ne dağlar, ne de önünüzdeki araba o kadar uzakta değildir. Aslında bütün görüntüler bir sinema perdesi gibi beyninizde tek bir yüzeyde, iki boyutlu olarak yer alırlar. Gözümüze yansıyan görüntüler, televizyon ekranındaki görüntüler gibi iki boyutludur. O halde bu mesafe ve derinlik duygusu nasıl oluşmaktadır?

Mesafe dediğimiz algı, bir çeşit üç boyutlu görme şeklidir. Görüntülerde mesafe ve derinlik hissini uyandıran şeyler ise perspektif, gölge ve hareket dediğimiz unsurlardır. Optik biliminde mekan (space) algısı denilen bu algı şekli, çok karmaşık sistemlerle sağlanır. Bu sistemi en basit şekliyle şöyle anlatabiliriz: Aslında gözümüze gelen görüntü sadece iki boyutludur. Yani yükseklik ve genişlik ölçülerine sahiptir. Göz merceğine gelen görüntülerin boyutları ve iki gözün aynı anda iki farklı görüntü görmesi derinlik ve mesafe hissini oluşturur. Bizim her bir gözümüze düşen görüntü, diğer göze gelen görüntüden aç, ışık gibi unsurlar açısından farklıdır. Beyin bu iki farklı görüntüyü tek bir resim haline getirerek derinlik ve mesafe hissini oluşturur.

Bunu daha iyi anlamak için bir deney yapabiliriz. Önce sağ kolunuzu iyice ileri uzatın ve işaret parmağınızı kaldırın. Şimdi gözlerinizi parmağınıza odaklayıp sırayla sağ ve sol gözlerinizi kapatıp açın. İki göze farklı iki görüntü geldiği için parmağın hafifçe yer değiştirdiğini veya kaydığını göreceksiniz. Şimdi iki gözünüzü de açıp sağ işaret parmağında odaklamaya devam ederken sol işaret parmağını mümkün olduğu kadar gözlerinize yaklaştırın. Yakında olan parmağın çift görüntü oluşturduğunu fark edeceksiniz, bu ise algı sisteminde uzaktaki parmaktan farklı bir derinlik oluşması nedeniyledir. Şimdi bu durumdayken gözlerinizi sırayla kapatıp açarsanız yakındaki parmağın daha fazla yer değiştirdiğini göreceksiniz, çünkü iki göze düşen görüntülerin farkı artmıştır.

Üç boyutlu film yapılırken de bu teknik kullanılır; iki farklı açıdan çekilen

görüntü aynı ekran üzerine yansıtılır. Seyirciler renk filtresi veya polarize filtreli özel gözlükler takarlar. Gözlüğün camındaki filtreler iki görüntüden birini yakalar, beyin bunları birleştirip üç boyutlu görüntü haline getirir.

İki boyutlu bir retinada derinlik hissinin oluşması, iki boyutlu bir resim tuvalinde gerçekçi bir derinlik hissi oluşturmaya çalışan ressamın kullandığı tekniğe çok benzer. Derinlik hissinin oluşturan bazı önemli unsurlar vardır. Bunlar; nesnelerin üst üste yerleşmesi, atmosfer perspektifi, doku değişimi, doğrusal perspektif, boyut, yükseklik ve harekettir. Örneğin doku değişimi derinlik hissinin oluşumunda son derece önemlidir. Üzerinde dolaştığımız yüzey, örneğin bir yol ya da çiçeklerle dolu bir tarla aslında bir dokudur. Bize yakın olan dokular daha detaylı, uzakta kalanlar ise daha silik gözükür. Bu yüzden bir doku üzerine yerleştirilen nesnelerin mesafesi hakkında yargıda bulunmak daha kolaydır. Ayrıca burada gölge ve ışık unsurları da devreye girerek üç boyutlu görüntüyü tamamlarlar.

Nitekim başarılı ressamların yaptığı resimleri hayranlıkla seyretmemizin nedeni, gölge ve perspektif unsurlarını kullanarak resme verdikleri derinlik ve gerçeklik hissidir.

Perspektif, uzaktaki şeylerin, gören kişiye göre

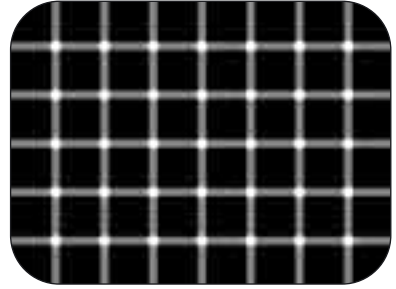
Bu resimde arkadaki çizgi öndeki çizgiden neredeyse iki kat daha uzun duruyor. Oysa her iki çizgi de aynı boyda. Bu örnekte de görüldüğü gibi, çizgilerin kullanımı, perspektif, ışık, gölge gibi unsurlar insanların bazı nesneleri olduğundan farklı görmelerine neden olabilmektedir. Ama aslında tüm nesneler tek bir yerde, beynimizdeki görüntü merkezinde algılanmaktadır.

yakındaki şeylere oranla daha küçük olarak gözükmesinden kaynaklanır. Örneğin bir manzara resmine baktığımızda uzaktaki ağaçlar küçük, yakındaki ağaçlar büyük gözükür ya da arka plandaki dağ görüntüsü ön planda duran insan görüntüsünden daha küçük çizilir. Doğrusal perspektifte ise ressamlar paralel çizgileri kullanırlar. Örneğin, tren rayları ufuk çizgisinde birleşerek mesafe ve derinlik hissi oluştururlar.

Ressamların tablolarında kullandıkları yöntem, beynimizde meydana gelen görüntü için de geçerlidir. Beynimizdeki iki boyutlu bir mekanda derinlik, ışık, gölge aynı metodla meydana gelir. Bir görüntüde ayrıntılar, yani ışık, gölge ve boyutlar ne kadar ayrıntılı işlenirse, o görüntü o kadar gerçekçi olur ve duyularımızı aldatır. Böylece biz üçüncü boyut olan derinlik ve mesafe varmış gibi hareket ederiz. Halbuki gördüğümüz bütün görüntüler bir film karesi gibi tek bir satır üzerinde bulunur. Beynimizdeki görme merkezi son derece küçüktür! Bütün o uzak mesafeler, uzaktaki evler, gökteki yıldızlar, Ay, Güneş, havada uçan uçaklar, kuşlar gibi görüntüler bu küçük mekana sığdırılır. Yani sizin bakıp binlerce kilometre yukarıda dediğiniz bir uçakla, elinizi uzatıp tutabildiğiniz bardak arasında da teknik olarak bir mesafe yoktur, tümü beyninizdeki algı merkezinde tek bir yüzey üzerindedir.

Örneğin, ufukta kaybolmakta olan bir gemi, aslında sizden kilometrelerce

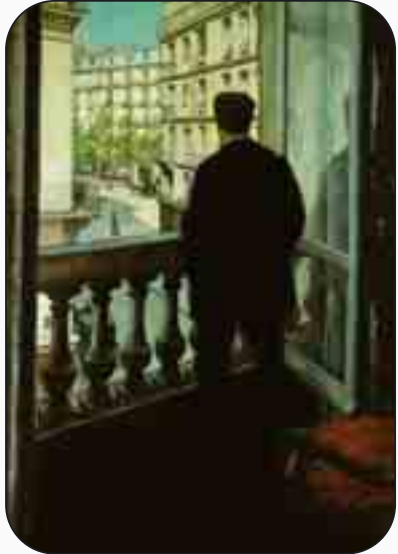
Derinlik hissini oluşturan unsurların en biri doku değişimidir. Bize yakın olan dokular daha detaylı, uzakta kalanlar ise daha silik gözükür. Örneğin yandaki resimde de görüldüğü gibi renk, gölge ve ışık kullanılarak, düz bir kağıt üzerinde, üç boyutlu, derinlik hissi olan, kabarık olduğu izlenimi veren bir doku oluşturulmuştur. Üstteki resimde tüm noktalar beyaz olmasına rağmen, siyah beyaz olarak yanıp sönüyor görülmektedirler.

İKİ BOYUTLU BİR ZEMİNDE DERİNLİĞİ OLAN GÖRÜNTÜ MEYDANA GETİRMEK

Bu sayfalarda görülen resimlerin hepsinde son derece gerçekçi bir derinlik fark edilmektedir. İki boyutlu bir tuvalin üzerinde gölge, perspektif ve ışık kullanılarak, üç boyutlu, derinliği olan bir görüntü oluşturulabilmektedir. Ressamın yeteneğine göre, bu gerçekçilik daha da artmaktadır. Benzer bir durum bizim görme algımız için de geçerlidir. Çünkü gözün retina tabakasına düşen görüntü iki boyutludur. Ancak her iki göze düşen görüntü daha sonra tek bir resim haline getirilir ve 3 boyutlu, derinliği olan bir görüntü olarak beynimizde algılanır.

uzakta değildir. Gemi sizin beyninizin içindedir. Baktığınız camın pervazları, camın önündeki kavak ağacı, evinizin önünden geçen yol, deniz ve denizde yol alan gemi de dahil olmak üzere beyninizdeki görme merkezinde, yani aynı iki boyutlu mekanda oluşmaktadır. Nasıl ki bir ressam, büyüklük küçüklük gibi oranları, renk, gölge ve ışık gibi malzemeleri ve perspektifi kullanarak, uzaklık hissini iki boyutlu bir tabloda gösterebiliyorsa, bizim beynimizde de benzer şekilde, uzaklık algısı oluşur. Sonuç olarak, gördüklerimizi kendimizden uzakta gibi algılamamız, gördüklerimizle aramızda bir mesafe olması bizi yanıltmamalıdır. Çünkü mesafe de diğerleri gibi bir algıdır.

Siz mi odanın içindesiniz, oda mı sizin içinizde?

İnsanların, gördüklerinin beyinlerinde bir algı olduğunu kavramalarını engelleyen nedenlerden biri de, bedenlerini de bu görüntünün içinde görmeleridir. "Ben bu odanın içinde olduğuma göre, demek ki bu oda benim beynimde oluşmuyor" gibi yanlış bir sonuca varmaktadırlar. Onları bu yanlış sonuca götüren yanılgıları ise kendi bedenlerinin de bir görüntü olduğunu unutmalarıdır. Nasıl ki, çevremizde gördüğümüz her şey beynimizde oluşan bir görüntü ise, kendi bedenimiz de aynı şekilde beynimizde oluşan bir görüntüdür. Örneğin şu anda oturduğunuz koltukta, boynunuzdan aşağıda kalan kısmınızı görüyorsunuz. Bu görüntü de diğerleri ile aynı sistemle meydana geliyor. Elinizi bacağınızın üzerine koyduğunuzda bu dokunma hissi yine beyninizde oluşuyor. Yani siz şu anda beyninizde oluşan bedeninizi görüyor ve bedeninize dokunduğunuzu beyninizde hissediyorsunuz.

Bedeniniz de beyninizde bir görüntü ol-

duğuna göre, oda mı sizin içinizde siz mi odanın içindesiniz? Bu sorunun doğru cevabının, "oda sizin içinizde" olduğu çok açıktır. Ve siz beyninizdeki oda görüntüsünün içindeki bedeninizin görüntüsünü görürsünüz.

Bunu bir örnekle daha açıklayalım. Farz edin ki, asansörü çağırdınız ve asansör geldiğinde üst kat komşunuz da asansörün içinde. Asansöre bindiniz. Gerçekte, siz mi asansörün içindesiniz, yoksa asansör mü sizin içinizde? Gerçek olan şudur: Asansör, içindeki komşunuzun ve kendi bedeninizin görüntüsüyle birlikte beyninizde oluşmaktadır.

Sonuç olarak biz hiçbir şeyin "içinde" olmayız. Herşey bizim içimizde, yani beynimizde oluşur. Güneş'in, Ay'ın, yıldızların veya gökte giden bir uçağın bizden

Bedeniniz de beyninizde gördüğünüz bir görüntü olduğuna göre, içinde bulunduğunuz oda mı sizin içinizedir yoksa siz mi odanın içindesiniz? Bu sorunun cevabı açıktır: Elbette ki oda sizin içinizde, beyninizdeki görme merkezindedir.

milyonlarca kilometre uzaklıkta olmaları da bu gerçeği değiştirmez. Güneş ve Ay da aynı, elinizde tuttuğunuz bu kitap gibi sizin beyninizin içindeki küçük görme merkezinde oluşan görüntülerdir.

Dış Dünya Olmadan da Algılar Dünyası Meydana Gelebilir

Gördüğümüz algılar dünyasının maddesel bir karşılığı olduğu iddiasını çürüten gerçeklerden biri de, beynimizde algıların oluşması için dış dünyaya ihtiyacımız olmamasıdır. Bugün simülatörler gibi birçok teknolojik gelişme ve ayrıca rüyalarımız bu gerçeğin en önemli delilleridir.

Bilim yazarı Rita Carter, *Mapping The Mind* isimli kitabında, "**görmek için gözlerle ihtiyaç yoktur**" diyerek, bilim adamları tarafından gerçekleştirilen önemli bir deneyi yer vermektedir. Deneyde görme özürlü kişilere, video resimlerini titreşimlere

Bir deneyde, görme özürlü kişilerin, gözlerinin yanına takılan bir cihaz ile bazı görüntüler görmeleri sağlandı. Bu kişiler cihazdan dış dünyaya ait olmayan, yapay olarak üretilen uyarılar almalarına rağmen, son derece gerçekçi görüntüler görüyorlardı. Hatta bir cismin üstlerine doğru geldiğini zannederek, kendilerini korumak için geri çekiliyorlardı.

dönüştüren bir cihaz takıldı. Bu kişilerin gözlerinin yanına takılan bir kamera ise uyarıları bu kişinin beynine gönderiyordu. Böylece bu kişi sürekli olarak görsel dünyadan uyarı alabiliyordu. Hastalar bir süre sonra gerçekten görüyormuş gibi davranmaya başladılar. Örneğin, cihazlardan birinde görüntüyü yaklaştırmak için bir lens vardı. Bu lens hasta uyarılmadan çalıştırıldığında, hasta görüntü büyüyerek üzerine geliyormuş gibi gördüğü için iki kolu ile kendini koruma ihtiyacı hissetmiştir.¹⁶

Bu deneyde de görüldüğü gibi, algılarımızın oluşması için dış dünyada maddi bir karşılıklarının bulunması şart değildir. Tüm uyarılar yapay olarak da oluşturulabilmektedir.

Rüyalarda yaşadığımız "algılar dünyası"

İnsan dış dünya olmadan da tüm algıları bütün canlılığı ile yaşayabilir ve buna verilebilecek en açık örnek, daha önce de bahsettiğimiz gibi rüyalaradır. Bir insan rüyası sırasında gözleri kapalı olarak yatağında yatar. Ancak buna rağmen, gerçek

Rüyasında soğuk bir kış sabahı bahçede oturduğunu gören bir insan, esen rüzgar nedeniyle üşüdüğünü, hatta titrediğini hissedebilir. Oysa bulunduğu yerde ne rüzgar ne de soğuk bir hava yoktur. Hatta çok sıcak bir odada uyumaktadır. Buna rağmen üşüme hissini bütün gerçekçiliği ile yaşar. Gerçek dünyada yaşadığı üşüme hissi ile rüyasında yaşadığı arasında bir fark yoktur.

Bir insan gerçekte evindeki kanapesinde huzur içinde uyuyorken, rüyasında kendisini bir savaşın içinde görebilir. Hatta savaşın tüm gerilimini, korku ve paniğini son derece gerçekçi olarak yaşayabilir. O esnada ise tek başına, sessiz ve sakin bir yerde yatmaktadır. Rüyasında gördüğü son derece inandırıcı görüntü ve sesler ise beyinde meydana gelmektedir.

hayatında karşılaştığı olayların, yaşadığı hislerin, uyarıların tamamını rüyalarında, gerçeklerinden ayırt edilemeyecek kadar gerçekçi olarak algılar. Bu gerçeğe, bu kitabı okuyan insanların tamamı bizzat kendi uykularında sık sık şahit olurlar. Örneğin, gece yatağında sessiz ve sakin bir ortamda, çevresinde ikinci bir kişi dahi yokken yatan bir insan, rüyasında kendisini çok kalabalık bir mekanda, bir tehlike içinde görebilir. Can havliyle bu tehlikeden kaçtığını, bir duvarın arkasına sığındığını gerçekmiş gibi yaşayabilir. Hatta rüyasında gördükleri o kadar gerçekçidir ki, korku ve panik duygusunu gerçekten tehlikeli bir ortam varmış gibi aynısı ile hisseder. Her gürültüde yüreği ağzına gelir, korkudan titrer, kalbi hızla atar, terler, insan bedeni tehlike anlarında neler hissederse, fiziksel olarak ne tepkiler verirse hepsini aynen yaşar. Oysa, zihninin dışında, gördüklerinin hiçbirinin bir karşılığı yoktur.

Rüyasında yüksek bir yerden aşağı düşen bir insan da bunu bütün vücudu ile hisseder. Oysa o anda yatağında hiç kıpırdamadan yatmaktadır. Ya da, rüyasında ayağı kayıp su birikintisinin içine düştüğünü gören bir insan, tüm kıyafetlerinin ısı-

İnsan aslında güven içinde evinde uyurken, rüyasında lunaparkta hızla dönen vagonlara bindiğini görebilir. Vagonların hızını, zaman zaman ters döndüğünü, esen rüzgarı gerçeğinin aynısı gibi hissedebilir.

landığını, çıkan rüzgar nedeniyle üşüdüğünü hissedebilir. Ancak bulunduğu yerde ne bir su birikintisi, ne de rüzgar yoktur. Hatta çok sıcak bir odada uyuyor olmasına rağmen ıslaklığı ve üşümeyi, aynı uyanıkken olduğu gibi yaşar.

Veya rüyasında maddenin aslı ile muhatap olduğunu iddia eden bir kişi kendinden son derece emin olabilir. Kendisine "maddenin hayal olduğunu", "dış dünyanın aslıyla muhatap olmanın mümkün olmadığını" anlatan arkadaşının omzuna elini koyarak "Şimdi ben bir hayal miyim? Sen elimi omzunda hissetmiyor musun? O zaman nasıl hayal olabiliyorsun? Nereden çıkarıyorsun bu iddiaları? Gel seninle bir Boğaz turu yapalım, hem bu konuyu konuşuruz, bir de böyle bir konuya neden inanıyorsun bana anlatırsın" diyebilir. Derinleşen uykusunda gördüğü bu rüya o kadar nettir ki, keyifle arabanın kontağını açıp motora yavaş yavaş gaz verir ve sonra aniden pedala basıp arabayı adeta sıçratır. Yolda hızla giderken ağaçlar ve yol çizgileri sürattan adeta blok bir görüntü oluşturur. Bir yandan da temiz Boğaz havasını alır. Tam arkadaşına itiraz etmeye, o anda yaşadıklarının hayal olmadığını anlatmaya

Rüyası sırasında mad-
denin aslını gördüğünü
iddia eden kişi, "mad-
denin hayal olduğunu"
anlatan arkadaşının
omzuna elini koyar ve
"Şimdi ben bir hayal
miyim? Sen elimi om-
zunda hissetmiyor mu-
sun? O zaman nasıl ha-
yal olabiliyorsun?" der.

Sonra arkadaşını
arabasıyla dolaşmaya
çağırır. "Gel seninle bir
Boğaz turu yapalım.
Hem sen böyle şeyleri
nereden çıkarıyorsun,
onu anlatırsın" der.

Gördüğü bu rüya o
kadar nettir ki, keyif-
le arabanın kontağını
açıp motora yavaş ya-
vaş gaz verdiğini ve
arabayı sıçratarak
kaldırdığını aslının
aynısı gibi görür ve
hisseder.

Arkadaşıyla boğazda giderken, denizin kokusunu, dalgaların sesini, hafif esen rüzgarı gerçekmiş gibi hissetmektedir.

Yolda hızla giderken ağaçlar ve yol çizgileri süratten blok bir görüntü oluşturur ve arabanın yanından hızla akıp geçer. Bu görüntülerin gerçek hayatında gördüklerinden hiçbir farkı yoktur.

Tam arkadaşına itiraz etmeye, o anda yaşadıklarının hayal olmadığını anlatmaya hazırlanırken saatinin ziliyle uyanır. Uyandığında ise, bir an önce gerçekliğinden emin olduğu olayların ve görüntülerin aslında bir rüya olduğunu anlar. Peki ya bu insan şu anda da biraz sonra uyanacağı başka bir rüyanın içinde ise?

hazırlanırken saatinin ziliyle uyanır. Ancak ne ilginçtir ki, rüyasında gördüklerinin hayal olduğuna itiraz eden bu insan, uyanırken de gördüklerinin zihninde oluşan kopya görüntüler olduğunu anlatan bir arkadaşı yanında olsa, ona da aynı şekilde itiraz edecektir.

İnsanlar rüyalarından uyandıklarında o ana kadar görmüş olduklarının hayal olduğunu anlarlar, ama "uyanma" görüntüsüyle başlayan ve adına "gerçek hayat" dedikleri hayatın bir hayal olabileceğinden nedense hiç kuşkulalmazlar. Oysa, "gerçek hayatımız" dediğimiz görüntüleri algılayış şeklimiz, rüyalarımızı algılayış şeklimizle tamamen aynıdır. Her ikisini de zihnimizde görürüz. Ve rüyalarımızdan uyandırılmadığımız sürece, onların bir hayal olduğunu anlamayız. Ancak uyandığımız zaman "demek ki gördüklerim bir rüyaymış" deriz. Öyle ise **şu anda gördüklerimizin bir rüya olmadığını nasıl ispatlayabiliriz?** Sadece henüz uyandırılmamış olduğumuz için, içinde bulunduğumuz anı gerçek zannediyor olabiliriz. Her gece gördüğümüz rüyalardan daha uzun süren bu rüyadan bir gün uyandırıldığımızda, bu gerçekle karşılaşacak olabiliriz. Ve bunun aksini söyleyerek ispatlayabileceğimiz hiçbir delilimiz yoktur.

Dünya hayatının bir rüya gibi olduğu, bu rüyadan "büyük bir uyanış" ile uyandırıldığında ancak insanların rüya gibi bir alemde yaşadıklarını anlayacakları, İslam alimleri tarafından da dile getirilen bir gerçektir. Üstün ilmi nedeniyle Şeyh-i Ekber (En Büyük Şeyh) olarak anılan büyük İslam alimi Muhyiddin Arabi, bir sözünde, Peygamber Efendimizin bir hadisini aktararak, dünya hayatını rüyalarımıza şöyle benzetmiştir:

Hazreti Muhammed Aleyhisselam "insanlar uykudadır, öldükleri vakit uyanırlar" buyurmuştur. Demek ki, dünya hayatında gördüğü şeyler uyuyan kimsenin rüyasında gördüğü şeyler gibidir. Yani hayaldir.¹⁷

Bir ayette ise Allah insanların kıyamet gününde tekrar diriltildiklerinde şöyle diyeceklerini bildirmektedir:

Demişlerdir ki: "Eyvahlar bize, uykuya-bırakıldığımız yerden bizi kim diriltip-kaldırdı? Bu, Rahman (olan Allah)ın va'dettiğidir, (demek ki) gönderilen (elçi)ler doğru söylemiş". (Yasin Suresi, 52)

Ayette de görüldüğü gibi, insanlar kıyamet günü aynı bir rüyadan uyanır gibi

HAYATINIZI, RÜYALARINIZ GİBİ BAMBAŞKA BİR YERDE İZLİYOR OLABİLİRSİNİZ

Rüyasında kahve içen bir insan, kahvenin şekerini, kıvamını, içindeki sütün tadını, gerçekten kahve içiyormuş gibi hisseder. Ancak ortada ne kahve, ne de içecek birşey vardır. Ne var ki, rüyasında kahve içen bir insana biri gelip, "şu anda rüyadasın ve bu kahve aslında bir görüntü" dese, hemen itiraz eder. "Görüntü olur mu? Bak sıcaklığını hissediyorum. Birden içince dilim yanıyor. Hatta kahveyi içince susuzluğum geçti. Görüntü olsa susamamı geçirir miydi?" der. İçtiğini sandığı kahvenin aslında beyninde oluşan bir görüntü olduğunu, içerken hissettiği sıcaklık, susuzluk gibi hislerin de yine beyninde oluşan algılar olduğunu ancak uykusundan uyandıktan sonra anlar.

Rüyalarımızda yaşadıklarımızla, gerçek hayatta yaşadıklarımız aynı mantıkla oluşur. Rüyalarımız nasıl zihnimizde yaşıyor ise, gerçek hayatımız da zihnimizde yaşanır. Rüyalarımıza "hayal" dememizin tek nedeni, sabah uyandığımızda bedenimizi yatağımızda bulmamız ve "demek ki ben yatıyordum ve bunları rüyamda gördüm" sonucuna varmamızdır.

Peki
rüyanızdan hiç
uyanmadan
yaşamaya
devam
etseniz, rüya
içinde
yaşadığının,
gördüklerinizin
hiçbirinin aslı ile
muhatap olmadığının
farkına varabilir misiniz?

Kesinlikle hayır. Uyanıp, kendinizi yatağınızda uyuyorken bulmadığınız sürece, hiçbir zaman rüyada olduğunuzu anlayamazsınız ve koskoca bir ömrü gerçek hayatınızı yaşadığınızı zannederek geçirirsiniz.

Öyle ise, gerçek hayat dediğimiz hayatımızın da bir rüya olmadığını nasıl ispatlayabiliriz? Bir gün bu gördüğümüz hayattan çıkıp kendimizi bambaşka bir yerde, bu hayatımıza dair görüntüleri izlerken bulmayacağımıza dair bir bilgimiz var mıdır?

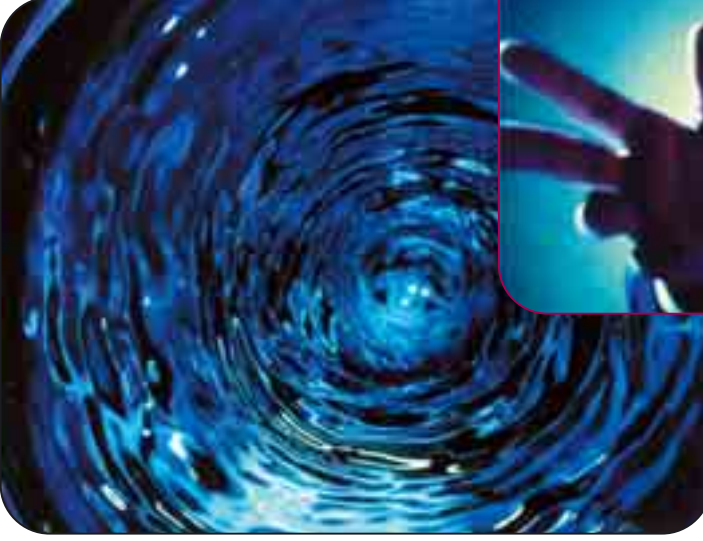
uyanmaktadırlar. Bir insan, ağır bir uykuya daldığı ve rüya gördüğü sırada aniden uyandırıldığında kendisini uyandıranın kim olduğunu nasıl sorgularsa, bu insanlar da aynı şekilde kendilerini kimin uyandırdığını sormaktadırlar. Bu ayette de dikkat çekildiği gibi dünya hayatı gördüğümüz bir rüya gibidir ve her insan bu rüyadan uyandırılacak ve gerçek hayatı olan ahiret hayatına dair görüntüleri görmeye başlayacaktır.

Yapay olarak oluşturulan dünyalar

"Dış dünya" veya "madde" olmadan, algıların çok gerçekçi olarak yaşanabileceğine dair günümüz teknolojisinde de çok önemli örnekler bulunmaktadır. Özellikle son yıllarda büyük bir gelişme gösteren "sanal gerçeklik" kavramı, bu konuda fikir vericidir.

Sanal gerçeklik, en basit şekliyle, bilgisayarda canlandırılan üç boyutlu görüntülerin, bazı aygıtların yardımıyla insanlara "gerçek bir dünya" gibi gösterilmesidir. Bugün birçok alanda farklı amaçlarla kullanılan bu teknolojiye, bu nedenle "yapay gerçeklik", "sanal dünyalar", "sanal ortamlar" gibi isimler de verilmektedir.

Sanal gerçekliğin en önemli özelliği, özel aletler kullanan bir kişinin gördüğü görüntüyü gerçek zannetmesi hatta kendisini bu görüntüye kaptırmasıdır. Bu nedenle son yıllarda sanal gerçeklik ifadesinin İngilizce karşılığının başında "immersive" kelimesi de kullanılmaktadır ve bu kelimenin anlamı "dalmak, kaptırmak"tır. (*Immersive Virtual Reality: Kaptıran Sanal Gerçeklik*)

Sanal gerçeklik için kullanılan simülatörler. Yukarıdaki resimdeki kişi kullandığı cihazlar nedeniyle, hareketli bir suya dokunduğunu sanmaktadır. Altta kişiler ise kendilerini, gösterilen filmin kahramanları olarak izlemekte ve yaşadıklarından dolayı heyecan duymaktadırlar.

Sanal bir dünya oluşturmak için kullanılan aletler; görüntü sağlayan bir ekranı olan kask, dokunma hissi veren elektronik bir eldiven gibi aletlerdir. Kaskın içindeki bir alet ise sürekli olarak başın hareketlerini ve açısını kontrol ederek görüntünün, başın açısı ve duruşu ile orantılı olarak ekrana gelmesini sağlar. Bazen bir oda büyüklüğündeki bir kübün tüm duvarlarına ve zeminine stereo görüntüler yansıtılır ve bu odaya giren kişiler, taktıkları stereo gözlüklerle, odada dolaşarak kendilerini bambaşka mekanlarda, örneğin bir şelale kenarında, bir dağın zirvesinde, denizin ortasındaki bir geminin güvertesinde güneşlenirken görebilirler.

SANAL ORTAMLARDA OLUŞTURULAN DÜNYALAR

Günümüzde ilerleyen teknoloji ile birlikte simülatör denen sistemler pek çok alanda kullanılmaya başlandı. Gözlüklü bir başlık ve eldiven ile, bunları kullanan kişiye çok farklı görüntüler üç boyutlu olarak gösterilmekte ve bu kişi kendisini bu görüntünün içinde zannetmektedir.

Araba tasarımcıları, yeni araba modellerini sanal ortamlarda denemektedirler.

Bu teknolojinin kullanıldığı alanlardan biri de pilot eğitimidir. Küçük bir kabinin içinde bulunan kişiler bu aletler sayesinde kendilerini gerçekten bir uçak kullanırken, gökyüzünde uçarken veya havaalanına iniş yaparken görebilmekteler.

Başa takılan kasklar üç boyutlu, derinlik ve mekan algısı olan görüntüler oluştururlar. Görüntüler insan boyutları ile orantılı olarak verilir ve eldiven gibi bazı aletlerle dokunma hissi sağlanır. Böylece bu aletleri kullanan kişi gördüğü sanal dünyadaki eşyalara dokunabilir, onların yerlerini değiştirebilir. Bu mekanlarda insanın gördüğü görüntüdeki sesler de son derece inandırıcıdır. Ses her yönden, farklı derinliklere sahip olarak verilebilmektedir. Bazı uygulamalarda, dünyanın çok farklı yerlerindeki birkaç kişiye aynı sanal ortam gösterilebilmektedir. Böylece örneğin dünyanın farklı ülkelerinden, hatta farklı kıtalarından üç insan, kendilerini diğerleri ile birlikte bir sürat motoruna binerken görebilirler.

Sanal dünyanın oluşturulması için gerekli olan aletlerde kullanılan sistem, beş duyumuz için geçerli olan sistemle aynıdır. Örneğin, kullanıcının eline taktığı eldivenin içindeki mekanizmanın etkisiyle, parmak uçlarına bazı sinyaller verilir ve bu sinyaller beyine iletilir. Beyin bu sinyalleri yorumladığında bu kişi, çevresinde hiç olmadığı halde ipek bir halıya veya yüzeyinde birçok girinti ve çıkıntı bulunan,

Michigan Üniversitesi'nde geliştirilen bir teknikle doktor adayları ve özellikle acil servis personeli yapay bir ameliyathane ortamında eğitilmektedir. Bu uygulamanın ilk aşamasında, bir odanın zeminine ve duvarlarına ameliyathane ile ilgili görüntüler yansıtılmaktadır. Yandaki sayfada görülen ameliyathane ortamında üç doktor dışındaki tüm görüntüler, hasta da dahil olmak üzere sanaldır. Simülatör cihazları ile, doktor adayları ilk ameliyatlarını sanal bir ameliyathanede, sanal hastalara yapmaktadırlar.

YAPAY AMELİYATHANEDE YAPAY AMELİYAT

kabarık desenli bir vazoya dokunduğunu hissedebilmektedir.

Sanal gerçekliğin kullanılmaya başlandığı önemli alanlardan biri tıptır. Michigan Üniversitesi'nde geliştirilen bir teknikle doktor adayları ve özellikle acil servis personeli yapay bir ameliyathane ortamında eğitilmektedir. Bu uygulamada, bir odanın zeminine ve duvarlarına ameliyathane ile ilgili görüntüler, ameliyathanenin ortasına ise bir ameliyat masası ve bir "hasta"nın görüntüsü yansıtılmaktadır. Doktor adayları ise üç boyutlu gözlüklerini takarak bu sanal hasta üzerinde ameliyata başlamaktadırlar. Resimlerde de görüldüğü gibi, bu resmi gören bir insan, hangisinin gerçek hangisinin sanal olduğunu anlayamayacaktır.

Bu örneklerde de görüldüğü gibi, yapay uyarılarla bir insana gerçek olmayan bir dünya gerçek gibi gösterilebilmektedir. Son yıllarda çekilen bazı ünlü filmlerin bu konuyu ele alması da son derece dikkat çekicidir. Örneğin, *The Matrix* isimli Hollywood filminde, filmin iki kahramanı, bir koltukta yatar vaziyette iken sinir sistemlerine bir bilgisayar bağlandığında kendilerini bambaşka mekanlarda görmekte-dirler. Bir sahnede, uzak doğu sporları yaparken bir başka sahnede ise kendilerini bambaşka kıyafetler içinde çok kalabalık bir caddede yürürken bulmaktadırlar. Filmin kahramanı, yaşadıklarının gerçekçiliği karşısında bunların bir bilgisayar tarafından oluşturulan görüntüler olduğuna inanmadığını söylediğinde ise, bilgisayar

MADDENİN GERÇEĞİ KONUSU FİMLERDE

Maddenin gerçeği konusunun gündeme getirilmesi ve birçok vesile ile dünyaya anlatılmasıyla yaşanan dikkat çekici gelişmelerden biri, birçok Hollywood filminin içeriğinde bu önemli gerçeğe yer verilmesi olmuştur.

Arnold Schwarzenegger'in başrolünü oynadığı *Total Recall* isimli filmde ise, başrol oyuncusu gerçek hayatı sandığı yaşamının aslında beynine yüklenmiş olan bilgilerden oluştuğunu anlamaktadır. Ancak hangisi gerçek, hangisi hayal ayırt edememektedir.

Bu karelerin alındığı *13. Kat* isimli filmin konusu özetle şöyledir: Filmin iki başrol oyuncusu, bilgisayar ile, sanal bir dünya meydana getirmişlerdir. Bu sanal dünyada 1937 yılı canlandırılmaktadır. Gerçekte ise, bu kişiler 2000 yılında yaşamaktadırlar.

Bu bilgisayar programına bağlanan kişi, bir yatağa uzanır ve beynine bu programdaki bilgiler ve 1937 yılının yaşandığı sanal dünyadaki kimliği ile ilgili ayrıntılar yüklenir. Örneğin bu kişi 2000 yılında yaşayan Douglas Hall isimli, zengin ve başarılı bir bilgisayar şirketi yöneticisi iken, hafızasına 1937 yılında yaşayan John Ferguson isimli bir banka veznedarının bilgileri yüklenmektedir.

Bu kişi kendini bir anda 1937 yılının ortamında bulur. Binalar, arabalar, kıyafetler tamamen o yıla özgüdür. Bu kişiyi şaşırtan ise, her iki yaşamının da birbiri ile aynı gerçeklikte olmasıdır. İkisinde de suyun ıslaklığını, dışarıdaki rüzgarı, karşılaştığı olaylarda hissettiği korku ve heyecanı tüm gerçekliği ile yaşamaktadır.

Bu kişi daha sonra, gerçek hayatı zannettiği hayatının da aslında bir bilgisayar programı olduğunu, o güne kadar gerçek sandığı herşeyin, şirketinin, makamının, arabasının, dostlarının tümünün bir hayal olduğunu anlar. Gerçekte 2000 yılından çok daha ileri bir zamanda yaşamakta ve tüm bu hayatını bir simülátörde izlemektedir. Filmde asıl olarak vurgulanan konu ise, hayal olarak yaşananların gerçek sanılan hayattan ayırt edilemeyecek kadar gerçekçi olabilmesidir.

The Matrix filminde ise, başrol oyuncusu, o güne kadar cam bir fanusun içinde beynine verilen elektrik sinyallerinden oluşan hayali bir dünyada yaşadığını anlar. Kendisini bir bilgisayar programcısı zannederken, gerçekte yukarıda görülen mekanda uyumaktadır. Yani hayatı sandığı herşey gerçekte bir hayaldir.

Filmde, başrol oyuncusunun beynine bilgisayar kablosu bağlanır ve bu kablo aracılığı ile beynine bazı programlar yüklenir.

Bilgisayar programı yüklendikten sonra, gerçekte başka bir yerde, kötü giysiler ile, oldukça eski bir koltukta oturan bu kişi, kendisini bambaşka kıyafetlerle bambaşka bir yerde görür. Kötü görünümlü giysileri değiştirmiştir, saçları uzamıştır. Aslında oturmakta olduğu simülasyonun koltuğundaki görüntüsünden tamamen farklı bir görünüme sahiptir.

Bu kişi, gördüklerinin hayal olamayacak kadar gerçekçi olmasından dolayı gerçeği kabullenmek istemez ve koltuğa dokunarak "Bu gerçek değil mi?" diye sorar. Aldığı cevap ise şöyledir: "Gerçek nedir? Gerçeği nasıl tanımlarsın? Eğer hissedebildiğin, koklayıp, tadıp, görebildiğin şeylerden söz ediyorsan, "gerçek" beynine iletilen elektrik sinyallerinin yorumlanmasıdır."

Kendisine bildiği dünyanın tamamının bir simülasyondan oluştuğu gösterilir. Buna gördüğü her ayrıntı dahildir. Arabalar, şehir gürültüsü, trafik, gökdelenler, okyanus, insanlar, kısacası herşey sadece bilgisayar programı ile zihninde meydana gelen bir canlandırmadan ibarettir.

Ona gerçekleri gösteren kişi, bir hayal dünyasında yaşadığını ve yaşadıklarını gerçek sandığını söyler. Dünyanın o anki gerçek hali ise bambaşkadır. Yıkılmış, harap olmuş bir dünya vardır. Gördüğü gökdelenler, modern görünüm, arabalar ve diğerleri ise zihnindeki algılardır sadece.

Bugüne kadar gerçek olduğunu sandığı tüm tarihin de hayal olduğunu ve aslında bambaşka bir zamanda yaşadığını öğrenir.

The Matrix filminden bir başka sahne. Bu sahnedeki kişi, tüm hayatının bir bilgisayar programı tarafından beyinde gösterildiğini bilmektedir. Bu nedenle yediği bifteğin lezzetinin gerçekte var olmadığını, bunu sadece beyinde algıladığını söylemekte ancak yine de bu lezzetten gerçekmiş gibi zevk aldığı belirtilmektedir.

tarafından görüntü dondurulmakta ve bu kişi gerçek sandığı dünyanın aslında bir görüntü olduğu konusunda ikna edilmektedir.

Sonuç olarak günümüz teknolojisi ile, yapay uyarılar ile yapay görüntüler, diğer bir deyişle yapay bir dünya oluşturmak mümkündür. Bu yapay görüntülerin gerçeklerinden hiçbir farkı olmadığı, deneyen kişiler tarafından ifade edilmektedir. O halde, biz de her an gördüğümüz "yaşam görüntüsü"nün, dışarıda asıllarının mutlaka var olduğunu ve muhatap olduklarımızın da bu "asıllar" olduğunu iddia edemeyiz. Çünkü bu algılarımızın nedeni çok daha farklı bir kaynak olabilir.

Hipnozun gösterdiği önemli gerçek

Yapay uyarılarla bir dünya oluşturulabileceği gerçeğine verilebilecek en iyi örneklerden biri de hipnoz tekniğidir. Bilindiği gibi hipnozda, hipnotize edilen kişiye bir dizi telkin yapılır ve bu kişinin, gerçeğinden ayırt edilemeyecek derecede inandırıcı birtakım olayları yaşaması sağlanır. Söz konusu kişi, bulunduğu odada olmayan görüntüleri, kişileri veya manzarayı görür, sesleri duyar, kokuları ve tatları alır. Bu sırada yaşadığı olaylardan dolayı sevinir, üzülür, heyecanlanır, sıkılır, endişelenir, telaşlanır. Hatta hipnoz altındaki kişinin yaşadığı olayların etkileri dışarıdan fiziksel olarak da izlenebilir; yapılan telkinle doğru orantılı olarak kişide nabız artışı, tansiyon artışı, cildinde kızarıklık oluşması, ateşinin yükselmesi, mevcut ağrıyı veya acıyı hissetmemesi gibi belirtiler meydana gelebilmektedir.¹⁸

Örneğin hipnoz uygulanan bir deneyde, bir kişiye bir hastanede bulunduğu ve bu hastanenin 10. katında ölmek üzere olan bir hasta olduğu söylenmiş ve ancak kendisinin hızlı bir şekilde elindeki ilacı yetiştirirse hayatının kurtulabileceği telkin edilmiştir. Bu kişi hipnoz sırasındaki telkinin etkisiyle, son derece hızlı olarak 10 katı çıkmaya başladığını sanmıştır. Bu sırada nefes nefese kalmış, iyice yorulduğu için de nefesini kontrol edemeyecek hale gelmiştir. Bunun üzerine artık en üst kata geldiği, ilacı yetiştirdiği söylenmiş ve rahat bir yatağa uzanabileceği telkin edilmiştir. Ve böylece hipnoz uygulanan kişi rahatlamaya başlamıştır.¹⁹ Hipnoz yapılan kişi, kendisine telkin edilen mekanı ve ortamı tüm gerçekliğiyle yaşamasına rağmen, ortada ne bahsedildiği gibi bir mekan, ne insanlar, ne de olaylar vardır.

Bir diğer deneyde ise normal bir odada bulunan kişiye bir hamamda olduğu ve hamamın çok sıcak olduğu telkin edilmiş, ardından bu kişi aşırı derecede terlemeye

Bu kişi hipnoz sırasındaki telkinin etkisiyle, son derece hızlı olarak 10 katı çıkmaya başladığını sanmıştır. Bu sırada nefes nefese kalmış, iyice yorulduğu için de nefesini kontrol edemeyecek hale gelmiştir. Hipnoz yapılan kişi, kendisine telkin edilen mekanı ve ortamı tüm gerçekliğiyle yaşamasına rağmen, ortada ne bahsedildiği gibi bir mekan, ne insanlar, ne de olaylar vardır.

başlamıştır.²⁰ Burada çok önemli bir nokta dikkat çekmektedir. İnsan vücudunda terlemenin oluşması için bazı etkilerin meydana gelmesi gerekir. Bu hipnoz olayında karşımıza çıkan gerçek ise şudur: Hipnotize edilen kişi, dışarıda terlemeye sebep olacak hiçbir etken bulunmadığı halde terlemiştir. Bu rnek açıkça göstermektedir ki, bir mekanda bulunmak ya da bir ortamı hissetmek için o ortamın ya da mekanın fiziki varlığı şart değildir. Suni uyarılar veya telkin yoluyla, benzer etkilerin oluşturulması mümkündür.

Ulusal Hipnoterapi Derneği, Ulusal Psikoterapistler Derneği, Profesyonel Hipnoterapistler Merkezi, Hipnoterapi Araştırma Derneği gibi birçok kuruluşun yesi olan İngiliz hipnoterapi uzmanı Terrence Watts da, bir makalesinde, hipnoz sırasında geçmişteki bir olayı hatırlayarak anlatan kişilerde, anlattıkları olayla bağlantılı olarak bazı fiziksel değişimler gözlendiğini belirtmektedir. Örneğin kişinin anlattığı olayda, nefes

alamama durumu oluşmuşsa, olayı hipnoz altında anlattığı sırada yine nefesi daralmakta, hatta bir süre için tamamen durmaktadır. Watts, hipnoz altındayken küçükken dövüldüğü bir anı anlatan kişinin yüzünde tokat izlerinin belirlediğini belirtmektedir. Ayrıca Watts bunun bir gizem olmadığını, vücudun acı algısına tepki verdiğini belirtmektedir.²¹

Hipnoz uygulamalarında görülen en çarpıcı örneklerden biri de, hipnoz yapılan kişinin cildinde telkin sonucu yaralar dahi oluşabilmesidir. Örneğin Paul Thorsen isimli bir araştırmacı, hipnoz altındaki bir kişinin koluna sadece bir kalemin ucunu değdirmiş ve bunun kızgın bir şiş olduğunu telkin etmiştir. Kısa bir süre sonra kalemin ucunun değdiği noktada bir yanık kabarcığı belirmiştir. Yine aynı araştırmacı,

Anne O. isimli kişiye, hipnoz esnasında kolunun A harfi şeklinde kanırtırcasına çizildiğini telkin etmiştir. Başka hiçbir şey yapılmadığı halde, o bölgede A harfi şeklinde kızarıklık belirmiştir.²² Borru ve Burot isimli araştırmacılar ise, hipnoz altındaki bir kişiye kolunun kesildiğini telkin ederek, yumuşak bir kalemle çizilen hafif bir çizginin ardından kan sızdığını görmüşlerdir.²³

Hipnozla cilt hastalıklarının düzeltildiği bilinen bir gerçektir. Yukarıdaki resimde, hipnozla tedavi edilmeden önceki yaralar görülmektedir. Altta ise, hipnozla tedaviden sonra yaraların iyileştiği gözlemlenmektedir. (D. Waxman, *Hypnosis*, s. 113)

J. A. Hadfield ise, hipnotize ettiği bir denizciye, koluna kızgın bir demir bastığını ve o bölgenin yanacağını söylemiştir. Halbuki, sadece parmağının ucunu şöyle bir dokunmuştur. Ardından da üzerini sarmıştır. 6 saat sonra sargılar açıldığında, o bölgede gerçekten hafif bir kızarıklık ve kabarıklık görülmüştür. Hadfield, "ertesi gün kabarıklık hayli büyümüştü ve tıpkı yanık yeri gibi su toplamıştı" diye belirtmiştir.²⁴

Hipnoz sırasında insan vücudun-

da meydana gelen bu değişiklikler, görme, duyma, dokunma, işitme, acı, ağrı gibi algılarımızın oluşması için dış dünyaya ihtiyacımızın olmadığını göstermektedir. Örneğin dış dünyada kızgın bir demir olmamasına rağmen, bu telkini alan kişinin kolunda yanık izi oluşabilmektedir.

Tüm bu örneklerden de anlaşıldığı gibi, hem görüntünün nasıl oluştuğunu incelediğimizde, hem teknolojik gelişmeleri takip ettiğimizde, hem de hipnoz gibi telkin yöntemlerini bu bilgilere eklediğimizde ortaya kesin bir gerçek çıkmaktadır: İnsan, ömrü boyunca bedeninin dışındaki bir dünyada yaşadığını zanneder. Halbuki dünya dediğimiz herşey algı merkezlerimize ulaşan sinyalleri beynimizin yorumlamasıdır. Yani biz beynimizin içinde oluşan dünyadan başka bir dünyayla hiçbir zaman muhatap olamayız. Dışımızda ne var bunu asla bilemeyiz. Beyne ulaşan sinyallerin kaynağının dışarıda mevcut bulunan maddi varlıklar olduğunu iddia edemeyiz. Bugün bu konu, en temel bilimsel kitaplarda yer alan ve lise çağlarından itibaren insanlara öğretilen, kesin bir gerçektir. Sorun, insanların bu gerçek üzerinde düşünmemeleridir.

Tüm Bu Algıları Yaşayan Kim?

Buraya kadar olan bölümlerde, yaşantımıza ait tüm algıların beynimizde oluştuğunu ve bu algıların oluşması için bir dış dünyaya ve maddi varlıklara ihtiyaç olmadığını inceledik. Bu noktada, biraz dikkatli düşünen her insanın soracağı çok önemli bir soru ile karşılaşırız.

Bilindiği gibi, gözümüzdeki hücrelerden gelen elektrik sinyalleri, beynimizde görüntüye çevrilir. Örneğin, beyin, görme merkezine gelen bazı elektrik sinyallerini bir ayçiçeği tarlası olarak yorumlar. Öyle ise gören göz değildir.

Peki, gören gözlerimiz değilse, beynin arka kısmında, kapkaranlık bir mekanda, bir göze, retinaya, merceğe, göz sinirlerine, göz bebeğine ihtiyaç duymadan, elektrik sinyallerini rengarenk bir ayçiçeği tarlası olarak gören, bu gördüğü manzardan zevk alan kimdir?

Veya hiçbir sesin giremediği beyinde, bir kulağa ihtiyaç duymadan, elektrik sinyallerini en yakın dostunun sesi olarak duyan, bu sesi duyduğunda sevinen, duymayınca özleyen kimdir?

Beynin içinde bir ele, parmaklara, kaslara ihtiyaç duymadan kedisinin tüylerini

okşadığını hisseden kimdir?

Sıcaklık, soğukluk, kıvam, biçim, derinlik, uzaklık gibi dokunma duyularını aslının aynısı olarak beyinde kim yaşamaktadır?

Hiçbir kokunun giremediği beynin içinde, limon, lavanta, gül, kavun, karpuz, portakal, ızgara kokusunu aynısı ile koklayan ve ızgaranın kokusunu duyduğunda iştahlanan kimdir?

Buraya kadar sürekli algılarımızın beynimizde meydana geldiğinden bahsettik. Öyle ise, beynin içinde oluşan bu görüntüleri, bir televizyon ekranından izler gibi izleyen, izledikleri ile sevinen, üzülen, heyecanlanan, hoşnutluk duyan, telaşlanan, merak eden kimdir? Tüm gördüklerini ve hissettiklerini yorumlayacak bilinç kime aittir?

Hayatı boyunca, kapkaranlık, sessiz kafatasının içinde kendisine gösterilen görüntüleri izleyen, düşünen, sonuç çıkaran, karar veren bilinç sahibi varlık kimdir?

Bütün bunları algılayan, bilinci meydana getiren varlığın, şuursuz atomların oluşturduğu, su, yağ protein gibi maddelerden meydana gelen beyin olamayacağı açıktır. Beynin ötesinde, çok daha farklı bir varlık olmalıdır. Daniel Dennet, bir materyalist olmasına karşın, kitabında bu soruyu şöyle ifade eder:

Bilinçli düşüncelerim ve özellikle de güneş ışığından, Vivaldi'den, hafifçe kıpırdayan dallardan aldığım zevk – nasıl olur da tüm bunlar sadece beynimde oluşan fiziksel şeylerdir? Nasıl olur da, beynimdeki elektrokimyasal oluşumların bir kombinasyonu nasıl bu yüzlerce ince dalın zaman içinde müzikle diz çökmesinin hoş şekline varıyor? Beynimdeki bir bilgi işleme olayı, nasıl olup da üzerime düşen güneş ışığının yumuşak ılıklığı olabiliyor? Hatta, beynimdeki bir olay nasıl beynimdeki bir başka bilgi işlem olayının taslak olarak görselleştirilmiş zihinsel görüntüsü olabilir? Bu imkansız görünüyor. Benim bilinçli düşüncelerim ve deneyimlerim olan olaylar, beyin olayları olmayacakmış gibi görünüyor, fakat başka birşey olmalı, şüphesiz beyin olaylarının sebep olduğu ya da bunlar tarafından üretilen, fakat buna ek olarak farklı maddeden oluşan farklı bir mekana yerleştirilmiş birşey. Evet, neden olmasın?²⁵

R.L.Gregory ise beynin gerisinde bulunan ve bütün bu görüntüleri gören bu varlığı şöyle sorgular:

Gözlerin beyinde resimler oluşturduğunu söylemeye yönelik bir eğilim söz konusudur, fakat bundan kaçınmak gerekir. Beyinde bir resim oluştuğu söylenirse bunu görmesi için içte bir göz daha olması gerekir -fakat bu gözün resmini görebilmek için bir göze

BEYNİNİZDEKİ DERİN SESSİZLİKTE, BİR KONFERANSI DİNLEYEN RUHUNUZDUR

Büyük bir salonda can kulağıyla bir konuşmayı dinleyen kişilerin tümü konuşmacının ağzından çıkan her sesi duyduklarını zannederler. Konuşmacı da aynı eminlikte düşüncelerini anlatır ve dinleyicilerin kendisini duyduklarını zanneder. Oysa gerçek çok farklıdır ve o anda salondaki hiç kimsenin farkında olmadığı, olağanüstü bir mucize gerçekleşmektedir.

Konuşmayı yapan kişi, beynindeki dinleyicilere bir şeyler anlatmakta, aynı şekilde dinleyiciler de anlatılanları beyinlerinde dinlemektedirler. O anda salonun içinde olduklarından son derece emin olan onlarca kişi, bütün bunları aslında beyinlerinde yaşamaktadır. Ve salondaki dinleyicilerin her birinin beyninde, elektrik akımlarını konuşmacının sesi olarak bir kulağa ihtiyaç olmadan duyan bir varlık vardır.

Bu varlık herşeyi o kadar gerçekçi yaşar ki, hiç kimse duyduğu sesin aslı ile muhatap olmadığını fark edemez.

Bu varlık, Allah'ın benzersiz bir ilimle yarattığı RUH'tur.

Beynin içindeki derin sessizliğe rağmen ruh, herşeyi kursesuz bir netlikte ve gerçeğinin aynısı olarak duyar.

daha ihtiyaç olacaktır... ve bu da sonsuz bir göz ve resim olması anlamına gelir. Bu mümkün olamaz.²⁶

Maddeden başka bir varlığı kabul etmeyen materyalistlerin içinden çıkamadıkları asıl nokta işte burasıdır. Gören, gördüğünü algılayan ve tepki veren "içteki göz" kime aittir? Karl Pribram da bilim ve felsefe dünyasında, algıyı hissedenin kim olduğu ile ilgili bu önemli arayışa şöyle dikkat çekmiştir:

Yunanlılardan beri, filozoflar "makinenin içindeki hayalet", "küçük insanın içindeki küçük insan", vb. üzerine düşünüp durmuşlardı. "Ben" –yani beyni kullanan varlık nerededir? Asıl bilmeyi gerçekleştiren kim? Assisi'li Aziz Francis'in de söylemiş olduğu gibi: "Aradığımız şey bakanın ne olduğudur."²⁷

Pek çok insan, bu konuyu düşünerek gerçeğin kıyısına kadar geldiği halde "gören kim" sorusunun cevabını vermekte, düşüncede bundan daha ileriye gitmekte tereddüt eder. Yukarıdaki örneklerde de görüldüğü gibi benliğimizi meydana getiren varlık için kimileri "küçük insan", kimileri "makinenin içindeki hayalet", bazıları "beyni kullanan varlık", bazıları ise "içteki göz" tabirini kullanmışlardır. Tüm bu tabirler, beynin ötesinde bilinç sahibi olan varlığı tanımlayabilmek ve ona ulaşabilmek için yapılmıştır. Ancak bu insanlar materyalist görüşleri nedeniyle gerçekten görenin, duyanın kim olduğunu dile getirememişlerdir.

Bu gerçeğin cevabını bize veren yegane kaynak, dindir. Allah Kuran'da insanı önce bedenlen yaratıldığını, sonra da ona "ruhundan üfürdüğünü" bildirmiştir:

Hani Rabbin meleklere demişti: "Ben, kuru bir çamurdan, şekillenmiş bir balçıktan bir beşer yaratacağım. Ona bir biçim verdiğimde ve ona ruhumdan üfürdüğümde hemen ona secde ederek (yere) kapanın." (Hicr Suresi, 28 - 29)

Sonra onu 'düzeltip bir biçime soktu' ve ona ruhumdan üfledi. Sizin için de kulak, gözler ve gönüller var etti. Ne az şükrediyorsunuz? (Secde Suresi, 9)

Yani insanın, bedeni dışında bir başka varlığı daha vardır. Beyninin içindeki görüntüyü "görüyorum" diyen, beyninin içinde duyduğu sesleri "duyuyorum" diyen, kendi varlığının şuurunda olan ve "ben benim" diyen bu varlık Allah'ın insana vermiş olduğu ruhtur.

Akıl ve vicdan sahibi her insan, hayatı boyunca yaşadığı her olayı beyninin içindeki ekranda izleyen varlığın, ruhu olduğunu hemen anlayacaktır. **Her insan göze ihtiyaç duymadan görebilen, kulağa ihtiyaç duymadan duyabilen, beyne ihtiyaç duymadan düşünebilen bir ruha sahiptir.**

Tek mutlak varlığın madde olduğunu iddia eden, insan bilincinin de yalnızca beyindeki kimyasal olayların bir sonucu olduğunu zanneden materyalist düşünce ise bu konuda çıkmaz içindedir. Bunu görmek için, herhangi bir materyaliste şu soruları sorabilirsiniz:

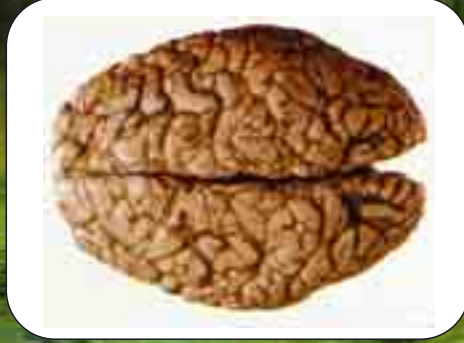
⇒ Görüntü beynimizde oluşuyor, ama bu görüntüyü beynimizde kim seyrediyor?

⇒ Şu anda yanınızda bulunmayan alt kat komşunuzu gözünüzün önüne getirin. Onu bütün netliği ile görüyorsunuz. Kıyafetinin detayları, yüzündeki çizgiler, saçlarındaki beyazlar, sesinin tonu, konuşma üslubu, yürüyüşü ile hayalinizde çok net olarak canlandırdığınız bu insanı kim izliyor?

İşte bu ve benzeri soruları materyalistlere sorduğunuzda hiçbir cevap alamazsınız. Çünkü bu soruların tek cevabı, Allah'ın insana vermiş olduğu ruhtur. Materyalistler ise madde dışında hiçbir varlığı kabul etmezler. İşte bu nedenle bu kitapta anlatılan olağanüstü gerçek, Allah'ın varlığını inkar eden materyalist düşünceye en büyük darbeyi vuran, materyalistlerin düşünmekten ve konuşmaktan en çok çekindikleri konudur.

Bu Görüntüleri Ruhumuza İzlettiren Kimdir?

Bu aşamada sorulması gereken bir soru daha vardır: Ruhumuz, beynimizde oluşan görüntüleri izlemektedir. Peki bu görüntüleri oluşturan kimdir? Kapkaranlık beynimizin içinde, ışıklı, rengarenk, aydınlık, gölgeli görüntüleri oluşturan, elektrik sinyallerinden, küçücük bir mekanda koskoca bir dünyayı meydana getiren beyin olabilir mi? Beyin, ıslak, yumuşak, kıvrımlı bir et parçasıdır. Böyle bir et parçası, en ileri teknoloji ile üretilmiş televizyonlardan daha net, hiçbir kayması veya karlanması olmayan, renkleri son derece canlı olan pussuz bir görüntü oluşturabilir mi? Bir et parçasının üzerinde bu kalitede bir görüntü meydana gelebilir mi? Veya bu ıslak et parçası, en gelişmiş müzik setinden daha kaliteli, daha net, cızırtısız, stereo bir ses

**BİR ET PARÇASI ÜZERİNDE BU KALİTEDE
BİR GÖRÜNTÜ MEYDANA GELEBİLİR Mİ ?**

meydana getirebilir mi? Beyin gibi yaklaşık 1,5 kilo ağırlığındaki bir et parçasının bu kadar kusursuz algılar oluşturabilmesi elbette imkansızdır.

Bu noktada, bir gerçekle daha karşılaşırız. Çevremizde gördüğümüz herşeyle birlikte, sahip olduğumuz bedenimiz, elimiz, kolumuz, yüzümüz bir gölge varlık olduğuna göre, beynimiz de bir gölge varlıktır. Öyle ise görüntü olan bir varlığın görüntü meydana getirdiğini söyleyemeyiz.

Bertrant Russel *Rölativite'nin Alfabeti* isimli eserinde, "*Kuşku yok ki, madde genel olarak bir oluşlar grubu olarak yorumlanacaksa, bunu göze, optik sinire ve beyine de uygulamak gerekir.*"²⁸ diyerek bu gerçeğe dikkat çekmektedir.

Bu gerçeğin farkına varan ünlü felsefeci Bergson ise, *Madde ve Bellek* isimli kitabında, "*dünya imgelerden yapılmıştır, bu imgeler ancak bizim bilincimizde vardır; beynin kendisi de bu imgelerden birisidir*"²⁹ der. O zaman ruhumuza bu görüntüleri gösteren, ona gerçeğiyle aynı netlikte görüntü ve algılarla bir hayat yaşatan, üstelik bu görüntüleri kesintisiz olarak devam ettiren kimdir?

Ruhumuza, tüm görüntüleri gösteren, tüm sesleri duyuran, ruhumuzun zevk alması için tüm tatları ve kokuları yaratan, tüm alemlerin Rabbi, herşeyin Yaratıcısı olan Allah'tır.

Materyalizmin En Önemli Çıkmazlarından Biri: İnsan Bilinci

Materyalist felsefe, insan bilincini yani insanın ruhuna ait özelliklerin kaynağını asla açıklayamaz. Çünkü, materyalist felsefede sadece maddenin varlığına inanılır. İnsan ruhuna ait bilinç, düşünme, karar verme, sevinme, heyecanlanma, özleme, zevk alma, neşelenme, muhakeme ve yargıda bulunabilme gibi özellikler hiçbir maddesel kavram ile açıklanamazlar. Materyalistler bu konuyu "insan bilinci beyninsel faaliyetlerin bir ürünüdür" diyerek geçiştirmeye çalışırlar. Bu materyalist bilim adamlarından biri olan Francis Crick, söz konusu materyalist iddiayı şöyle özetler:

*Sevinçleriniz, üzüntüleriniz, hatıralarınız ve tutkularınız, kişiliğinizle ilgili hisleriniz ve iradeniz, aslında çok sayıda sinir hücrelerinin ve onlara bağlı moleküllerin birarada gerçekleştirdiği hareketlerden başka bir şey değildir.*³⁰

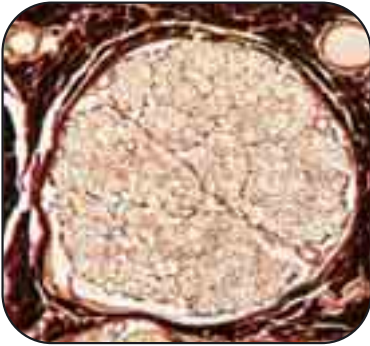

Oysa bu, ne bilimsel ne de mantıksal açıdan savunulabilecek bir iddia değildir. Materyalistlerin insan ruhuna ait özelliklere böyle bir açıklama getirmelerini zorunlu kılan, onların maddeci ön yargılarıdır. Maddenin ötesinde bir varlığın mevcut olduğu gerçeğini kabul etmemek için, insan zihnini maddeye "indirgemeye" çalışmakta ve bu amaçla akıl ve mantıkla bağdaşmayan iddialara yönelmektedirler. Bilim yazarı John Horgan, "indirgemecilik" adı verilen söz konusu materyalist düşünceye bağlı olmasına karşın, Francis Crick'in bu iddiasının kabul edilemez olduğunu ve içine düştüğü çelişkiyi şöyle itiraf eder:

Bir bakıma Crick haklı. Biz nöron paketinden başka bir şey değiliz. Aynı zamanda, ne tuhaftır ki nörolojinin yetersiz olduğu anlaşıldı. Akıllı nöronlarla açıklamak, akıllı kuark ve elektronlarla açıklamaktan daha fazla bir kavrayış ve fayda getirmedi. Birçok alternatif indirgemecilik (reductionism) var. "Biz özel gen paketinden başka bir şey değiliz". "Biz doğal seleksiyonla şekillenen adaptasyonlardan başka bir şey değiliz". "Biz farklı konular için ayrılmış bilgisayar makinalarından başka birşey değiliz". Crick'in iddiasına benzeyen bu duyuruların hepsi savunulabilir, ancak hepsi yetersizdir.³¹

Bu açıklamaların elbette hepsi yetersiz, hatta bunun yanı sıra tamamen mantıksızdır. En koyu materyalistler dahi bu gerçeğin çok iyi farkındadırlar aslında. Nitekim, Darwin'in en yakın destekçisi olarak bilinen materyalist Thomas Huxley de, **"Bilinç gibi bu kadar olağanüstü birşey**

Sinir hücrelerinin bir insana bilinç, akıl, düşünme ve konuşma yeteneği, sevmeye, şefkat duymaya, acıma, özlem duymaya gibi hisleri kazandıramayacağı çok açık bir gerçektir.

nasıl olup da sinir dokularının birbiriyle etkileşiminden meydana gelmiştir? Bu, Alaaddin'in lambasını oğuşturduğunda içinden Cin'in çıkması kadar açıklanamazdır." diyerek, bilincin nöronlar arası iletişimle açıklanamayacağını ifade etmiştir.³²

Huxley'den günümüze, insan bilincinin nöronlarla açıklanamaz olduğu gerçeği değişmemiştir. Ancak bunun nedeni, bilimin bu konudaki bulgularının yetersizliği değildir. Aksine, nöroloji konusunda 20. yüzyılın özellikle sonlarında çok gelişmeler yaşanmış, pek çok karanlık nokta aydınlığa kavuşmuştur. Ancak bunlar, insan bilincinin asla maddeye indirgenemeyeceğini, maddenin ötesinde bir gerçeğin aranması gerektiğini ortaya koyan çalışmalardır. Nitekim, Almanya'nın önde gelen Darwinist-materyalist yazarlarından biri olan Hoimar Von Ditfurth, kabul ettikleri yöntem ile bilincin açıklanamayacağını şöyle itiraf eder:

*İzlediğimiz doğa tarihi ve genetik gelişme yolu üzerinde, bilincin, ruhun, zekanın ve duygunun ne olduklarına ilişkin bir yanıt veremeyeceğimiz gün gibi aşıkardır. Çünkü psikik-bilinçsel boyut, en azından bu dünyada, şu anda, evrimin gelip gelebildiği en üst boyuttur. Dolayısıyla da evrimin öteki aşama ve basamaklarına, gene bilincimiz yardımıyla, dıştan, onların üstüne yükselerek bakabildiğimiz halde, bilincin (ruhun) kendisine böyle bir yaklaşım yapabilme olanağından yoksunuz. Çünkü elimizde bilincin kendisinden daha gelişmiş bir üst merci bulunmamaktadır.*³³

Amerikalı felsefe ve matematik doktoru William A. Dembski, *Converting Matter into Mind* (Maddeyi Zihne Çevirmek) adlı bir makalesinde, insan beynindeki nöronların biyokimyasal işleyişinin anlaşıldığını ve bunun hangi zihinsel faaliyetlerle ilgili olduğunun tespit edildiğini, ama karar vermek, istemek, akıl yürütmek gibi özelliklerin "maddeye indirgenemediğini" ve bilinci araştıran uzmanların bu indirgemeciliğin hatasını gördüğünü şöyle yazar:

*... Bilinç bilimcilerinin bu olguyu (bilinci) nörolojik düzeyde anlamak ümidinden zaten vazgeçmiş oldukları görülür... Materyalizme olan bağlılık sürse de, insan aklını nöron düzeyinde açıklama ümidi artık ciddi bir düşünce değildir...*³⁴

Bilincin, maddeci dünya görüşü ile açıklanması, bilim ne kadar ilerlerse ilerlesin mümkün değildir, çünkü beyin hakkında ne kadar detay ortaya çıkarsa, zihnin maddeye indirgenemeyeceği de o kadar ortaya çıkmaktadır. Materyalistler, insan

bilincini gerçekten kavramak istiyorlarsa, ön yargılarını ve saplantılarını bırakarak düşünmeli ve araştırmalıdır. Çünkü bilincin gerçek manasını madde ile açıklamak mümkün değildir. Bilinç, Allah'ın insanlara verdiği ruhun bir fonksiyonudur.

Materyalistlere Sorular

İnsanların düşüncelerinin, muhakeme ve yargı yeteneklerinin, karar alma mekanizmalarının, sevinç, heyecan, hayal kırıklığı gibi duygularının, beyinlerindeki nöronların birbirleriyle etkileşimi olduğunu öne sürmek son derece mantıksız bir iddiadır. Konuyu biraz kapsamlı düşünen materyalistler de bunun farkındadırlar. Ünlü materyalist Karl Lashley, insan bilincinin maddeye indirgenebileceğini uzun yıllar savunmasına rağmen, kariyerinin sonlarına doğru şu yorumu yapmıştır:

*Zihin-beden ilişkisi ister gerçek bir metafizik konu ister sistematik bir aldaniş olarak ele alınsın, bu konu psikologlar ve insan sorunuyla ilgilenen nörologlar için bir sorun olmaya devam etmektedir... Nasıl olur da beyin, bir fiziko-kimyasal sistem olarak, bir şeyi algılayabilir veya bilebilir; ya da bunu yaptığına dair bir aldaniş geliştirebilir?*³⁵

Lashley, söz konusu çelişkiyi tek bir soru ile ifade etmiştir. Oysa bu konuda materyalistlerin kendilerine sormaları ve üstünde düşünmeleri gereken daha pek çok detay vardır. Aşağıdaki açıklamalar, maddeci yaklaşımın çıkmazını gözler önüne sermesi bakımından üzerinde düşünülmesi gereken konulardan birkaçıdır:

- ⇒ Düşüncelerin, heyecan ve duyguların nöronların bir ürünü olduğunu söylemek, tüm bunların aslında nöronları meydana getiren şursuz atomların hatta atomların alt parçacıkları olan kuarkların, elektronların ürünü olduğunu iddia etmek ile aynıdır.
- ⇒ Şursuz atomlar, sevinmeyi, acıyı, heyecanı, müzikten zevk almayı, lezzeti, dostluğu, sohbet zevkini bilemezler.
- ⇒ Şursuz atomlar Darwinist ve materyalist olup, biraraya gelip kitap yazamazlar.
- ⇒ Şursuz atomlar, elektron mikroskobunun altında kendilerini veya kendilerinin biraraya gelip oluşturduğu sinir hücrelerini inceleyip, bu incelemelerinden bilimsel sonuçlar çıkartamazlar.

⇒ Acaba, "bilinç beynimizdeki nöronlarda" derken tam olarak ne kast etmektedirler? Nöronlar da diğer hücreler gibi hücre zarı, mitokondri, DNA, ribozom gibi materyallerden oluşur. Acaba bilinç, materyalistlere göre, bunların neresindedir? Bilincin, nöronlar arasındaki kimyasal reaksiyonlar ve elektrik sinyallerinden doğduğunu zannediyorlarsa, yanılmaktadırlar. Çünkü bize bildikleri bir "bilinçli kimyasal reaksiyon" söyleyemezler. Veya belirli bir voltajda "düşünmeye" başlayan bir "elektrik akımı" gösteremezler.

Materyalistler, bu konular üzerinde samimi olarak düşündüklerinde, kendilerinin de, diğer tüm insanların da nöron yumağından veya atom yığından çok daha farklı varlıklar olduğunu kavrayacaklardır. Beyin uzmanı Wolf Singer, bir materyalist olmasına rağmen, karşı karşıya kaldığı bu gerçeği şöyle itiraf etmiştir:

Evrenin bu en karmaşık maddesinde kendisini "Ben" olarak algılayan bir "şey" var.³⁶

Bu bilim adamının ifade ettiği "şey", Allah'ın insana verdiği ruhtur. İnsan, sahip olduğu bu ruh ile, düşünebilen, sevinebilen, heyecanlanabilen, fikirler üreten, aksi fikirlere karşı çıkabilen, onur, saygı, sevgi, dostluk, vefa, samimiyet, dürüstlük gibi kavramları bilen bir varlıktır. Nöronlar ve onları oluşturan atomlar ise düşünemezler, karar veremezler, felsefi fikirler öne süremezler, sevgi, şefkat hislerini bilemezler. Bunu, materyalistlerin çoğu da tek başlarına kaldıklarında bilmekte ve kabul etmektedirler. Ancak maddeci ön yargılarını, bilimselliğin ve aklın gereği sanma yanılgısında oldukları için bu apaçık gerçeği kabullenmemektedirler. Oysa, materyalizmi savunmak uğruna içine düştükleri durum ve kabul ettikleri akıl dışı mantıklar, onlara çok daha büyük bir zarar vermektedir. "Düşüncelerimiz atomlarımızın, sadece nöronlarımızın ürünüdür" diyen bir insanın, düşlerini gerçek zanneden veya akıl almaz masallar uydurup sonra bunlara kendi inanan bir insandan hiçbir farkı yoktur.

Gerçek olan ise şudur: İnsan, Allah'ın kendisine verdiği ruhu taşıyan, bu ruh ile düşünen, konuşan, sevinen, kararlar alan, medeniyetler kuran, ülkeler yöneten bir varlıktır.

**MADDENİN GERÇEĞİ
NEDEN ÖNEMLİ BİR
KONUDUR?**

Insanların madde olarak algıladıkları ve mutlak varlık sandıkları herşeyin gerçekte birer algılar bütünü olması, tıpkı kainatın yoktan var olması, sonsuzluğun varlığı, öldükten sonra sonsuz bir hayat için yeniden diriltilecek olmamız gibi olağanüstü bir durumdur. Allah, kusursuz ve saymakla bitmeyecek kadar çok detaya sahip olan evreni, her an, eksiksiz olarak yaratmaktadır. Üstelik bu yaratış o kadar kusursuzdur ki, yeryüzünde bugüne kadar var olmuş pek çok insan bu evrenin ve gördükleri herşeyin bir hayal olduğunu anlayamamışlar, hep maddenin aslı ile muhatap olduklarını sanmışlardır.

21. yüzyılda, bilimsel bulguların maddenin aslına hiçbir zaman ulaşamayacağımızı kesin olarak kanıtlaması ile bu gerçek daha da ortaya çıkmıştır. Ancak, bazı insanlar hala bu durumu anlamazlıktan gelmektedir. Oysa bu, anlamazlıktan veya görmezlikten gelinecek, önemsenmeyecek veya reddedilecek bir bilgi değildir. Aksine, **maddenin ne olduğunu bilmek gerçekçi olmanın önemli bir şartıdır**. Bu nedenle, bu konu ile karşılaşan insanların, bu konunun önemini düşünmeleri ve kavramaları çok önemlidir. Maddenin gerçek mahiyetini okuyan bazı insanlar, bu konuya neden bu kadar çok önem verildiğini anlayamadıklarını belirtmektedirler. Hatta, bu konunun iman ile bir ilgisi olmadığını, neden her imani konunun arkasından bu konunun anlatıldığını sormaktadırlar. Oysa, bu konunun önemi ortadadır. Materyalistleri ürküten, onların tüm fikirlerini yerle bir eden bu gerçeğin önemini, tüm Müslümanlar anlamalı ve onu insanlara da duyurmaya çalışmalıdırlar.

Maddenin gerçek mahiyetinin bilinmesi, insanların bazı imani konuları anlamaları açısından da büyük bir önem taşımaktadır ve diğer imani konular kadar önemle anlatılmalıdır. Herşeyden önce, maddenin gerçek yönünün anlaşılması ile, insanlar hem dünyaya olan hırs dolu bağılıklarından arınmakta ve yalnızca ahirete yönelmekte, hem büyük bir yanılgıdan kurtulmakta, hem de bu yanılgıları nedeniyle bir türlü kavrayamadıkları bazı gerçekleri rahatlıkla kavrayabilmektedirler. Örneğin Allah'ın nerede olduğu, cennet ve cehennem varlığı, ruhun mahiyeti, ölümden sonraki yaşam, sonsuzluk gibi konular, materyalist bir dünya görüşüne sahip veya bu görüşün telkini altında yetişmiş insanlar tarafından kavranamamaktadır. Ancak, maddenin bir hayal olarak algılanıyor olması, bu soruların cevaplarının doğal olarak verilmesini sağlamaktadır. Böylece insanlar Allah'ın tek mutlak varlık olduğunu açıkça görebilmektedirler.

Maddenin ne olduğunu anlaşılmaması ile, insanlar dünya hayatında bağlandıkları herşeyin, hırslarının, tutkularının, kendilerine Allah'ı ve ahireti unutturan herşeyin boş ve aldatıcı olduğunu kuvvetle hissetmektedirler. Bu ise, dünya hırslarından kurtulup, katıksız olarak, ihlasla Allah'a yönelmelerine ve şirkten kurtulmalarına vesile olmaktadır.

İnsanların kibir ve azametle her türlü insanlık ve ahlak dışı davranışa eğilim gösterdiği bir yüzyılda, insanlar kendilerinin ve gözlerinde büyüttükleri insanların birer gölge varlık olduklarını anladıklarında, kibir ve azametlerinin yerini tevazu ve yumuşak başlılık alacaktır.

Tüm bu gelişmeler ise, huzur ve güvenliğin olduğu, cimriliğin ve bencilliğin, acımasız rekabetin ortadan kalktığı toplumlar oluşmasına vesile olacaktır.

Maddenin aslına ulaşamıyor olmamız ve madde sandıklarımızın aslında birer görüntü olduğu gerçeğinin yaygın olarak kabul edilmesiyle meydana gelecek en önemli gelişmelerden biri ise şüphesiz, materyalist felsefenin çöküşü olacaktır.

Şimdi, maddenin mutlak olmadığı gerçeğinin neden tarihin en önemli konularından biri olduğunu detaylarıyla görelim.

Maddenin Gerçeği, Tek Mutlak Varlığın Allah Olduğunu Gösterir

Bu ilmin gösterdiği en önemli konulardan biri, tek mutlak varlığın Allah olduğu gerçeğidir. Materyalist felsefelerin etkisinde kalarak maddeyi mutlak varlık zanneden bazı insanlar, Allah'ın varlığını ve nerede olduğunu anlatırken, son derece sapkın ve cahilce bir üslup kullanırlar. Örneğin, "Allah nerede" sorusuna "Bana aklını göster, gösteremezsin. İşte Allah akıl gibi bir gerçektir, ama görünmez" diyerek cevap verirler. Bazıları ise, (Allah'ı tenzih ederiz) Allah'ı hayal olarak gösterir, Allah'ın varlığını radyo dalgalarına benzetir. Onların görüşüne göre, kendileri ve sahip oldukları herşey mutlak varlıklardır ve Allah'ın varlığı ise, bu maddesel varlıkları radyo dalgaları gibi sarmaktadır. **Oysa hayal olan kendileri ve sahip olduklarıdır. Tek mutlak varlık ise Allah'tır.** Allah'ın varlığı her yeri kuşatmıştır. İnsan ise hiçbir şekilde mutlak varlık olamayacağı için, her halikarda görüntüdür.

Bu gerçeği Rabbimiz bir ayette şöyle bildirir:

Allah... O'ndan başka ilah yoktur. Diridir, kaimdir. O'nu uyuklama ve uyku tutmaz. Göklerde ve yerde ne varsa hepsi O'nundur. İzni olmaksızın O'nun Katında şefaatte bulunacak kimdir? O, önlerindeki ve arkalarındakini bilir. (Onlar ise) Dilediği kadarının dışında, O'nun ilminden hiçbir şeyi kavrayıp-kuşatamazlar. O'nun kürsüsü, bütün gökleri ve yeri kaplayıp-kuşatmıştır. Onların korunması O'na güç gelmez. O, pek yücedir, pek büyüktür. (Bakara Suresi, 255)

Bu gerçeğin kavranmasıyla, şirk koşmadan, Allah'ı birleyerek iman tam anlamıyla oluşur. Çünkü Allah'tan başka tüm varlıkların gölge varlıklar olduklarını bilen bir insan, kesin bir imanla (hakkal yakın derecesinde) "yalnızca Allah vardır, O'ndan başka ilah (güç sahibi varlık) yoktur" der.

Allah'ı gözleriyle görmediği için Allah'ın varlığına inanmayanların maddeci iddiaları da, maddenin gerçek mahiyeti öğrenildiğinde tamamen yıkılır. Çünkü bu gerçeği öğrenen kişi, kendi varlığının bir hayal niteliğinde olduğunu anlar. Hayal olan bir varlığın ise, mutlak olan bir varlığı göremeyeceğini kavrar. Nitekim Kuran'da, insanların Kendisi'ni göremediği, ama Kendisi'nin onları gördüğünü Rabbi-miz şöyle açıklar:

Gözler O'nu idrak edemez; O ise bütün gözleri idrak eder... (En'am Suresi, 103)

Elbette ki biz insanlar Allah'ın varlığını gözlerimizle göremeyiz. Ama biliriz ki, Allah bizim içimizi, dışımızı, bakışlarımızı, düşüncelerimizi tam olarak kuşatmıştır. Bu nedenle Allah Kuran'da Kendisi'nin **"kulaklara ve gözlerle malik olan"** (Yunus Suresi, 31) olduğunu bildirmektedir. Allah'ın bilgisi dışında biz tek bir söz söyleyemeyiz, hatta tek bir nefes dahi alamayız. Bundan dolayı Allah bizim yaptığımız her şeyi bilir, bu durum Kuran'da da şöyle belirtilmiştir:

Şüphesiz, yerde ve gökte Allah'a hiçbir şey gizli kalmaz. (Al-i İmran Suresi, 5)

Allah'ın her an bizi izlediği, gördüğü, işittiği çok önemli bir gerçektir. Bu gerçeğin farkında olan bir insan, Allah'ı gözleriyle görmese bile, O'nun her anında kendisinden haberdar olduğunu bilir. Bu nedenle her ne iş üzerinde olursa olsun, Allah'ın izlediğini bilerek, Allah'ın hoşnut olmayacağı bir davranıştan, konuşmadan, bakıştan veya düşünceden sakınır. Allah, her işimizde bize yakın olduğunu, bizi izlediği-

ni ve hiçbir şeyin O'ndan uzak olmayacağını şöyle bildirir:

Senin içinde olduğun herhangi bir durum, onun hakkında Kur'an'dan okuduğun herhangi bir şey ve sizin işlediğiniz herhangi bir iş yoktur ki, ona daldığınızda, Biz sizin üzerinizde şahidler durmuş olmayalım. Yerde ve gökte zerre ağırlığınca hiçbir şey Rabbinden uzakta saklı kalmaz. Bunun daha küçüğü de, daha büyüğü de yoktur ki, apaçık bir kitapta olmasın. (Yunus Suresi, 61)

Tek mutlak varlık olan Allah, elbette ki yarattığı insanı her yönüyle bilmektedir. Bu, Allah için çok kolaydır. Fakat kimi insanlar cehaletleri nedeniyle, bunu anlamakta zorlanırlar. Oysa "dış dünya" sandığımız algıları seyrederken, yani hayatımızı sürdürürken, bize en yakın olan varlığın, herhangi bir algı değil, Allah'ın Kendisi olduğu apaçık bir gerçektir. Kuran'da yer alan, **"Andolsun, insanı Biz yarattık ve nefsinin ona ne vesveseler vermekte olduğunu biliriz. Biz ona şah damarından daha yakınız"** (Kaf Suresi, 16) ayetinin sırrı da bu gerçekte gizlidir. Ama bir insan kendi bedeninin "madde"den oluştuğunu zannettiğinde bu önemli gerçeği kavrayamaz. Çünkü kendisine en yakın olanın yine kendi bedeni olduğunu zannetmektedir. Örneğin bu insan kendi varlığını "beyni" olarak algılıyorsa, ona şah damarından daha yakın bir varlık olabileceğine ihtimal vermez. Oysa madde diye bir şeyin var olmadığını, herşeyin zihninde yaşadığı kopyalar olduğunu kavradığında, artık dışarısı, içerisi, uzak, yakın gibi kavramların bir anlamı kalmamıştır. Şah damarı da, beyni, eli, ayağı da, kendi dışında zannettiği evi, arabası ve hatta çok uzakta sandığı Güneş, Ay, yıldızlar da tek bir satıttır. Allah kendisini çepeçevre kuşatmıştır ve ona "sonsuz yakın"dır.

Allah insanlara "sonsuz yakın" olduğunu, **"kullarım Beni sana soracak olursa, muhakkak ki Ben (onlara) pek yakınım..."** (Bakara Suresi, 186) ayeti ile de bildirir. Bir başka ayette geçen, **"Muhakkak Rabbin insanları çepeçevre kuşatmıştır"** (İsra Suresi, 60) ifadesi de yine aynı gerçeği haber verir. Buna rağmen insan kendisine en yakın olan varlığın yine kendisi olduğunu sanarak yanıılır. Oysa Allah bize, kendimizden bile daha yakındır. **"Hele can boğaza gelip dayandığında, ki o sırada siz (sadece) bakıp-durursunuz, Biz ona sizden daha yakınız; ancak görmezsiniz."** (Vakıa Suresi, 83-85) ayetleriyle de insana en yakın varlığın Allah olduğu gerçeğine

Çocuğunu kucağında taşıyan, eşine sarılan, annesi ile sohbet eden bir insan bu kişilerin kendisine en yakın insanlar olduklarını zanneder. Oysa, insana bir dostundan, eşinden, çocuklarından, hatta kendisinden de daha yakın olan Allah'tır. Bir Kuran ayetinde bildirildiği gibi, Allah, insana "şah damarından daha yakın"dır. (Kaf Suresi, 16)

bir kez daha dikkat çekilmiştir. Gerçekten de ölüm döşeğindeki ya da hasta yatağındaki bir insan büyük bir yanılgıyla, o an kendisine en yakın varlığın baş ucundaki doktoru veya ona sarılan annesi ya da elini tutan, kendisine dokunan bir yakını olduğunu düşünebilir. Ancak ayette de bildirildiği gibi Allah o sırada kendisine hepsinden daha yakındır. Üstelik yalnızca o an değil, insan ilk var olduğu andan itibaren kendisine en yakın olan yegane varlık Allah'tır. Fakat insanlar gözleriyle görmedikleri için bu gerçeğe habersiz yaşarlar.

Allah'ın mekandan münezzeh olduğu ve her yeri çepeçevre kuşattığı gerçeği bir başka ayette de şöyle belirtilmektedir:

Doğu da Allah'ındır, batı da. Her nereye dönerseniz Allah'ın yüzü orasıdır. Şüphesiz ki Allah kuşatandır, bilendir. (Bakara Suresi, 115)

Allah bir başka ayetinde ise bu gerçeği şöyle açıklar:

Gökleri ve yeri altı günde yaratan, sonra arşa istiva eden O'dur. Yere gireni, ondan çıkanı, gökten ineni ve ona çıkanı bilir. Her nerede iseniz, O sizinle beraberdir, Allah, yaptıklarınızı göröndir. (Hadid Suresi, 4)

Tüm bu anlatılanlardan çıkan sonuç; tek ve gerçek mutlak varlığın Allah olduğudur. Allah ilmiyle, bir gölge varlık olan insanı ve diğer herşeyi kuşatmıştır. Bir ayette de, **"Sizin ilahınız yalnızca Allah'tır ki, O'nun dışında ilah yoktur. O, ilim bakımından herşeyi kuşatmıştır."** (Taha Suresi, 98) denilerek bu gerçeğe işaret edilmektedir. Allah Kuran'da yer alan diğer bir ayette ise insanları böyle bir gaflete karşı şöyle uyarmıştır:

Dikkatli olun; gerçekten onlar, Rablerine kavuşmaktan yana derin bir kuşku içindedirler. Dikkatli olun; gerçekten O, herşeyi sarıp-kuşatandır. (Fussilet Suresi, 54)

İnsanların Yaptıkları da Allah'a Aittir

Allah'ın yarattığı gölge bir varlık olan insan, Allah'tan bağımsız olarak bir güç ve iradeye de sahip olamaz. Allah bir ayetinde bu gerçeği şöyle bildirir:

Allah dilemedikçe siz dileyemezsiniz... (İnsan Suresi, 30)

Bazı insanlar bu çok önemli gerçekten gafil olarak yaşarlar. Kendilerini yaratanın Allah olduğunu kabul eder, ancak yaptıkları işlerin kendilerine ait olduğunu zannederler. Oysa, insanın her yaptığı fiil Allah'ın izniyle yaratılır. Örneğin, bir kitap yazan insan Allah'ın izniyle o kitabı yazar. O kitaptaki her cümle, her fikir, her paragraf Allah'ın dilemesiyle meydana gelir. Allah bu çok önemli gerçeği birçok ayeti ile bildirmektedir. Bu ayetlerden biri, **"... sizi de, yapmakta olduklarınızı da Allah yaratmıştır"** ayetidir. (Saffat Suresi, 96) Allah, **"... attığın zaman sen atmadın, ama Allah attı..."** (Enfal Suresi, 17) ayetiyle ise, her yaptığımızın Kendisi'ne ait fiiller olduğunu bildirmektedir.

Allah başka ayetlerde de peygambere müminlerden sadaka almalarını bildirir.

Ancak, ayetin devamında sadakaları alanın gerçekte Kendisi olduğunu açıklar:

Onların mallarından sadaka al, bununla onları temizlemiş, arındırmış olursun. Onlara dua et. Doğrusu, senin duan, onlar için 'bir sükûnet ve huzurdur.' Allah işitendir, bilendir. Onlar bilmiyorlar mı ki, gerçekten Allah kullarından tevbeleri kabul edecek ve sadakaları alacak olan O'dur. Şüphesiz, tevbeleri kabul eden, esirgeyen O'dur. (Tevbe Suresi, 103-104)

İnsanların yaptıkları tüm fiiller Allah'a aittir. Örneğin bir çocuğun okuyabilmesi, bir mimarın meydana getirdiği bir proje, bir bilim adamının buluşu, mutfakta pişen yemek, bir sanatçının eseri... Tüm bunları yaratan ve yaptıran Allah'tır.

Büyük İslam alimi Muhyiddin Arabi, yaptığımız fiillerin de Allah'a ait olduğunu şöyle açıklar:

Ruhlara gelince, onlardan meydana gelen fiillerin kaynağı da onların zatında değildir. Ruh ve cisimleri devamlı olarak harekete sevk eden kuvvet ancak Cenab-ı Hakk'tır. Hal böyle ise, yani alemde bir müessirden başka bir şey yok ise hakikatta bir varlıktan başka bir şey yok demektir. Ruh ve maddeler mütemeyyiz varlıklardan ve müteayyin hakikatlerden değildirler. İlahi fiillerden, yüce varlığın muhtelif suretlerindendirler. Yine bunun gibi, sonlu ve sonsuz denilen şeyler de, gerçekte başka başka şeyler olmayıp, değişik iki noktadan öyle görünen bir tek şeyden ibarettirler.³⁷

Muhyiddin Arabi'nin sözünde de açıkladığı gibi tüm fiileri yaratan, ruhlara bu fiilleri işleyen kendisi olduğu hissini veren Allah'tır. Allah, tüm ruhlarda bu hissi o kadar gerçekçi olarak yaratır ki, örneğin taşı atan insan gerçekten o taşı atanın kendisi olduğunu zanneder. Oysa, gölge bir varlık olan insan atma eylemini yapamaz. Ancak Allah, insana bu eylemleri kendisi yapıyormuş gibi hissettirir. Allah'ın yaratışındaki mucizenin ve kusursuzluğun bir sonucu olarak, insan bu hissi çok yoğun hisseder ve gerçekten taşı tuttuğunu, kolunu geriye uzatarak hız ve güç aldığını ve taşı attığını zanneder.

İnsan her anında, Allah'a bağımlı olarak yaşar, bilse de bilmesede, kabul etse de etmese de aslında Allah'a boyun eğmiştir. Allah bir ayetinde bunu şöyle bildirir:

Göklerde ve yerde her ne varsa -isteyerek de olsa, istemeyerek de olsa- Allah'a secde eder. Sabah akşam gölgeleri de (O'na secde eder). (Ra'd Suresi, 15)

Yeryüzünde tanıdığınız, bildiğiniz, tarihte yaşamış, günümüzde var olan kim varsa, hangi mevkide olursa olsun, neye sahip olursa olsun veya ne kadar inatçı bir inkarcı olursa olsun, bu gerçek değişmez. Her insan Allah'a boyun eğen, Allah'ın yarattığı, ruhundan üflediği, gölge bir varlıktır. Bunu bilen bir insanın zenginliği, sahip olduğu ilim, ünvan veya şöhret, mevki veya makam ile, yetenekleri veya işyerindeki başarılar ile övünüp büyükleneceği imkansız hale gelir. Buna rağmen kibirlenenler ise, aslında büyük bir acizlik içindedirler. Çünkü Allah insanların kendi attıklarını sandıkları taşı dahi gerçekte atmadıklarını, bunu yapanın Kendisi olduğunu bildirmişken, halen daha insanın başarılarından dolayı kendisine pay çıkarması çok

Her insanın yaptığı tüm işler, kazandığı tüm başarılar, sahip olduğu yeteneklerin tamamı Allah'a aittir. Bu kişi büyük bir devletin başkanı, dünyanın en zengin insanı, herkesin sevdiği bir sanatçı veya önemli buluşlar yapan bir bilim adamı da olsa, bu gerçek değişmez. Her insan Allah'a boyun eğmiş olarak O'nun dilediği şeyleri yapar.

büyük cehalettir.

Allah her insanı bu şekilde imtihan etmekte ve aynı zamanda eğitmektedir. Bugün bu gerçeğe akıl erdiremeyen, çok açık olmasına rağmen kabul etmeyenler, ölümden sonra tekrar diriltildiklerinde herşeyi tüm açıklığı ile görecekler ve hiçbir şeye güç yetiremediklerini anlayacaklardır. Allah, Kendisi'ni inkar edenlerin acizliğini bir ayetinde şöyle bildirmiştir:

Rablerini inkar edenlerin durumu şudur: Onların yaptıkları, fırtınalı bir günde rüzgarın şiddetle savurduğu bir kül gibidir. Kazandıklarından hiçbir şeye güç yetiremezler. İşte uzak bir sapıklık (içinde olmak) budur. (İbrahim Suresi, 18)

Allah ise herşeye güç yetiren tek varlıktır:

Göklerde ve yerde olanların tümü Allah'ı tesbih eder. Mülk O'nundur, hamd (övgü) de O'nundur. O, herşeye güç yetirendir. (Teğabün Suresi, 1)

Maddenin Gerçeğinin Kavranması İnsanları İman Etmeye Yöneltecektir

Hayatı boyunca ruhuna gösterilen görüntüleri izlediğini fark eden insanlar, hem ruhlarını hem de kesintisizce devam eden bu görüntüleri yaratanın Allah olduğuna kesin olarak inanacaklardır.

Bazı insanların, maddenin sırrını kabul etmemekteki ısrarlarının bir nedeni de, Allah'ın büyüklüğünü ve azametini kavrayıp kendi hiçliklerini kabul etmek istemeyişleridir. Ama bu insanlar kabullenmek istemeseler de ortada tartışmasız bir gerçek vardır: Göklerde ve yerde olanların hepsi Allah'ındır ve O'nun tecellisidir. Tek mutlak varlık Allah'tır ve Allah'ın yarattığı diğer varlıklar mutlak değildir, birer görüntüdür. Allah'ın yarattığı görüntüleri seyreden "ben"ler, yani insanlar, Allah'tan birer ruhturlar.

Bu ilim ve bu büyük sır kavrandığı takdirde insanların bilinçleri keskin bir netliğe kavuşacak, üzerlerindeki manevi pus ortadan kalkacaktır. Anlayan herkes Allah'a gönülden teslim olacak, Allah'ı çok sevecek ve O'ndan çok korkacaktır. Bununla birlikte insanların üzerindeki kibir, kendini beğenmişlik hislerinin yerini tevazu ve mahcubiyet alacaktır. Allah'ın insanlardan istediği de budur. Bu çarpıcı gerçeği anlayanlar yeni bir bakış açısı kazanacak, yepyeni bir hayata başlayacaklardır. Böylece Allah'ın kudretini gereği gibi takdir edecekler ve **"Onlar, Allah'ın kadrini hakkıyla takdir edemediler. Oysa kıyamet günü yer, bütünüyle O'nun avucundadır; gökler de sağ eliyle dürülüp-bükülmüştür. O, şirk koştuklarından münezzeh ve yücedir."** (Zümer Suresi, 67) ayetinde söz edilen kişilerden olmaktan uzaklaşacaklardır.

Maddenin Gerçeğini Bilmek Dünya Hırsını Ortadan Kaldırır

Buraya kadar anlattığımız konu, yaşamınız boyunca size anlatılmış en büyük gerçeklerden biridir. Çünkü tüm maddesel dünyanın gerçekte bir "gölge varlık" olduğunu ispatlayan bu konu, Allah'ın varlığının ve yaratışının kavranmasının, O'nun yegane mutlak varlık olduğunun anlaşılabilmesinin anahtarıdır. Aynı zamanda hem insanın ne kadar aciz olduğunun ilmi ve reddedilemez bir ispatıdır, hem de Allah'ın

muhteşem sanatının bir tecellisidir. Bu nedenle de bu ilim insanları iman etmeye mecbur etmekte, iman etmemeyi imkansız hale getirmektedir. Bazı insanların bu gerçekten kaçmalarının ana sebebi de budur.

Burada anlatılanlar, tıpkı bir fizik kanunu veya bir kimya formülü kadar kesin gerçeklerdir. İnsanlar yeri geldiğinde en zor matematik problemlerini bile çözebilmekte, anlaşılması çok zor görülen pek çok konuyu kavrayabilmektedirler. Ama aynı kişilere, maddenin, insanların zihinlerinde oluşan bir görüntüden ibaret olduğu, maddenin aslıyla hiçbir şekilde muhatap olamayacakları anlatıldığında, bunu bir türlü anlamaya yanaşmamaktadırlar. Bu, son derece "abartılı" bir anlayışsızlık durumudur. Çünkü burada anlatılan konunun kavranması, tıpkı bir insanın, "iki çarpı iki kaç eder?", "kaç yaşındasın?" gibi sorulara vereceği cevaplar kadar kolaydır. Dünyayı nerede gördüğünü hangi bilim adamına, hangi nöroloji profesörüne sorsanız size "tabii ki beynimde" diye cevap verecektir. Hatta, bu gerçeği lise biyoloji kitaplarında dahi bulabilirsiniz. Ancak tüm bu açıklığa rağmen, maddesel dünyayı beynimizde algıladığımıza dair bilgi ve bu bilginin insanı ulaştırdığı sonuçlar görmezlikten gelinebilmektedir. Bilim tarafından ispatlanmış en önemli gerçeklerden birinin insanların gözünden bu kadar büyük bir titizlikle saklanması büyük bir olaydır aslında.

İnsanların, bütün bilimsel gerçekleri kolaylıkla kabul edip, bu gerçekten bu kadar çok korkup kaçmalarının temel sebebi ise, maddenin gerçeğini öğrenmenin tüm insanların hayata bakış açılarını temelinden değiştirecek olmasıdır. Maddeyi ve kendilerini mutlak varlık olarak kabul edenler ve tüm hayatlarını buna bağlı olarak kurarlar, bir anda kendilerinin, eşlerinin, çocuklarının, sahip oldukları tüm servetin bir hayal olduğunu anlayacaklardır. İşte insanların bu gerçekten bu kadar korkmalarının, anladıkları halde anlamazlıktan gelmelerinin, bir ilkokul çocuğunun dahi kolaylıkla kavrayabileceği bir gerçeği son derece anlamsız itirazlarla yok etmeye çalışmalarının ardında yatan neden, bu dünya hırslarını kaybetme korkusudur.

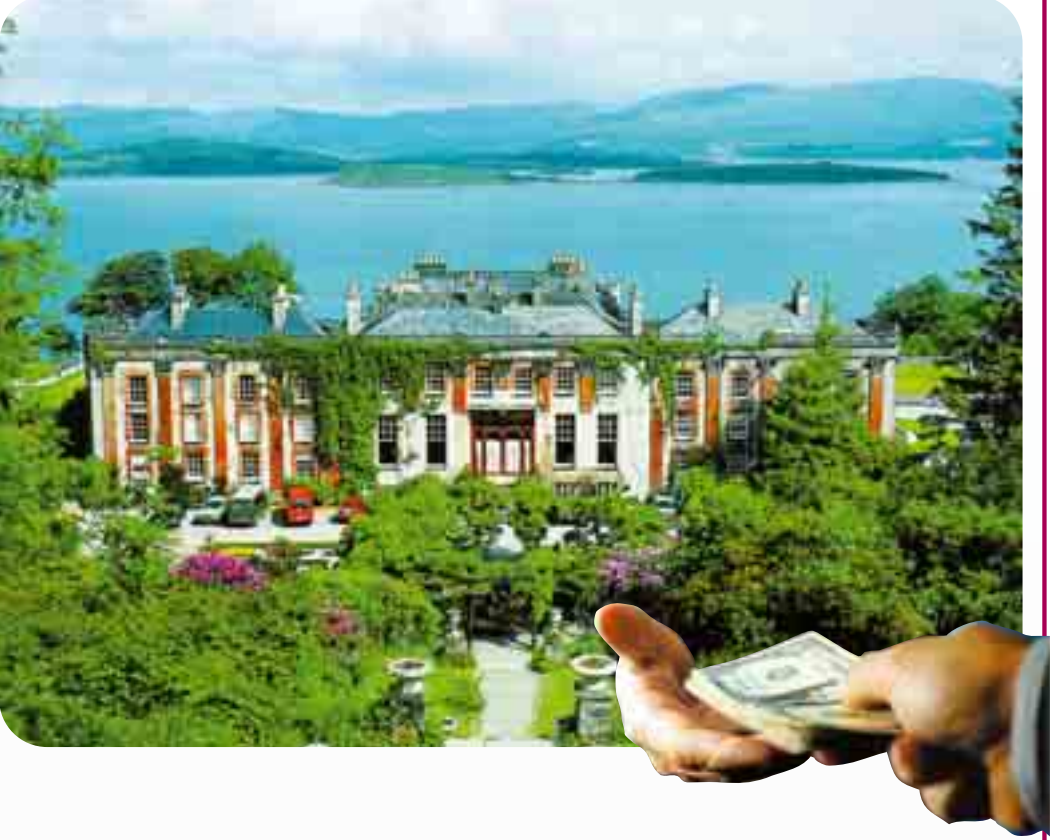
Mallara, oğullara, dünyanın geçici süslerine hırsıyla bağlı olan biri için bu gerçekten de büyük bir korku sebebidir. Çünkü bu gerçeği anladığında, daha ölmeden ölmüş, malını ve canını teslim etmiş olacaktır. Allah **"Eğer sizden onları(n tümünü) isteyip sizi çıplak bırakacak olursa, cimrilik edersiniz ve sizin kinlerinizi de ortaya çıkarmış olur."** (Muhammed Suresi, 37) ayetiyle, insanlardan tüm mallarını iste-

Bir insanın sahip olduğunu sandığı herşeyi, evi, arabası, ailesi, işi ve tüm dostları beyninin içinde meydana gelen his ve görüntülerden ibarettir. Bu gerçeği kavrayan bir insan, herşeyin tek sahibinin, bu görüntüleri beyninde yaratan Allah olduğunu anlar. Dünya hayatına hırsla bağlı olan insanlar bu nedenle bu gerçekten çok büyük bir korku duyarlar.

diğinde onların nasıl direneceklerini ve cimrilik ederek kinleneceklerini bildirmektedir. Bir insan maddenin gerçeğini öğrendiğinde ise, zaten malının, canının Allah'a ait olduğunu, verecek veya vermemekte direnecek bir şeyi olmadığını anlayacak, ölmeden önce herşeyiyle Allah'a teslim olacaktır. Samimi iman edenler için bu bir güzellik, şeref ve Allah'a yakınlığa bir vesiledir. İmansız veya zayıf imanlı insanlar ise, bu güzelliği fark edemedikleri için bu gerçeği büyük bir ısrarla reddederler.

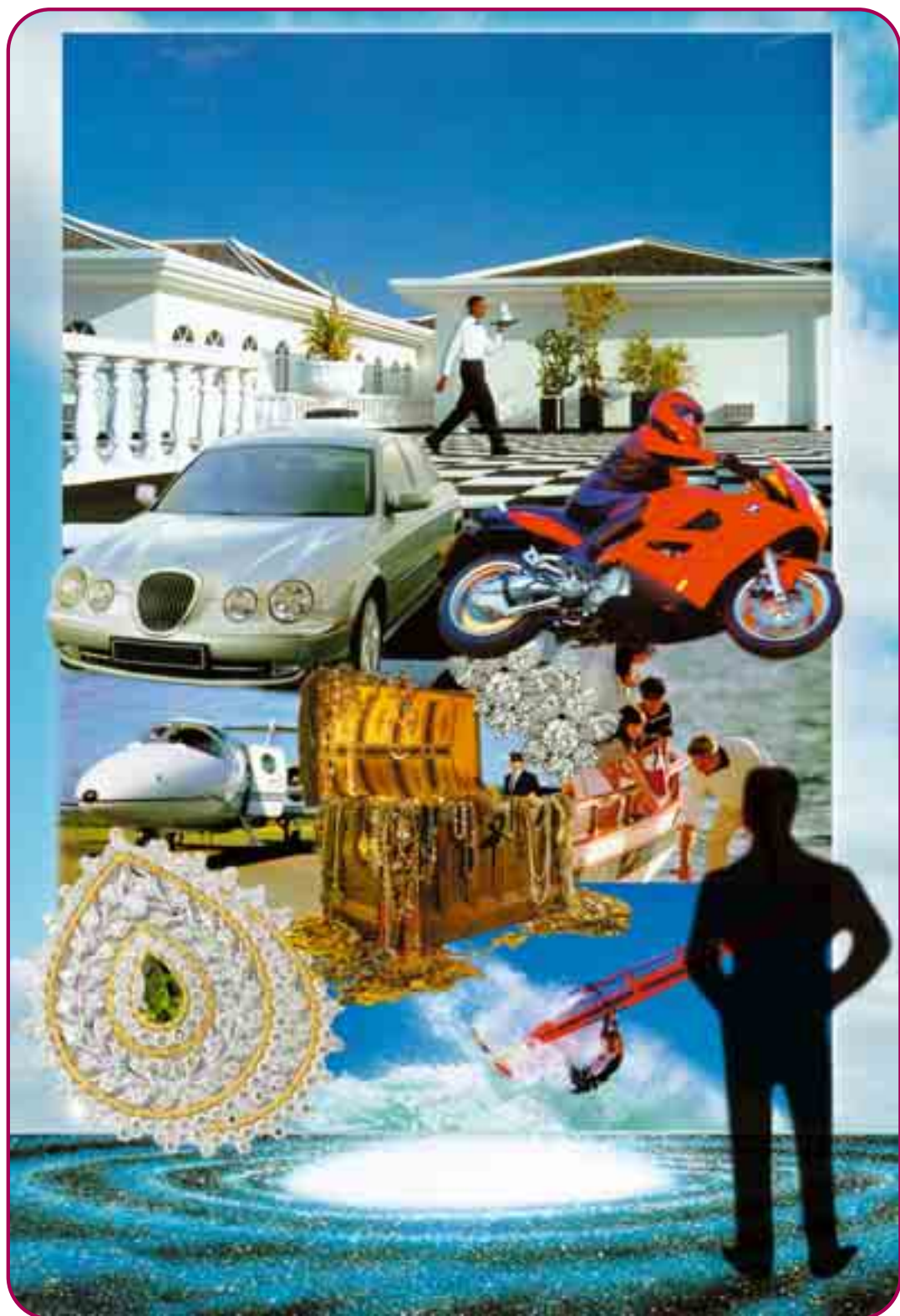
MAL HIRSINA KAPILAN İNSANLARIN EN BÜYÜK KORKUSU

Çevrenizdeki mal hırsına kapılmış insanların en çok nelere değer verdiklerini bir düşünün: İyi bir ev, lüks eşyalar, gösterişli mücevherler, son model bir araba, bankalarda yüksek miktarda para, yat... İşte bu nedenle de bu insanlar, sahip oldukları tüm bu maddeleri beyinlerindeki bir ekrandan izledikleri ve asıllarıyla asla karşılaşamayacakları gerçeğinden çok korkarlar.

Oysa kabul etmek istemeseler de beyinlerinde oluşan bir kopya dünya içinde yaşamaktadırlar. Dışarıdaki dünya ile muhatap olmaları mümkün

değildir. Çünkü sesi, ışığı ve kokuyu hiçbir şekilde geçirmeyen kafataslarının içine girebilen sadece bu maddelerden gelen elektriksel bilgilerdir. Resimdeki gibi para verip, arkada görülen muhteşem villayı satın alan insanın içinde bulunduğu durum da böyledir. Kendini bir villa satın alıyor ve para sayıyor zannederken, aslında beyninde oluşan bir görüntüyü satın almakta, karşısındaki kişiye de paranın kendisini değil, görüntüsünü vermektedir. Parayı alan kişi de gerçekte bir görüntü almaktadır. Yani ortada bir "görüntü alışverişi" vardır.

Beyinde Bir Görüntü Olan Fabrika, Yat ve Arsaların, Kendilerini Boşa Üzen Sahipleri

Bu bölümde, hayatı boyunca zengin olmanın hırsını yaşamış, genç yaşından itibaren gece gündüz çalışmış, "herşeyi alnımın teriyle kazandım" diyen bir fabrika sahibinin içinde bulunduğu gafil durumdan örnekler vererek çok önemli bir gerçeği anlatacağız.

Burada söz edeceğimiz kişi orta yaşlarını geçmiş, iyi okullarda okuttuğu kız ve erkek çocukları olan, birkaç araba, yat, birçok ev ve arsanın sahibidir. Bu adam, dünya hayatında –kendince- övünebileceği herşeye sahiptir. Yine kendi düşüncesine göre, dünya hayatında bir insanın amaç edinebileceği herşeyi elde etmiştir. Maddi zenginliği ile birlikte büyük bir itibar görür. Sabahları kendisine hizmet eden hizmetçilerinden arabasının kapısını açarak önünde eğilen şoförüne, şirket binasına girerken kendisini saygıyla selamlayan güvenlik görevlilerinden şirketten içeri girdiği andan odasına gidene kadar "hazırola geçen" şirket çalışanlarına kadar kendisini tanıyan herkesin gözünde büyük bir itibar, mevki ve makam sahibidir. Çok yüksek mevkilerde ve önemli yerlerde çok yakın dostları ve çevresi vardır. Her gün toplantıdan toplantıya koşar, birçok derneğin ve kuruluşun üyesi ve hatta başkanıdır. Bir gün içinde yüzlerce kişiye emir verir. Bankasında ve özel kasasında sayamayacağı kadar çok parası, hisse senedi, tahvili bulunur. Ara sıra bunları sayarak, daha da çok tatmin bulur, gururlanır, övünür. Özellikle herşeyi tek başına, çalışarak elde ediyor olması, bütün hayatını adanmış olduğu kazançlara ulaşmış olması ona büyük bir tatmin ve güven duygusu verir.

Bir gün, arkadaşlarıyla bir yat gezisindeyken, bir kişi yanına gelir ve ona şunları söyler: "*Şu anda burada gördüğün bütün insanlar, bu yat, deniz, fabrikaların, evlerin, emrinde çalışan insanlar... Bunların hepsi senin beyninde meydana gelen görüntülerdir. Bunların senin beyninin dışında asılları var mı, yok mu, bilemezsin. Beynine giden sinirler kesilse, bu yat, yattaki insanlar, onların sesleri, konuşmaları, denizin kokusu, içtiğin meyve suyunun tadı, kısacası herşey bir anda yok olur. Bunların hepsi ve senin dünya hayatın boyunca sahip olduğun herşey, zihninde meydana gelir. Evlerinin, arabalarının, yatının, fabrikanın, şirketinin rüyanda sahip olduğun mallardan hiçbir farkı yoktur. Tıpkı, gece rüyanda özel uçağınla Avrupa'ya gittiğini görmek, ancak sabah uyandığında ne bir uçağın olup ne de Avrupa'da bulunup, kendini yatağında bulman gibi. Peki, bu hayatım dediğin uykundan da bir gün*

uyanıp, kendini bambaşka bir yerde, bu hayatına dair görüntüleri izlerken bulmayacağından nasıl emin olabilirsiniz?"

Bu zengin adam, kendisine anlatılanlara şiddetle karşı çıkacaktır. Kendisine bu gerçeğin bilimsel delilleri bütün açıklığı ile anlatılsa ve kendisi de bunu anlasa dahi, gerçeği kabullenmekten kaçacaktır. Çünkü, kendi aklına göre, sahip olduğu herşeyin rüya gibi bir hayal olduğunu kabul etmesi, bütün hayatı boyunca bir hayalin peşinden gittiğini kabul etmesi demek olacaktır. O zaman, bu insanın övündüğü, böbürlendiği, kibir yaptığı herşey bir hayaldir. Bu, bir insanın rüyasında zengin olup, bu hayali zenginliği ile insanlara hava atması kadar insanı küçük ve akılsız duruma düşürecek bir durumdur. O zaman bu insan, artık şirketine girdiğinde, gördüğü saygı ve itibardan dolayı büyüklüğe kapılamaz. Çünkü kendisine saygı gösterenlerin, önünde eğilenlerin hepsi zihninde meydana gelen kopya varlıklardır. Veya kendisine bunlar anlatılırken içinde bulunduğu yatı ile misafirlerine kendi deyimiyle "hava atamayacak"tır. Çünkü yat da yattaki misafirleri de beyinde meydana gelen hayallerdir.

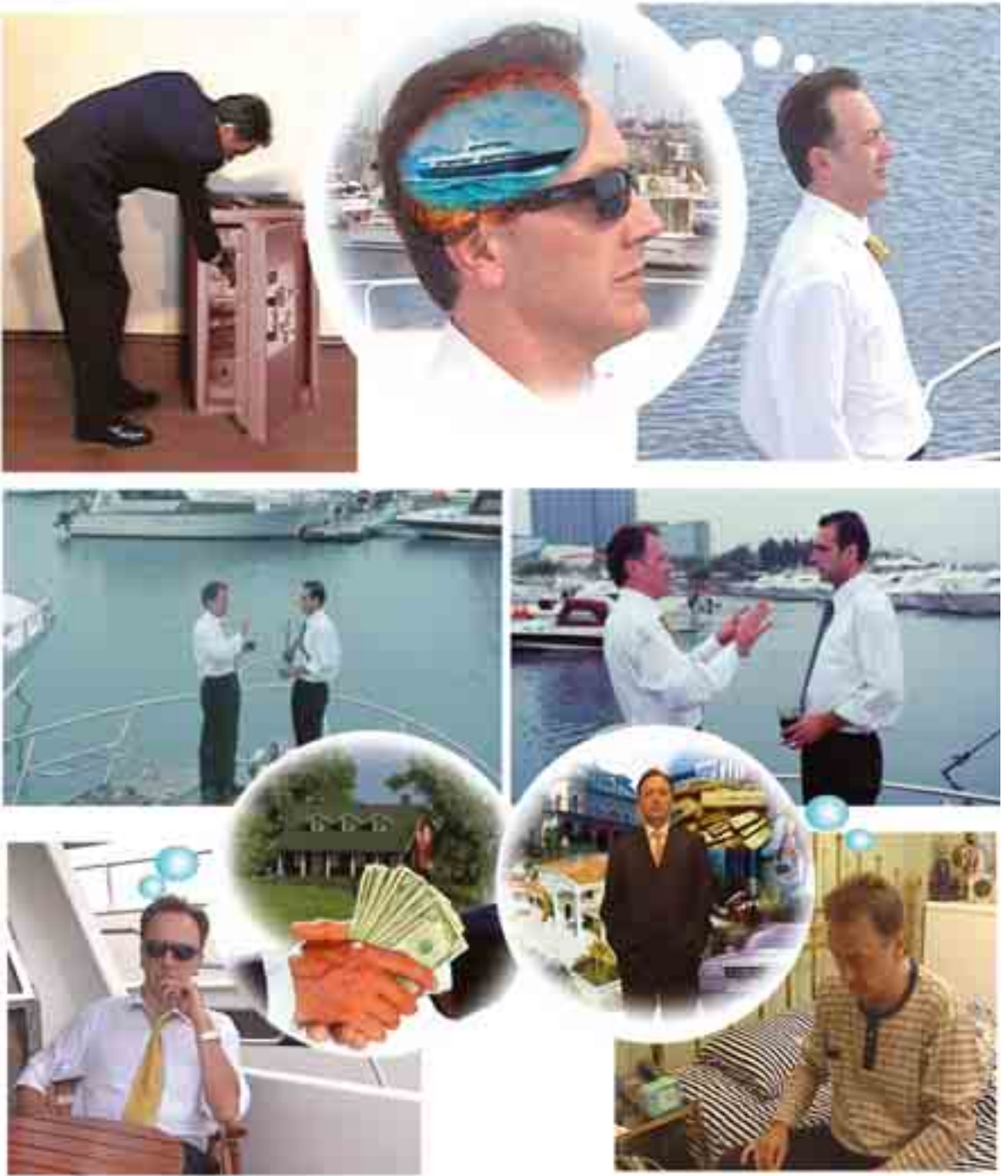
Kendisine maddenin bir hayal olduğu, maddi bir varlığın aslı ile hiçbir zaman hiçbir şekilde muhatap olamayacağı anlatılırken, aklına bir gün önce satın aldığı çiftliği gelir. Öyle ise, satıcıya tek tek sayarak verdiği para, satışı yapan kişi, satın aldığı çiftlik, o çiftlikteki tüm mal varlığı, bunu satın alarak gösteriş yaptığı çevresi, hepsi zihnindedir. Nasıl bir gece önce rüyasında önemli bir ihaleyi kazandığını ve bundan dolayı büyük bir kazanç elde ettiğini gördüyse ve uyandığında bunlardan elinde hiçbir şey kalmadıysa, bu gerçek zannettikleri de bir rüya gibidir.

Öyle ise şu anda o yatının içinde değildir. Yatı onun içinde, beyinde meydana gelen bir görüntüdür. Son model mobilyalarla döşediği evine girdiğini sandığında, gerçekte beyninin içindeki büyük bahçe kapısını açar ve beyninin içindeki eve girer. Ev de, mobilyalar da, bahçe de, bahçe kapısı da zihnindedir.

Kendisine anlatılanların son derece açık gerçekler olduğunun farkında olan bu insan, bir anda elindeki herşeyin aslında bir gölge varlık olduğunun farkına varır. Tüm bunlar, kendisini yaratan Allah'ın ona gösterdiği görüntülerdir. Allah, onu denemek için ona tüm bunlara sahip olduğunu zannedeceği bir görüntü, bir yaşam yaratmıştır. O da kendisine bunları verenin, bu görüntülerle nimetlendirip zengin edenin Allah olduğunu unutup, bunlarla şırmamış, böbürlenmiş, insanlara "hava atıp"

Büyük bir holdingin sahibi, evleri, son model arabaları, önünde eğilen, kendisine saygı duyan çalışanları olan bir insan, gerçekte sahip olduğu herşeyi beyninin içinde bir görüntü olarak görür. Sahip olduğu itibarı da yine beyninde meydana gelmektedir. Çok ciddi ve önemli olduğunu düşündüğü, zamanının büyük bir kısmını ayırdığı işi, iş arkadaşlarıyla yaptığı toplantılar, aldığı kararlar da yine beyninde meydana gelen görüntülerdir.

Aynı insan parasını büyük bir hırsla saydığı anda aslında beyindeki paraları sayar. Gururla ve gösteriş yaparak yatıyla gezerken, gösteriş yaptığı insanların, yatının ve gördüğü manzaranın beyinde oluşan görüntüler olduğunu farkedemez. Kendisine bu gerçek anlatıldığında ise, sahip olduğu tüm varlığını ve itibarını kaybetmemek için bu gerçeğe şiddetle itiraz eder. Oysa, aynı kişi rüyasında da bunların hepsine sahip olduğunu görebilir ve rüyasında bunların gerçekliğinden asla şüpheye düşmez. Rüyasında da kendisine bunların gerçek sahibi olmadığı söylense buna itiraz eder. Ancak uyandığında hepsinin bir hayal olduğunu anlar.

onları küçük, kendini ise üstün görmüştür. O zaman, hayatı boyunca bir hayal için, rüya gibi bir alem için boş yere hırs yapmıştır. Ama bir gün, bu hayallere kendini kaptırdığı, onlarla oyalanıp durduğu bir günde, bunların hiçbirinin mutlak varlığı olmadığını, sadece Allah'ın var olduğunu anlamıştır.

Dünya hayatı boyunca bu gerçeği kabullenmekten kaçanlara, görmezlikten gelenlere Allah bir ayetinde şöyle dikkat çekmiştir:

İnkâr edenler ise; onların amelleri dümdüz bir arazideki seraba benzer; susayan onu bir su sanır. Nihayet ona ulaştığında bir şey bulamaz ve yanında Allah'ı bulur. (Allah da) Onun hesabını tam olarak verir. Allah, hesabı çok seri görendir. (Nur Suresi, 39)

Ayette görüldüğü gibi Allah, inkar edenlerin yaptıkları işleri bir seraba, hayale benzetmektedir. Ve o insanlar bu hayallere bağlanıp onlardan medet umduklarında, bunların gerçek olmadığını, tek gerçek ve mutlak olanın Allah olduğunu anlamaktadırlar. İnsanların bu gerçekten bu kadar korkmalarının ve kabullenmek istememelerinin ardında yatan en önemli nedenlerden biri, işte bu örnekte anlatılan kişi gibi ellerindeki tüm varlıklarının, itibarlarının, zenginliklerinin bir anda gideceğini anlamalarıdır. Burada bir noktaya dikkatinizi çekmek istiyoruz: Bu anlatılanlarda, "insanın sahip olduğu herşey ölümü ile birlikte arkasında kalacak ve ona hiçbir şey sağlamayacak" denmemektedir. Burada "insanın sahip olduğu herşey bir hayaldir" denilerek, daha yaşarken elindeki herşey bir anlamda alınmaktadır. Tüm hayatı boyunca gösterdiği hırsın, kendisini üzerek, sıkıntıya sokarak, insanları kırıp onları ezmeye çalışarak elde ettiklerinin bir hayal olduğunu gördüğünde boş bir aldaniş içinde olduğunu anlamaktadır. Gafil insanların bu aldaniş içinde yaşadıkları Kuran'da birçok ayette insanlara bildirilmektedir. Örneğin Allah bir ayetinde insanların mala düşkünlüklerini ve sahiplenme hırslarını şöyle bildirmektedir:

Kadınlara, oğullara, kantar kantar yığılmış altın ve gümüşe, salma güzel atlara, hayvanlara ve ekinlere duyulan tutkulu şehvet insanlara 'süslü ve çekici' kılındı. Bunlar, dünya hayatının metaidir. Asıl varılacak güzel yer Allah Katında olandır. (Al-i İmran Suresi, 14)

Bir başka ayette ise Allah dünya hayatının bir oyun, oyalanma ve aldaniş olduğunu şöyle haber vermektedir:

HAYALLERLE GÖSTERİŞ YAPTIĞININ FARKINDA OLMAYAN İNSANIN DURUMU

Pahalı arabasıyla çevresindeki insanlara gösteriş yapan zengin bir adam, gerçekte beyinde oluşan araba görüntüsüyle gösteriş yapmaktadır. O anda zengin adam, çok övündüğü arabasının aslı ile muhatap olamadığına ihtimal dahi vermez. Oysa gerçekte kendi beyinde oluşan araba görüntüsü, o anda gösteriş yaptığı etrafındaki diğer insanların beyinlerinde de ayrı ayrı oluşmaktadır.

O halde, eğer ortamda beş kişi varsa ve her birinin beyinde de arabanın görüntüsü ayrı ayrı oluşuyorsa,

- Gerçek araba nerededir?
- Zengin adamın arabası bu beş araba görüntüsünden hangisidir?
- Zengin adam hangi araba görüntüsünü

sahiplenecek ve hangisiyle çevresine gösteriş yapacaktır?

- Gösteriş yaptığı diğer kişiler de neticede zengin adamın beyinde oluşan birer algı değil midir?

Sahip oldukları mal ve mülkleriyle, evleriyle, arabalarıyla diğer insanlara gösteriş yapanlar aslında "beyinlerinde oluşan hayallerle, yine beyinlerinde oluşan hayallere" gösteriş yapmış olurlar. Bazı insanlar bu çok önemli gerçeğin farkında bile değildir.

Elbette bu, son derece küçük düşürücü bir durumdur. Çünkü sahip olduklarıyla övünen kişi ne gösteriş yapılacak bir arabanın, ne de gösteriş yapılacak insanların asılları ile hiçbir zaman muhatap olamaz.

Bilin ki, dünya hayatı ancak bir oyun, 'tutkulu bir oyalama', bir süs, kendi aranızda bir övünme, mal ve çocuklarda bir 'çoğalma-tutkusu'dur. Bir yağmur örneği gibi; onun bitirdiği ekin ekicilerin hoşuna gitmiştir, sonra kuruyuverir, bir de bakarsın ki sapsarı kesilmiş, sonra o, bir çer-çöp oluvermiştir. Ahirette ise şiddetli bir azab; Allah'tan bir mağfiret ve bir hoşnutluk (rıza) vardır. Dünya hayatı, aldaniş olan bir metadan başka bir şey değildir. (Hadid Suresi, 20)

İnsanlar, dünya hayatında sahip olduklarını sandıkları bu görüntülerin gerçekte bir hayal olduğunu anladıklarında, boşa üzüлüp hırslandıklarını, boşa vakit geçirip oyalandıklarını, anlamaktadırlar. Sahip oldukları için hırslanan, onlar için insanlara kızıp bağırın, sinirlenenler, masaları yumruklayanlar, maddenin aslı ile hiçbir şekilde muhatap olamadıklarını anladıklarında, rüyasında insanlara saldıran, kızan, bağırıp çağırın insan konumuna gelecekleri için bundan çok utanmakta ve şiddetle pişman olmaktadır. Asıl olanın kendilerine bu görüntüleri gösteren Allah'ın razı olacağı şekilde davranmak olduğunu hemen anlamaktadırlar. Bu gerçeği kavrayanlar yani müminler ise şöyle demektedirler:

De ki: "Şüphesiz benim namazım, ibadetlerim, hayatım ve ölümüm alemlerin Rabbi olan Allah'ındır." (En'am Suresi, 162)

Şu önemli noktayı hiç unutmamak gerekir: Bu gerçeği hayatının herhangi bir anında kavrayan bir insan hiçbir zaman geç kalmış sayılmaz. Çünkü hemen hayata bakış açısını ve tüm yaşantısını bu gerçeğe göre düzenleyip, artık hayaller için değil, tek mutlak varlık olan Rabbimiz için yaşamaya başlayabilir. Allah, her zaman kullanı için affedici olandır.

Bu gerçeği görmezden gelerek, kendilerince kurnazlık yapıp, tek mutlak varlığın Allah olduğunu kabullenmeyenler ise, kendi kendilerini büyük bir tuzağın içine düşürmüş olurlar. Allah onların bu durumunu şöyle haber verir:

... Onların onda (dünyada) bütün işledikleri boşa çıkmıştır ve yapmakta oldukları şeyler de geçersiz olmuştur. (Hud Suresi, 16)

İnsan bu gerçeği şu an kabul etmek istemese ve tüm sahip olduklarını mutlak varlıklar olarak kabul ederek kendini aldatısa bile, sonuçta ölümünün ardından yeniden diriltildiğinde, yani ahirette herşey çok net ortaya çıkacaktır. O gün, ayette bil-

dirildiği gibi insanın "**görüş gücü keskinleşecek**" (Kaf Suresi, 22) ve herşeyi çok daha açık fark edecektir. Ama eğer dünyadaki yaşamını hayali amaçlar peşinde koşarak harcamışsa, orada hiç yaşamamış olmayı dileyecektir. "**Keşke o (ölüm herşeyi) kesip bitirseydi. Malım bana hiçbir yarar sağlayamadı. Güç ve kudretim yok olup gitti**" (Hakka Suresi, 27-29) diyerek helak olacaktır.

Maddenin Gerçeğini Görenlerin Kaybolan Kibiri

Bu açık gerçeği fark eden bazı kimselerin –kendi ifadeleriyle- "keyifleri kaçmakta"dır. Fabrikalarının, evlerinin, arabalarının, mallarının, oğullarının, eşlerinin, yakınlarının, makamlarının beyinlerinde yaşadıkları görüntüler olduğunu anladıklarında, Allah karşısındaki acizlikleri ve güçsüzlükleri de açıkça ispat edilmiş olmaktadır. Hem kendileri, hem sahip oldukları şeyler hatta tüm evren bir hayal olmakta, kendileri de bir "hiç" olduklarını anlamaktadırlar. Geriye sadece "ben" dedikleri ruhları

Sahip olduğu ünü ile kibirlenen, insanların kendisine gösterdiği ilgi ile şımaran bir insan, peşinden koşanların, kendisine ilgi gösterenlerin gerçekte beyinde oluşan görüntüler olduğunu öğrendiğinde bütün keyfi kaçır. Kibirinin hiçbir anlamı olmadığını görür.

kalmaktadır. Bu ruhu da onlara veren Allah olduğu için, bu kişi önceden imansız dahi olsa Allah'a iman etmeye ve O'na teslim olmaya mecbur kalmaktadır.

İnsan, bu gerçekleri kavradığında, gurur, kibir, kendini beğenmişlik hislerinin yerini tevazu ve aczini çok iyi anlama hissi almaktadır. Böyle bir insana dünyanın bütün zenginliği, en önemli mevkisi de verilse bu insan şıarmayacak, kibirlenip zalimleşemeyecektir. Hiçbir zaman, Allah'ın kendisine gösterdiği görüntüleri izlediğini unutmayacak ve kendini hayallere kaptırmayacaktır. Bu olağanüstü gerçek, hırs, büyüklük, azametın yanı sıra, kin, nefret, öfke gibi olumsuz duyguları da kaldıracaktır. Herşeyin bir hayal olduğunu bilen insanlar, hayaller için birbirleri ile kıyasıya bir rekabet içinde olmayacak, birbirlerine bu yüzden düşmanlık ve kin beslemeyeceklerdir. Herkesin kendini sadece Allah'a teslim ettiği bir ortamda tevazu, teslimiyet, şefkat, hürmet, sevgi ve samimiyet oluşacaktır.

Bu nedenle insanların bu gerçeği anlamazlıktan gelmeleri, bu gerçekten ürküp kaçmaları çok mantıksızdır. İmansız bir insanı bu gerçekler ürkütebilir. Çünkü bu gerçekleri kabul ettiğinde Allah'ın varlığını da kabul edecektir. Ancak imanlı insanların, maddenin, zihinde Allah'ın yaşattığı bir kopya görüntü olduğu, tek mutlak varlığın ise Allah olduğu gerçeğine büyük bir sevinç ve coşku ile sarılmaları gerekmektedir. İmanlı bir insanın, Allah'ın bu muhteşem sanatından korkup bunu anlamazlıktan gelmesi akılsızca bir tavır olur. Çünkü gerçek apaçık ortada iken, akla getirmeyerek, düşünmeyerek, gölge görüntünün netliğine ve üç boyutlu oluşuna aldanmaya devam etmek anlamsızdır. Mümin, gerçeklerden korkmaz, gerçeğin güzelliğini ve derinliğini, Allah'ın kusursuz sanatının bu sistem içinde nasıl daha da mucizevi hale geldiğini düşünür.

Bu Gerçek Dünyaya Hırsla Bağlananları Korkutmaktadır

Yaptığı işten dolayı ödül alan bir adam, beynindeki ödülü alır. Ödülünü alırken onu alkışlayarak kutlayan insanlar, aslında beyninde oluşan insan görüntüleridir.

İnsan, beynindeki küçük ekranda oluşan bu ödül törenini izlerken, salondaki insanların, ödülün ve salonun asılları ile beyninin dışında muhatap olamaz. Çünkü kafatasının dışına çıkamaz. Bu, bir insanın kendisine verilen ödülü video kasetten seyretmesi gibidir.

İşte insanların, bu gerçekten büyük bir dehşetle kaçmalarının nedeni budur. Dünya hayatına hırsla bağlananlar, mevki ve makamlarının, kazandıkları ödüllerin, banka hesaplarının, yatlarının, gayri menkullerinin, kendilerini öven, takdir eden insanların, beyinlerindeki birer görüntü olduğunu anladıklarında müthiş bir öfkeye kapılmaktadırlar. Bu şekilde, elde ettikleri itibar, şöhret ve malların hırsla bağlanmaya değmeyeceğini fark etmekte, tüm kibirleriyle bu gerçekten kaçmaktadırlar. An-

Başarısından dolayı ödül alan bir insan, beyninin içindeki ödülü alır ve beyninin içinde oluşan insan görüntüleri tarafından alkışlanır.

cak gerçekten ne kadar kaçarlarsa kaçsınlar, yine de tüm hayatlarını kafataslarının içinde geçirdikleri gerçeğini değiştiremezler.

Sıkıntı ve Zorluklar da Rüyada Görülen Hayaller Gibidir

Bazı insanlar, sadece belli konuların beyinlerinde meydana gelen görüntüler olduğunu düşünüp, bazı olaylar karşısında ise bu gerçeği unutma eğilimindedirler. Oysa olayın ne olduğu gözetilmeksizin, insanın hayatının tamamı beyinde meydana gelen bir görüntüdür. Örneğin, iflas eden bir iş adamı, gerçekte beyindeki iş yeri görüntüsünde, yine beyinde oluşan insan görüntüleri ile muhatap olur. Ticaretini yaptığı eşyanın, bu eşya karşılığında aldığı paranın tamamı zihninde meydana gelen algılardır. Bu insan bütün parasını kaybettiğinde aslında para görüntüsünü kaybeder. İş yerine ve tüm eşyalarına haciz konan bir insan, beyinde oluşan eşya ve iş yeri görüntülerini kaybetmiştir. Veya arabası çalınan bir insan da yine zihninde izlediği araba hayalini kaybetmiştir. Hayatı boyunca tek bir an bile aslı ile muhatap olamadığı ama buna rağmen sahiplendiği bir görüntüyü artık görememektedir.

Sadece bunlar da değil, hayatı boyunca yaşadığı tüm zorluklar insanın beyinin-

Bir insan her ne zorluk ile karşılaşırsa karşılaşsın her olay beyinde meydana gelir. Bir insan geçmişini, örneğin çocukluğunda içinde bulunduğu fakirliği nasıl düşünüp zihninde canlandırıyor, yaşadığı an da beyinin içinde meydana gelmektedir.

İnsanların hayatları boyunca yaşadıkları tüm zorluk ve sıkıntı sebebi olaylar da, gerçekte beyinlerinin içinde meydana gelmektedir. Bu gerçeği bilen bir insan karşılaştığı her olaya güzel bir sabırla sabır gösterir. Allah'ın herşeyi hayırla yarattığını bilir ve tevekküllü olur.

de oluşur. Örneğin, iç karışıklıkların hakim olduğu bir ülkede, her an ölüm tehlikesi altında yaşayan, düşman askerlerinin saldırıları ile her an karşı karşıya gelen bir insan, aslında beyninde oluşan düşman askerleri görüntüsü ile karşı karşıyadır. Bir saldırı sırasında yara alan, kolunu kaybeden bir insan da beynindeki kol görüntüsünü kaybeder, tüm acı hissi beyninde bir algı olarak oluşur. Düşmanlarının tehdit dolu anlatımları, kinli ve saldırgan sözleri beyninde oluşan seslerden ibarettir.

Sonuç olarak, zorluklar, sıkıntılar, korku meydana getiren olaylar da insanın beyninde meydana gelen hayallerdir. Gördüğü görüntülerin gerçek yönünü bilen bir insan, içinde bulunduğu zorluktan dolayı sıkıntı duymaz, bunlardan şikayet etmez. Veya en saldırgan ve tehlikeli düşmanın karşısında dahi, beynindeki hayallerle karşı karşıya olduğunu bilerek korku ve ümitsizliğe kapılmaz. Her birinin Allah'ın

oluşturduğu görüntüler olduğunu ve Allah'ın bunları hikmetle yarattığını bilir. Her ne ile karşılaşırса karşılaşsın, Rabbimize olan teslimiyet ve güvenin verdiği bir huzur içinde olur. Nitekim Allah birçok ayetinde inananlar için korku ve hüznün olmayacağını bildirmiştir:

Şüphesiz: "Bizim Rabbimiz Allah'tır" deyip sonra doğru bir istikamet tutturanlar (yok mu); artık onlar için korku yoktur ve onlar mahzun olmayacaklardır. (Ahkaf Suresi, 13)

Hayatı boyunca gördüğü tüm olayları, duyduğu tüm sesleri Allah'ın beyinde bir görüntü olarak yarattığını bilen bir insan, korkmak, boş yere sıkılıp üzülmek, paniğe kapılmak yerine, bu görüntülerin ve kendisinin Yaratıcısı olan, sonsuz merhametli ve şefkatli olan Allah'a tevekkül eder.

Maddenin Gerçeği Gizlenmediğinde Oluşacak Ortam

Maddenin aslı ile muhatap olmadıklarını, yalnızca Allah'ın kendilerine izlettirdiği görüntüler ile iç içe olduklarını bilen insanların tüm yaşamları, hayata bakış açıları ve değer yargıları değişecektir. Bu, hem kişisel hem de toplumsal anlamda faydalı bir değişim olacaktır. Çünkü bu gerçeği gören insan, Allah'ın Kuran'da bildirdiği üstün mümin ahlakını hiç zorlanmadan yaşayacaktır.

Dünyaya önem vermeyen, maddenin hayal olduğunu anlayan insanlar için önem verilmesi gereken şey maneviyat olacaktır. Allah'ın her an kendisini işittiğini ve gördüğünü bilen, yaptığı her hareket nedeniyle ahirette hesap vereceğini idrak eden bir kişi doğal olarak güzel ahlaklı olacak, Allah'ın emir ve yasaklarına titizlik gösterecektir. Böylece toplumda herkes birbirine karşı sevgi ve saygı dolu olacak, iyi ve güzel davranışlarda herkes birbiriyle yarışacaktır. İnsanlar arasındaki değer yargıları değişecek, madde değerini yitirecek böylece insanlar arasında üstünlük, mevki ve makama göre değil, ahlaka ve takvaya göre olacaktır. Kimse, aslı hayal olan şeylerin peşinden koşmayacak, herkes gerçeğin peşinden gidecektir. İnsanlar "kim ne düşünür?" zihniyetiyle değil "Allah ne yaparsam benden hoşnut olur?" düşünceyiyle hareket edeceklerdir. Mal, mülk, makam ve mevkiden kaynaklanan gurur, ki-bir, kendini beğenmişlik hislerinin yerini tevazu ve aczini çok iyi anlama hissi ala-

çaktır. Dolayısıyla insanlar Kuran'da bahsedilen bütün güzel ahlak örneklerini seve-
rek ve isteyerek yaşayacaklardır. Bu sayılan değişimler ise günümüz toplumlarının
pek çok sorununu doğal olarak ortadan kaldıracaktır.

Küçük çıkarları için bile sinirlenen, öfkelenen, saldırganlaşan insanların yerini,
her gördüğünün hayal olduğunu bilen, bu nedenle öfke, kızgınlık, bağırıp çağırma
gibi tepkilerin kendisini küçük düşüreceğini bilen insanlar alacaktır. Bu sayede insan-
lara ve toplumlara huzur ve güven hakim olacak, herkes yaşamından ve sahip ol-
duklarından hoşnut olacaktır. İşte insanlardan gizlenen bu gerçeğin, insanlara ve top-
lumlara kazandıracığı nimetlerin bir kısmı bunlardır. Bu gerçeğin bilinmesi, düşü-
nülmesi ve yaşanmasıyla beraber insanlar daha pek çok güzelliklere kavuşacaklardır.
Bu güzelliklere kavuşmak isteyen kişilerin yapması gereken şey ise bu büyük gerçeği
iyice düşünmek ve anlamaya gayret etmektir. Allah bir ayetinde şöyle bildirmiştir:

**Gerçek şu ki size Rabbinizden basiretler gelmiştir. Kim basiretle-görürse
kendi lehine, kim de kör olursa (görmek istemezse) kendi aleyhinedir...
(En'am Suresi, 104)**

Maddenin Gerçeğinin Bilinmesi Materyalizmin Sonudur

Maddenin ruhumuza gösterilen bir algı olduğu ve zihnimiz dışında bir varlığı-
nın olup olmadığını bilemeyeceğimiz gerçeğinden en çok korku ve endişe duyanlar,
elbette ki materyalist felsefenin bağlılarıdır. Bunun nedenini daha iyi görmek için
materyalizmin genel bir tanımına bakmak yeterli olacaktır. Örneğin materyalistlerin
kendi kaynaklarında materyalizm şöyle tarif edilir:

*Materyalizm, dünyanın ezeli ve ebediliğini (öncesiz ve sonrasızlığını), Tanrı tarafın-
dan yaratılmış olmadığını ve de zaman ve mekanda sonsuzluğunu kabul eder.³⁸*

Meydan Larousse Ansiklopedisinin 8. cildinde ise maddeci felsefe şöyle tarif
edilir:

*Maddecilik, 'madde'den başka bir cevherin varlığını kabul etmeyen öğretimidir. Bütün
gerçekliklerin cevherini ve özünü ruhun meydana getirdiğini söyleyen 'ruhçuluk'un
karşıtıdır...*

Bu kısa tanımlarda da görüldüğü gibi, materyalist felsefe maddeyi tek mutlak

varlık olarak kabul eder ve madde dışında hiçbir varlığı veya kavramı kabul etmez. Örneğin, maddeci felsefe ruhun varlığını kabul etmez, insan bilincini beynin faaliyetlerinin bir ürünü olarak görür. (Materyalistlerin bu iddialarının geçersizliğine "Materyalizmin En Büyük Çıkmazlarından Biri: İnsan Bilinci" başlıklı bölümde yer verilmiştir). Bu kitap boyunca anlatılanların en önemli ve tarihi yönü ise, materyalist felsefeyi tamamen geçersiz kılmasıdır. Çünkü, bugün artık açıkça bilinmektedir ki, madde dediğimiz şeyler zihnimizde algılanmaktadır. Ve bu algıların zihnimiz dışında maddesel karşılıkları olduğunu bilimsel olarak göstermemiz imkansızdır. Çünkü zihnimizin dışına çıkıp madde dediğimiz şeyin aslı ile muhatap olmamız mümkün değildir. İki cümle ile özetlenen bu gerçeği kabul ettikten sonra, artık ortada ne madde, ne maddecilik, yani materyalizm kalmamaktadır. Algılarımızın, zihnimizin dışında maddesel karşılıkları olduğunu farz etsek bile, bu maddelere hiçbir zaman ulaşamayacağımıza göre, hiçbir zaman görmeyeceğimiz, üstelik varlıkları bile şüpheli olan maddeler üzerine felsefe yapmanın, bunlar üzerine bir hayat görüşü bina etmenin mantıksızlığı ve gereksizliği de açıkça ortadadır.

İşte materyalist felsefenin bağlılarının, maddenin ardındaki bu önemli sırrın açıklanmasından son derece rahatsız olmalarının, bu sır çok açık olmasına rağmen onu anlamazlıktan gelmelerinin temel nedeni, bu konunun felsefelerinin sonunu getirdiğini anlamalarıdır. Tarih boyunca tüm materyalistler maddenin gerçeğinin açıklanmasından, hatta materyalizm taraftarlarının bu gerçeği anlatan kitapları okuma-

larından büyük rahatsızlık duymuşlar ve bunu dile getirmişlerdir. Örneğin Rusya'daki kanlı komünist devrimin liderlerinden biri olan Vladimir I. Lenin, neredeyse bir asır önce yazdığı *Materyalizm ve Ampiryokritisizm* isimli kitabında taraftarlarını bu gerçeğe karşı şöyle uyarmaktadır:

Hayatı boyunca taraftarlarına maddenin mutlak gerçek olduğunu anlatan Lenin, en ateşli konuşmalarını aslında beyninde oluşan insan görüntülerine yapıyordu. Güç bulduğu taraftarları ise yine beyninde oluşan görüntülerdi.

Lenin, Mao ve Stalin gibi komünist liderlerin peşinden gidenler, onları güçlü önderler olarak görenler, nutuklarını büyük bir dikkat ve coşku ile dinleyenler, bu insanların kendilerine ait güçleri olan varlıklar olduğunu zannederler. Oysa her biri beyinlerinde oluşan hayali varlıklardır.

*Duyularımızla algıladığımız nesnel gerçekliği bir kere yadsıdın mı, kuşkuculuğa (agnostisizm) ve öznelciliğe (subjektivizme) kayacağından, fideizme (dini inanca) karşı kullanacağın tüm silahları yitirirsin; bu da fideizmin istediği şeydir. **Parmağını kaptırdın mı, önce kolun sonra tüm benliğin gider.** Duyuları nesnel dünyanın bir görüntüsü olarak değil de, özel bir öge olarak aldığı anda, diğer bir deyişle materyalizmden ödün verdiğinde, benliğini fideizme kaptırırsın. Sonra duyular hiç kimsenin duyuları olur, us hiç kimsenin usu, ruh hiç kimsenin ruhu, istenç hiç kimsenin istenci olur.³⁹*

Bu satırlar, Lenin'in büyük bir korkuyla fark ettiği ve hem kendi kafasından hem de "yoldaş"larının kafalarından silmek istediği gerçeğin, materyalistleri ne kadar tedirgin ettiğini göstermektedir. Ancak günümüz materyalistleri Lenin'den daha da büyük bir tedirginlik içindedirler; çünkü bu gerçek bundan 100 yıl öncesine göre çok daha açık, kesin ve güçlü bir biçimde ortaya konmaktadır.

Geçmişte bir felsefe veya bir yorum olarak düşünülen bu konu, tüm dünya tarihinde ilk kez bu kadar karşı konulamaz bir biçimde ve bilimsel bulgulara dayanılarak

anlatılmaktadır. Bilim yazarı Lincoln Barnett, bu konunun sadece "sezilmesinin" bile materyalist bilim adamlarını korku ve endişeye sürüklediğini şöyle belirtmektedir:

*Filozoflar tüm nesnel gerçekleri algıların bir gölge dünyası haline getirirken, bilim adamları insan duyularının sınırlarını **korku ve endişe ile sezdiler.***⁴⁰

Ülkemizde ve tüm dünyada, bu konu ile karşı karşıya gelen her materyalistte bu "korku ve endişe" çok güçlü olarak görülmektedir. Örneğin ülkemizde, felsefelerin sözde temeli olan evrim teorisinin bilimsel yönden çökertilmesiyle zaten ciddi bir şok yaşamakta olan materyalistler, şimdi de Darwinizm'den çok daha önemli bir dayanaklarını, bizzat maddenin kendisini kaybettiklerini anlamaya başlamışlardır. Bu nedenle, konunun önemine dikkat çekip, bu konunun kendileri açısından "en büyük tehlike" olduğundan, kendi "kültürel dokularını tamamen yıktığından" söz etmektedirler.

Aslında bu, Allah'ın Kuran'da inananlara bildirdiği bir vaadinin de tecellisidir. Hakkın ortaya çıktığı yerde batıl olan fikirler yok olmaya mahkumdur:

De ki: "Hak geldi, batıl yok oldu. Hiç şüphesiz batıl yok olucudur." (İsra Suresi, 81)

Hayır, Biz hakkı batılın üstüne fırlatırız, o da onun beynini darmadağın eder. Bir de bakarsın ki, o, yok olup gitmiştir. (Allah'a karşı) Nitelendiregeldiklerinizden dolayı eyvahlar size. (Enbiya Suresi, 18)

Materyalizm, insanlık tarihi boyunca var olmuş ve bu felsefenin savunucuları, maddeyi kendilerine sözde delil alarak, kendilerini yoktan var eden, bir hiç iken kendilerine can veren içinde yaşayabilecekleri bir evren yaratan Allah'a başkaldırmışlardır. "Madde var ise, Allah bu maddenin neresinde olabilir?" gibi yüzeysel ve anlayışsız mantıklarla Allah'ın varlığını inkar eden ve insanların da inkar etmeleri için çaba harcayan bu kişiler, günümüzde en büyük dayanaklarının yıkıldığına şahit olmaktadır. Çünkü burada anlatılan gerçek, felsefelerini temelden yıkip atmakta, üzerinde tartışmaya dahi imkan bırakmamaktadır. Tüm düşüncelerini, hayatlarını, kibirlerini ve inkarlarını üzerine bina ettikleri madde, ellerinden bir çırpıda uçup gitmiştir.

Materyalistler, tarih boyunca birbirlerine inkarı ve inkarın metotlarını miras bırakmışlardır. Örneğin Lenin'in yukarıdaki sözlerini bugün birçok materyalist kul-

lanmakta ve taraftarlarına bu gerçeği dinlememelerini, okumamalarını tavsiye etmektedirler. Ancak bilimin, maddenin mahiyeti ile ilgili bu gerçeği açıkça ortaya çıkarması ve internet gibi teknolojik imkanlarla tüm dünyaya bilginin ulaştırılmasının son derece kolay ve hızlı olması, onların bu çabalarını boşa çıkarmaktadır. Çünkü insanlar büyük bir hızla bu gerçeği okumakta, öğrenmekte ve kavramaktadır. Yakın bir geçmişe kadar materyalizmi en geçerli dünya görüşü olarak kabul edenler, bugün büyük bir hayret ve şaşkınlıkla dünya hayatının ve maddenin gerçek yönünü öğrenmektedirler. İşte bu, Allah'ın inkarcılara kurduğu muhteşem bir tuzaktır. İnkarıcılar nasıl tarih boyunca sadece Allah'ı inkar etmek için maddeyi ilah edinerek dine karşı tuzak kurduklarını sandıysa, Allah karşılığında onların ilahlarını ellerinden alacak bir ortam yaratmış ve onların tuzaklarını başlarına geçirmiştir. Allah, tarih boyunca inkarcıların tuzaklarına verdiği bu karşılığı şöyle bildirir:

... Onlar bu tuzağı tasarlıyorlarken, Allah da bir düzen (bir karşılık) kuruyordu. Allah, düzen kurucuların hayırlısıdır. (Enfal Suresi, 30)

Allah, insanlara maddenin aslı ile muhatap oldukları hissini vererek, materyalistleri tuzağa düşürmüştü ve onları, tarihte benzeri görülmemiş şekilde küçültmüştür. Mallarını, mülklerini, mevkilerini, ünvanlarını, içinde bulundukları toplumu, tüm dünyayı ve aslında birer hayalden ibaret olan herşeyi mutlak varlık sanmışlar, üstelik bunlara güvenerek Allah'a karşı büyüklenmişlerdir. Böbürlenerek Allah'a isyan etmiş ve inkarda ileri gitmişlerdir. Bunları yaparken de güç aldıkları tek şey madde olmuştur. Ama öyle bir anlayış eksikliği içine düşmüşlerdir ki, Allah'ın kendilerini çepeçevre sarıp kuşattığını hiç düşünmemişlerdir. Allah inkarcıların anlayışsızlıkları sonucunda düşecekleri durumu Kuran'da şöyle haber vermiştir:

Yoksa hileli-bir düzen mi kurmak istiyorlar? Fakat (asıl) o inkar edenler hileli-düzene düşecek olanlardır. (Tur Suresi, 42)

Materyalistler, tarihin en büyük yenilgisine adım adım yaklaşırken, bunun farkına da varamamışlardır. Örneğin, tüm görüntülerin beyinde algılandığını keşfederken, bunun kendi inançlarını temelinden çökerteceğini hesaplayamamışlardır. Materyalist bir bilim adamı, yaptığı araştırmalar sonucunda, tüm gördüğü şeylerin gerçekte sandığı gibi madde olmadığını, aksine beyinde meydana gelen bir görüntü olduğunu ispatlayarak, materyalist inancına kendi elleriyle darbe vurmuştur. Allah,

inkarcıların kendi kurdukları tuzağa kendilerinin şuuruzca düştüğünü bir ayette şöyle bildirir:

Böylece Biz, her ülkenin önde gelenlerini -orada hileli- düzenler kursunlar diye- oranın suçlu günahkarları kıldık. Oysa onlar, hileli-düzeni ancak kendilerine kurarlar da bunun şuuruna varmazlar. (Enam Suresi, 123)

Kuşkusuz bu gerçeğin farkına varmak materyalistler için olabilecek en dehşet verici olaydır. Çünkü sahip oldukları herşeyin bir hayalden ibaret olması, kendi tabirleri ile onlar için henüz dünyadayken, "ölmeden bir ölüm" hükmündedir.

Bu gerçeğe birlikte, bir Allah, bir de kendileri kalmıştır. Nitekim Allah, "**Kendisini tek olarak (ve yapayalınız) yarattığım (şu adam)ı Bana bırak.**" (Müddessir Suresi, 11) ayetiyle, her insanın Kendi Katında aslında yapayalınız olduğu gerçeğine dikkat çekmiştir. Bu olağanüstü gerçek daha pek çok ayetle haber verilmiştir:

Andolsun, sizi ilk defa yarattığımız gibi (bugün de) 'teker teker, yapayalınız ve yalın' (bir tarzda) Bize geldiniz ve size lütfettiklerimizi arkanızda bıraktınız... (En'am Suresi, 94)

Ve onların hepsi, kıyamet günü O'na, 'yapayalınız, tek başlarına' geleceklerdir. (Meryem Suresi, 95)

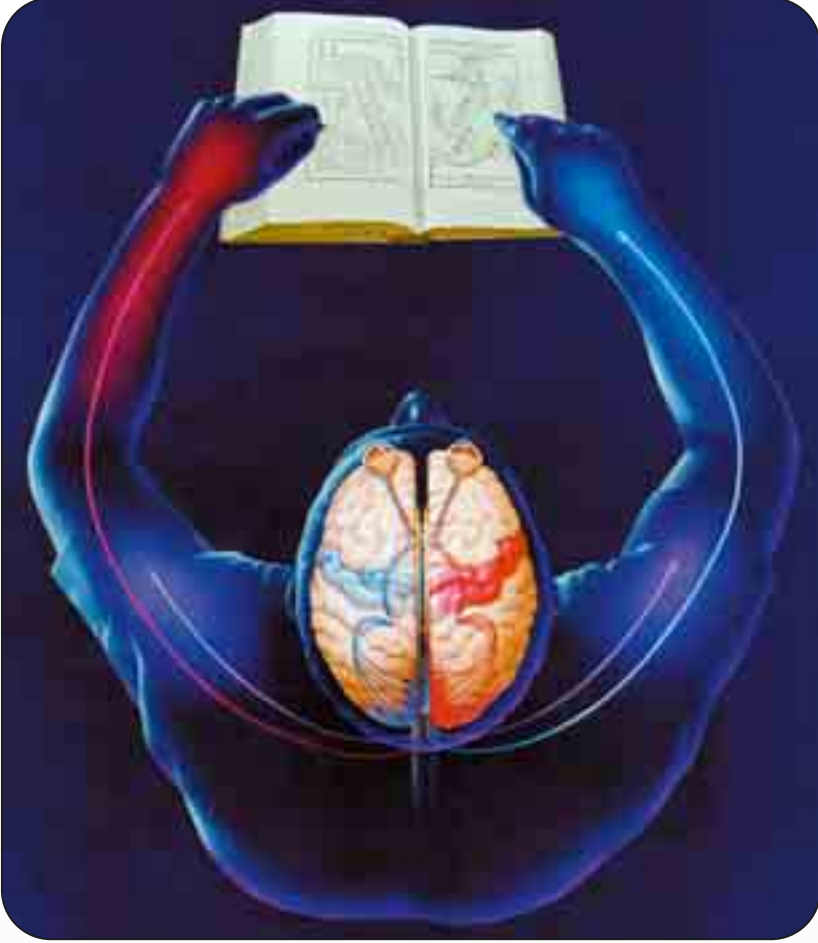
Allah bir başka ayetinde ise, ahiret gününde inkarcılara şöyle sesleneceğini bildirir:

Onların tümünü toplayacağımız gün; sonra şirk koşanlara diyeceğiz ki: "Nerede (o bir şey) sanıp da ortak koştuklarınız?" (En'am Suresi, 22)

Bunun ardından inkarcılar, dünyada var zannederek Allah'a şirk koştukları mallarının, evlatlarının, çevrelerinin kendilerinden uzaklaştığına ve tamamen yok olduklarına şahit olacaklardır. Allah bu gerçeği de, "**Bak, kendilerine karşı nasıl yalan söylediler ve düzmekte oldukları da kendilerinden kaybolup-uzaklaştı.**" (En'am Suresi, 24) ayetiyle haber vermiştir.

21. yüzyıl, bu gerçeğin tüm insanlar arasında yayılacağı, materyalizmin ise yer yüzünden silineceği tarihi bir dönüm noktasıdır. Bu gerçeği görebilen insanların, geçmişte neye inandıkları, neyi niçin savundukları hiç önemli değildir. Önemli olan, gerçeği gördükten sonra, buna direnmemek, ölümle birlikte zaten apaçık anlaşılacak olan bu gerçeği geç olmadan anlamaktır. Unutmamak gerekir ki, gerçeklerden kaçılmaz.

MATERYALİSTLERİN EN BÜYÜK KORKUSU

Şu anda kitabı tutan, kitabın kağıdının kenarını ve kalınlığını hisseden eliniz değil. Kitabı tutma hissi, sinir uyarıları vasıtasıyla beyindeki dokunma merkezinde oluşturulan bir histir.

Bu dokunma hissini idrak eden bilinç, beyindeki yağlar ve sinirler olamaz. O halde insanın beyinde, eli ve parmakları olmadan kitabı tuttuğunu hisseden varlık kimdir?

İşte bu madde-ötesi varlık, insanın ruhudur. Allah çok büyük bir mucize olarak insan ruhuna, hiçbir uzvu bulunmadığı halde tüm hisleri idrak ettirir. Örneğin ruh, parmakları olmadığı halde kitaba, pamuğa, taşa veya bir hayvanın tüylerine dokunduğunu

hissedebilir. İşte materyalistlere büyük korku veren gerçek budur. Tüm hayatlarının maddeye bağlı olarak geçtiğini zanneden materyalistler, hayatları boyunca maddenin aslına bir kez bile dokunamadıklarını, onu göremediklerini, beyinlerinin dışına kesinlikle çıkamadıklarını düşündükçe, büyük bir çıkmazın içinde olduklarını anlarlar. Bu yüzden bu olağanüstü önemli mucizeyi insanların gözlerinden uzak tutmak için var güçleriyle çaba sarf ederler. Ancak Allah, 21. yüzyılda insanların her an yaşadıkları bu önemli gerçeği kavramaları için gereken ortamı yaratmış ve bilimsel gelişmeleri de bunun anlaşılması için önemli bir destek kılmıştır.

**ZAMAN DA BİR
ALGIDIR**

Kitabın buraya kadar olan bölümünde, mutlak bir varlık zannedilen maddenin, aslında bir algılar bütünü olduğu, her insanın beyninde izlediği bir görüntü olduğu açıklandı. Ve bu olağanüstü gerçeğin, tüm dünyada Allah sevgisi ve korkusunun artması, maneviyatın ve güzel ahlakın yayılması, materyalizmin çöküşü için ne kadar büyük bir öneme sahip olduğu belirtildi.

Materyalistlerin, madde gibi ezeli ve mutlak sandıkları bir başka kavram ise, zamandır. Ancak, madde gibi zaman da bir algıdır ve ezeli değildir, yaratıldığı bir an vardır. Günümüzde, bilimsel delilleri ile ortaya konan bu gerçek, Kuran'da birçok ayet ile de bildirilmiştir.

Zaman, Bir Anı Diğer An ile Kıyasladığımızda Ortaya Çıkan Bir Kavramdır

Zaman, tamamen bizim algılarımıza ve algılarımız arasında yaptığımız kıyasa dayalı bir kavramdır. Örneğin, siz şu anda bu kitabı okuyorsunuz. Varsayalım ki, kitabı okumadan önce mutfakta yemek yiyordunuz. İşte mutfakta yemek yediğiniz "an" ile "şu an" arasında bir süre olduğunu düşünür ve buna "zaman" dersiniz. Gerçekte ise, mutfakta yemek yediğiniz "an" sizin hafızanızdaki bir bilgidir. Ve siz için-

Telefon çaldığı an ile, telefonda bir dostun sesinin duyulduğu an arasında bir süre olduğunu düşünür ve buna "zaman" deriz. Zaman, "o an" yaşananlar ile, geçmiş arasında yapılan kıyas ile ortaya çıkan bir algıdır.

Zaman, bizim yaşadığımız olaylar arasında yaptığımız kıyasa dayalı bir kavramdır. Örneğin, bir kişi odaya girer. Sonra yerde duran kalemi görür ve eğilip onu alır. Bundan sonra bu kalemi masaya götürür ve oraya bırakır. Kişi, tüm bu eylemler arasında kıyas yapar. Her biri arasında bir süre geçtiğini düşünür ve böylece zaman algısını elde eder.

de bulunduğunuz "şu an" ile, hafızanızdaki bilgi arasında bir kıyas yapar ve bunu "zaman" olarak nitelendirirsiniz. Bu kıyası yapmadığınız takdirde zaman kavramı da kalmayacak, insan için sadece içinde bulunduğu an mevcut olacaktır.

Örneğin, bir insanın lise mezuniyet töreni hafızasındaki bir bilgidir. İnsan, o lise töreninden itibaren hafızasındaki diğer bilgileri de içinde yaşamakta olduğu an ile kıyaslayınca, zaman algısını elde eder ve hafızasındaki bilgiler doğrultusunda bu zamanın uzunluğunu veya kısalığını tayin eder. Oysa bu "uzunluk" ve "kısalık" da tamamen beyninde oluşan ve bu kıyastan kaynaklanan bir histir.

Aynı şekilde bir kişi, yere düşen kalemi eğilip alan ve masanın üzerine bırakan birini gördüğünde kıyas yapar. Gördüğü insan kalemi masaya bıraktığı anda, o

kişinin kalemi eğilip alması ve masaya doğru yürümesi, seyreden kişinin beyinde yer alan bilgilerdir. Zaman algısı, kalemi masaya bırakan insan ile bu bilgiler arasında kıyas yapılarak ortaya çıkar.

Ünlü fizikçi Julian Barbour, zamanın tarifini şöyle yapmaktadır:

Zaman eşyaların pozisyonlarını değiştirme ölçüsünden başka birşey değil. Bir sarkaç sallanır, saatin kolları ilerler.⁴¹

Kısacası zaman, beyinde anı olarak saklanan **birtakım bilgiler, daha doğrusu görüntüler arasında kıyas yapılmasıyla var olmaktadır**. Eğer bir insanın hafızası olmasaydı, o insan sadece içinde bulunduğu anı yaşayacak, beyni bu tür yorumlar yapamayacak ve dolayısıyla zaman algısı da oluşmayacaktı.

Bir insanın geçmişi hafızasına verilen bilgilerden oluşur. Hafıza silindiğinde insanın geçmişi de silinir. Geleceği ise düşüncelerinden ibarettir. Bu düşünceler olmadığında ise insanın sadece yaşadığı "an" kalır.

Zamanın Bir Algı Olduğu Konusunda Bilim Adamlarının Görüşleri

Zamanın, hareket eden cisimler ve meydana gelen değişimler arasında yaptığımız belirli bir sıralamadan doğan bir kavram olduğu gerçeği, bugün bilimsel olarak da kabul edilmiştir. Bu konuda görüş belirten düşünür ve bilim adamlarından örnekler vererek konuyu daha iyi açıklamaya çalışalım.

The End of Time (Zamanın Sonu) isimli kitabında zamansızlık ve sonsuzluk hakkındaki açıklamaları ile bilim dünyasında büyük yankı uyandıran fizikçi Julian Barbour, zamanın bir algı olmasının, birçok insan için kabullenilmesi zor bir gerçek olduğunu belirtmektedir. *Discover* dergisinde, Barbour ile yapılan bir röportajda zaman algısı için şu yorumlar yapılmaktadır:

*Ben hala kabullenmekte zorlanıyorum" diyor (Barbour). Ancak, sağ duyu evreni anlamak için hiçbir zaman güvenilir bir yol gösterici olmadı. Copernicus Güneş'in Dünya çevresinde dönmediğini ilk söylediğinden beri fizikçiler algılarımızı şaşırttılar. Herşeye rağmen, Dünya 67,000 mil/saat hız ile boşlukta dönerken en ufak bir hareket bile hissetmiyoruz. Barbour zamanın geçtiğine dair hissimizin, "Düz Dünya Cemiyeti"nin (Flat Earth Society) batıl inancı kadar yanlış olduğunu iddia ediyor."*⁴²

Yukarıda da görüldüğü gibi, ünlü fizikçi Barbour, zamanın mutlak olduğuna dair sahip olduğumuz inancın batıl olduğunu belirtmektedir. Ve günümüzde fizik alanındaki araştırmalar bu gerçeği açıkça göstermektedir. **Zaman mutlak değildir, meydana gelen olaylara göre farklı algılanan göreceli bir kavramdır.**

Nobel ödüllü ünlü genetik profesörü ve düşünür François Jacob ise, *Mümkünlerin Oyunu* adlı kitabında zamanın geriye akışı ile ilgili şunları anlatır:

Tersinden gösterilen filmler, zamanın tersine doğru akacağı bir dünyanın neye benzeceğini tasarlamamıza imkan vermektedir. Sütün fincandaki kahveden ayrılacağı ve süt kabına ulaşmak için havaya fırlayacağı bir dünya; ışık demetlerinin bir kaynaktan fışkıracak yerde bir tuzağın (çekim merkezinin) içinde toplanmak üzere duvarlardan çıkacağı bir dünya; sayısız damlacıkların hayret verici işbirliğiyle suyun dışına doğru fırlatılan bir taşın bir insanın avucuna konmak için bir eğri boyunca zıplayacağı bir dünya. Ama zamanın tersine çevrildiği böyle bir dünyada, beynimizin süreçleri ve

ZAMANIN TERSİNE İŞLEDİĞİ BİR DÜNYADA, GEÇMİŞ, GELECEK OLURDU

Tüm olaylar bize belli bir sıralama yöntemi ile gösterildiği için, zamanın hep ileri doğru aktığını düşünürüz. Örneğin bir kayakçı hep dağdan aşağı doğru kayar, yukarı doğru kaymaz veya bir su damlası su birikintisinden yukarı doğru çıkmaz, hep aşağı doğru düşer. Bu durumda bir kayakçının tepedeki hali geçmiş iken, aşağıya ulaştığı hali gelecektir. Oysa eğer hafızamızdaki bilgiler, bir filmin başa sarılması gibi tersine doğru gösterilmeye başlarsa bizim için gelecek, yani aşağı inmiş hali geçmiş olur, geçmiş ise yani tepedeki hali ise gelecek olur.

*belleğimizin oluşması da aynı şekilde tersine çevrilmiş olacaktır. Geçmiş ve gelecek için de aynı şey olacaktır ve dünya tastamam bize görüldüğü gibi görünecektir.*⁴³

Beynimiz belirli bir sıralama yöntemine göre işlediği için şu anda dünya üstte anlatıldığı gibi işlememekte ve zamanın hep ileri aktığını düşünmekteyiz. Oysa bu, beynimizin içinde verilen bir karardır ve dolayısıyla tamamen izafidir. Eğer hafızamızdaki bilgiler geriye doğru oynatılan filmlerdeki gibi dizilse, zamanın akışı da bizim için geriye doğru oynatılan filmlerdeki gibi olacaktır. Böyle bir durumda, geçmiş geleceğe, geleceği de geçmiş olarak algılamaya başlar, hayatı şimdiki düzeninin tam tersi bir düzende yaşarız.

Gerçekte ise zamanın nasıl aktığını, ya da akıp akmadığını asla bilemeyiz. **Bu da zamanın mutlak bir gerçek olmadığını, sadece bir algı biçimi olduğunu gösterir.**

Zamanın bir algı olduğu, 20. yüzyılın en büyük fizikçisi sayılan Einstein'ın ortaya koyduğu Genel Görecelik Kuramı ile de doğrulanmıştır. Lincoln Barnett, *Evren ve Einstein* adlı kitabında bu konuda şunları yazar:

*Salt uzayla birlikte Einstein, sonsuz geçmişten sonsuz geleceğe akan şaşmaz ve değişmez bir evrensel zaman kavramını da bir yana bıraktı. Görecelik Kuramı'nı çevreleyen anlaşılmazlığın büyük bölümü, insanların zaman duygusunun da renk duygusu gibi bir algı biçimi olduğunu kabul etmek istemeyişinden doğuyor... Nasıl uzay maddi varlıkların muhtemel bir sırası ise, zaman da olayların muhtemel bir sırasıdır. Zamanın öznelliğini en iyi Einstein'ın sözleri açıklar: "Bireyin yaşantıları bize bir olaylar dizisi içinde düzenlenmiş görünüyor. Bu diziden hatırladığımız olaylar 'daha önce' ve 'daha sonra' ölçüsüne göre sıralanmış gibidir. Bu nedenle birey için bir ben-zamanı, ya da öznel zaman vardır. Bu zaman kendi içinde ölçülemez. Olaylarla sayılar arasında öyle bir ilgi kurabilirim ki, büyük bir sayı önceki bir olayla değil de, sonraki bir olayla ilgili olur."*⁴⁴

Einstein'ın bu sözlerinden, zamanın ileriye doğru aktığı fikrinin tamamen bir şartlanma olduğu anlaşılmaktadır.

Einstein, Barnett'in ifadeleriyle, "uzay ve zamanın da sezgi biçimleri olduğunu, renk, biçim ve büyüklük kavramları gibi bunların da bilinçten ayıramayacağını göstermiş"tir.⁴⁵

Genel Görecelik Kuramı'na göre "zaman mutlak değildir, onu ölçtüğümüz olaylar dizisinden ayrı, bağımsız bir varlığı yoktur."

Rüyalarımız, zamanın göreceliğinin anlaşılması açısından oldukça önemlidir. Biz uykumuzda günlerce sürdüğünü düşündüğümüz olaylar yaşarken, aslında sadece birkaç dakika hatta birkaç saniye süren bir rüya görmüşüzdür.

Konuyu biraz daha açıklamak için bir örnek üzerinde düşünelim. Özel olarak dizayn edilmiş tek pencereyi bir odaya konup, burada belirli bir süre geçirdiğimizi düşünelim. Odada, geçen zamanı görebileceğimiz bir de saat bulunsun. Aynı zamanda odanın penceresinden güneşin belirli aralıklarla doğup-battığını görelim.

Aradan birkaç gün geçtikten sonra, o odada ne kadar kaldığımız sorulduğunda vereceğimiz cevap; hem zaman zaman saate bakarak edindiğimiz bilgi, hem de güneşin kaç kere doğup battığına bağlı olarak yaptığımız hesaptır. Örneğin, odada üç gün kaldığımızı hesaplarız. Ama eğer bizi bu odaya koyan kişi bize gelir de, "aslında sen bu odada iki gün kaldın" derse ve pencerede gördüğümüz güneşin aslında suni olarak oluşturulduğunu, odadaki saatin de özellikle hızlı işletildiğini söylerse, bu durumda yaptığımız hesabın hiçbir anlamı kalmaz.

Bu örnek de göstermektedir ki, zamanın akış hızıyla ilgili bilğimiz, sadece algılayana göre değişen referanslara dayanmaktadır.

Farklı koşullarda, insanların aynı zaman dilimini, daha uzun veya daha kısa algılamaları da bunun bir örneğidir. Örneğin, ameliyattaki kardeşinin çıkmasını bekleyen bir insan için, bir saatlik süre aradan saatler geçmiş kadar uzun gelir. Ancak aynı kişi çok zevk aldığı bir işi yaparken, bir saatin nasıl geçtiğini anlamaz.

Einstein'ın Genel Görecelik Kuramı'nın bilimsel olarak ortaya koyduğu bir gerçek şudur: Zamanın hızı, bir cismin hızına ve çekim merkezine olan uzaklığına göre değişmektedir. Hız arttıkça zaman kısaltmakta, sıkışmakta; daha ağır daha yavaş işleyerek sanki "durma" noktasına yaklaşmaktadır.

Bunu Einstein'ın bir örneği ile açıklayalım. Bu örneğe göre ikiz kardeşlerden biri Dünya'da kalırken, diğeri ışık hızına yakın bir hızda uzay yolcuğuna çıkar. Uzaya çıkan kişi, geri döndüğünde ikiz kardeşini kendisinden çok daha yaşlı bulacaktır. Bunun nedeni uzayda seyahat eden kardeş için zamanın daha yavaş akmasıdır. Aynı örnek, ışık hızının yüzde doksan dokuzuna yakın bir süratle hareket eden roketle uzayda yolculuk yapan bir baba ve Dünya'da kalan oğlu için de düşünülebilir. Einstein'e göre, "Eğer babanın yaşı 27, oğlunun yaşı 3 olsa, 30 dünya senesi sonra baba dünyaya döndüğünde oğul 33 yaşında, baba ise 30 yaşında olacaktır."⁴⁶

Zamanın izafi oluşu, saatlerin yavaşlaması veya hızlanmasından değil; tüm maddesel sistemin atomaltı seviyesindeki parçacıklara kadar farklı hızlarda çalışmasından ileri gelir. Zamanın kısaltıldığı böyle bir ortamda insan vücudundaki kalp atışları, hücre bölünmesi, beyin faaliyetleri gibi işlemler daha ağır işlemektedir. Böylelikle kişi zamanın yavaşlamasını hiç fark etmeden günlük yaşamını sürdürür.

30 YIL ÖNCE

BUGÜN

Işık hızına yakın bir hızla uzay yolculuğuna çıkan ikiz kardeşlerden biri, 30 yıl sonra geri döndüğünde, dünyada kalan kardeş diğerine göre çok daha yaşlı olacaktır.

Zamanın İzafi Bir Kavram Olduğu Kuran'da Bildirilmiştir

Önceki sayfalarda da belirtildiği gibi, zamanın mutlak bir gerçek değil, izafi bir algı olduğu modern bilimin bulguları ile kesinlik kazanmıştır. Bilimin 20. yüzyılda keşfettiği bu gerçeğin, Kuran'da 1400 sene önce bildirilmiş olması ise çok büyük bir mucizedir.

Örneğin Allah, birçok ayetinde dünya hayatının çok kısa olduğunu vurgulamaktadır. Bir insanın ortalama 60 yıllık ömrünün, ayetlerde "günün bir saati" kadar kısa olduğunu Rabbimiz şöyle belirtmektedir:

Sizi çağıracağı gün, O'na övgüyle icabet edecek ve (dünyada) pek az bir süre kaldığınızı sanacaksınız. (İsra Suresi, 52)

Gündüzün bir saatinden başka sanki hiç ömür sürmemişler gibi onları birarada toplayacağı gün, onlar birbirlerini tanımış olacaklar... (Yunus Suresi, 45)

Bazı ayetlerde ise, zamanın insanların sandıklarından çok daha kısa olduğunu Allah şöyle bildirir.

Dedi ki: "Yıl sayısı olarak yeryüzünde ne kadar kaldınız?" Dediler ki: "Bir gün ya da bir günün birazı kadar kaldık, sayanlara sor." Dedi ki: "Yalnızca az (bir zaman) kaldınız, gerçekten bir bilseydiniz." (Mü'minun Suresi, 112-114)

Kuran'da başka ayetlerde ise, farklı boyutlarda zamanın daha farklı bir hızla aktığı haber verilmektedir. Örneğin Allah'ın Katındaki bir günün insanların bin yılına eşit olduğu belirtilmektedir. (Hac Suresi, 47) Bu konu ile ilgili diğer ayetler şöyledir:

Melekler ve Ruh (Cebrail), ona, süresi elli bin yıl olan bir günde çıkabilmektedir. (Mearic Suresi, 4)

Gökten yere her işi O evirip düzene koyar. Sonra (işler,) sizin saymakta olduğunuz bin yıl süreli bir günde yine O'na yükselir. (Secde Suresi, 5)

Kuran'ın daha pek çok ayetinde kullanılan üslup zamanın bir algı olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Örneğin Allah Kuran'da bahsedilen mümin bir topluluk olan Kehf Ehlini 300 yılı aşkın bir süre derin bir uyku halinde tutmuştur. Daha sonra uyandırdığında ise bu kişiler, zaman olarak çok az bir süre kaldıklarını düşünmüşler, ne kadar uzun uyuduklarını tahmin edememişlerdir:

Böylelikle mağarada yıllar yılı onların kulaklarına vurduk (derin bir uyku verdik). Sonra iki gruptan hangisinin kaldıkları süreyi daha iyi hesap ettiğini belirtmek için onları uyandırdık. (Kehf Suresi, 11-12)

Böylece, aralarında bir sorgulama yapsınlar diye onları dirilttik (uyandırdık). İçlerinden bir sözcü dedi ki: "Ne kadar kaldınız?" Dediler ki: "Bir gün veya günün bir (kaç saatlik) kısmı kadar kaldık." Dediler ki: "Ne kadar kaldığınızı Rabbiniz daha iyi bilir..." (Kehf Suresi, 19)

Aşağıdaki ayette anlatılan durum da zamanın aslında psikolojik bir algı olduğunun önemli bir delilidir.

Ya da altı üstüne gelmiş, ıssız duran bir şehre uğrayan gibisini (görmedin mi?) Demişti ki: "Allah, burasını ölümünden sonra nasıl diriltecekmış?" Bunun üzerine Allah, onu yüz yıl ölü bıraktı, sonra onu diriltti. (Ve ona) Dedi ki: "Ne kadar kaldın?" O: "Bir gün veya bir günden az kaldım" dedi. (Allah

ona:) "Hayır, yüz yıl kaldın, böyleyken yiyeceğine ve içeceğine bak, henüz bozulmamış; eşeğine de bir bak; (bunu yapmamız) seni insanlara ibret-belgesi kılmamız içindir. Kemiklere de bir bak nasıl biraraya getiriyoruz, sonra da onlara et giydiriyoruz?" dedi. O, kendisine (bunlar) apaçık belli olduktan sonra dedi ki: "(Artık şimdi) Biliyorum ki gerçekten Allah, herşeye güç yetirrendir." (Bakara Suresi, 259)

Görüldüğü gibi bu ayetler zamanın izafi olduğunu, mutlak olmadığını açıkça bildirmektedir. Yani zaman, algıya ve algılayana göre değişmektedir; algılayan dışında kendi başına bir varlığı olan sabit bir varlık değildir.

Zamanın İzafiyeti, Kader Gerçeğini de Açıklamaktadır

Zamanın izafiyeti ile ilgili açıklamalardan ve ayetlerden görüldüğü gibi, zaman algıya değişkenlik gösteren, sabit olmayan bir kavramdır. Örneğin bizim için milyarlarca yıl süren bir zaman dilimi, Allah Katında bir andır. Bizim için 50 bin yıllık bir süre melekler ve Cebrail için bir gündür.

Bu gerçeğin bilinmesi, kader konusunun kavranması için çok önemlidir. Çünkü kader, Allah'ın geçmiş ve gelecek tüm olayları "tek bir an" içinde yaratmış olmasıdır. Bu da, Allah Katında evrenin yaratılış anından kıyamete kadar olan her olayın yaşanmış ve bitmiş olması demektir. İnsanların önemli bir bölümü, Allah'ın henüz yaşanmamış olayları önceden nasıl bildiğini, Allah Katında geçmiş ve gelecek tüm olayların nasıl yaşanıp bittiğini ve kaderin gerçekliğini bir türlü kavrayamazlar. Oysa "yaşanmamış olaylar" bizim açımızdan yaşanmamış olaylardır. Çünkü biz Allah'ın yarattığı zamana bağlı olarak yaşamımızı sürdürürüz ve hafızamıza verilen bilgiler olmadan hiçbir şey bilemeyiz. Allah, dünyadaki imtihan ortamı gereği "gelecek" olarak isimlendirdiğimiz olayları hafızamıza vermediği için, gelecekte ne olacağını da bilemeyiz. Allah ise zamana ve mekana bağlı değildir, zaten bunların tümünü yoktan yaratan Kendisi'dir. Bu nedenle Allah için geçmiş, gelecek ve şu an hepsi birdir ve hepsi olup bitmiştir. Allah bir olayın sonunu görmek için beklemes. Zaten bir olayın başı da sonu da O'nun Katında tek bir anda yaşanır. Örneğin Firavun'un nasıl bir sona uğradığını Allah daha Hz. Musa'yı Firavun'a göndermeden. Hz. Musa

daha doğmadan, hatta Mısır devleti daha kurulmadan önce bilir ve tüm bu olaylar Firavun'un sonu ile birlikte Allah Katında tek bir an olarak yaşanmıştır. Ayrıca Allah için geçmişİ hatırlama diye bir şey de yoktur. Geçmiş ve gelecek hazır olarak Allah'ın daima karşısındadır, hepsi aynı anda mevcuttur.

Bir insan tüm hayatını bir film şeridi olarak düşünürse, biz bu şeridi video kasetten seyrederek gibi seyrediyoruz ve kasedi ileri almak gibi bir imkanımız yoktur. Allah ise, bu film şeridinin tamamını aynı anda görür ve bilir. Zaten bu filmi tüm detaylarıyla tespit etmiş ve yaratmış olan O'dur. Biz nasıl bir cetvelin başını, ortasını ve sonunu bir kerede görebiliyorsak, Allah bizim bağı olduğumuz zamanı başından sonuna kadar tek bir an olarak sarıp kuşatmıştır. İnsanlar ise sadece zamanı gelince bu olayları yaşayıp, Allah'ın onlar için yarattığı kadere tanık olurlar. Bu, dünya üzerindeki bütün insanların kaderleri için bu şekildedir. Bugüne kadar yaratılmış ve bugünden sonra da yaratılacak olan bütün insanların dünya ve ahiretteki hayatları, her anları ile Allah'ın Katında hazır ve yaşanmış olarak bulunmaktadır. Allah'ın sonsuz "hıfzı"nda, milyarlarca insanla birlikte tüm canlıların, gezegenlerin, bitkilerin, eşyaların kaderinde yazılı olaylar da hiç eksilmeden veya kaybolmadan durmaktadır. Kader gerçeğı, Allah'ın Hafız (Muhafaza eden, Koruyan) sıfatının, sonsuz gücünün, kudretinin ve büyüklüğünün tecellilerinden biridir.

"Geçmiş" Kavramı Hafızamızdaki Bilgilerden Dolayı Oluşur

Biz, bize verilen telkinden dolayı, geçmiş, şu an ve gelecek gibi bölümlere ayrılmış zaman dilimlerini yaşadığımızı zannederiz. Oysa, "geçmiş" gibi bir kavrama sahip olmamızın tek nedeni, -daha önce de belirttiğimiz gibi- hafızamıza bazı olayların verilmesidir. Örneğin, ilkokula kaydolduğumuz an hafızamızda bulunan bir bilgidir ve biz bu nedenle bunu geçmiş bir olay olarak algılarız. Gelecekle ilgili olaylar ise hafızamızda bulunmaz. Bu nedenle biz henüz haberdar olmadığımız bu olayları "yaşanacak", "gelecekte meydana gelecek" olaylar olarak kabul ederiz. Oysa geçmiş nasıl bizim için yaşanmış, tecrübe edilmiş, görülmüş olaylar ise, gelecek de aynı şekilde yaşanmıştır. Ancak bu olaylar bizim hafızamıza verilmediğı için biz bunları bilemeyiz.

Eğer Allah, gelecekle ilgili olayları da hafızamıza vermiş olsaydı, o zaman gelecek de bizim için geçmiş olurdu. Örneğin, 30 yaşındaki bir insanın hafızasında 30

GEÇMİŞ

A collage of various people in different settings (running, walking, sitting, playing) arranged along a winding path, representing the passage of time. The path starts at the bottom right and winds upwards and to the left, ending at the top left. The people are depicted in various activities: a family picnicking, a man walking a dog, a man running, a group of people walking, a man and woman in formal wear, a group of children playing, and a man sitting on the ground. The collage is set against a white background with a large, stylized, winding path that represents the passage of time. The path is brown with a dark brown border. The people are arranged along the path, with some at the beginning and others further along, suggesting a journey through time. The collage is titled 'GEÇMİŞ' (Past) in large, bold, black letters at the top left.

GELECEK

ŞU AN

yıllık hatıralar, olaylar bulunur ve bu nedenle bu insan 30 yıllık bir geçmişi olduğunu düşünür. Eğer bu insanın hafızasına 30 ile 70 yaş arasındaki geleceğine dair olaylar da verilecek olsa, o zaman 30 yaşındaki bu insan için hem 30 yılı hem de 30 ile 70 yaşı arasındaki "geleceği" geçmiş haline gelir. Çünkü, bu durumda geçmiş de geleceği de hafızasında mevcut bulunacak, her ikisi de onun için yaşanmış, görülmüş, tecrübe edilmiş olaylar olacaktır.

Ancak Allah, bize olayları belli bir sıra içinde, küçükten büyüğe doğru akacak şekilde, sanki geçmişten geleceğe akan bir zaman varmış gibi algılatığı için, bize geleceğimizle ilgili olayları bildirmez, bunların bilgisini hafızamıza vermez. Gelecek bizim hafızamızda yoktur, ancak Allah'ın sonsuz hıfzında, tüm insanların geçmişleri ve

gelecekleri bulunmaktadır. Bu, daha önce de belirtildiği gibi, bir insanın hayatını, zaten mevcut olan bir filminden izlemesi gibidir. Film, zaten çekilmiş ve bitmiştir. Ancak, bu filmi ileri sarma imkanı bulunmayan insan, kareleri teker teker seyrettikçe hayatını görür. Henüz seyretmediği karelerin ise geleceği olduğunu zannederek yanılır.

Geçmiş ve Gelecek Gayb Haberidir

Allah Kuran'ın birçok ayetinde gaybı, yani görünmeyeni, bilinmeyeni, şahit olunmayanı bilen yalnızca Kendisi olduğunu bildirmektedir:

De ki: "Ey gökleri ve yeri yaratan, gaybı ve müşahede edilebileni bilen Allah'ım. Anlaşmazlığa düştükleri şeylerde, kullarının arasında sen hüküm vereceksin." (Zümer Suresi, 46)

De ki: "Elbette sizin kendisinden kaçtığınız ölüm, şüphesiz sizinle karşılaşılacak buluşacaktır. Sonra gaybı da, müşahede edilebileni de bilen (Allah)a döndürüleceksiniz; O da size yaptıklarınızı haber verecektir." (Cuma Suresi, 8)

(Allah:) "Ey Adem, bunları onlara isimleriyle haber ver" dedi. O, bunları onlara isimleriyle haber verince de dedi ki: "Size demedim mi, göklerin ve yerin gaybını gerçekten Ben bilirim, gizli tuttuklarınızı ve açığa vurduklarınızı da ben bilirim." (Bakara Suresi, 33)

Genelde gaybın sadece geleceğe ait bilinmeyen bilgiler olduğu düşünülür, oysa hem geçmiş hem de gelecek gaybtır. Geçmişte yaşananlar da gelecekte yaşanacak olanlar da Allah Katında saklı bulunan bilgilerdir. Ancak Allah, Kendi Katında bulunan gayb bilgilerinden bazılarını insanların hafızalarına vererek, bunları bilirir, yani müşahede edilir hale getirmektedir. Örneğin Allah Kuran'da geçmişe yönelik bilgiler vererek, Peygamberimiz (sav)'e bunların gayb haberleri olduğunu haber verir:

Bunlar: Sana vahyettiğimiz gayb haberlerindendir. Bunları sen ve kavmin bundan önce bilmiyordun. Şu halde sabret. Şüphesiz (güzel olan) sonuç takva sahiplerinindir. (Hud Suresi, 49)

Bu, sana (ey Muhammed) vahyettiğimiz gayb haberlerindendir. Yoksa onlar, (Yusuf'un kardeşleri) o hileli-düzeni kurarlarken, yapacakları işe topluca karar verdikleri zaman sen yanlarında değildin. (Yusuf Suresi, 102)

Allah Peygamberimiz (sav)'e henüz yaşanmamış bazı olaylardan da haberler vermiştir ki, bunlar geleceğe dair gayb haberleridir. Örneğin Mekke'nin fethi (Fetih Suresi, 27) ve Rum'un putperestlere karşı galibiyeti (Rum Suresi, 3-4), bu olaylar henüz yaşanmadan önce Peygamberimiz (sav)'e bildirilmiştir. Peygamberimiz (sav)'in kıyamet alametleri, ahir zaman gibi konulardaki hadisleri de, o dönem tüm insanlar için gayb olan bu bilgileri, Allah'ın kendisine öğrettiğini göstermektedir. Kuran'da peygamberlere ve diğer bazı salih müminlere de gaybtan haberler verildiği açıklanmaktadır. Örneğin Hz. Yusuf'a kardeşlerinin tuzaklarının boşa çıkacağı haber verilmiş (Yusuf Suresi, 15), Hz. Musa'nın annesine, bebek yaştaki oğlunun Firavun zulmünden kurtulacağı ve peygamber olacağı vahiyle açıklanmıştır. (Kasas Suresi, 7)

Sonuç olarak, bizim geçmiş ve gelecek olarak isimlendirdiğimiz olay ve bilgilerin tamamı, Allah Katında saklı duran gayb haberleridir. Allah dilediği zaman dilediği kişinin hafızasına bu haberlerden bazılarını vererek, gaybın bir kısmını bilinin hale getirmektedir. İşte müşahade edilebilir yani görülebilir, şahit olunmuş hale gelen bu olaylar, insanlar tarafından geçmiş olarak nitelendirilir.

Kadere Teslimiyetin Önemi

Geçmiş ve geleceğin gerçekte Allah Katında yaratılmış ve yaşanmış olarak saklı ve hazır olaylar olmaları bize çok önemli bir gerçeği gösterir: **Her insan kayıtsız ve şartsız kaderine teslim olmuştur.** İnsan nasıl geçmişini değiştiremezse, geleceğini de değiştiremez. Çünkü geçmişi gibi geleceği de yaşanmıştır; geleceğindeki tüm olaylar, ne zaman, nerede, ne yemek yiyeceği, kiminle ne konuşacağı, ne kadar para kazanacağı, hangi hastalıklara yakalanacağı, nihayetinde ne zaman, nasıl, nerede öleceği hepsi bellidir ve bunları değiştiremez. Çünkü bunlar zaten Allah Katında, Allah'ın hafızasında yaşanmış olarak bulunmaktadır. Sadece bunların bilgisi henüz kendi hafızasında değildir.

Dolayısıyla başlarına gelen olaylara üzülen, sinirlenen, bağırıp çağıranlar, geleceği için kaygılananlar, hırslananlar aslında kendilerini boş yere üzmektedirler. Çünkü, nasıl olacağından kaygı ve korku duydukları gelecekleri, zaten yaşanmıştır. Ve ne yaparlarsa yapsınlar bunları değiştirme imkanları bulunmamaktadır.

Bu noktada belirtilmesi gereken çok önemli bir nokta, yanlış bir kader anlayışından kaçınmak gerektiğidir. Bazı insanlar, "nasıl olsa kaderimde ne varsa o olacak,

İnsan nasıl geçmişini değiştiremezse, geleceğini de değiştiremez. Bu nedenle olaylar karşısında gerilime düşenler, sinirlenenler, kadere teslim olmamanın sonuç getirmeyen sıkıntı ve zorluğunu yaşarlar.

o zaman benim hiçbir şey yapmama gerek yok" diyerek çarpık bir kader anlayışı geliştirirler. Her yaşadığımızın kaderimizde belli olduğu bir gerçektir. Biz daha o olayı yaşamadan önce o olay Allah Katında yaşanmıştır ve bilgisi de tüm detayları ile Allah Katındaki Levh-i Mahfuz isimli kitapta yazılıdır. Ancak, Allah her insana sanki olayları değiştirmeye, kendi karar ve seçimine göre hareket etmeye imkanı varmış gibi bir his verir. Örneğin insan, su içmek istediğinde bunun için "kaderimde varsa içerim" diyerek oturup beklemez. Bunun için kalkar, bardağı alır ve suyunu içer. Gerçekten de kaderinde tespit edilmiş bardakta, tespit edilmiş miktarda suyu içer. Ancak, bunları yaparken kendi iradesi ve isteği ile yaptığına dair bir his duyar. Ve hayatı boyunca bu hissi her yaptığı işte yaşar. Allah'a ve Allah'ın yarattığı kaderine teslim olmuş bir insan ile bu gerçeği kavrayamayan bir insan arasındaki fark şudur: Teslimiyetli olan insan, kendi yaptığı hissini yaşamasına rağmen, bunların tümünü Allah'ın dilemesi ile yaptığını bilir. Diğeri ise, her yaptığını kendi aklı ve gücü ile yaptığını zannederek yanılır.

Örneğin, bir hastalığı olduğunu öğrenen teslimiyetli bir insan, bunun kaderinde olduğunu bildiği için son derece tevekküllü davranır. "Allah bunu kaderimde yarattığına göre, mutlaka büyük bir hayır vardır" diye düşünür. Ama "nasılsa kaderimde iyileşmek varsa iyileşirim" diyerek tedbir almadan beklemez. Aksine, olabilecek tüm tedbirleri alır. Doktora gider, beslenmesine dikkat eder, ilaçlarını alır. Ancak gittiği doktorun, doktorun uyguladığı tedavinin, aldığı ilaçların, bunların kendi üzerinde ne kadar etkili olacağının, iyileşip iyileşmeyeceğinin, kısacası her detayın

ALLAH BİZİM GEÇMİŞİMİZİ VE GELECEĞİMİZİ TEK BİR AN OLARAK BİLİR VE GÖRÜR

Bu resimdeki insanlar arabayı görmedikleri gibi arabadakiler de yoldaki bu insanları görmemektedirler. Her ikisi de birbirlerinden "şu an" için habersizdir. Ancak bu resme uzaktan, farklı bir yerden bakan bir insan, her iki tarafı da kolaylıkla ve tüm detaylarıyla aynı anda görebilmektedir. İnsanın hayatı için de aynı durum söz konusudur.

Bizim için geçmiş ve gelecek vardır ve biz zamana bağlı olduğumuz için geleceğimizi ancak zaman geçince görebiliriz. Ancak Allah zamandan ve mekandan münezzehtir olduğu için bizim geçmişimizi, geleceğimizi ve içinde bulunduğumuz anı, tek bir anda, tüm canlılığı ve netliği ile görmektedir. Örneğin bir an sonra, yoldaki insanları gören şoförün ani bir frenle duruşu da Allah katında önceden bilinmekte ve görülmektedir.

kaderinde olduğunu unutmaz. Bunların hepsinin, Allah'ın hafızasında, daha kendisi dünyaya gelmeden önce hazır olarak bulunduğunu bilir. Allah, Kuran'da, insanların yaşadıkları herşeyin önceden bir kitapta yazılı bulunduğunu şöyle bildirir:

Yeryüzünde olan ve sizin nefislerinizde meydana gelen herhangi bir musibet yoktur ki, Biz onu yaratmadan önce, bir kitapta (yazılı) olmasın. Şüphesiz bu, Allah'a göre pek kolaydır. Öyle ki, elinizden çıkana karşı üzüntü duymayasınız ve size (Allah'ın) verdikleri dolayısıyla sevinip-şımarmayasınız. Allah, büyüklük taslayıp böbürleneni sevmez. (Hadid Suresi, 22-23)

İşte bu yüzden, kadere iman eden bir insan, başına gelen hiçbir olaydan dolayı üzülmaz, ümitsizliğe kapılmaz. Aksine son derece tevekküllü, teslimiyetli ve daima huzurlu olur. Çünkü Allah insanların başlarına gelen herşeyin önceden belli olduğunu, bu nedenle başlarına gelen zorluklara üzülmemelerini ve kendilerine verilen nimetlerle şımarmamalarını emretmiştir. İnsanın karşılaştığı zorluklar da, elde ettiği başarı ve zenginlikler de Allah'ın takdiri iledir. Bunların hepsi Rabbimizin insanları denemek için kaderlerinde önceden belirlediği olaylardır. Bir ayette bildirildiği gibi, **"... Allah'ın emri, takdir edilmiş bir kaderdir".** (Ahzab Suresi, 38)

Allah bir başka ayetinde ise **"Hiç şüphesiz, Biz herşeyi kader ile yarattık."** (Kamer Suresi, 49) diye bildirmektedir. Sadece insanların değil, tüm canlıların, eşyanın, Güneş'in, Ay'ın, dağların, ağaçların, her varlığın Allah Katında belirlenmiş bir kaderi vardır. Örneğin kırılan bir antika vazo, kaderinde tespit edilen anda kırılmıştır. Birkaç yüzyıllık bu vazo, daha ilk imal edilirken, kimlerin kullanacağı, hangi evin hangi köşesinde, hangi eşyalarla birlikte duracağı belli olarak üretilir. Vazonun her deseni, üzerindeki her renk kaderde önceden tespit edilmiştir. Vazonun hangi gün, hangi saat, hangi dakika, kim tarafından nasıl kırılacağı da Allah'ın hıfzında yaşanmış olarak durmaktadır. Hatta, vazonun ilk imal edildiği an, ilk kez satılmak üzere vitrine konduğu an, bir evin köşesinde durduğu an ve kırılarak parça parça olduğu an, kısacası antika vazonun yüzyıllarca içinde bulunduğu her an, Allah Katında tek bir an olarak mevcuttur. Vazoyu kıran kişi, birkaç saniye önce bile bundan habersizken, Allah Katında o an yaşanmıştır ve bilinmektedir. Bu nedenle Allah, insanlara ellerinden çıkanlara üzülmemelerini bildirir. Çünkü, ellerinden çıkanlar kaderlerinde çıkmıştır ve o insanların bunu değiştirmeye güçleri yoktur. Ancak insanlar kaderlerinde meydana gelen olaylardan bir ders almalı, bunlarla eğitilmeli, bu olaylardaki hikmet ve

Her varlık bir kader ile yaratılır. Bir vazounun daha imal edilmeden önce, kim tarafından hangi modelde imal edileceği, kim tarafından nereden satın alınıp, hangi evin hangi köşesine yerleştirileceği ve hangi gün hangi anda nasıl düşüp kırılacağı Allah katında bellidir.

Bir araba daha imal edilmeden önce, hangi renkte olacağı, kim tarafından satın alınacağı, hatta hangi hurdalıkta, nasıl bir halde olacağı kaderinde bellidir.

hayırları görerek, daima, kaderlerini yaratan sonsuz merhametli, şefkatli, adaletli, kullarını esirgeyen ve koruyan Rabbimize yönelmelidirler. Bu önemli gerçekten gafil yaşayan insanlar, hayatları boyunca hep endişe ve korku içinde olurlar. Örneğin çocuklarının geleceği için çok endişelenirler. Hangi okulda okuyacağı, nasıl bir meslek sahibi olacağı, sağlığının nasıl olacağı, nasıl bir hayat süreceği gibi konularda tevekkülsüz bir gayret içindedirler. Oysa, her insanın, daha tek bir hücre olduğu halinden ilk okuma yazma öğrendiği ana, üniversite sınavında verdiği cevaplardan hayatı boyunca hangi şirkette ne iş yapacağına, hangi kağıtlara kaç kez imza atacağına, nerede ve nasıl öleceğine kadar her anı Allah Katında bellidir. Bu olayların tümü, Allah'ın hıfzında saklı olarak durmaktadır. Örneğin **şu anda**, her insanın cenin hali, ilkokuldaki hali, üniversitedeki hali, 35. yaş gününü kutladığı anı, işine başladığı ilk günü, öldüğünde melekleri gördüğü an, yakınları tarafından defnedildiği ve ahirette Allah'a hesap verdiği anlar, **tek bir an** olarak Allah'ın Katında bulunmaktadır.

O halde, her anı Allah'ın Katında yaşanmış, görülmüş ve halen Allah'ın hafızasında hazır bulunan bir hayat için endişelenmek, korku duymak, üzülmek büyük bir gaflettir. Ne kadar çabalarsa çabalasın, ne kadar kaygılanırsa kaygılsın bir insanın kendisi de, çocuğu da, eşi ve yakınları da kendileri için Allah Katında hazır bulunan hayatlarını yaşayacaklardır.

Öyle ise, akıl ve vicdan sahibi bir insanın bu gerçeği kavrayarak, Allah'a ve Allah'ın yarattığı kadere gönülden teslim olması gerekir. Aslında her insan zaten

Allah'a teslim olmuş ve boyun eğmiş olarak yaratılmıştır. Çünkü, istese de istemese de Allah'ın kendisi için yarattığı kadere boyun eğerek yaşar. Kaderi inkar eden insan da kaderinde "kaderi inkar etmek" olduğu için inkarcıdır.

Allah'a gönülden teslim olarak boyun eğenler ise, hem Allah'ın hoşnutluğunu, rahmetini ve cennetini kazanmayı umabilirler, hem de dünyada ve ahirette, güven ve mutluluk içinde bir huzurlu yaşam sürerler. Çünkü, Allah'a teslim olan, Allah'ın yarattığı kaderin kendisi için en hayırlısı olduğunu bilen bir insanı üzecek, korkutacak, endişelendirecek hiçbir şey yoktur. Bu insan, elinden gelen her çabayı gösterir, ancak bu çabanın da kaderinde olduğunu, ne yaparsa yapsın kaderinde yazılı olanları değiştirmeye güç yetiremeyeceğini bilir.

Mümin, Allah'ın yarattığı kadere teslim olacak, bununla birlikte karşılaştığı olaylar karşısında elinden geldiğince sebeplere sarılacak, tedbir alacak, olayları hayır yönünde yönlendirmek için çalışacak, ama tüm bunların kader içinde gerçekleştiği ve Allah'ın en hayırlısını önceden takdir ettiğinin bilinci ve rahatlığı içinde olacaktır. Kuran'da bu tavra örnek olarak Hz. Yakub'un çocuklarının güvenliği için almış olduğu bir tedbirden söz edilir. Hz. Yakup, kötü niyetli insanların dikkatini çekmemeleri için oğullarına şehre ayrı ayrı kapılardan girmeyi öğütlemiş, ama bunun Allah'ın belirlemiş olduğu kaderi asla etkilemeyeceğini de onlara hatırlatmıştır:

Ve dedi ki: "Ey çocuklarım, tek bir kapıdan girmeyin, ayrı ayrı kapılardan girin. Ben size Allah'tan hiçbir şeyi sağlayamam (gideremem). Hüküm yalnızca Allah'ındır. Ben O'na tevekkül ettim. Tevekkül edenler de yalnızca O'na tevekkül etmelidirler." (Yusuf Suresi, 67)

Allah, insanların ne yaparlarsa yapsınlar kaderlerini değiştiremeyeceklerini bir ayetinde şöyle bildirir:

Sonra kederin ardından üzerinize bir güvenlik (duygusu) indirdi, bir uyuklama ki, içinizden bir grubu sarıveriyordu. Bir grup da, canları derdine düşmüştü; Allah'a karşı haksız yere cahiliye zannıyla zanlara kapılarak: "Bu işten bize ne var ki?" diyorlardı. De ki: "Şüphesiz işin tümü Allah'ındır." Onlar, sana açıklamadıkları şeyi içlerinde gizli tutuyorlar, "Bu işten bize bir şey olsaydı, biz burada öldürülmezdik" diyorlar. De ki: "Evlerinizde olsaydınız da üzerlerine öldürülmesi yazılmış olanlar, yine devrilecekleri yerlere gidecekti. (Bunu) Allah, sinelerinizdekini denemek ve kalplerinizde olanı arındırmak için (yaptı). Allah, sinelerin özünde saklı duranı bilendir. (Al-i İmran Suresi, 154)

Ayette de görüldüğü gibi, bir insan ölmek için hayır ve ibadet olan bir işten kaçsa bile, eğer kendine ölüm yazılmışsa zaten ölecektir. Hatta, ölümden kaçmak için başvurduğu yollar ve yöntemler de kaderinde bellidir ve her insan kaderindeki olayı yaşayacaktır. Allah, bu ayette de, insanlara kaderlerinde yarattığı olayların amacının onları denemek ve onların kalplerini temizlemek olduğunu belirtmektedir. Fatır Suresi'nde ise, her insanın ömrünün Allah Katında belli olduğu, rahimlere düşen bebeklerin de Allah'ın izniyle olduğu bildirilir:

Allah sizi topraktan yarattı, sonra bir damla sudan. Sonra da sizi çift çift kıldı. O'nun bilgisi olmaksızın, hiçbir dişi gebe kalmaz ve doğurmaz da. Ömür sürene, ömür verilmesi ve onun ömründen kısaltılması da mutlaka bir kitapta (yazılı)dır. Gerçekten bu, Allah'a göre kolaydır. (Fatır Suresi, 11)

Kamer Suresi'nin aşağıdaki ayetlerinde ise, insanın her yaptığı için satır satır yazılı olduğu bildirilirken, cennet halkının yaşadıkları da yaşanmış olaylar olarak anlatılmaktadır. Daha önce de belirtildiği gibi, cennetteki gerçek hayat bizim için gelecektir. Ancak, cennette olanların yaşantıları, sohbetleri, ziyafetleri şu anda Allah'ın hıfzında bulunmaktadır. Biz doğmadan önce de tüm insanlığın dünyadaki ve ahiretteki geleceği Allah Katında bir an içinde yaşanmıştır ve Allah'ın hıfzında muhafaza edilmektedir:

Onların işlemiş oldukları herşey kitaplarda (yazılı)dır.

Küçük, büyük herşey satır satır (yazılı)dır.

Hiç şüphesiz muttakiler, cennetlerde ve nehir (çevresin)dedirler.

Çok kudretli, mülkünün sonu olmayan (Allah)ın yanında doğruluk makamındadırlar. (Kamer Suresi, 52-55)

Allah Katında zamanın tek bir an olduğunu, Allah için geçmiş ve gelecek olmadığını Kuran'da kullanılan bu üsluptan da anlarız. Görüldüğü gibi bizim için gelecek zamanda olacak bazı olaylar, Kuran'da çoktan olup bitmiş bir olay gibi anlatılmaktadır. Çünkü Allah geçmişi de geleceği de, bir an olarak zaten yaratmıştır. Bu nedenle gelecekte olacağı anlatılan bir olay zaten olup bitmiştir. Ama biz görmediğimiz için onu gelecek zannederiz. Örneğin, ahirette insanların Allah'a verecekleri hesabın belirtildiği ayetler, bunu çoktan olup bitmiş bir olay gibi anlatmaktadır:

Sur'a üfürüldü; böylece Allah'ın diledikleri dışında, göklerde ve yerde olanlar çarpılıp-yıkılıverdi. Sonra bir daha ona üfürüldü, artık onlar ayağa kalkmış durumda gözetliyorlar. Yer, Rabbi'nin nuruyla parıldadı; kitap kondu; peygamberler...

berler ve şahidler getirildi ve aralarında hak ile hüküm verildi, onlar haksızlığa uğratılmazlar. Her bir nefse yaptığığın tam karşılığı verildi. O, onların işlediklerini daha iyi bilendir. İnkâr edenler, cehenneme bölük bölük sevk edildiler. Sonunda oraya geldikleri zaman, kapıları açıldı ve onlara (cehennemin) bekçileri dedi ki: "Size Rabbinizin ayetlerini okuyan ve bugünle karşılaşacağınızı (söyleyip) sizi uyaran elçiler gelmedi mi?" Onlar: "Evet." dediler. Ancak azap kelimesi kafirlerin üzerine hak oldu. Dediler ki: "İçinde ebedi kalıcılar olarak cehennemin kapılarından (içeri) girin. Büyüklüğe kapılanların konaklama yeri ne kötüdür." Rablerinden korkup-sakınanlar da, cennete bölük bölük sevk edildiler. Sonunda oraya geldikleri zaman, kapıları açıldı ve onlara (cennetin) bekçileri dedi ki: "Selam üzerinizde olsun, hoş ve temiz geldiniz. Ebedi kalıcılar olarak ona girin." (Zümer Suresi, 68-73)

Bu konudaki diğer örnekler ise şöyledir:

(Artık) Her bir nefis yanında bir sürücü ve bir şahid ile gelmiştir. (Kaf Suresi, 21)
Gök yarılp-çatlamıştır; artık o gün, 'sarkmış-za'fa uğramıştır.' (Hakka Suresi, 16)
Ve sabretmeleri dolayısıyla cennetle ve ipekle ödüllendirmiştir. Orada tahtlar üzerinde yaslanıp-dayanmışlardır. Orada ne (yakıcı) bir güneş ve ne de dondurucu bir soğuk görürler. (İnsan Suresi, 12-13)

Görebilenler için cehennem de sergilenmiştir. (Naz'iat Suresi, 36)

Artık bugün, iman edenler, kafir olanlara gülmetedirler. (Mutaffifin Suresi, 34)
Suçlu-günahkarlar ateşi görmüşlerdir, artık içine kendilerinin gireceklerini de anlamışlardır; ancak ondan bir kaçış yolu bulamamışlardır. (Kehf Suresi, 53)

Yukarıdaki ayetlerde, ölümümüzden sonra yaşanacak olan olaylar, yaşanmış ve bitmiş olaylar olarak anlatılmaktadır. Çünkü Allah, bizim bağlı olduğumuz izafi zaman boyutuna bağlı değildir. Allah tüm olayları zamansızlıkta dilemiş, insanlar bunları yapmış, tüm bu olaylar yaşanmış ve sonuçlanmıştır. Küçük büyük her türlü olayın, Allah'ın bilgisi dahilinde gerçekleştiği ve bir kitapta kayıtlı olduğu gerçeği ise aşağıdaki ayette şöyle haber verilir:

Senin içinde olduğun herhangi bir durum, onun hakkında Kuran'dan okuduğun herhangi bir şey ve sizin işlediğiniz herhangi bir iş yoktur ki, ona (iyice) daldığınızda, Biz sizin üzerinizde şahidler durmuş olmayalım. Yerde ve gökte zerre ağırlığınca hiçbir şey Rabbinden uzakta (saklı) kalmaz. Bunun daha küçüğü de, daha büyüğü de yoktur ki, apaçık bir kitapta (kayıtlı) olmasın. (Yunus Suresi, 61)

**SONSUZ ZAMAN
ALLAH'IN
HAFIZASINDA
SAKLIDIR**

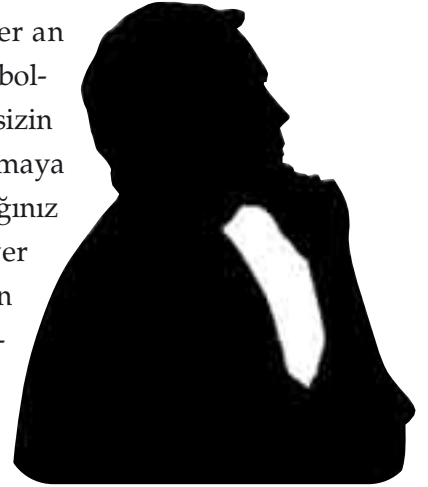
Maddenin, beynimizde oluşan bir algılar bütünü olduğu gerçeğini tam olarak kavrayamayan bazı insanlar, bazı yanlışlara düşmekte, bu gerçekten yanlış sonuçlar çıkarmaktadırlar. Örneğin bir kısmı, maddenin hayal olduğuna dair izahları "madde yok" denmiş gibi algılamaktadır. Bir kısmı ise, maddenin ancak biz gördüğümüz zaman hayal olarak var olduğunu, ancak görmediğimizde yok olduğunu sanmaktadır. Bunların hiçbiri doğru değildir.

Öncelikle, "madde yok" veya "insanlar, ağaçlar, kuşlar... bunların hiçbiri yok" demek kesinlikle doğru değildir. Çünkü bunların hepsi vardır, ve hepsini Allah yaratmıştır. Ancak Allah tüm bu varlıkları kitabın başından beri anlattığımız gibi bir görüntü, algı olarak yaratmıştır. Yani Allah, bu varlıkları yarattıktan sonra onları, kendi başlarına var (kaim) olan sabit varlıklar kılmamıştır. Her birini her an yaratmaya devam etmektedir.

Biz görsek de görmesek de bu varlıklar Allah'ın hafızasında sonsuza kadar bulunmaktadır. Bizden öncekiler gibi bizden sonraki varlıkları da Allah tek bir an içinde zaten yaratmıştır. Zamanın bir algı olduğu konusunda anlatıldığı gibi, zamanı da Allah yaratmıştır ve Allah zamana bağımlı değildir. Dolayısıyla bizim için gelecekte var olacak olan varlıklar da aslında Allah Katında "tek bir an" içinde yaratılmışlardır ve şu anda vardır. Ancak biz zamana bağımlı olduğumuz için onları henüz görmeyiz.

Gelecekte görebileceğimiz veya bizim için gelecekte var olacak varlıklar nasıl Allah'ın hafızasında her an mevcut iseler, geçmiştekiler de aynı şekilde, hiç kaybolmadan Allah'ın hafızasında mevcutturlar. Örneğin, sizin cenin olarak anne rahmindeki haliniz, okuma yazmaya başladığınız günkü haliniz, ilk karnenizi elinize aldığınız an, ilk araba kullandığınız an, bir gün otobüste yer verdiğiniz yaşlı hanımın yüzündeki gülümsemenin olduğu an gibi geçmişte yaşadığınız tüm anlarla bir-

İnsanın yaşadığı hiçbir an kaybolmaz, Allah'ın hafızasında tüm canlılığı ile sonsuza kadar saklı kalır.

A collage of various people in different settings, representing a diverse workforce. The images include a young child on a bicycle, a group of people sitting outdoors, a man in a suit talking to a woman, a man in a suit sitting in a car, a man carrying a baby on his shoulders, a man in a suit standing next to a car, a man in a suit talking to a woman, a man in a suit talking to a woman, and a man in a suit talking to a woman.

Resimde gördüğünüz kelebeğin daha yumurta olduğu anından koza haline, kozadan çıkıp uçmaya başladığı andan ölüp çöplere karıştığı haline kadar her hali, şu anda Allah Katında canlı olarak mevcuttur. Kelebek, Allah'ın hafızasında şu anda kozadan çıkmakta, şu anda uçmaya başlamakta ve şu anda ölürek yere düşmektedir.

likte gelecekte yaşayacağınız tüm anlar da şu anda Allah'ın hıfzındadır ve hiç kaybolmadan sonsuza kadar kalacaklardır.

Söz gelimi yolda yürürken ayağınıza takılan bir taş parçası, kaderde, siz daha doğmadan önce, ayağınıza takılacağı zaman belirlenmiş şekilde yaratılmıştır. O taşın daha büyük bir kayadan parçalandığı, bütün girinti ve çıkıntılarının oluştuğu her aşama Allah Katında, siz daha o taş ayağınıza takılmadan önce mevcuttur. Aynı şey bir çöp kutusu içinde gördüğünüz ölü bir kelebek veya başınıza ağaçtan düşen kuru bir yaprak için de geçerlidir. Kelebeğin, daha tırtıl halinden, kozadan çıkışına, kanatlarını kuruttuğu andan yerdeki çöpe karıştığı ana kadar hepsi, kaderde sonsuz evvelden bellidir. Allah Katında bu kelebeğin canlı halleri ve ölü hali hiç kaybolmadan durmaktadır ve sonsuza kadar durmaya devam edecektir.

Tüm Olaylar "Levh-i Mahfuz" İsimli Kitapta Kayıtlıdır

Önceki bölümde de anlattığımız gibi Allah, bizim için geçmiş ve gelecek olan tüm olay ve varlıkları, tek bir anda yaratmıştır. Kuran'da, tüm insanların ve varlıkların kaderlerinin Allah'ın Katında, Levh-i Mahfuz olarak isimlendirilen "Ana Kitap"ta saklandığı şöyle bildirilmektedir:

Şüphesiz o, Bizim Katımızda olan Ana Kitap'tadır; çok yücedir, hüküm ve hikmet doludur. (Zuhur Suresi, 4)

... Katımızda (bütün bunları) saklayıp-koruyan bir kitap vardır. (Kaf Suresi, 4)
Gökte ve yerde gizli olan hiçbir şey yoktur ki, apaçık olan bir kitapta (Levh-i Mahfuz'da) olmasın. (Neml Suresi, 75)

Allah, başka ayetlerinde de göklerde ve yerde olan herşeyin bu kitapta olduğu gerçeğini şöyle haber verir:

İnkâr edenler, dediler ki: "Kıyamet-saati bize gelmez." De ki: "Hayır, gaybı bilen Rabbime andolsun, o muhakkak size gelecektir. Göklerde ve yerde zerre ağırlığınca hiçbir şey O'ndan uzak (saklı) kalmaz. Bundan daha küçük olanı da, daha büyük olanı da, istisnasız, mutlaka apaçık bir kitapta (yazılı)dır." (Sebe' Suresi, 3)

Ayetlerde de bildirildiği gibi, evren yaratıldığından beri var olan canlı cansız herşey, gerçekleşen her olay Allah'ın yaratmasıdır ve dolayısıyla O'nun bilgisindedir; yani tüm bunlar "Allah'ın hafızası"ndadır. Levh-i Mahfuz da Allah'ın Hafız sıfatının bir tecellisidir.

Geçmiş ve Gelecek Aslında "Şu An" Yaşanmaktadır

Allah Katında zaman olmadığı için, bütün olaylar tek bir anda gerçekleşmektedir ve o "şu an"dır. "Şu anda" bizim için geçmiş ve gelecek olan tüm olaylar Allah Katında, bizim olayları gördüğümüz netlikten çok daha net ve canlı olarak yaşanmaktadır. Örneğin, Hz. Yunus şu anda gemideki kura sonucunda denize atılmaktadır, Hz. Yusuf şu anda kardeşleri tarafından kuyuya atılmaktadır, şu anda zindandaki ilk yemeğini yemekte, zindandan şu anda çıkarak yürümektedir. Hz. Meryem

şu anda Cebrail ile konuşmakta, Hz. İsa şu anda doğmaktadır. Hz. Nuh, gemisinin ilk çivisini şu anda çakmakta, Hz. Nuh ve ailesi şu anda gemiden Allah'ın kendileri için seçtiği topraklara inmektedirler. Hz. Musa'nın annesi onun beşiğini şu anda suya bırakmakta, Hz. Musa şu anda çalılıkta Allah'tan ilk vahyini almakta, deniz şu anda ikiye yarılmakta, inananlar şu anda denizden geçerken, Firavun şu anda ordusuyla birlikte boğularak ölmektedir. Hz. Musa şu anda Hızır ile buluşup görüşmektedir, Hızır da yetim çocukların duvarını şu anda onarmaktadır. Hz. Zülkarneyn'den kendilerini korumak için bir set inşa etmelerini isteyenler, taleplerini şu anda ona iletmektedirler ve Hz. Zülkarneyn kıyamete kadar delinemeyecek ve aşılamayacak olan seddi şu an inşa etmektedir. Hz. İbrahim babasına şu anda nasihat etmekte, putperest kavminin putlarını şu anda kırmaktadır ve kavminin kendisini attığı ateş Hz. İbrahim'e şu anda serinlik vermektedir. Hz. Muhammed (sav) şu anda Cebrail'den vahiy almakta, tam şu anda Mescid-i Haram'dan Mescid-i Aksa'ya götürülmektedir. Lut kavmi şu anda yerle bir olmaktadır. Cennet ehli şu anda taht-

Geçmişte kalmış olan olaylar, "şu anda" Allah'ın hafızasında çok canlı ve net olarak yaşanmaktadır. Örneğin, piramitleri inşa eden işçiler malzemeleri şu anda taşımaktadırlar, şu anda yorulmakta, şu anda susayarak su içmektedirler.

Hız. Musa ve yanındakiler
şu anda yarılan denizden
kaçarak kurtulmaktadır.
Firavun'un ordusu şu anda
kapanan denizin içinde
boğulmaktadır. Hız. Nuh'un
gemisi ve Hız. Süleyman'ın
sarayı şu anda inşa e
dilmektedir. Ve tüm bu
olaylar bizim bildiğimizden
çok daha net ve canlı
olarak şu anda Allah'ın
hafızasında mevcut
bulunmaktadır.

Bir muz ağacının tohumunun toprağa düşmesinden muzların ağaçtan toplanmasına, o muzların paketlenerek markete getirilmesine, marketten satılıp nihayet bir evin meyve sepetine yerleştirilmesine kadar her anı, tek bir an olarak Allah'ın hafızasında saklıdır. Her anı Allah'ın Katında canlı olarak yaşanmaktadır. Muzun hiçbir hali Allah Katında yok olmaz, sonsuza kadar saklı durur.

larda oturmuş karşılıklı sohbetler etmektedir. Cehennem ehli ise şu anda ateşe sunulmakta, büyük bir azap ve telafisi olmayan bir pişmanlık içinde acı çekmektedir.

Allah bu görüntülerin tamamını, "şu anda", bizim bilemeyeceğimiz daha keskin bir netlikte görmek ve duymaktadır. Allah bizim duyamadığımız dalgaboyundaki sesleri de duymakta ve göremediğimiz görüntüleri de görmektedir. Bizim şahit olduğumuz ve olmadığımız tüm olaylar ve tüm sesler Allah Katında her an hazır ve tüm canlılığı ile her an yaşanmaktadır. Bunların hiçbirisi hiçbir zaman kaybolmaz, her zaman Allah'ın hafızasında tüm detayları ile yaşanır.

Bu gerçek sizin hayatınız için de geçerlidir. Örneğin dedenizden size kalan evin temeli aslında şu anda atılmaktadır. Babanız bu evde şu anda doğmaktadır. Sizin ilk konuşmaya başladığınız an da şu andır. Bugününüzden tam 10 sene sonra yediğiniz yemeği aslında şu anda yemektesiniz.

Tüm bu örneklerin karşımıza bir kez daha çıkardığı gerçek şudur: Hiçbir an, hiçbir kare, hiçbir olay, hiçbir varlık yok olmamıştır ve olmayacaktır. Nasıl televizyonda izlediğimiz bir film, film şeridinde kaydedildiyse, çeşitli karelerden oluşuyorsa ve bu kareleri bizim görmememiz onların olmadığı anlamına gelmiyorsa, bizim "geçmişte yaşanmış" veya "gelecekte yaşanacak" dediğimiz olaylar için de aynı şey geçerlidir.

Fakat bir noktanın yanlış anlaşılması çok önemlidir: Bu sahnelerin hiçbirisi bir hatıra ya da bir anı gibi veya hayal gibi değildir. Bunların tümü, aynen şu an yaşadığınız an gibi canlıdır. Herşey diri olarak korunmaktadır. Biz yalnızca Allah bize bu algıları vermediği için onları geçmiş, bitmiş olaylar olarak görürüz. Ve Allah dilediği an bize bu görüntüleri gösterebilir, bu olaylara ait algıları vererek bize de bu olayları yaşatabilir.

Bu örneklerde de görüldüğü gibi, Allah için geçmiş, gelecek, şimdi hepsi birdir. İşte bu nedenle Allah'a hiçbir şey gizli kalmaz. Nitekim ayette de Rabbimiz bu gerçeğe şöyle dikkat çekmiştir:

Ey oğlum, (yaptığın iş) gerçekten bir hardal tanesi ağırlığında olsa da, (bu,) ister bir kaya parçasından ya da göklerde veya yer(in derinliklerinde) de bulunsa bile, Allah onu getirir (açığa çıkarır). Şüphesiz Allah, latif olandır, (herşeyden) haberdardır. (Lokman Suresi, 16)

Bu yıkılan binanın her anı Allah'ın hafızasında her an hazır durmaktadır. Binanın ilk temelini atıldığı andan, yıkılıp yerle bir olduğu ana kadar her anı sonsuza kadar kaybolmadan hazır duracaktır.

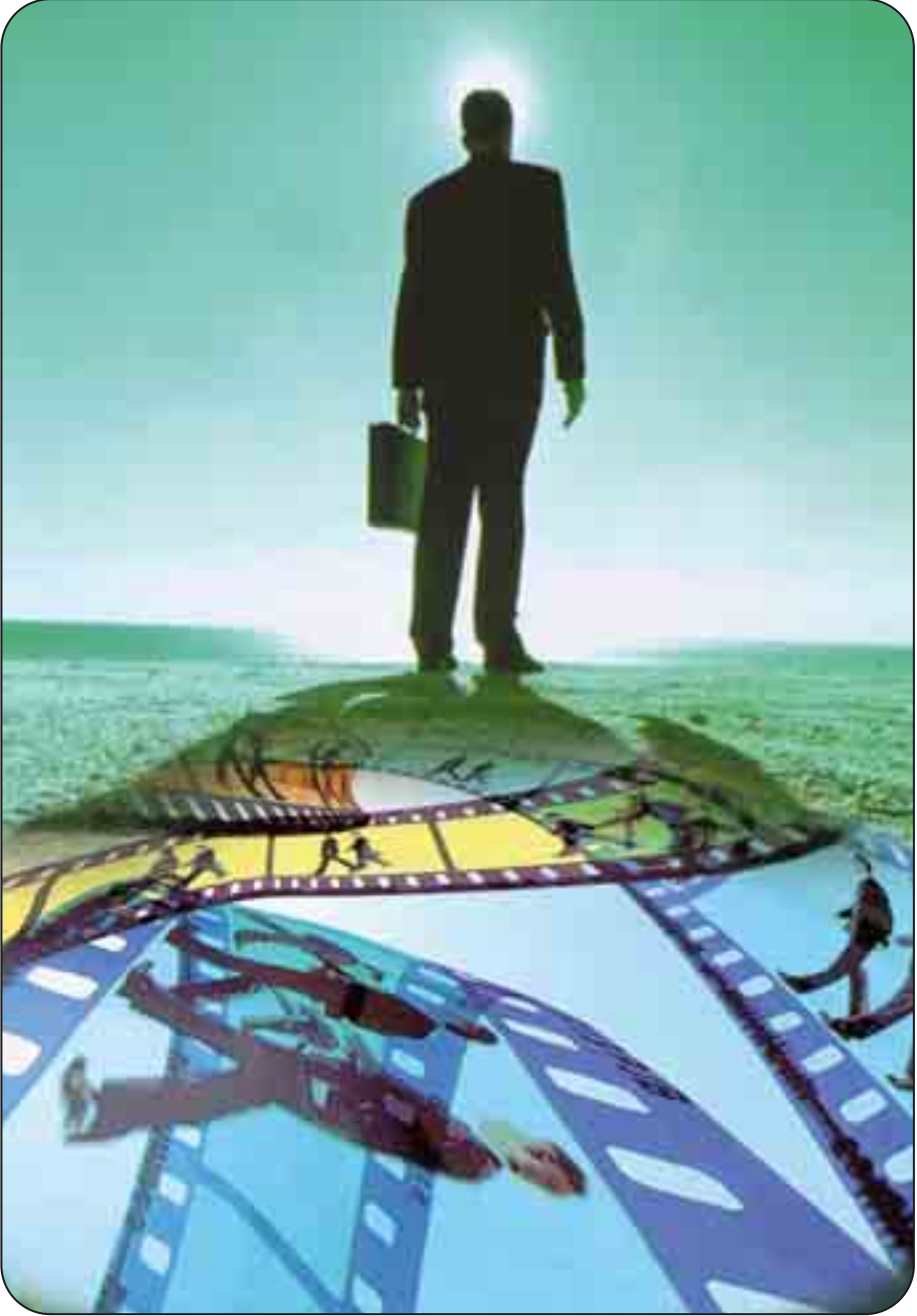
Allah, Cennette Dileyene Geçmiş Aynısı ile Gösterebilir

Cennetteki bir kul eğer isterse, Allah ona dünya hayatından olayları, aynısı ile gösterebilir. (En doğrusunu Allah bilir) Örneğin cennetteki bir insan Allah'tan ölmüş olan köpeğinin canlı halini, yanmış olan evinin yanmadan önceki halini, Titanik gemisinin batmadan önceki halini görmek istediği takdirde Allah ona bunların hepsini gösterecektir. Hem de o anki en canlı halleriyle. Örneğin Titanik, denizde yol alırken, o anda civarında bulunan tüm balıklar yine aynı yerlerinde olacak, içinde bulunan insanlar yine aynı konuları, aynı kelimelerle konuşuyor olacaklardır. Veya geçmişte yaşamış büyük uygarlıklar, en ihtişamlı dönemleriyle, yapılarıyla, zenginlikleri ile bir bütün olarak görülebileceklerdir. İnka medeniyetini merak eden bir insan, bu medeniyetin her dönemi istediği an görebilecektir. Allah'ın hafızasında her olay sonsuza kadar aynı canlılıkta yaşanmaya devam ettiği için, insan merak ettiği herşeyi aynısı ile hazır bulacaktır.

Allah bir ayetinde "... Orda nefislerinizin arzuladığı herşey sizindir ve istediğiniz herşey de sizindir." (Fussilet Suresi, 31) diyerek cennette insanın dilediği her-

YAŞANAN HİÇBİR AN ALLAH KATINDA YOK OLMAZ

Harun Yahya

İNSAN YAŞADIĞI HER ANI, BİR FİLMİN KARELERİ GİBİ SIRASI GELDİKÇE İZLER

şeye sahip olacağını bildirmektedir. İnsanlara üzüntü vermeyecek, onları neşelendirip keyiflendirecek, dünyaya ait her görüntüyü ve olayı, Allah, cennetteki kullarına diledikleri takdirde gösterecektir. Bu, Rabbimizin cennete layık kulları için hazırladığı büyük bir nimetidir.

Bu Konunun İnsanlar İçin Önemi

Bu konu, insanlar için büyük bir önem taşımaktadır. Çünkü, bizim gün içinde yaşadığımız ve hatta akşam olduğunda dahi unuttuğumuz her konuşmamız, her tavrımız, her bakışımız, aklımızdan geçirdiğimiz her düşünce, Allah Katında unutulmaz ve aynısı ile muhafaza edilir. Örneğin, bir arkadaşıyla sohbet ederken, dedikodu yapan bir insan bunu önemsemez, hatta unuttur. Ancak onun dedikodu yaptığı an Allah Katında sonsuza kadar kalır. Veya, içinden Müslümanlar aleyhine bir düşünce geçen bir insanın o düşüncesi, onu düşündüğü andaki yüz ifadesi, içinden geçirdiği cümleler, Allah Katında sonsuza kadar durur. Veya, kendisi aç olmasına rağmen fedakarlık yaparak bir dostunu doyuran bir insanın fedakarlığı, o anki durumu, bakışı, düşünceleri de Allah Katında kaybolmadan sonsuza kadar kalacaktır. Ya da karşısına çıkan bir zorluğa Allah rızası için sabreden, kendisine sıkıntı veren bir kişiye güzel söz söyleyen kişinin güzel ahlaklı davranışı da hiçbir zaman kaybolmadan sonsuza kadar muhafaza edilir. Ve Allah, ahiret gününde, herkesi yaptığı bu iyi ve kötü davranışlardan sorguya çekecektir. İnsanların, kendileri yaptıkları halde unuttukları şeyler, hiç unutulmadan veya bir değişikliğe de uğramadan karşılırları çıkacaktır. Hatta bazı kimseler, sorgulama sırasında kendisine verilen kitabın ne kadar detaylı olduğuna şaşırarak ve şöyle diyeceklerdir:

(Önlerine) Kitap konulmuştur; artık suçlu-günahkarların, onda olanlardan dolayı dehşetle-korkuya kapıldıklarını görürsün. Derler ki: "Eyvahlar bize, bu kitaba ne oluyor ki, küçük büyük bırakmayıp herşeyi sayıp-döküyor?" Yapıp-ettiklerini (önlerinde) hazır bulmuşlardır. Rabbin hiç kimseye zulmetmez. (Kehf Suresi, 49)

Bu nedenle, bu gerçeğin farkında olan bir insan, her tavrının ve düşüncesinin sonsuza kilitlendiğini, sonsuza kadar Allah'ın hafızasında var olmaya devam edeceğini hiç unutmamalı ve ahiretteki sorgulamadan korkup sakınmalıdır.

ZAMANSIZLIĞI VE SONSUZLUĞU ANLATAN BİR FİZİKÇİ

The End of Time (Zamanın Sonu) kitabının yazarı ünlü fizikçi Julian Barbour, *Discover* dergisi tarafından yapılan bir röportajında, bu bölümde değindiğimiz konuların bilimsel gerçekler olduğuna dikkat çekmektedir. Julian Barbour'un "Buradan Sonsuzluğa" başlığı ile yayınlanan röportajında belirttiği konular ve yazıyı hazırlayan *Discover* dergisi yazarı Tim Folger'in yorumlarından bazıları şöyledir:

Barbour'a göre bu an ve içerdikleri -Barbour'ın kendisi, Amerikalı ziyaretçi ve uzak galaksilere kadar olan herşey- hiç değişmeyecek. Ne geçmiş var ne de gelecek. Aslında zaman ve hareket illüzyondan başka birşey değil. Barbour'ın evreninde her bireyin yaşamındaki her an -doğum, ölüm ve bunların arasında olan herşey- sonsuza kadar var olmaktadır. Barbour şöyle diyor, "Yaşadığımız her an aslında sonsuz."

Evrenin mümkün olan her konfigürasyonu, geçmiş zaman ve gelecek, ayrı ayrı ve sonsuza kadar var oluyorlar. Zamanda yolculuk eden tek bir evrende yaşamıyoruz. Aksine bizler -veya kendimizin farklı versiyonları- herhangi bir zamanda, herşeyi içeren evrende, birçok statik ve sonsuza kadar süren tabloda aynı zamanda bulunuyoruz. Barbour bunların her birine olası durağan yaşam konfigürasyonları yani "şimdi" diyor. Her "şimdi" eksiksiz, kendi kendini içeren zamansız, değişmeyen bir evren. Aslında her biri sonsuza dek sürüp giderken bizler yanlışlıkla "şimdi"leri çabucak geçip gidiyor gibi algılıyoruz, çünkü evren kelimesi tüm olası "şimdi"leri kapsamak için fazlasıyla ufak. Barbour bunun için yeni bir kelime türetti: Platonía. Bu isim, duyularımızla algıladığımız fiziksel dünya sabit olarak akıyor gibi gözükse de, gerçekliğin sonsuz ve değişmeyen şekillerden meydana geldiğini iddia eden eski bir Yunan filozofunu şerefliendiriyordu.

(Barbour) Gerçeklik anlayışını sinema filminin şeritlerine benzetiyor.

Her kare, ince uzun çimenleri, mavi gök yüzündeki bulutları, Julian Barbour'ı, şaşkınlık içindeki bir Discover yazarını, uzaktaki galaksileri içeren olası bir "şimdi" yi içeriyor. Ve herhangi bir karedeki hiçbir şey hareket

Julian Barbour, insanın her anının hiçbir zaman kaybolmadığını ve sonsuza kadar diğerleri ile birlikte yaşamaya devam ettiğini söylüyor. İnsanın hayatının sonsuza kadar yaşanmaya devam ettiği yer ise Allah'ın hafızasıdır.

etmiyor ve değişmiyor.

"Bu hayatınızın önemli anlarını hatırlamaya benziyor" diyor. "Bazı sahneleri enstantane fotoğraf gibi çok net hatırlarsınız. Bir keresinde kendini vuran bir adama gitmek zorunda kaldığımı hatırlıyorum. Hala kapıyı açtığımda adamın merdivenlerin dibinde elinde silah kanlar içinde yerde yatar-ken gördüğüm sahneyi hatırlamakta hiç zorlanmıyorum. Hala bir fotoğraf gibi aklımda basılı durumda. Bu şekilde hatırladığım daha birçok anım var. İnsanların güçlü görsel hafızaları vardır. Eğer bu bir enstantane fotoğraf değilse o zaman hatırladığınız bir filmde birkaç sahne de olabilir. Belki de en önemli hatıralarınızı düşünürsünüz. Bunları bir saniyede düşünüp, bitirmezsiniz. Hepsini aklınızın gözünden enstantane fotoğraflar olarak geçirirsiniz, öyle değil mi? Yavaş yavaş yok olmazlar. Herhangi bir süreklilikleri varmış gibi de görünmezler. Sadece oradadırlar, tıpkı bir kitabın sayfaları gibi. Bir sayfanın kaç saniye sürdüğünü sormazsınız. Salise veya saniye sürmez; sadece oradadır."

Barbour sakince kaçınılmaz itirazları bekliyordu. O zaman bir nevi bir kareden diğerine geçmiyor muyuz? Hayır. Evrenin bir statik düzeninden diğerine geçiş yoktur. Evrenin bazı konfigürasyonları sadece "şimdi"yi oluşturan geçmiş diye nitelendirilen hatıralarla, bilinç parçaları içerir. Hareket illüzyonu meydana gelir çünkü bizlerin çok az farklı birçok versiyonumuz -ki bunların hiçbirisi hareket etmez- aynı anda maddenin çok az farklılık gösteren düzenlemeleriyle birlikte bu evrenlerde bulunurlar.

Her versiyonumuz farklı bir kare görür benzersiz, hareketsiz, sonsuz bir "şimdi". Benim görüşüme göre herhangi iki anda hiçbir zaman aynı değildir." diyor Barbour. "Barbour'un evinin yanındaki kilisede, İngiltere'de çok nadir bulunan duvar resimlerinden bazıları var. 1340 yılında tamamlanan bir resimde, 12 yy.'da yaşamış olan ve inançları Kral II. Henry ile çatışan başpiskopos Thomas à Becket'in öldürülüşü canlandırılmış. Duvar resmi kralın kılıcının Becket'in kafasını vücudundan ayırdığı anı yakalamış. Kan kesilen yerden fışkırıyor.

Eğer Barbour'ın teorisi doğruysa, o zaman Becket'in şehit edildiği an, tıpkı kendi ölümümüz gibi hala sonsuz bir 'şimdi' olarak evrenin herhangi bir konfigürasyonunda var olmakta; anlaşılamayacak kadar muazzam büyük-

lükteki, donmuş bir yapının sayısız parçasından bir tanesi. Yaşadığımız tüm deneyimler sonsuza kadar sabit kalacaklar, tıpkı ölümsüz bir mücevherdeki kristaller gibi. Arkadaşlarımız, ailemiz, çocuklarımız, her zaman oradalar.

"Her zaman tek bir ana kilitleniyoruz" diyor Barbour. Zamanın içinden geçmiyoruz. Aksine her yeni an tamamen farklı bir evren. Tüm bu evrenlerde hiçbir şey hareket etmiyor veya yaşlanmıyor çünkü hiçbirinde zaman yok. Evrenlerden biri sizin bebekken annenizin yüzüne bakarkenki halinizi saklıyor. Bu evrendeki durağan görüntüde hiçbir yere hareket etmiyorsunuz. Diğer bir evrende ise sonsuza dek ölümden bir nefes uzakta olacaksınız. Tüm bu evrenler ve daha birçoğu, yan yana hayal edilemeyecek bir boyut ve çeşitteki kozmosda daima var olmakta. Böylece de ölümsüz sizden sadece bir tane yok, aksine birçok var: emeklemeye başlarken, havalı züppe, iyice yaşlanıldığında. Trajik olan -belki de hayırlı olan- bu versiyonların hiçbirinin kendi ölümsüzlüğünün farkında olmaması. Sonsuza kadar 14 yaşında olup yurttaşlık dersinin bitmesini beklemeyi ister miydiniz?" (Tim Folger, "Buradan Sonsuzluğa, Discover, Aralık 2000, s.54)

Julian Barbour'un yukarıdaki açıklamaları, bu bölümde anlatılanların bilimsel yönünü son derece iyi vurgulamaktadır. Bu açıdan kitabın konusu ile büyük bir paralellik içindedir. Ancak belirtilmesi gereken önemli bir nokta şudur: Barbour, geçmişte yaşanan hiçbir anın kaybolmadığını, ancak bu olayların kare kare fotoğraflar gibi şu anda mevcut olduklarını belirtmektedir.

Gerçekten de geçmiş ve gelecek, Allah'ın hafızasında her an hazır bulunmaktadır. Ancak bunlar kare kare fotoğraflar gibi değildir; şu anda fiilen yaşanmaktadırlar. Örneğin şu anda Hz. Yusuf'un kardeşleri fiilen Hz. Yusuf'u kuyuya bırakmaktadırlar. Mısır piramitleri şu anda fiilen inşa edilmekte, işçiler taşları yerleştirmektedirler. Nasıl biz şu anı fiilen, canlı olarak yaşamaktaysak, yine bu an içinde, Allah Katında tüm geçmiş ve gelecek canlı olarak fiilen yaşanmaktadır.

Günümüzde fizik alanındaki gelişmelerle bilimsel olarak da ispatlanan bu gerçekler, Kuran'da zamansızlık ve sonsuzluk hakkında bildirilen ayetlerle büyük bir uyum içindedir. Allah'ın yaratışındaki bu büyük mucize, Allah'ın sonsuz kudretini ve yüceliğini gösteren olağanüstü bir bilgi, üzerinde önemle düşünülmesi ve kavranılması gereken büyük bir hakikattir.

**MADDENİN GERÇEĞİ
KONUSUNA
GELEN İTİRAZLARA
CEVAPLAR**

Maddenin gerçeği konusu, son derece açık, net ve anlaşılır olmasına rağmen, daha önceki konularda da değinildiği gibi, bazı insanlar birçok nedenle bu gerçeği kabul etmekten kaçınmakta ve anlamazlıktan gelmektedir.

Bu gerçeğin ulaştığı birçok insan "maddenin ardındaki sır"ı öğrenmekten dolayı yaşadığı olağanüstü heyecanı dile getirmiş, bu gerçeğin hayatını ve tüm düşüncelerini temelinden değiştirdiğini belirtmiştir. Birçok kişi ise, bu gerçeği daha iyi kavrayabilmek için daha detaylı sorular sorarak, konuyu daha derinlemesine anlamaya çalışmışlardır. Bu kişilerden bazılarının yorumlarını "Maddenin Sırrını Öğrenenler Büyük Bir Heyecan Yaşıyorlar" bölümünde görebilirsiniz.

Bazı çevreler ise, bu konuyu körü körüne reddetmekte ve kendilerince bazı mantıklar öne sürerek, bu olağanüstü gerçeği inkar edebilmenin yollarını aramaktadırlar. Oysa, bu konunun reddi bilimsel olarak mümkün değildir. Bu konuyu reddeden insanın, görüntünün veya seslerin, beyninin içinde oluşmadığını bilimsel olarak ispat etmesi gerekir. Ama gelen itirazların hiçbirinde, hiçbir bilim adamı, nöroloji profesörü, beyin uzmanı, psikolog, psikiyatrist veya biyoloji profesörü olsun, hiç kimse, tüm algılarımızın beynimizde oluştuğunu reddetmemektedir. Çünkü bu, bilimsel olarak kesinliği bilinen bir gerçektir.

Buna rağmen bazı kimseler, "görüntü beyninizde oluştuğuna göre..." diye başlayan bir cümlenin ardından gelecek olan apaçık gerçekten kaçabilmek için, bazı laf oyunları yapmakta, bu gerçeğin üzerini kelime oyunları veya ağdalı bilimsel bir üslupla kapatmaya çalışmaktadır. Bunun en açık örneklerinden biri, kendisine "görüntü beyinde mi oluşur" diye sorulan bazı bilim adamlarının verdikleri cevaplardır.

Bu bilim adamlarından biri söz konusu soruya şöyle bir cevap vermektedir: "Hayır, beyinde görüntü oluşmaz. Gelen uyarılar görsel bir deneyimin içeriğini oluşturan bir temsil oluşturlar".

Şimdi bu bilim adamının, gerçekleri göz ardı etmek için kullandığı yöntemi inceleyelim. Bu bilim adamı, "görüntü beyinde mi oluşur?" sorusuna, önce kesin bir "hayır" demektedir. Ardından ise, gelen uyarılar ile görüntüyü görmemizi sağlayan bir temsili görüntü oluştuğunu belirtmektedir. Sonuçta, sorulan soruya aslında "evet" demektedir. Beyinde oluşan görüntü elbette ki "temsili bir görüntü"dür. Yani

beynin içinde hiçbir zaman masanın, güneşin veya gökyüzünün kendisi olmaz. Temsili veya başka bir deyişle kopyası olan bir görüntüsü olur. Biz de, "dünyayı görüyoruz" derken, bu "temsili dünyayı", "kopya dünyayı" veya "hayal olan dünyayı" görürüz. Bunların hepsi, aynı gerçeğin farklı şekillerde ifadesidir. Bu bilim adamının yaptığı, "beynimizde gördüğümüz dünya temsili bir dünya mıdır?" sorusuna "kesinlikle hayır, beynimizde gördüğümüz dünyanın kopyasıdır" gibi bir cevap vermektir. Yani sorulan soruyu önce kesinlikle reddedip, ardından da farklı bir anlatımla, biraz daha karışık cümlelerle aslında beynimizde gördüğümüzü onaylamaktadır. Bu, bazı bilim adamlarının, bu gerçeği kabul ettiklerinde, tek mutlak varlık olarak kabul ettikleri maddeyi kaybetmenin getirdiği korku ve endişe ile başvurdıkları samimiyetsiz bir yöntemdir.

Bazıları ise, görüntünün beynimizde oluştuğunu inkar edememekte ama yine "evet tüm dünyayı beynimin içinde görüyorum" demekten kaçınmak için, "Beyin sadece gelen uyarıları işler ve sinirsel aktiviteleri ayarlar, böylece görüntüyü görür, sesi duyarsınız" diyerek dolambaçlı bir cevap vermektedirler. Zaten, asıl konu, beyin tüm işlemleri yaptıktan sonra görüntünün nerede oluştuğudur. Bu bilim adamının verdiği cevap, sorunun bir cevabı değil, görüntü oluşmadan önceki aşamanın kısa bir anlatımıdır. Beyin gelen uyarıları işler, ama sonra bu işlediklerini tekrar göze veya kulağa geri göndermez. Dolayısıyla gören göz, duyan da kulak değildir. Öyle ise, beyin gelen uyarıları işledikten sonra ne yapar? Bu işlenen bilgi nerede kalır, bu bilgi görüntüye veya sese nerede dönüşür? Bu bilgiyi görüntü olarak gören, ses olarak duyan kimdir? Bu bilim adamlarından istenen cevaplar bunlarken, onlar birçok dolambaçlı cevapla, gerçeği itiraf etmekten kaçınmaktadırlar. Aslında bu kadar açık bir gerçeğin tartışılması büyük bir mucizedir.

Ancak bu itiraz veya kaçış yöntemlerinin hepsi geçersiz ve zayıftır. Burada anlatılanları inkar edecek kişinin, tüm algılarımızın beynimizde oluştuğu gerçeğini reddedecek bilgilerle gelmedikçe, söyleyeceklerinin bir değeri olmayacaktır. Görüntünün ve tüm hislerimizin beynimizde oluştuğu gerçektir. Ancak bir insan açık gerçeği kavradığı halde bu görüntüleri oluşturanın Allah olduğunu inkar edebilir, "bu konuyu düşünmek ağzımın tadını kaçırıyor" diyebilir, "maddenin aslını hiçbir zaman göremediğimi düşündükçe içim sıkılıyor", "hayatımın hiçbir anlamı kalmadı"

diyebilir. Hiçlik haline gelip, Allah'tan başka hiçbir varlık kalmıyor olması bu insanın ağırlına gidiyor olabilir. Ancak, "gördüklerimi gözlerimle görüyorum" veya "gördüklerimin dışarıda asılları var" diyemez. Çünkü bunları kanıtlayacak hiçbir bilimsel delile veya gözleme sahip değildir, olamaz da. Zaten, en koyu materyalist dahi tüm görüntüyü beyninde gördüğünü kabul etmektedir.

Bu bölümde, genelde bu gerçeği kabul etmeye yanaşmayan kişilerden gelen itirazlara verilen cevaplara yer verilecektir. Aşağıdaki itirazları ve cevaplarını okuduğunuzda, samimi ve ön yargısız olarak düşünüldüğünde aslında bu soruların cevaplarının çok açık olduğunu siz de göreceksiniz.

İtiraz: "Yolda otobüs gördüğünüzde ezilmemek için kaçarsınız. Demek ki otobüs var. Eğer beyninizde görüyorsanız neden kaçıyorsunuz?"

Cevap: Bu ve benzeri soruları soranların yanıldıkları ve anlayamadıkları nokta, "algı" kavramının sadece görme duyusu ile ilgili olduğunu sanmalarıdır. Oysa sadece görme değil, dokunma, çarpma, darbe, sertlik, acı, sıcaklık, soğukluk, ıslaklık gibi tüm hisler, aynı görme gibi insanın beyninde oluşan algılardır. Örneğin otobüse binmek için otobüsün kapısının soğuk metalini elinde hisseden bir insan, aslında bu "soğuk metal hissini" beyninde algılar. Bu çok açık ve bilinen bir gerçektir. Dokunma duyusu, daha önce de belirtildiği gibi, bir insanın -örneğin parmaklarından gelen sinir uyarılarının- beyninin belli bir noktasında oluşturduğu bir histir. Hisseden parmaklarımız değildir. İnsanlar bunu bilimsel olarak da açıklandığı için kabul etmektedirler. Ancak, konu otobüsün kapısını tutmak değil de, otobüsün insana çarpması olunca, yani bu dokunma hissi daha şiddetli ve acı verici olunca, bu gerçeğin geçerli olmadığını sanmaktadırlar. Oysa, acı veya darbe de beyinde hissedilir. Bir otobüsün çarptığı bir insan darbenin şiddetini ve tüm acıyı beyninde hisseder.

Bunu daha iyi anlamak için rüyaları düşünmek faydalı olacaktır. İnsan rüyasında da kendisine otobüs çarptığını, kazadan sonra gözünü hastanede açtığını, ameliyata alındığını, doktorların konuşmalarını, ailesinin telaş ile hastaneye gelişini, sakat kaldığını veya canının çok yandığını görebilir. Rüyasında yaşadığı tüm bu olayların görüntülerini, seslerini, sertlik hissini, acıyı, ışığı, hastanedeki renkleri, her türlü hissi çok berrak ve net olarak algılamaktadır. Ve bunların hepsi gerçek yaşamdakiler kadar doğal ve inandırıcıdır. O an, rüyanın içindeki biri ona rüya gördüğünü,

Bazı insanlar, otobüse dokunduklarında, soğuk metal hissinin beyinlerinde oluştuğunu kabul ederler. Ancak otobüs çarptığında meydana gelecek olan acı hissinin de beyinde oluştuğunu kabul etmezler. Oysa, insan rüyasında da kendisine otobüs çarptığını görse aynı acıyı hissedecektir.

İnsan bir köpeğin saldırısına uğrasa da, tüm bunları beyinde gördüğü gerçeği değişmez. Çünkü insan aynı olayı rüyasında da tüm gerçekliği ile görebilir, aynı heyecan ve korkuyu rüyasında da yaşayabilir.

gördüklerinin bir hayal olduğunu söylese ona inanmaz. Oysa, gördüklerinin hepsi bir hayaldir ve ne otobüsün, ne hastanenin, ne de rüyasında gördüğü bedeninin dış dünyada maddi karşılığı yoktur. Rüyasında gördüğü bedenin ve otobüsün maddi karşılıkları olmamasına rağmen, "gerçek bir bedene" "gerçek bir otobüs" çarpmış gibi hissedebilmektedir.

Öyle ise materyalistlerin "maddenin varlığını tokat yiyince anlarsın", "dizine bir tekme gelince, maddenin varlığından şüphen kalmaz", "köpek görünce kaçarsın ama", "otobüs çarpınca beyinde mi değil mi anlarsın", "madem algı o zaman otobana çıkıp arabalardan kaçmadan ortada dur" gibi itirazlarının hiçbir anlamı ve geçerliliği yoktur. Hızlı bir darbe, can acıtan köpeğin dişleri, şiddetli bir tokat, maddenin aslı ile muhatap olduğunuzun kanıtı değildir. Çünkü bahsedildiği gibi bunların aynısını rüyanızda da, maddi karşılıkları olmadığı halde yaşayabilirsiniz. Ayrıca, bir hissin şiddetli olması, o hissin beyinde oluştuğu gerçeğini de değiştirmemektedir. Bu, bilimsel olarak ispatı olan çok açık bir gerçektir.

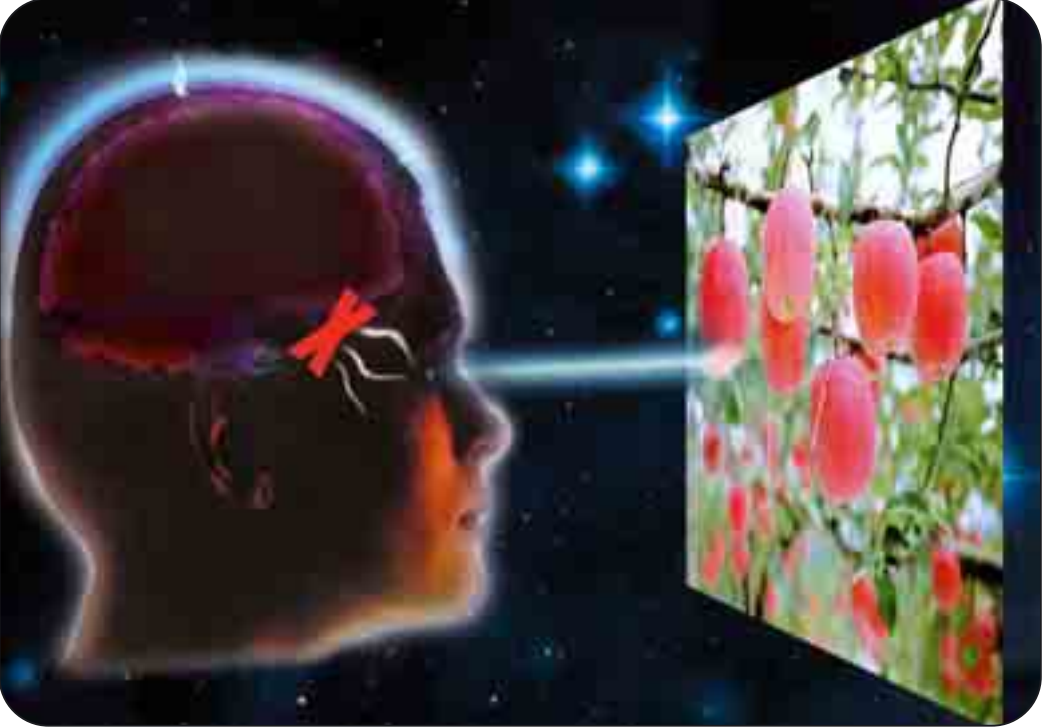
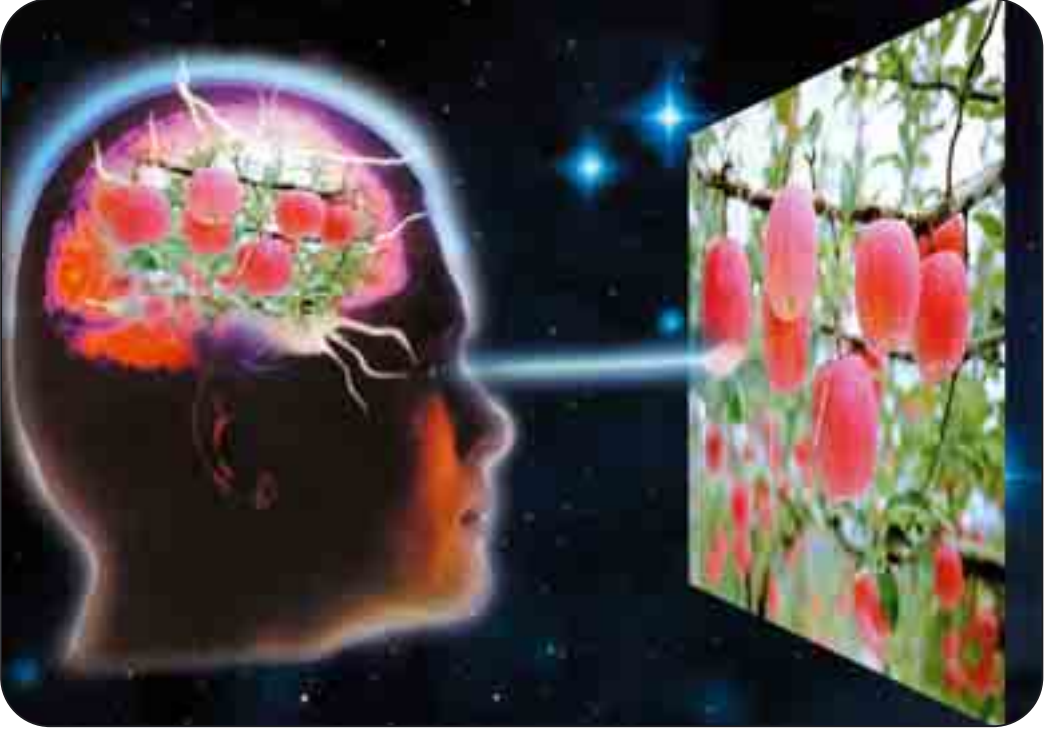
Bazı insanların otobandan hızla geçen bir otobüsü veya bu otobüsün sebep ol-

duğu bir kazayı, maddenin fiziksel varlığı ile muhatap olduklarının çarpıcı bir delili sanmalarının nedeni, görüntünün insanı aldatacak kadar gerçekçi görülmesi ve hissedilmesidir. Mekan görüntülerindeki, örneğin otobandaki derinlik ve perspektifin kusursuzluğu, mekanda görülen cisimlerin renk, şekil, gölge olarak mükemmelliğı, ses, koku ve sertlik hislerinin çok net olması ve görüntünün içinde bir mantık bütünlüğü bulunması kimilerini yanıltabilmektedir. Ve bazı insanlar bu olaylar neticesinde bunların algı olduğunu unutabilmektedir. Ama zihinde meydana gelen algılar ne kadar eksiksiz ve mükemmel olursa olsun, bunların birer algı olduğu gerçeğı değişmeyecektir. İnsan otobanda yürürken bir kaza yaşasa da, depremde yıkılan bir evin altında kalsa da, yangında alevler tarafından sarılsa da, merdivenlere takılıp düşse de tüm bu olayları zihninde yaşar ve asla gerçekleri ile muhatap olamaz.

Bir insan otobandaki bir otobüsün önüne atladığında, zihnindeki otobüs, zihnindeki bedenine çarpar. O insanın bu kaza sonucunda hayatını yitirmesi, bedeninin parçalanması da bu gerçeğı değiştirmez. Eğer insanın zihninde gördüğü bu olay ölüm ile sonuçlanırsa, Allah o insana gösterdiği görüntüyü bir perdenin kaldırılması gibi kaldırır ve o kişiye başka bir görüntü, ahirete ait görüntüleri gösterir. Bu gerçeğı şimdi samimiyetle düşünüp anlamayanlar, ölümleriyle birlikte hemen anlayacaklardır.

İtiraz: *"Tüm nesneleri beynimde gördüğüm doğru, ancak ben dışarıda aslı olan nesneleri beynimde görüyorum."*

Cevap: Tüm dünyayı beynimizde algıladığımız, bilimin kesin olarak ispatladığı ve bilgi sahibi hiç kimsenin aksini iddia edemeyeceğı bir gerçektir. Ancak insanların asıl kavrayamadıkları konu şudur: "Biz tüm nesneleri zihnimizde algılıyorsak, zihnimizin dışında bu nesnelerin varlığından nasıl emin olabiliriz?" Bu şüphe doğrudur; biz hiçbir zaman zihnimizde algıladıklarımızın dışarıda maddesel karşılıkları olup olmadığından emin olamayız. Çünkü biz, beynimizin dışına çıkıp da dışarıda ne olduğunu göremeyiz. Beyindeki görüntülerin dış dünyada karşılığı bulunduğunu iddia etmek, işte bu yüzden mümkün değildir. Çünkü ne bu iddiayı öne süren kişi, ne bir nörolog, ne bir beyin cerrahı, ne bir felsefeci, ne de herhangi bir başka insan bugüne kadar beyninin dışına çıkamamıştır ki, beyninin dışında ne olduğunu bilebilsin.

Beyne giden sinirler kesildiğinde beyinde hiçbir görüntü oluşmayacaktır. Bu durumda insanın, "dışarıda gördüğüm görüntülerin asılları var" demesinin hiçbir anlamı kalmayacaktır, çünkü bu asılları "varsalar bile" hiçbir zaman göremeyecektir.

İnsanın hayatına dair bildiği herşey, beynine gelen elektrik sinyallerinin beyni tarafından algılanış şeklinden kaynaklanır. Yani insan, daima kendi beyninin içinde oluşan dünyasında yaşar. Gökyüzüne baktığımızda gördüğümüz kuşlar, caddenin öbür ucunda gözden kaybolmak üzere olan bir araba, odamızdaki eşyalar, elimizdeki bu kitap, dostlarımız, akrabalarımız, bunların hepsi beynimize ulaşan kopya görüntülerdir. Ve kimse beyninin içinde oluşan bu hayatın dışına çıkamaz. Bu, ne bilimle ne de teknoloji ile ulaşılması imkansız bir durumdur. Çünkü bir bilim adamı ne icat ederse etsin, yine onu beyninin içindeki görüntünün içinde icat edecektir. Dolayısıyla, o "dış dünyayı görmek için icat ettiği şey" de beyninin içinde kalacaktır.

Bu gerçek çok açık olmasına rağmen bazı insanlar gördükleri görüntünün dışarıda maddesel karşılıkları olduğunu iddia ederler. Bugüne kadar hiç kimsenin aslını görmediği "madde" denen bir varlığa inanırlar. Oysa madde, insanların gördükleri hayallere taktıkları bir isimden başka birşey değildir. Hiçbir insanın bir maddenin aslının neye benzediğini bilmesi mümkün değildir; çünkü hiçbir insan maddenin aslı ile hiçbir zaman muhatap olmamıştır. İlk insandan bu yana yeryüzünde bir sesin aslını duyan, bir manzaranın aslını gören veya bir gülün aslını koklayan tek bir insan bile yaşamamıştır.

Ayrıca şunu da hatırlatmak gerekir: Algıları dışında maddenin, yani dış dünyanın var olduğunu söyleyen biri, yine bu dünyayı görmek için bir göze ihtiyaç duyacaktır. Ve bu dış dünya gözlerinin içinden geçip bir elektrik sinyaline dönüşecek ve elektrik sinyalleri beyninde görüntü meydana getirecektir. Sonuçta bu kişi yine beynindeki dünyayı görecektir. Eğer bu kişinin beynine giden sinirler kesilse, "dışarıda var" dediği görüntü de bir anda kesilecektir. O halde hiçbir zaman, hiçbir şekilde aslını göremeyeceği, aslı olsa bile kendisine bir fayda sağlamayacağı için bu konuda bu kadar ısrar etmenin anlamı nedir?

İtiraz: "Madde beynimin dışında vardır. Bıçağı biraz kaydırdığımda elimde hissettiğim acı, sızlama, elimden akan kan bir görüntü değil. Ayrıca bunu yanımdaki arkadaşım da gördü."

Cevap: Aslında bu konuyu bundan önceki itirazların cevaplarında detaylandırmıştık. Ancak konunun önemi açısından burada bir kez daha vurgulamakta yarar vardır.

Bir insan elini kestiğinde hissettiği acı, ıslaklık, sızı hissi de beyinde oluşur. Aynı insan, rüyasında da elini kestiğini görebilir ve aynı hisleri rüyasında da yaşayabilir. Oysa rüyasında sadece bir hayal görüyordur, ortada ne bir bıçak, ne de kanayan bir yara bulunmaktadır. O halde acı hissi, tüm hayatımızı beynimizin içinde bir görüntü olarak gördüğümüz gerçeğini değiştirmemektedir.

Bu itirazı getirenlerin en önemli yanılgısı, görüntü dışında ses, koku, dokunma gibi diğer hislerin de beyinde oluştuğunu göz ardı etmeleridir. Bu nedenle "bıçağı beynimde görüyor olabilirim, ama bıçağın keskinliği bakın gerçek, çünkü elimi kesti" demektedirler. Oysa bu kişinin elindeki acı, akan kanın verdiği sıcaklık ve ıslaklık hissi ve tüm diğer algıları yine beyinde oluşur. Yanındaki arkadaşının bu olaya şahit olması bu gerçeği değiştirmez, çünkü arkadaşı da, bıçakla aynı yerde yani beyindeki görme merkezinde oluşmaktadır. Bu kişi aynı hisleri, bıçakla elini kestiğini, elindeki acıyı, kanın görüntüsünü ve sıcaklığını aynısı ile rüyasında da yaşayabilir. Elini kestiğini gören arkadaşını da yine rüyasında görür. Ama arkadaşının varlığı, bu rüyada gördüklerinin maddesel karşılıkları olduğunun bir kanıtı olmaz.

Hatta rüyasında elini kestiği sırada biri gelip, "bu gördüklerin bir algı, bu bıçak gerçek değil, elinden akan kan, hissettiğin acılar da gerçek değil, bunların hepsi şu an zihninde izlediğin olaylar" dese, kişi buna inanmayacak ve yine itiraz edecektir. Hatta belki "Ben materyalistim. Böyle iddialara inanmam. Şu anda gördüklerimin hepsinin maddesel gerçekliği var, bak kanı görüyor musun?" diyecektir.

İşte, maddenin dışarıda aslı vardır diye ısrar edenler, yukarıdaki örnekte görülen kişi gibidirler. İçinde yaşadıkları algılar dünyasında "tüm bunlar bir algı, ve bu algıların aslına asla ulaşamazsın, asılları var mı yok mu bilemezsin" denmekte, ancak onlar bu gerçeğe şiddetle karşı çıkmaktadırlar.

Ancak şunu da unutmamak gerekir ki, bir insan, eli kesildiğinde, "bu nasılsa bir görüntü" diyerek tedbir almadan oturmaz. Çünkü Allah, bu görüntüler içinde insanları bazı sebeplere bağlı olarak yaratmıştır. Örneğin eli kesilen insan bunun için gerekli ilaçları kullanır, elini sarar veya doktora gider. Ancak bu işlemlerin hepsi yine beyinde bir görüntü olarak meydana gelir. Sargı bezi de, kullandığı ilaçlar da beyinde oluşan görüntülerdir.

İtiraz: "Maddenin zihninizde gördüğümüz bir hayal olduğunu söylemek İslam dini ile bağdaşır mı?"

Cevap: Bazı Müslümanlar, maddenin bir hayal olduğu gerçeğinin İslam dini ile bağdaşmadığını öne sürmekte ve geçmişte din alimlerinin bu gerçeği kabul etmediklerini iddia etmektedirler. Oysa bu doğru değildir. Aksine burada anlatılanlar Kuran ayetleri ile tamamen mutabıktır; hatta birçok ayetin, cennet ve cehennem, sonsuzluk, zamansızlık, ölümden sonra diriliş, ahiret gibi Kuran'da bildirilen konuların kesin bir kavrayışla anlaşılması açısından da son derece önemlidir.

Elbette ki bu konu bilinmese de, bir insan gerçek imanı yaşayabilir. Allah'ın Kuran'da bildirdiği herşeye gönülden ve hiçbir şüphe duymadan iman edebilir. Ama şunu belirtmek gerekir ki, bu konu insanın imanda ve yakinde derinleşmesini sağlar ve nitekim geçmişte birçok önemli İslam alimi de, bu gerçeği bu yönde açıklamışlardır. Yalnızca yaşadıkları dönemde bilimin bu konuyu henüz açığa çıkarmamış olması ve konuyu yanlış anlamaya müsait akımların varlığı, onların bu anlattıklarının yayılmasını ve geniş kitlelerce bilinmesini engellemiştir.

Maddenin gerçek mahiyetini açıklayan İslam alimlerinden biri ve en önemlisi "hicri onuncu asrın müceddidi" sayılan ve asırlardır tüm İslam dünyasının büyük saygısını kazanmış olan **İmam Rabbani**'dir. İmam Rabbani'nin, *Mektubat* adlı eserinde bu konuyla ilgili çok detaylı izahlar bulunmaktadır. İmam Rabbani, Allah'ın, kainatı "his ve vehim mertebesinde", yani algı derecesinde yarattığını bir mektubunda şöyle açıklamaktadır:

Yukarıda şöyle bir cümle kullandım: 'Sübhân Hak'kın halkı (Allah'ın yaratışı), his ve vehim mertebesinde.' Bunun manası şu demeye gelir: 'Allah-u Teala, eşyayı öyle bir mertebede yaratmıştır ki, o mertebede eşya için his ve vehimden gayri bir yerde sübut (sabitlik) ve husul (varlık) yoktur.'⁴⁷

Dikkat edilirse, İmam Rabbani, bizim gördüğümüz alemin, yani tüm varlıkların "his ve vehim mertebesinde", yani algı düzeyinde yaratıldığını özellikle vurgulamaktadır. Bu vehim mertebesindeki alemin dışında (hariçte) ise sadece Allah'ın Zatı vardır. Gerçekte bu "dışta" (hariçte) kavramı da farazi bir kavramdır; çünkü bir vehmin vücudu yoktur, hacim kaplamaz. İmam Rabbani, "eşyanın" (yani şeylerin, tüm maddelerin) hariçte bir varlığı olmadığını şöyle anlatır:

Hariçte Yüce Hak'tan başka mevcut değildir... Belki de şanı büyük Allah'ın yaratması ile vehim mertebesinde sübut (sabitlik) bulmuştur... Eşya, hariçte nasıl kendisinin vücudu olmayan birşey ise, hariçte onun gözükmesi dahi, kendi renksizliği ile... Eğer onun için bir görüntü sabit olur ise, o vehim mertebesinde dir. Eğer onun bir sübutu (sabitliği) var ise, o dahi, yüce Allah'ın vehim mertebesindeki sanatı ile dir. Hulasa, onun sabitliği ve görüntüsü tek mertebede olmaktadır. Sübutu bir yerde, görüntüsü dahi ayrı bir yerde değildir... Onun hariçte bir nişanı yoktur ki, orada görünür ola..."⁴⁸

Sonuç olarak, İmam Rabbani'nin de izahlarından açık bir şekilde anladığımız gibi, biz bilimsel olarak da, akıl ile düşündüğümüzde de, **algıladığımız görüntülerin dışımızda bir aslı var mı yok mu asla bilemeyiz.** Biz sadece zihnimizde bize gösterilen görüntüyü görürüz. Bu görüntüyü tüm detayları ile yaratan ve bize izlettiren ise alemlerin Rabbi olan Allah'tır.

Yegane mutlak varlığın Allah olduğunu, Allah'ın tüm kainatı vehim mertebesinde yarattığını açıklamış olan bir diğer büyük İslam alimi, **Muhyiddin Arabi**'dir. İlimdeki derinliği nedeniyle "Şeyh-i Ekber" (en büyük şeyh) olarak da anılmış olan Muhyiddin Arabi, *Fusüs-ül Hikem* (Hikmetlerin Özü) adlı kitabında kainatın Allah'ın tecellilerinden oluşan bir gölge varlık olduğunu şöyle açıklamıştır:

Biz diyoruz ki, bilmelisin ki, Hak'tan başka varlıklar, yahut alem adıyla anılan şey, Hak'ka nispetle bir şahsın gölgesi gibidir. Böyle olunca masiva, yani Allah'tan başka olan varlıklar, Allah'ın gölgesidir... Gölge şüphesiz histe mevcuttur.'⁴⁹

Muhyiddin Arabi'nin aşağıdaki sözleri ise, kendisini Allah'tan müstakil bir varlık olarak gören, kendisini mutlak bir varlık zanneden insanlara verilmiş açık bir cevaptır:

İş benim sana anlattığım gibi olunca alem, mefhumdur. Onun gerçek bir varlığı yoktur. Bu ise hayalin manasıdır. Yani sen kendi nefsinde zannettin ki alem zait bir şeydir. Kendi nefsi ile var olmuştur. Hak'tan hariç bir varlıktır. Halbuki kendi nefsinde böyle değildir. Görmez misin ki, gölge sahibinden peyda olmuş ve ona bitişik olduğu halde zahiri görünüşte sahibinden ayrılması imkansızdır... Mesele sana anlattığımız gibi olunca bil ki, sen hayalsin. Bütün idrak ettiğin ve "o Hak'tan ayrıdır" yahut "o ben değilim" dediğin varlıklar da hep hayaldir. Şu varlığın hepsi de hayal içindedir. Gerçek varlık, zatı ve aynı itibarıyla ancak Allah'tır.⁵⁰

Muhyiddin Arabi'nin bu sözlerinde belirttiği gibi, insan Allah'ın Kendisi'nden üflediği ruhu taşıyan, Allah'ın tecellisi olan bir varlıktır. Tek mutlak varlık Allah'tır. İnsan ise hayal olandır. Bu çok önemli bir gerçektir ve aksi düşünüldüğünde insan büyük bir yanılmanın içine düşmüş olur.

İmam Rabbani ve Muhyiddin Arabi'nin yanı sıra **Mevlana Cami** de, Kuran'ın işaretleri ve akıl yoluyla bulduğu bu hayret verici gerçeği, **"kainatta ne varsa hepsi vehim ve hayaldir. Ya aynalardaki akislerdir, ya da gölgeler gibidir"** diyerek dile getirmiştir.

Görüldüğü gibi, büyük İslam alimleri bu gerçeği bütün açıklığı ile açıklamışlardır ve dolayısıyla bu konunun Kuran'a ve sünnete karşı olduğunu iddia etmek veya İslam alimlerinin kabul etmediğini öne sürmek inandırıcı değildir. Ayrıca, şu da unutulmamalıdır ki, tüm görüntüleri beynimizde gördüğümüz kimsenin inkar etmediği kesin olarak ispatlanmış bir gerçektir. Geçmişte bu gerçek bilimsel olarak bilinemeyeceği için, bazı İslam alimlerinin bu gerçeği ortaya koymamış olmaları doğaldır. Ayrıca, maddenin hayal olduğu gerçeğini bazı çevreler sapkın bir inançla açıklamışlar ve dinin hükümlerini ve kurallarını ortadan bu şekilde kaldırmaya çalışmışlardır. Bu tür sapkın ve samimiyezsiz akımlar nedeniyle de, bazı İslam alimleri Müslümanları bu tür tehlikelere karşı uyarmışlardır. Fakat bunlar bu gerçeğin sapkın yorumlarıdır. Burada anlatılanlarla karıştırılmamalıdır.

Nitekim İmam Rabbani, maddenin aslı konusunu yanlış yorumlayarak sapan

filozoflardan da bahsetmiş, kendisinin anlattığı gerçek ile bu filozofların sapkın görüşlerinin çok farklı olduğunu özellikle vurgulamıştır. *Mektubat*'ında bu konuda şu yorumu yapmıştır:

Alem için 'mevhum' sözüümüz, şu manaya değildir: 'O vehmin yapması ve yontmasıdır.' ... Elbette, o sözüümüze manası şudur: Sübhan Hak, alemi vehim mertebesinde yarattı... Vehim, oluşu olmayan bir zuhurdan ve vücuddan ibarettir. Bir noktanın cevvelanla (hızla) dönmesinden doğan bir daire misalidir. Onun da zuhuru vardır, amma vücudu yoktur...

*Bu arada, mecnunlar güruhu sofestaiyenin (felsefecilerin) kail olduğu (söylediği) mevhum ise, bir başkadır. Bunların kail oldukları (söyledikleri) vehmin icadı ve hayalin yontmasıdır. İki mana arasında çok fark vardır."*⁵¹

İmam Rabbani'nin belirttiği gibi, Eski Yunan'daki sofistler "madde kendi kendimize yarattığımız bir algıdır" demişlerdir. Bu görüş, akli ve ilmi yönlerden saçma ve dinen de sapkındır. Doğrusu ise, baştan beri vurguladığımız gibi, maddenin Allah'ın yarattığı bir algı olduğudur.

Felsefecilerin bu sapkın görüşleri ile bizim tarafımızdan açıklanan ve İslam alimleri tarafından haber verilmiş olan "madde, Allah'ın yarattığı bir vehim"dir açıklamasını karıştırmak ise çok büyük bir hata olur.

İtiraz : "Herşey hayal ise Allah'ın bazı sıfatlarını nasıl açıklayabileceğiz?"

Cevap: Bazı inananlar, maddenin gerçek mahiyetinin kabul edilmesi ile Allah'ın birçok ismine "perde çekildiğini", maddenin hayal olması ile Allah'ın bazı isimlerinin tecellisinin açıklanamayacağını zannetmektedirler. Bu da yine derin düşünmemekten ve anlatılanları tam kavrayamamaktan kaynaklanan bir hatadır.

Herşeyden önce, Allah'ın isimlerine hiçbir düşünce, hiçbir güç perde çekemez. Hiçbir bilimsel gerçek, Allah'ın isimlerinin tecelli etmesini engelleyemez. Zaten bu bilimsel gerçekleri yaratan da Allah'tır. Allah Kendi yarattığı varlıklardan ve kanunlardan münezzehtir. Dolayısıyla, yeryüzünde var olan hiçbir güç veya hiçbir bilgi, Allah'ın isimlerinin tecellilerini ortadan kaldırmaz. Böyle birşeyi düşünebilmek, Allah'ın sonsuz kudretini takdir edememek olur.

Ayrıca, maddenin, zihnimizde oluşan bir algılar bütünü olduğu gerçeği, bu kişilerin zanlarının aksine Allah'ın isimlerinin her an her yerde durmaksızın tecelli ettiğini gösteren önemli bir delil niteliğindedir. Çünkü tıpkı bir film görüntüsü gibi, vehim ve hayal mertebesinde oluşan bir görüntü, kendi kendine meydana gelemeceğine, mutlaka onu gösteren bir varlık olması gerektiğine göre, bunu var eden bir Yaratıcı var demektir.

Görüntünün kesintisiz, sürekli olması ise, Yaratıcımızın her an yaratmayı sürdürüyor olduğunun açık delilidir. Nitekim, göklerin ve yerin, yani evrenin sabit ve kararlı olmadığı, sadece Allah'ın yaratmasıyla varlık buldukları ve Allah yaratmayı durdurduğunda yok olacakları bir ayette şöyle ifade edilir:

Şüphesiz Allah, gökleri ve yeri zeval bulurlar diye (her an kudreti altında) tutuyor. Andolsun, eğer zeval bulacak olurlarsa, Kendisi'nden sonra artık kimse onları tutamaz. Doğrusu O, Halim'dir, bağışlayandır. (Fatır Suresi, 41)

Allah Neml Suresi'nin 64. ayetinde ise "halkı sürekli yaratmakta olan" olduğunu haber vermiştir. "Kendileri yaratılıp dururken, hiçbir şeyi yaratamayan şeyleri mi ortak koşuyorlar? (A'raf Suresi, 191) ayetinde ise yine insanların her an yaratılıp durduklarına dikkat çekilmektedir.

Yani gördüğümüz görüntülerin kesintisiz, sürekli olmasının nedeni, bu görüntülerin maddesel ve sabit bir varlıklarının olması değil, Allah'ın onları her an yaratıyor olmasıdır. Dolayısıyla, insan her anında, her gördüğü, hissettiği varlıkta, Allah'ın sürekli yaratışının bir tecellisini görür.

Sonuç olarak bu gerçek, Allah'ın sıfatlarının kainat üzerindeki tecellilerinin görülmesini daha da netleştirmektedir. Örneğin bir bahçeye girdiğinde, bahçedeki meyvelerin, çiçeklerin, ağaçların, aslında zihninde kendisine gösterilen bir hayal olduğunu bilen bir insan, hemen bu hayali kendisine gösteren, kendisine sayısız nimeti ve güzelliği sunan, **Rezzak** olan Allah'ı anar. Çok güzel bir ev sahibi olan, ancak bu evin, içindeki tüm eşyaların, antikaların, altınların, gümüşlerin gerçek mahiyetini bilen, yani tamamının beyrinde bir görüntü olduğunun farkında olan bir insan bu mülk ile şımarıp böbürlenmez. Aynı Hz. Süleyman gibi, kendisine bu mülkün güzelliğini gösteren, onu bununla zengin eden **Vehhab** (bağışı çok olan, karşılıksız armağan eden) olan Allah'ı tesbih eder. Veya, bir insana Allah'ın varlığını,

TÜM GÜZELLİKLER ALLAH'IN YARATIŞININ ESERİDİR

Sahip olduğumuz veya
çevremizde gördüğümüz
tüm güzellikler ve
nimetler Allah'ın Vehhab
(bağışçı çok olan,
karşılıksız armağan eden)
sıfatının bir tecellisidir.

birliğini, Allah'ın tek mutlak varlık olduğunu, cennetin ve cehennemın varlığını anlatan bir insan, karşısındaki insan iman ettiğinde Allah'ın **Hadi** (Hidayet lütfeden, doğru yola ulaştırın) isminin bir tecellisini görür.

Şu gerçeği tekrar hatırlatmak gerekir ki, her insanın beyninde oluşan görüntüleri izlediği, bu görüntülerin seslerini beyinde duyduğu, beyindeki görüntülere dokunduğu kesin bilimsel bir gerçektir. Ve biz, sahip olduğumuz algılarımızla, beynimizin dışında ne olduğunu, bunların asıllarının olup olmadığını asla bilemeyiz. Öyle ise, bize bu görüntüleri gösteren, bu sesleri dinleten ve görüntüyü daima bir sebep sonuç ilişkisi içinde yaratan bir gücün varlığından emin oluruz. Bu güç Allah'tır. Ve Allah, bizim için bu görüntüleri yaratmadığında bizim için dünya hayatı, yaşam olmaz. Öyle ise bizim her anımızda, Allah'ın yaratışı ve Allah'ın isimlerinin tecellileri kesintisiz devam eder. Örneğin bu kitabı okuyan kişi için Allah kesintisiz olarak bu kitabın ve üzerindeki yazıların, resimlerin görüntülerini yaratmaya devam etmektedir.

Bu bize Allah'ın Halik sıfatını ve yaratmadaki gücünü gösterir. Allah şu anda, yeryüzündeki milyarlarca insana milyarlarca ayrı görüntüyü izlettirmektedir. Ve bu görüntülerin her biri kesintisiz olarak, büyük bir uyumla, en ince detayına kadar yaratılmaktadır. Hiçbir insanın görüntüsünde en küçük bir ayrıntı dahi eksik kalmadan kendisine gösterilmektedir. Bu hakikati düşünmek, insanlara Allah'ın sonsuz gücünü, alemlerin tek hakimi olduğunu gösterecektir.

İmam Rabbani maddenin hayal mertebesinde yaratıldığını anlatırken, Allah'ın isimlerini his ve vehim mertebesinde tecelli ettirdiğini şöyle açıklamıştır:

... Sübhan Hak, kemal-i kudreti ile, adem (yokluk) aleminde isimlerden her bir isim için mazharlardan bir mazhar tayin etti. Ve onu, his ve vehim mertebesinde yarattı. Hem de dilediği vakitte ve istediği şekilde... Alemin sübutu (sabitliği), his ve vehim mertebesinde olup hariç mertebede değildir... Hariçte (dışarıda) dahi, yüce Vacib Zat'ın (Allah'ın) zat ve sıfatlarından başkası da sabit ve mevcud olmaya...⁵²

Bu gerçeğin farkında olan bir insanın başarılarını, elde ettiği zenginliği, eşyalarını, ünvanlarını kendisinden bilmesi, bunları sahiplenerek böbürlenmesi de imkansız hale gelir. Çünkü her an, her yerde Allah'ın isminin bir tecellisini, Allah'ın kendisine algılattığı bir görüntüyü izlediğini çok iyi bilir. Allah'a karşı ne kadar muhtaç ve

aciz olduğunu asla unutmaz. Allah'ın aşağıdaki ayetinde de bildirdiği gerçeğe, "hak-ku'l-yakin" (kesin bir gerçek olarak) iman eder:

Ey insanlar, siz Allah'a (karşı fakir olan) muhtaçlarsınız; Allah ise, Ğaniy (hiçbir şeye ihtiyacı olmayan)dır, Hamid (övülmeye layık)tır. (Fatır Suresi, 15)

İtiraz: "Bu, geçmişte idealistlerin öne sürdüğü eski bir felsefedir."

Cevap: Bazı çevreler, maddenin gerçeğinin anlatılmasından büyük bir rahatsızlık duydukları için, maddenin beynimizde gördüğümüz bir hayal olduğu gerçeğini, geçmişte öne sürülmüş felsefelerden biri olarak göstermeye çalışmaktadırlar. Oysa bilimsel gelişmeler, bu konunun bir felsefe değil, bilimsel bir gerçek olduğunu ortaya koymaktadır. Dolayısıyla söz konusu kişilerin çabaları boşunadır.

Kaldı ki, bir fikrin daha önceki devirlerde de başka düşünürler tarafından savunulmuş olması o fikri ne geçersiz kılar ne de değersizleştirir. Maddenin bir algı olduğu gerçeği geçmişte de çağımızda da kimi insanlar tarafından anlaşılmış ve ifade edilmiştir.

Ayrıca geçmişte yaşamış olan idealistlerin fikirleri, onlara karşı çıkmış olan materyalistler tarafından çürütülebilmüş değildir ki, "geçmişte de bu konu söylendi" diyenlerin bir haklı tarafı olsun.

Dünyayı Beynimizde Gördüğümüz Konusu Bir Felsefe Değildir:

Maddenin aslı hakkındaki gerçekler, ilk defa keşfedilmiş bir konu değildir, geçmişte bu gerçeğin sadece bir felsefe olarak anlatıldığı doğrudur. Ancak günümüzde bu gerçek bilimsel olarak ispatlanmıştır.

Tarih boyunca birçok düşünür, din ve bilim adamı bu konuyu gündeme getirmiş, maddenin gerçekte bir algılar bütünü olduğunu anlatmıştır. Örneğin Eski Yunan felsefecilerinden Pisagor, Elea okulu, özellikle "Mağara İdesi" ile Eflatun gibi birçok düşünür bu konuyu bir yönüyle açıklamıştır. Zerdüştlük, Budizm, Taoizm, gibi batıl inanışların, Yahudilik ve Hristiyanlık gibi dinlerin elde kalan metinlerinde de bu konudan bahsedildiği görülür. İmam Rabbani, Muhyiddin Arabi, Mevlana Cami gibi büyük İslam alimleri de maddenin hakikati konusunu bütün açıklığı ile

anlatmışlardır. Bu konuda görüşlerine yer verilmesi gereken en önemli isim, İrlandalı bir din adamı ve filozof olan Berkeley'dir.

Maddenin bir algılar bütünü olduğunu açıklayan Berkeley, döneminde yaşayan ve maddeyi mutlak bir varlık olarak kabul eden materyalistler tarafından ağır saldırılara uğramış, hakaret ve iftira yoluyla susturulmaya çalışılmıştır. Bu materyalistlerden biri, Bertrand Russell'dir. Ancak Russell, maddeci çevrelerin en güvencileri düşünür olmasına ve bu görüşün en güçlü savunucusu olarak görülmesine rağmen, Berkeley'in anlattığı bu gerçeği çürütememiş, *Felsefenin Problemleri* adlı eserinde durumu şöyle değerlendirmiştir:

*... Berkeley, herhangi bir mantıksızlığa düşmeden, maddenin varlığını reddetmenin mümkün olduğunu ve eğer bizden bağımsız olarak birşey mevcut olsa bile duyularımız tarafından algılanamayacağını, ispatlama onuruna sahiptir.*⁵³

Ancak ne Berkeley ne de diğer düşünürler, yaşadıkları dönemde mevcut bilimsel bulguların yetersizliği nedeniyle, bu görüşlerini bilimsel deliller ile destekleyememişlerdir. Bu nedenle, karşıt görüşlerin baskısının da etkisiyle, konunun tam olarak anlaşılması veya yaygınlaşması mümkün olmamıştır. Bir kısmı ise keşfettikleri bu önemli gerçeği yanlış değerlendirmiş, gerçeğe yakınlığa bile en doğru sonuçları çıkaramamıştır. Bazı art niyetli çevreler de bu gerçeği sapkın bir yöne çekmeye çalışmışlardır.

Maddenin Aslı Konusu Teknik Bir Gerçektir:

Ancak günümüzde, "maddenin zihinde algılandığı", felsefi bir konu olmaktan çıkmış, bilimsel delillerle ispatlanan teknik bir gerçeğe dönmüştür. Bilim dünyasındaki gelişmeler, insanın duyu organlarının işleyişini çözmüştür. Bu işleyiş, kitabın başında da anlattığımız gibi, her duyu organı için aynıdır: Dış dünyadan duyu organlarına gelen etkenler, hücrelerimiz tarafından elektrik uyarılarına dönüştürülür ve sinirler aracılığı ile beyindeki algı merkezlerine ulaştırılır. Ve insan, dış dünyayı beyindeki küçük algı merkezlerinde görür, duyar, koklar, tadar veya hisseder.

Bu teknik gerçekler, bugün herhangi bir fizyoloji kitabında veya lise biyoloji kitaplarında dahi bulunabilecek son derece açık gerçeklerdir. Görüntünün ve hislerin beyinde nasıl oluştuğu, bütün tıp fakültelerinde detaylı biçimde okutulmaktadır.

Gelişen bilimle beraber fizik, kuantum fiziği, psikoloji, nöroloji, biyoloji, tıp gibi bilimler bu gerçeğin teknik yönlerini açıkça ortaya çıkarmıştır.

Örneğin yaptığı çalışmaları ile büyük ilgi toplayan, hepsi ödüllü sekiz kitabın yazarı, teorik fizikçi Dr. Fred Alan Wolf, bilimsel gelişmelerin, özellikle de kuantum fiziğinde elde edilen sonuçların insanlara görünen dünyanın aslında bir hayal olduğunu gösterdiğini şöyle açıklamaktadır:

*Tüm materyalizmin, fiziksel dünyanın, bildiğimiz gerçekliğin, tüm varlığın ötesinde birşey var. Bu geleneksel dualizmi de dışlayacaktır. Ben bunu mistik bir görüş olarak değil, kuantum fiziği olarak görüyorum. Bizim en modern fiziksel dünya anlayışımıza göre, tanımlanamaz bir dünya, mistik bir dünya, "hayali" bir dünya olabilir. Alman fizikçi ve kuantum mekaniğinin önderlerinden Werner Heisenberg'in öne sürdüğü gibi, bilinci fiziğe getirdiğinizde, görüneni oluşturan bakan kişidir. Yani görünen, bakıldığı için oluşur... Ben gerçekliği daha farklı görüyorum. Gerçek, daha çok bir rüya gibidir, ben rüyada bir gerçeklik görüyorum. **Hepimizin bir parçası olduğu, bu rüyayı oluşturan bir varlığı veya büyük bir Ruh'un varlığını kabul ediyorum. Ve bu bilimsel açıklamalarla varabileceğimiz bir sonuç.**⁵⁴*

Bu bilim adamı, maddesel dünyanın gerçekte algılanan bir "hayal" olduğu gerçeğini bilimsel bulgular ışığında görmüş ve kavramış birçok bilim adamından yalnızca biridir. Bu çok açık bilimsel gerçeği kabul etmeyenlerin, reddedişlerindeki sebep ise bilimsel değil, ideolojiktir. Çünkü, bu bilim adamları, büyük bir tutuculukla bağlı oldukları materyalizmi temelinden çökertecek olan bu gerçeği göz göre göre kabul etmek istemezler. Nitekim, Dr. Wolf, bu gerçeğin materyalizmi dışlayacağını belirtmektedir.

21. yüzyılda varılan bilimsel sonuçlar göz önünde bulundurulduğunda, dış dünyanın beyinde algılandığı gerçeğini bir felsefe olarak kabul etmek hiç inandırıcı değildir. Çünkü **bu bir felsefe değildir ve bilimsel buluşların açıkça gösterdiği teknik bir gerçektir.** Bu, insanların bizzat içinde yaşadıkları, inkar edilemez bir konudur. Dinsiz de olsa dindar da olsa her kişi bu konuyu kayıtsız şartsız bilir, zaten reddetse de bunun bir anlamı olmaz.

"Allah, tüm varlıkları görüntü olarak yaratır" demek, "bu varlıklar yoktur" demek değildir. Allah'ın yarattığı herşey, insanlar, binalar, göletler, gökyüzü ve diğer tüm varlıkların hepsi vardır. Ancak bunların hepsi birer görüntü olarak vardır ve biz onları sadece beynimizde görebiliriz.

İtiraz: Maddenin gerçeği konusu, Vahdet-i Vücut düşüncesi ile aynı mıdır?

Cevap: Vahdet-i Vücut düşüncesini anlatan birçok önemli İslam aliminin, geçmişte, bu kitapta yer alan bazı konuları tefekkür ederek anlattıkları doğrudur. Ancak burada anlatılanlar Vahdet-i Vücut düşüncesi ile tamamen aynı değildir. Tarih boyunca birçok alim ve düşünür bu gerçeği anlatmıştır. Ancak bir kısmı yanlış fikirlerle kapılarak, Allah'ın yarattığı varlıkları tamamen yok saymışlardır. Oysa, maddenin beynimizde oluşan bir hayal olduğunu söylemek, "gördüğümüz varlıkların hiçbirisi yoktur" demek değildir. **Çünkü, gördüğümüz tüm varlıklar, dağlar, ovalar, çiçekler, insanlar, denizler, kısacası gördüğümüz herşey, Allah'ın Kuran'da var olduğunu belirttiği her varlık, yaratılmıştır ve vardır. Ancak, bunların her biri birer görüntü olarak vardır.**

Allah'ın yarattığı her varlık, biz görsek de görmesek de vardır. Çünkü zaten bu varlık yaratılmıştır, ve daha önce de söz edildiği gibi, ilk yaratıldığı halinden öldüğü ana kadarki her hali Allah'ın hıfzında sonsuza kadar var olmaya devam edecektir. (Bu konu hakkındaki detaylı bilgi için bakınız *Sonsuzluk Başlamış Durumda*, Harun Yahya, Araştırma Yayıncılık)

Sonuç olarak, maddenin beynimizde oluşan bir hayal olması, onu "yok" hale getirmez. Ancak bize maddenin mahiyeti hakkında bilgi verir, ki bu da maddenin bir görüntü olduğu gerçeğidir.

İtiraz: "İnsan, hayal olduğunu bildiği birşeyi nasıl sever? Herşeyin zihnimizde oluşan bir hayal olduğunu kabul edersek, annemizi, babamızı, dostlarımızı, Peygamberimiz (sav)'i nasıl seveceğiz?"

Cevap: Bu soruyu soran insan en başta kendisinin de bir hayal olduğunu bilmekte ya da kavrayamamaktadır. Kendisini mutlak, arkadaşlarını, yakınlarını, ailesini ise hayal gibi kabul etmektedir. Oysa kendisi de diğer yakınları gibi hayal

Allah'ın yarattığı varlıklara sevgi, şefkat, muhabbet duyan bir Müslüman, gerçekte sevgisini ve muhabbetini Allah'ın yaratışına, O'nun yaratışındaki üstün sanata ve güce duyar. Bir canlının yüzünde tecelli eden güzelliğin aslının Allah'a ait olduğunu bilir.

olan bir varlıktır. Gördüğü, dokunduğu bedeni, aynen yakınlarının bedenleri gibi beyinde oluşan bir görüntüdür.

Ayrıca bu soruyu soran insanların yakınlarının, dostlarının zihinlerinde meydana gelen birer algı olmaları onların sevmelerini engellemektedir. Eğer bir insan, yakınlarını ve dostlarını, onların bedenlerinden veya maddi varlıklarından dolayı seviyorsa bu zaten yanlış bir sevgi şeklidir. Doğru olan, bir insanı, Allah'ın o insanda tecelli eden özelliklerinden dolayı sevmektir. Örneğin biz Peygamber Efendimizi hiç görmediğimiz halde, onda Allah'ın Veli, Melik, Kerim, Vekil, Hadi gibi birçok sıfatının çok güzel tecelli ettiğini, Allah'ın en beğendiği ahlakı onda tecelli ettirdiğini bildiğimiz için kalbimizde ona karşı çok büyük bir sevgi ve muhabbet duyarız. Ama bu sevgimizin tek kaynağı aslında Peygamberimiz (sav)'in asıl sahibi olan Allah'a olan sevgi ve muhabbetimizdir.

Müslümanlar, insanları da, tüm diğer varlıkları da Allah'a olan sevgilerinden, bu varlıklar Allah'ın bir tecellisi olduklarından dolayı severler. Örneğin bir ceylan yavrusunu seven bir Müslüman, o ceylanda Allah'ın merhametinin, şefkatinin bir tecellisini, Allah'ın o ceylanda yarattığı sevimliliği beğendiği için, görünümü merhamet hissini tahrik ettiği için ona sevgi gösterir. Ceylanı veya herhangi bir başka can-

Bir Müslüman, bir insanı sevdiğinde gerçekte Allah'a olan sevgisini gösterir. Allah'ın yarattığı bir görüntüye olan sevgi ve muhabbetin asıl kaynağı, o görüntüyü seveceğimiz şekilde yaratan Allah'a olan sevgi ve muhabbetimizdir.

lıyı tek başına, müstakil bir varlık olarak sevmez.

Bir Müslüman hiçbir insana veya varlığa müstakil bir sevgi veya bağlılık duymaz. Tüm sevgilerin kaynağı Allah sevgisidir. Kuran'da, "... **Sizin Allah'tan başka veliniz ve yardımcınız yoktur.**" (Bakara Suresi, 107) ayetiyle, insanın Allah'tan başka dostu olmadığına dikkat çekilmiştir. Başka bir ayette ise insana "**Allah, kuluna yeterli değil mi?**" (Zümer Suresi, 36) diye sorulmaktadır. O halde sevdiklerimiz de Allah'tan ayrı, müstakil varlıklar olarak bizim velimiz ve yardımcımız olamazlar. Dolayısıyla, tüm yakınlarımızın, dostlarımızın zihnimizde bir algı olması bu gerçeği daha da kuvvetlendirmektedir. Bizler, örneğin annemizi severken, aslında sevdiğimiz, Allah'ın anne görüntüsünde tecelli ettirdiği Rahim, Rauf (Esirgeyen), Asim (Koruyucu) sıfatlarıdır. Veya mümin bir kardeşimizi severken, onda Allah'ın tecelli ettirdiği ve razı olduğu güzel ahlakı severiz. Onun takvasından ve tavırlarından Allah'ın razı olduğunu umduğumuz için, biz de ondan razı oluruz. Onun Allah'ı sevdiğini, Allah'tan korkup sakındığını gördüğümüz için, Allah'ın yarattığı bu imanlı görüntüden biz de zevk alır, hoşlanırız. Dolayısıyla, biz aslı olsun veya olmasın, bir insanı sevdiğimizde gerçekte Allah'ı severiz ve o görüntüye olan muhabbet ve sevgimizin asıl kaynağı Rabbimize olan muhabbet ve sevgimizdir.

İnsanları, Allah'tan ayrı tutarak sevenler, insanlara Allah'tan bağımsız müstakil varlıklarmış gibi bağlananlar, insanları Allah'ı sever gibi sevenler ise çok büyük bir yanılga içindedirler. Çünkü Kuran'a göre tek sevgi ve bağlılık Allah'a karşıdır, varlıklar ise Allah'ın tecellileri olarak sevilir. Allah, insanlara müstakil bir değer vererek bağlananlar için Kuran'da şöyle buyurmuştur:

İnsanlar içinde, Allah'tan başkasını 'eş ve ortak' tutanlar vardır ki, onlar (bunları), Allah'ı sever gibi severler. İman edenlerin ise Allah'a olan sevgileri daha güçlüdür. O zulmedenler, azaba uğrayacakları zaman, muhakkak bütün kuvvetin tümüyle Allah'ın olduğunu ve Allah'ın vereceği azabın gerçekten şiddetli olduğunu bir bilselerdi. (Bakara Suresi, 165)

Ayette de bildirildiği gibi, insanlara veya varlıklara Allah'ın varlığının dışında bir güç isnat etmek ve onlara bu şekilde bağlanmak onları Allah'a eş ve ortak tutmaktır. Oysa Allah'ın dışında hiçbir varlık herhangi birşeyi yapmaya, herhangi bir fiili işlemeye kadir değildir. Kuran'ın pek çok ayetiyle, Allah'tan başka varlıklara güç

atfeden insanlara bu gerçek bildirilmiştir:

Allah'tan başka taptıklarınız sizler gibi kullardır. Eğer doğru iseniz, hemen onları çağırın da size icabet etsinler. Onların yürüyecek ayakları var mı? Ya da tutacakları elleri mi var? Veya görecekt gözleri mi var? Yoksa işitecek kulakları mı var? De ki: "Ortak koştuklarınızı çağırın, sonra bir düzen (tuzak) kurun da bana göz bile açtırmayın." Hiç şüphesiz, benim velim Kitabı indiren Allah'tır ve O salihlerin koruyuculuğunu (veliliğini) yapıyor. O'ndan başka taptıklarınız ise size yardıma güç yetiremezler, kendilerine de. Eğer onları doğru yola çağırırsanız işitmezler. Onları sana bakar (gibi) görürsün, oysa onlar görmezler bile. (A'raf Suresi, 194-198)

Yukarıdaki ayetlerde açıkça haber verildiği gibi, Allah'tan başka hiç kimsenin herhangi bir şekilde bir insana yardım etmesi mümkün değildir. İnsanın en sevdiği, hayatı boyunca mutlak varlıklar olduklarını zannettiği annesi, babası, çocukları, arkadaşları da olsa, zor bir durumda kaldığında o insana yardım edemezler. Bir insanın yakınlarının, dostlarının yardımı, ancak Allah'ın dilemesi ve izniyledir. Allah'ın dilemesi dışında hiçbir insanın kendi kendine dahi yardım etmesi mümkün değildir. Hatta Allah'ın dilemesi dışında bir insanın yürümesi, görmesi, duyması kısacası varlığını sürdürmesi de imkansızdır. Ayrıca unutulmamalıdır ki, dışarıda asıllarının olup olmadığını bilmediğimiz, sadece bazı kimselerin dışarıda asılları olduğunu iddia ettikleri varlıklar, ahirette bu iddiayı öne sürenlerden uzaklaştırılacaktır. Ve Kur'an'da bildirildiği gibi herkes "yapayalnız" sorguya çekilecektir. Yani dünyada nasıl herkes aslında sadece Allah ile beraberse, ahirette de öyle hesaba çekilecektir. Allah, bu gerçeği bir ayetinde şöyle bildirir:

Andolsun, sizi ilk defa yarattığımız gibi (bugün de) 'teker teker, yapayalnız ve yalın (bir tarzda)' Bize geldiniz ve size lütfettiklerimizi arkanızda bıraktınız. İçinizden, gerçekten ortaklar olduklarını sandığınız şefaatçilerinizi şimdi yanınızda görmüyoruz. Andolsun, aranızdaki (bağlar) parçalanıp-koparılmıştır ve haklarında zanlar besledikleriniz sizlerden uzaklaşmıştır. (En'am Suresi, 94)

Her insan, örneğin bir dostuna bakarken, zihninde Allah'ın kendisi için yarattı-

İnsan beynine dışarıdan verilecek olan suni uyarılar ile tokluk hissini oluşturmak mümkündür. Bir insan yemek yemese dahi, suni uyarılarla kendisini tok hissedebilir.

ğı dost görüntüsünü görür. Beynine giden sinirler kesilse, dostunun görüntüsü kaybolacaktır. Daima Diri ve Kaim olan sadece Allah'tır. Öyle ise, insan, aslı ile asla bağlantı kuramayacağı, sadece zihninde olan bir varlığa neden bağlansın? Unutulmalıdır ki, insanın bağlanacağı, seyerek boyun eğeceği tek dostu Yüce Allah'tır.

İtiraz: "İnsan sevdiklerinin de kendisi gibi gerçek ve daimi olmasını istiyor."

Cevap: Bu konuya itiraz getiren bazı kimseler şöyle demektedirler: "Halbuki insan ister ki dostları da kendisi gibi gerçek ve daimi olsun. Başka türlü nasıl olabilir?"

Bu ifadeler, bu kişilerin maddenin gerçek mahiyeti ile ilgili anlatılan konuyu anlamadığını veya üzerinde gereği gibi düşünmediğini göstermektedir. Çünkü bu sözleri söyleyen kişinin kendisi de "gerçek ve daimi" değildir ki, yakınlarının da kendisi gibi olmasını istesin. Bu gerçeğin üzerinde gereği gibi düşünüldüğünde, insan kendi bedeninin de Allah'ın ruhuna izlettirdiği bir görüntü olduğunu anlayacaktır.

Bazı insanların bedenlerine dokunuyor olmaları, parmaklarını kestiklerinde acı hissetmeleri, sahip oldukları bedenın bazı ihtiyaçlarını karşılıyor olmaları bu insanlara kendi bedenlerinin maddi bir gerçekliği olduğu hissini verebilir. Oysa, tüm

diğer varlıklar gibi insanın kendi bedeni de bir algıdır ve insanın kendisi, kendi bedeninin maddi bir gerçekliği var mı asla bilemez. Örneğin parmağını kestiğinde duyduğu acı, yine bir algıdır. Veya karnı acıkıp da yemek yediğinde duyduğu tokluk hissi yine bir algıdır. İnsanın beynine dışarıdan verilecek olan suni uyarılar bu tokluk hissini yemek yemeden de meydana getirebilecektir. Ancak, insan hiçbir zaman kendi bedeninin maddi bir gerçekliği olduğundan emin olamaz. Acıları hissedenden, dokunan, bu yazıyı okuyarak anlayan, eleştiriler yazan, Allah'ın insana verdiği ruhtur, dolayısıyla insanın kendisi de Allah'ın bir tecellisidir. Bu kişilerin sandıkları gibi mutlak ve daimi değildir.

Güneş'in doğuşu da batışı da insanın beyninde meydana gelen görüntülerdir. İnsan, beyninin içindeki güneşin batışını izler ve bu görüntüden hoşlanan ise ruhudur.

Allah, yarattığı görüntüleri belli sebeplere bağılıymış gibi gösterir. Örneğin bir elma dalından koptuğunda hep yere düşer, hiçbir zaman göğe doğru yükselmez veya havada asılı kalmaz. Allah'ın yarattığı bu sebeplerin ve kanunların araştırılması ise bilimin konularını oluşturur. Sonuç olarak tüm evrenin bir algılar bütünü olması, ne bilimi ne de bilim için yapılan araştırmaları gereksiz kılmaz, ortadan kaldırmaz.

İtiraz: "Evrenin bir algılar bütünü olduğu sonucuna varmak, evrenin nasıl işlediğini araştırmayı, yani bilimi terk etmeyi gerektirir."

Cevap: Bu, daha çok materyalistlerin öne sürdüğü ve bu büyük gerçeği, bilime karşı, bilimi yok edecek bir konu olarak göstermek için dile getirdikleri bir itiraz şeklidir. Bu itirazın geçersizliği ve mantıksızlığı ise açıktır.

Allah, bize yaşadığımız görüntüleri, bir sebep sonuç ilişkisi içinde, bazı kanunlara bağılıymış gibi gösterir. Örneğin, gece ile gündüz, bizim beynimizde oluşan görüntülerdir. Ve biz gece ile gündüzün Güneş'e ve Dünya'nın hareketlerine bağılı olarak değiştiğini algılarız. Örneğin beynimizin içindeki görüntüde Güneş en tepedeyken, öğle saati olduğunu biliriz ve Güneş batarken de havanın karardığına şahit oluruz. Allah, evrene ait algıları yaratırken, bu sebep sonuç ilişkisi ile birlikte yaratmıştır. Hiçbir zaman Güneş battığı halde gündüzü yaşamayız. İşte Allah'ın zihnimizde yarattığı bu sebep sonuç ilişkisinin gözlemlenmesi ve araştırılması ise bilimdir.

Bir başka örnek daha verelim: Beynimizin içindeki hayalde, elimizden bıraktığımız bir kalem hep yere düşmektedir. Buna neden olan sebep sonuç ilişkisinin araştırılması neticesinde "yer çekimi kanununu" buluruz. Allah, ruhumuza izlettirdiği görüntüleri belli sebeplere ve kanunlara bağlymış gibi göstermektedir. Bu sebeplerin ve kanunların yaratılmasının bir nedeni, hayatın imtihan için yaratılmış olmasıdır. Bu kanunların ve "evren" ismi verilen algılar bütünüünün nasıl bir düzen içinde işlediğinin araştırılması ise bilimi oluşturur. Dolayısıyla bilim, Allah'ın yarattığı olağanüstü görüntülerin bağlı gibi göründükleri kanunları anlamak için önemlidir.

Sonuç olarak, materyalistlerin iddia ettikleri gibi maddenin bir algı olduğu gerçeğini kabul etmek, bilimi reddetmeyi gerektirmez. Aksine, bu gerçeği samimi bir niyetle kabul edenler, bilimi, bu algılar bütünüünü anlamak, bu bütündeki sırları kavramak için önemli bir yol olarak görürler.

Bu bilim anlayışı ile materyalist bilim anlayışı arasında ise büyük bir fark vardır. Söz konusu algılar bütünüünü gözlemleyerek bulduğumuz doğa kanunları, bu

Allah, sebep olmadan da sonucu yaratmaya güç yetirendir. Örneğin rüyasında güneş olmadığı halde güneşin ışıklarıyla ısındığını hisseden bir insan bunun bir delilidir.

bütünü yaratmış olan Allah'ın kanunlarıdır. Maddeyi mutlak varlık zanneden, doğa kanunlarının maddenin kendisinden kaynaklandığını düşünen, kendilerini yaratanın da doğa kanunları olduğuna inanan materyalistlerin bilim anlayışı ise bu gerçeğe birlikte çökmektedir.

Şunu da unutmamak gerekir ki, Allah tüm bu algıları, hiçbir kanuna ve sebebe ihtiyaç duymadan yaratmaya güç yetirendir. Örneğin Allah, tohum olmadan bir güllü yaratabilir, bulut olmadan yağmur yağdırabilir ya da Güneş olmadan gölgeyi, geceyi ve gündüzü yaratabilir. Allah bir ayetinde bu gerçeği şöyle bildirmektedir:

Rabbini görmedin mi, gölgeyi nasıl uzatıvermiştir? Eğer dilemiş olsaydı onu durgun kılardı. Sonra Biz güneşi ona bir delil kılmışızdır. Sonra da onu tutup Kendimize ağır ağır çekmişizdir. O, geceyi sizin için bir elbise, uykuyu bir dinlenme ve gündüzü de yayılıp-çalışma (zamanı) kılandır. (Furkan Suresi, 45-47)

Ayette de görüldüğü gibi Allah, önce gölgeyi yarattığını, sonra da Güneş'i ona delil kıldığını bildirmektedir. Rüyalarımız bu yaratılışı daha iyi kavrayabilmemiz için bir örneklerdir. Rüyamızda Güneş'in maddesel bir karşılığı olmadığı halde, Güneş'in verdiği ışığı, ısıyı, aydınlığı aynı gerçek hayatta gibi hissederiz. Bu yönleriyle rüyalar, Allah'ın, Güneş olmadan da Güneş'e ait hisleri zihnimizde yaratabileceğinin göstergelerinden biridir.

Ancak Allah yarattığı imtihan ortamında insanlar için herşeyin bir sebebini de yaratmıştır. Gündüzün sebebi Güneş'tir, yağmurun sebebi ise buluttur. Bunların tümü, beynimizde Allah'ın ayrı ayrı var ettiği görüntülerdir. Bir sebebin sonuçtan önce yaratılması ile de, Allah, bu imtihan ortamında herşeyin belli kanunlarla işlediğine düşünmemizi ve bu şekilde bilimsel araştırma yapmamızı sağlamaktadır.

İtiraz: Bir yanda Allah'ı iman hakikatleri ile açıklarken öte yanda O'nun varlık delili olarak sunduğu 'varlık alemi'ni 'yok arz etmek' bir çelişki değil midir?

Cevap: Maddenin aslı konusundaki izahları tam kavrayamayan bazı kimse-ler, "maddesel dünya bir algılar bütününden ibarettir" ifadesini, "hiçbir şey yoktur" şeklinde anlamaktadır. Oysa, "madde bir algılar bütünüdür veya beynimizde gördüğümüz bir görüntüdür" demek, "madde yoktur" demek değildir. Maddesel

Bir fok balığına bakan bir insan bu canlıyı beyinde görür. Beyninde gördüğü bu canlının özelliklerini yine beyninin içinde araştırır ve inceler. Öğrendikleri ise, ona Allah'ın yaratışındaki kusursuzluğu, O'nun ilminin üstünlüğünü gösterir.

evren vardır, ama sadece bir algılar bütünü olarak vardır. Tıpkı rüyalarımız gibi, vehim ve hayal mertebesinde vardır.

Maddenin vehim ve hayal mertebesinde var olması Allah'ın varlığının çok kesin bir delilidir. Çünkü (tıpkı bir görüntü gibi) vehim ve hayal mertebesinde olan bir varlık, kendi kendine meydana gelmeyeceğine göre, bu, bunu var eden bir Yaratıcının olduğunu gösterir. Dolayısıyla, maddi evrenin bir görüntü olduğu gerçeği, Allah'ın varlığının ve birliğinin kesin bir kanıtıdır. O nedenle, maddenin görüntü olması ile varlıkların Allah'ın varlığına delil teşkil etmesi arasında hiçbir çelişki yoktur, aksine tartışılmaz bir mantık bağı vardır.

Allah, tüm varlıkları yaratmıştır, ancak bu varlıkların hepsini bir görüntü olarak yaratmaktadır. Ve bu görüntü varlıklara ait özelliklerin incelenmesi, araştırılması, Allah'ın yaratmadaki üstünlüğünün, sanatının ve sonsuz aklının delillerini göstermektedir. Sonuç olarak, "madde bir algılar bütünüdür" demek ve sonra bu görüntülere ait özellikleri inceleyerek, Allah'ın yüceliğini, büyüklüğünü ve kudretini görmek kesinlikle bir çelişki değildir.

Ayrıca şunu da belirtmek gerekir ki, bazı kimseler ancak Allah'ı düşünen varlıklar olduğunda Allah'ın var olduğunu (Allah'ı tenzih ederiz) sanmakta ve bu büyük yanlışla doğrultusunda bazı itirazlar getirmektedirler. Oysa Allah, dilerse yarattığı tüm görüntüleri silebilir, tüm varlıkları yok edebilir. Ancak, Allah yine var olmaya devam eder. Çünkü o ezeli ve ebedidir; başı ve sonu yoktur, Evvel ve Ahir'dir. Allah dilediğini bir anda yok edebileceğine birçok ayetinde dikkat çekmektedir:

Eğer dilerse, ey insanlar, sizi giderir (yok eder) ve başkalarını getirir. Allah, buna güç yetirendir. (Nisa Suresi, 133)

Ey insanlar, siz Allah'a (karşı fakir olan) muhtaçlırsınız; Allah ise, Ğaniy (hiçbir şeye ihtiyacı olmayan)dır, Hamid (övülmeye layık)tır. Dileyecek olsa, sizi giderir (yok eder) ve yepyeni bir halk getirir. Bu, Allah'a göre güç değildir. (Fatır Suresi, 15-17)

Şu çok önemli bir gerçektir ki, Allah tüm varlıkları yok etse de, önemli olan Allah'ın varlığıdır. Allah, tüm varlıkları yaratmadan önce de vardır, tüm varlıklar yok olsalar da var olacaktır. Rabbimiz ayetlerde şöyle bildirir:

(Yer) Üzerindeki herşey yok olucudur; Celal ve ikram sahibi olan Rabbinin yüzü (Kendisi) baki kalacaktır. (Rahman Suresi, 26-27)

İtiraz: "Bu açıklamalar kabul edildiğinde, haram ve helal kavramları kalmamaktadır."

Cevap: Bu, tamamen gerçek dışı bir iddiadır. Çünkü maddi dünyanın aslı ile muhatap olmadığımız gerçeği, imtihanın sırrını ortadan kaldırmaz. Maddenin aslını hiçbir zaman bilmesek de, Allah'ın haram kıldıkları haram, helal kıldıkları ise helaldir. Örneğin, Allah domuz etini haram kılmıştır. "Domuzun nasıl olsa algısıyla muhatabım" diyerek bu hayvanın etini yemenin, büyük bir samimiyetsizlik ve akılsızlık olacağı açıktır. Veya, "karşımdaki insanların hepsinin sadece zihnimde oluşan görüntülerini biliyorum, bunlara yalan söylesem hiçbir şey olmaz" demek de, Allah'tan korkan ve bu gerçeği gereği gibi kavrayan bir insanın yapacağı birşey değildir. Bu, Allah'ın tüm sınırları, emir ve yasakları için geçerlidir. Örneğin, bu gerçek 5 vakit namazımızı kılmayı, zekat vermeyi ortadan kaldırmaz. Verdiğimiz zekatın

Bizim yeşil dediğimiz rengi, yanımızdaki bir diğer kişi aynı şekilde mi görüyor hiçbir zaman bilemeyiz. Örneğin bu resim iki insanın beyinde farklı renklerde görülebilir. Birinin yeşil dediğini diğeri aynı isimle bilmesine rağmen mavi görüyor olabilir. Bu, hiçbir zaman tespit edilemez.

maddesinin, bu zekatı kendisine verdiğimiz insanların zihnimizdeki algılar olmaları farz olan bu ibadetin yerine getirilmesini engellemez. Allah, tüm dünyayı algılar bütünü olarak yaratmıştır, ancak bizleri bu algılar içinde Kuran'da bildirdiklerinden sorumlu tutmuştur.

Geçmişte, bazı çevrelerin bu gerçeği saptırarak helal ve haramları ortadan kaldırmaya çalıştığı görülmüştür. Ancak, bu çevreler zaten temel inanç olarak sapkın bir anlayışa sahiptirler ve bu gerçeği de nefisleri ve çıkarları yönünde kullanmak istemiş olabilirler. Ancak bilinmelidir ki, onların vardıkları sonuç doğru değildir, çarpıtılmıştır.

Sonuç olarak samimi düşünen bir insan çok açıkça görecektir ki, imtihan için maddenin aslıyla muhatap olması şart değildir. Allah, imtihan ortamını görüntü alemi içinde yaratmıştır. Bir insanın namaz kılması, helale harama dikkat etmesi için maddenin aslını bilmesi gerektiğini öne sürenlerin hiçbir gerekçeleri yoktur. Ayrıca, önemli olan ruhtur. Ahirette, cezalandırılan veya cennet nimetleri ile rızıklandırılan da ruhtur. Allah'ın imtihan ettiği varlık da insanın ruhudur. Dolayısıyla, maddenin beynimizdeki bir hayaliyle muhatap olduğumuz gerçeği helal ve haramların uygulanmasını ve ibadetlerin yapılmasını kesinlikle engellemez.

Bu noktada şunu da belirtmek gerekir ki, görüntüden sorumlu olmayacaklarını iddia edenler, cehenneme girdiklerinde de "biz bundan sorumlu olmayacağımızı söyledik, onun için buradayız" diye anlatacaklardır. Ama şunu da unutmamalıdır

ki bu kişiler, dünya hayatı gibi, cehennemin de bir görüntü olduğunu anladıkları halde, sonsuza kadar cehennem azabını yaşayacaklardır.

Allah, bu görüntü içinde inkarcılara azabı her yönüyle hissettirecektir.

**Kırmızı lalelere bakan iki insan,
birbiriyle tıpatıp aynı tonda bir
kırmızı mı görüyor bunu asla
tespit edemeyiz.**

İtiraz: "Bütün insanlar bir ağaç gördüklerinde onun yaprakları için yeşil diyorlar. Herkes bu ağacı aynı şekilde tarif ettiğine göre, demek ki bu ağaç sadece benim zihnimde yok."

Cevap: Yanımızdaki insanların yeşil dediğine biz de yeşil deriz. Ancak, onların yeşil olarak isimlendirdikleri renk, bizim zihnimizde gördüğümüz yeşil midir, yoksa onlar bizim mavi gördüğümüze mi yeşil derler, bunu asla öğrenme imkanımız yoktur. Çünkü daha önce de belirtildiği gibi, zihnimizin dışında renkler yoktur. Dışarıda sadece ışığın farklı dalga boyları vardır ve bu dalga boylarını renklere çeviren beynimizdir. Dolayısıyla renkler bizim içimizde oluşurlar ve bir başka kişinin bizim beynimizde oluşan rengi görme imkanı olamaz. Bu konu birçok felsefeci ve bilim adamı tarafından da tartışılan bir konudur ve bilim adamlarının ortak kanaati şudur: "Biz bizim kırmızı dediğimiz bir gülü, yanımızdaki kişi de bizim gördüğümüz gibi mi görüyor, yoksa o bizim mavi dediğimize mi kırmızı diyor hiçbir zaman bilemeyiz." Bu sadece renkler için değil, tüm algılarımız için geçerlidir. Örneğin Daniel Dennet, bu konu hakkındaki düşüncelerini ve merakını şöyle ifade etmektedir:

Nesnelerin görüntülerinin, seslerinin ve kokularının bana gelme şekilleri vardır. Bu kadarı açıktır. Yine de nesneler diğer insanlara da bana görüldüğü gibi görünüyormu merak ediyorum.

... Birşeye baktığımızda sizin ve benim aynı öznel rengi gördüğümüzü nereden bilebilirim? İkimize de renk isimleri, genel olarak renklendirilmiş cisimlerde gösterilerek öğretilmiştir, tamamen farklı öznel renk deneyimleri yaşasak da, kelimesel davranışlarımız uyacaktır. Örneğin kırmızı şeylerin bana görünmesi, yeşil şeylerin size görünmesi gibi olsa bile.⁵⁵

Harvard Üniversitesi'nden psikoloji profesörü Drew Westen ise, bilimsel açıdan, bir diğer kişinin bir gülü bizimle aynı şekilde algılayıp algılamadığını bilemeyeceğimizi şöyle açıklar:

Eğer algı, yaratıcı ve yapısal bir süreçse insanlar dünyayı hangi dereceye kadar aynı şekilde algılamaktadırlar? Kırmızı, bir insana gözüktüğü gibi diğer insana da aynı mı görünmektedir? Eğer bir insan sarımsağı seviyorsa ve diğeri nefret ediyorsa bu aynı tadı seven ve nefret eden 2 ayrı kişi midir, yoksa sarımsak her biri için ayrı bir tada mı sahiptir? Algının yapısal doğası insanların dünyayı ne dereceye kadar gerçekte olduğu gibi görüp görmedikleri sorununu uyandırmaktadır. Platon, bizim algıladıkları-

mızın bir mağaranın duvarındaki gölgelerden biraz daha fazla olduğunu iddia etmektedir. Bir fincan kahvenin sıcak olduğunu söylemek ne anlama gelmektedir? Ve çimen gerçekten yeşil midir? Görsel sistemi ışığın belirli dalga boylarını ayırt edebilmekten yoksun olan ve yeşile karşı renk körü olan bir insan çimeni yeşil olarak görmeyecektir. Yeşillik, bir objenin (çimen), algılayıcının bir özelliği midir? Ya da gözlemciyle gözlemlenen arasındaki birtakım ilişkiler midir? Tüm bunlar duyu ve algının can alıcı noktasındaki felsefik sorulardır.⁵⁶

Görüldüğü gibi, aynı tarifleri yapıyor olmamız veya aynı renk ismini söylüyor olmamız aynı şeyleri gördüğümüz anlamına gelmemektedir. İnsanların, algılarını kıyaslamak ise kesinlikle imkansızdır, çünkü herkes beyninin içindeki kendine ait dünyayı görür. Bu itirazla ilgili bir başka açıklama ise, bir sonraki itirazda verilmektedir.

Dostlarıyla kırlarda dolaşan bir insan, gerçekte beyninin içindeki kırdaki beyninin içinde gördüğü arkadaşlarıyla dolaşır, beyninin içindeki temiz havayı koklar. Kırdaki dolaşırken çiçekleri inceleyen üç kişinin zihninde üç ayrı çiçek görüntüsü oluşur. Bu, söz konusu çiçeklerin dışarıda asılları olduğuna bir kanıt olarak gösterilemez.

A collage of various sports images. It includes a soccer player in a green jersey, a basketball player in a blue jersey, a tennis player in a yellow shirt, and other athletes in action. There are also images of a stadium, a crowd, and a person jumping.

Oysa her bir kişinin beyinde gerçeğin-

216 *HAYALİN DİĞER ADI: MADDE*

İtiraz: "Benimle birlikte üç kişi bahçede dolaşıyor ve üçümüzde hep aynı şeyleri görüyoruz. Hepimizin zihninde gördükleri birbirinin aynısı ise, o zaman zihnimizdeki görüntülerin dışarıda asılları var demektir."

Cevap: Sizinle birlikte başka insanların da aynı şeyleri görüyor olması, gördüklerinizin maddesel karşılıkları olduğu iddiasını doğrulamaz. Çünkü, siz yanınızda kileri de beyninizin içinde görürsünüz. Örneğin, meyve bahçesinde dostlarınızla birlikte gezerken, gördüğünüz elma, kayısı, dut ağaçları, rengarenk çiçekler, kuşların sesi, ılık esen rüzgar, mis gibi çiçek ve meyve kokusu nasıl beyninizde oluşuyor ise, arkadaşlarınız da, onların konuşmaları da beyninizde oluşmaktadır. Yani arkadaşlarınız, dışarıdaki bahçede değil, sizin zihninizde gördüğünüz bahçede dolaşmaktadırlar. Dolayısıyla, arkadaşlarınızın sizinle aynı görüntüyü görüyor olması, gördüklerinizin maddesel karşılıklarının olduğu anlamına gelmemektedir.

Hatta, büyük bir stadyum dolusu insanla bir maçı izlediğinizde, binlerce insanın atılan golü aynı anda görmesi ve buna aynı anda tepki vermesi de, ne o stadyumun, ne futbolcuların, ne hakemlerin, ne de stadyumu dolduran insanların dış dünyada maddesel varlıkları olduğuna bir kanıt değildir. Çünkü stadyum ve içindeki futbolcular, seyirciler, yapılan tezahürat ve orada gördüğünüz herşey sizin beyninizde oluşmaktadır. Golü atan futbolcu da, bu gole sevinen seyirciler de sizin içinizdedir. Siz, beyninizde atılan gole sevinirsiniz, yine beyninizdeki kalabalıkla birlikte tezahürat yaparsınız. Sonuç olarak, yanınızda gördüğünüz insanların sizin gördüklerinizi doğruluyor olması, gördüklerinizin dış dünyada maddesel karşılıkları olduğu anlamına gelmez. Çünkü "yanımda" dediğiniz insanlar da –ne kadar kalabalık olurlarsa olsunlar- gerçekte beyninizin içindedirler.

İtiraz: "Dış dünyayı olduğu gibi algılıyoruz ki, davranışlarımızda bir anormallik olmuyor. Örneğin bir uçurumdan aşağıya düz yoldaymışız gibi yürümüyoruz. Uçurumu görüp duruyoruz."

Cevap : Bu itiraz, bu kişinin önemli bir düşünce karmaşası içinde olduğunu ve anlatılanları hiç anlamadığını göstermektedir. Çünkü, bu kişinin itirazı şöyle bir iddiaya dayanmaktadır: "Dışarıda bir maddesel gerçeklik vardır. Ancak herkes bu maddesel dünyayı kendi zihninde farklı görebilir." Bu kişi, ortada böyle bir iddia

varmış zannetmekte ve buna itiraz ederek, "dışarıda maddesel gerçeklik vardır ve biz onu olduğu gibi görürüz, kimse dış dünyayı olduğundan farklı görmez. Bunun kanıtı da, dış dünyada uçurum olduğunda onu uçurum olarak görürüz ve kenarına geldiğimizde dururuz" diyerek bu iddiayı çürüttüğünü zannetmektedir.

Oysa, burada bahsedilen gerçek, bu kişinin anladığından çok farklıdır. Burada "dış dünya vardır, ama bu dünyayı biz aynısı değil farklı görüyoruz" denmemektedir. Burada, "Biz bütün yaşadıklarımızı zihnimizde görürüz ve asılları ile hiçbir zaman muhatap olamayız. Bu yüzden dış dünyada asılları var mıdır yok mudur biz bilemeyiz" denmektedir.

Bir yolda yürürken, uçurumdan düşmüyor olmamız ise bizim dış dünyayı olduğu gibi gördüğümüz anlamına gelmez. Çünkü bu, dış dünyanın olduğunun bir delili olamaz. Biz düz bir yolda yürürken de, uçurumun kenarına gelip durduğumuzda da, beynimizin içindeki yolda yürür, beynimizin içindeki uçurumu görürüz. Hatta bu uçurumdan düşecek olursak da beynimizde gördüğümüz uçurumdan düştüğümüze dair algıları yine beynimizde hissederiz. Tıpkı daha önce anlattığımız otobüs çarpması, köpek ısırması vs. gibi örneklerde olduğu gibi. Uçurumdan düştüğümüzde meydana gelen yaralanma, kırılma veya acı gibi hislerin tamamı beynimizde meydana gelen görüntü ve hislerdir.

İtiraz: "Allah'ın bize bu görüntüleri seyrettirmesinin amacı bizi imtihan etmektir kuşkusuz. Fakat zaten bütün fiillerin yaratıcısı olan Allah neden böyle bir imtihan ortamı meydana getirmiştir?"

Cevap: Elbette ki, insanların tavırlarının nasıl olduğunu görmek için Allah'ın onları denemeye ihtiyacı yoktur. Çünkü tüm olayları, zamanları ve mekanları yaratan Rabbimizdir. Allah zamandan ve mekandan münezzehtir. Bizim için geçmiş ve gelecek olan olaylar, O'nun Katında tek bir an içinde yaşanıp son bulmuştur. Ancak, Allah, yarattığı imtihan ve sebepler içinde, insanların kendi tavırlarına şahit olmaları, neden cennete veya neden cehenneme gittiklerini bilmeleri için, bizlere bunları yaşatmaktadır. Allah'ın dost olduğunu, sonsuz adaletli, merhametli ve şefkatli olduğunu bilen bir insan, Allah'ın bu yaratışından razı olur.

Allah, bizlere Kendi Katında olup bitmiş olayları izlettirmektedir. İnsana ise, bunları kendi yapıyormuş, kendine ait bir iradesi varmış hissini vermektedir. Ve bu his içinde bize, Kuran aracılığı ile bildirdiği herşeyden sorumlu olduğumuzu haber vermektedir. Bizim sorumluluğumuz, Rabbimizin bize emrettiklerini yerine getirmektir. Bunun ötesini ise ancak Rabbimiz dilerse öğrenebiliriz. Bu sırrı ve hikmeti Allah dilerse bize dünyada veya ahirette gösterebilir. Veya hiçbir zaman göstermeyebilir. Allah'ın bir ayetinde bildirdiği gibi, **"... Dilediği kadarının dışında, O'nun ilminden hiçbirşeyi kavrayıp-kuşatamazlar..."** (Bakara Suresi, 255) Her ne olursa olsun Allah bizim sahibimiz ve velimizdir. O halde bize düşen, bize sonsuz nimetler bağışlayan Allah'a güvenmek, O'nun her yarattığından razı olmaktır.

Bazı kimseler tarihte maddenin hakikati konusunu kavramışlar ancak Allah'a olan imanları ve Kuran'ı kavrayışları zayıf olduğu için sapkın inançlar üretmişlerdir. "Herşey nasılsa hayal, o zaman ibadetlere ne gerek var" diyenler olmuştur. Bunlar son derece sapkın ve cahilce fikirlerdir. Herşeyin Allah'ın bize gösterdiği bir görüntü olduğu doğrudur. Ancak, Allah'ın bizleri Kuran'dan sorumlu tuttuğu da kesin bir gerçektir. Bizim yapmamız gereken Allah'ın emir ve yasaklarına büyük bir titizlikle uymaktır.

Allah Kuran'da, insana ruh ile ilgili çok az bilgi verildiğini bildirir. Sonuç olarak, Allah bu imtihan görüntüsünü bir amaçla yaratmıştır. Allah bu amacı ayetlerinde şöyle bildirir:

Andolsun, Biz sizi biraz korku, açlık ve bir parça mallardan, canlardan ve ürünlerden eksiltmekle imtihan edeceğiz. Sabır gösterenleri müjdele. (Bakara Suresi, 155)

Andolsun, mallarınızla ve canlarınızla imtihan edileceksiniz ve sizden önce kendilerine kitap verilenlerden ve şirk koşturmakta olanlardan elbette çok eziyet verici (sözler) işiteceksiniz. Eğer sabreder ve sakınırsanız (bu) emirlere olan azimdendir. (Al-i İmran Suresi, 186)

Bu imtihanın birçok hikmeti vardır. Bunlardan biri bizim denenmemiz ve buna göre sonsuz yaşamımızda nerede olacağımızın belirlenmesidir. Diğer bir hikmeti ise, insanların kendi yaptıklarına hayatları boyunca şahit olmaları, ahlaklarını ahiret gününde Kuran ahlakı ile kıyaslayıp neden cenneti veya neden cehenne-

mi hak ettiklerini görmeleri olabilir. Ancak, bunun en doğrusunu Allah bilir. Biz ancak dua ile Allah'tan bize ilmini açmasını, göstermesini isteyebiliriz.

İtiraz: *"Bu anlatılanlardan anlaşıldığı kadarıyla, ölümden sonra da algılar ile muhatap olma durumu devam edecek. Algılarla muhatap olma durumu sonsuza kadar sürecek mi? Cennet ve cehennem de görüntüler bütünü mü?"*

Cevap: Allah dünyada tüm insanları sadece ruhlarına izlettirilen görüntüleri algılayabilecekleri şekilde yaratmıştır. Yani dışarıda gördüklerimizin aslı olsa da olmasa da biz zihnimizde bize gösterilen görüntüleri görebiliriz. Ancak Allah, ölümden sonra insanı başka bir yaratılışla yaratacaktır. Biz ise bunun nasıl olacağını bilemeyiz. Ancak, şunu da unutmamak gerekir ki, cennet ve cehennemin birer algı olarak hissedilmesi, ne cennetten alınacak olan zevki ne de cehennemde yaşanacak olan azabı hafifletmeyecektir. Bir insan nasıl dünya hayatında, zihninde elinin yandığını tüm belirtileri ile hisseder, acıyı duyarsa, bu algının gerçekliği ahirette de devam edecektir.

Acı gibi hisler de beyinde hissedilir. Ancak, tüm insanların tecrübe ettiği gibi bu acı algısı, tüm diğer algılarımız gibi son derece gerçekçi yaratılır. Hatta bazen insan hissettiği acının şiddetinden bayılır. Benzer şekilde bazı görüntüler de, zihnimizde birer algı olarak yaratılmalarına rağmen, son derece gerçekçi oldukları için insana birçok açıdan rahatsızlıklar yaşatabilirler. Örneğin kötü bir görüntü, pis bir koku, rahatsız eden bir ses insanda büyük rahatsızlıklar meydana getirir. Bunların beyinde algılanıyor olması bu gerçeği değiştirmez. **Dolayısıyla cehennemin, insanların ruhuna bir algı olarak gösterilecek olması, inkar edenlerin sonsuza dek çekecekleri azaptan hiçbir şeyi hafifletmeyecektir.** Allah, kusursuz yaratışı ile nasıl dünya hayatını insanlara "mutlak bir gerçek" zannedecekleri kadar net ve inandırıcı şekilde yaratıyorsa, ahiret hayatını da öyle yaratmaya güç yetirendir. Allah birçok ayetinde cehennem azabının dayanılmaz bir azap olduğunu bildirmektedir:

Ve şüphesiz azabım; o acıklı bir azaptır. (Hicr Suresi, 50)

Artık gerçekten o inkar edenlere şiddetli bir azap taddıracağız ve yaptıklarının en kötüsüyle cezalandıracağız. Bu, Allah'ın düşmanlarının cezası olan ateştir. Bizim ayetlerimizi inkar etmeleri dolayısıyla bir ceza olarak, orada onlar için ebedilik yurdu vardır. (Fussilet Suresi, 27-28)

Aynı durum cennet için de geçerlidir. Bir insanın dünya hayatında zevk aldığı, hoşlandığı, güzel gördüğü herşey gerçekte zihninde meydana gelen bir algıdır. Örneğin en yakın, candan dostu ile sohbet eden bir insan gerçekte zihninde oluşan arkadaşısı ile sohbet etmektedir. Veya bir şelalenin muhteşem görüntüsünü, gürleyen sesini dinleyen bir insan, aslında zihninde oluşan şelaleyi izler, zihninde oluşan sesini dinler. Bu kesin bir gerçektir. Ancak bu durum, insanın bu görüntüden zevk almasını engellememektedir. Bu nedenle Allah, Kuran ayetlerinde cennetin insanlar için büyük bir kurtuluş ve mutluluk olacağını, cennette nefislerinin hoşlanacağı herşeyden bulunacağını bildirmektedir:

Ama Rablerinden korkup-sakınanlar; onlar için Allah Katında -bir şölen olarak- altlarından ırmaklar akan -içinde ebedi kalacakları- cennetler vardır. İyilik yapanlar için, Allah'ın Katında olanlar daha hayırlıdır. (Al-i İmran Suresi, 198)

Rableri onlara Katından bir rahmeti, bir hoşnutluğu ve onlar için, kendisine sürekli bir nimet bulunan cennetleri müjdeler. Onda ebedi kalıcıdırlar. Şüphesiz Allah, büyük mükafaat Katında olandır. (Tevbe Suresi, 21-22)

İşte, kimin tartıları ağır basarsa, artık o, hoşnut olunan bir hayat içindedir. (Kaari'a Suresi, 6-7)

Ayrıca tüm bu güzel görüntüleri kendisine izlettirenin Allah olduğunu bilen bir insan, bundan çok daha büyük bir zevk alır. Örneğin, dalından kopardığı bir elmanın taze ve güzel kokusunu alan ve bu kokuyu, meyvenin estetik görünüşünü, tadını ve güzelliğini kendisi için yaratan Allah'ı düşünen bir insan, bu görüntüden diğer insanların aldıklarından çok daha büyük bir zevk alır. Cennette de, Allah her mümin için cennet görüntüsünü ayrı ayrı yaratacak ve her mümine nefsinin istediği herşeyi en güzeliyle orada verecektir. İnsan dünyada da ahirette de, tek dostu, velisi, koruyucusu ve yaratıcısı olan Allah ile beraberdir. İnsanın cennette yanında göreceği peygamberler, elçiler, salih müminler, huriler ve gılmanlar ise, Allah'ın dostluğunu, sevgisini ve yakınlığını en yoğun tecelli ettirdiği varlıklardır.

Allah'ın tüm hayatımızı bir algılar bütünü olarak izlettirdiği çok açık bir gerçektir. Bu gerçeğin farkına varan samimi bir insan, Allah'ın adaletinden, herşeyi kusursuz yaratışından ve Allah'ın yarattığı herşeyin en güzeli ve en hayırlısı olduğundan hiçbir şüphe duymamalıdır. Allah, cenneti de cehennemi de bir algı

**ALLAH CENNETİ SONSUZ BİR ZEUK KAYNAĞI
OLARAK YARATACAKTIR**

olarak yaratacaktır. Ancak, bu gerçek, Allah'ın Kuran'daki vaadini değiştirmez. Cennette insana en büyük zevkler ve güzellikler sonsuza kadar sunulurken, inkar edenler için de cehennemde en şiddetli azaplar sonsuza kadar devam edecektir. Allah'ın yaratışı kusursuzdur ve Allah vaadinden dönmez.

İşte bunlar; yaptıklarının en güzelini kabul ederiz ve kötülüklerinden geçeriz; (bunlar) cennet halkı içindedirler. (İşte bu,) Onlara va'dolunan doğru bir vaaddir. (Ahkaf Suresi, 16)

Ayetlerde de belirtildiği gibi, cennet şu anda Allah Katında mevcuttur. Allah, cenneti ve cehennemi yaratmıştır, ve her ikisi de her hal ve anları ile Allah'ın hıfzında şu anda bulunmaktadır.

İtiraz: "Hiçbir zaman mutlak varlıklar ile yüzyüze gelemeyecek miyiz? Sürekli algısal ortamla muhatap olduğumu bilmek bana sıkıntı veriyor."

Cevap: Tek mutlak varlık Allah'tır. Gördüğümüz diğer varlıklar Allah'ın tecellileridir. İnsanların genel kanısı hep kendilerinin ve g rd kləri diğer varlıkların mutlak oldukları, Allah'ın ise, radyo dalgaları gibi kendilerini sardığı yönündedir. (Allah'ı tenzih ederiz) Oysa bunun tam aksi doğrudur. Yani var olan yalnızca Allah'tır. İnsanın Allah'ın Zatı'nı gözleriyle göremiyor olması onu aldatmamalıdır. İnsan nereye dönerse dönsün, kime bakarsa baksın, aslında gördüğü, baktığı her yerde Allah'ın tecellileri vardır. Üstelik bu, insana sıkıntı verecek değil aksine Allah'a iman eden bir insanın çok hoşuna gidecek bir gerçektir. Allah'ın tek mutlak varlık, bizimse bir hayal olmamız kul için bir şereftir. Böyle bir gerçek, insana sevinç verir. Rabbimize olan hayranlığımızı ve O'nun sonsuz kudretine olan teslimiyetimizi kat kat artırır.

Ayrıca bu, insanın tüm dünyevi hırslarını doğal olarak ortadan kaldıracak, Allah'a hiçbir şekilde şirk koşmadan iman etmesini sağlayacak önemli bir bilgidir. Çünkü "Allah dışında bir başka mutlak varlık daha var" dendiğinde, o zaman o varlığı Allah'a eş koşmuş, ona Allah'ın gücü dışında ayrıca bir g   verilmiş olunur. Ama bu gerçeği bilen insan için böyle bir durum söz konusu olmaz. Böyle bir insan Allah'tan başka hiç kimseden korkmaz. Bir g   veya imkan elde ettiğinde, bunun gerçekte Allah'a ait olduğunu bilir. Hastalığına bir doktor  are bulduğunda, şifayı

verenin Allah olduğuna kesin bilgiyle iman eder. Doktorun, Allah'ın sebepler içinde yarattığı şifa için bir vesile olduğunu bilir.

Allah'ın yarattığı, her zaman için en güzeli ve en hayırlısıdır. Bu gerçek hiçbir zaman unutulmamalıdır. Allah bir ayetinde şöyle bildirir:

Rabbine, hoşnut edici ve hoşnut edilmiş olarak dön. (Fecr Suresi, 28)

İnsanın daima Allah'ın yarattığı her olaydan hoşnut olması gerekir. O zaman bu bilginin, insanların, Allah'a olan yakınlıklarını nasıl artıracığı daha iyi kavranabilir. Ayrıca bu büyük gerçek göz önünde bulundurularak Kuran bir kez daha okunduğunda birçok ayetin hikmeti daha iyi anlaşılabilir.

Ancak Allah'a iman etmeyen, dünya hayatına hırsla bağlı olan, ahireti ummayan, maddeci görüşe sahip insanlar için bu gerçeğin can sıkıcı, "vahim" bir durum olduğu gerçektir. Çünkü, hırsla bağlı oldukları herşeyin, mutlak varlık zannettikleri kişilerin gerçekte bir hayal olduğunu anlamaları onlar için büyük bir hayal kırıklığı ve bir yıkımdır. Bunu anladıklarında tüm yaşamları boyunca bir hayalin peşinde koşup hırsa kapılarak boşa yorulduklarını anlayacaklardır. Ve boş emeller edinerek gerçekleri inkar ettiklerini görüp, büyük bir pişmanlık yaşayacaklar, hatta son derece küçük duruma düşeceklerdir. Bu insanların hayal olan şeyleri gerçek zannederek aldanmaları ise onları ahirette büyük bir hüsrana uğratacaktır:

İşte bunlar, kendilerini hüsrana uğratanlardır ve yalan olarak uydurdukları (düzme tanrılar da) onlardan uzaklaşıp-kaybolmuşlardır. Hiç şüphesiz bunlar, ahirette en çok hüsrana uğrayanlardır. (Hud Suresi, 21-22)

Ama Allah'ı tek dost ve vekil olarak kabul eden, Allah'a gönülden bağlı kullar için, herşeyin hayal, Allah'ın tek mutlak varlık olması büyük bir sevinç vesilesi ve güzelliştir.

İtiraz: "Algısal ortamın sona erışı hiçlik midir? İnsan bu hiçliğin içinde kalabilir mi?"

Cevap: İnsanların bu konu üzerinde düşünmelerini engelleyen, onları korkutan nedenlerden biri, bu konuya konsantre olduklarında kendilerinin ve dokunduklarını sandıkları nesnelerin bir hiçlik olduğunu anlamak, bu hiçliğin içinde kalmaktan korkmaktır. Ancak, Allah'ın dilemesi dışında, Allah bu imtihan dünyası için yarattığı sebepleri ortadan kaldırmaz. Bu sebepler biz ölene kadar bizim için yaratıl-

maya devam edecektir.

Dokunduğumuz zaman masanın sertliğini hissedeceğiz, elimizi kestiğimizde elimiz kanayacak, canımız acıyacak, açlık, korku, acı, hastalık gibi imtihanları yaşayacağız. Algılar dünyasında yaşıyor olmamız, bu sebeplere bağlı olmaktan bizi ayırmayacaktır. Ölümümüzle birlikte ise, bu kez yine hiçlik olmayacak, Allah'ın Kuran'da bildirdiği gibi farklı bir boyuta ve farklı sebeplere bağlı bir hayatımız başlayacaktır. Sonuç olarak insanın bir hiçlik içinde kalacağından korkması yersizdir, çünkü Allah bu imtihan ortamında insanı yarattığı için, bu algıları sürdürecektir. Nitekim, Allah'ın Kuran'da bildirdikleri bu yöndedir. İnsanın dünya hayatına ait algıları bittiğinde, ahiret hayatına dair algıları başlayacak ve insan hiçbir zaman bir hiçlik içinde olduğunu hissetmeyecektir.

İtiraz: "Herşeyin hayal olduğunu anlayan bir insan için dünya hayatındaki imtihan devam eder mi?"

Cevap: Bu son derece önemli bir konudur. Bazı çevreler, bu gerçeğin kavranması ile imtihan ortamının kalktığını öne sürerek, samimiyetsiz bir düşüncüyü ortaya atmaktadırlar. Ancak, imtihan ortamı daha önceki cevaplarda da belirtildiği gibi biz ölene kadar devam eder.

Allah, bizi bir algılar dünyasında yaşıyor olsa da, bize, bu dünyayı belli sebeplere bağlı gibi göstermektedir. Örneğin biz acıkınca, "nasıl olsa hayal, birşey olmaz" demeyiz, yemek yeriz. Yemediğimiz takdirde zayıf düşer, bir süre sonra hayatımızı yitirebiliriz. Allah dilediği zaman, dilediği kişi için, dilediği şeyi vesile kılıp bu sebepleri ortadan kaldırabilir. Biz bunu bilemeyiz. Ancak, şu çok önemli bir gerçektir: Allah bizi Kuran'ın tamamından sorumlu tutmuştur ve biz Kuran'daki ibadetleri ve salih amelleri yerine getirebilmek için bu sebepler dairesinde yaşamak durumundayız.

Örneğin Allah insanlara iyiliği emredip kötülükten menetmeyi emreder. Veya zavallı kadın ve çocukların, zulümden, sıkıntıdan kurtarılmasını emreder. Allah, Kuran'da "niçin onlar adına bir mücadele içinde değilsiniz?" mealinde sormaktadır. Allah'ın bu sebepler içinde insanlara yüklediği bu sorumlulukları bırakacak bir uygulama içine girmek ise kesinlikle doğru ve samimi bir tavır olmaz.

Aksine gördüğü her olayı, Allah'ın kendisine izlettirdiğinin bilincine varan in-

san, gördüğü her görüntüden birinci derecede sorumluluk hisseder. Birçok insanın aksine, her karşılaştığı olayda daima iyiliği emredip, kötülükleri engellemeye çalışır. Bu sorumluluğu hiçbir zaman başkalarına yüklemeyiz, hiçbir zaman "birazını da başkası yapsın, ben bu kadar yapabiliyorum" gibi bahaneler öne süremez. Bu ilme vakıf olan bir insan, "Allah bana bu görüntüyü gösteriyorsa, benden buna bir çözüm bulmamı istiyor, bunun sorumluluğu benim üzerimde" der.

Sonuç olarak, bir insanın öncelikle Allah'ın Kuran'da kendisine yüklediği sorumlulukları vicdanı ile kanaati gelinceye kadar uygulaması, yerine getirmesi gerekir. Maddenin hakikatini bilmek ve dünyaya, bu hakikate göre bir bakış açısı elde etmek ise, insanın Allah rızası için yaptığı bu gayretlerini daha da güçlendirir, kararlılığını kat kat artırır.

İtiraz: "Allah'ın her yerde olduğunu söylemek doğru olur mu? Allah'ın hükümlerini göklerde değil mi?"

Cevap: İnsanlardan bazıları kendilerini, maddeyi, çevrelerinde gördükleri dünyayı mutlak varlık zannederler. Allah'ı ise (Allah'ı tenzih ederiz) bu mutlak maddeyi saran bir hayal gibi düşünürler. Veya, Allah'ı gözleri ile göremedikleri için, "herhalde Allah bizim göremeyeceğimiz bir yerde, uzayın veya göklerin uzak bir yerinde bulunuyor" derler. Bu büyük bir yanılgıdır.

Çünkü Allah, sadece göklerde değil her yerdedir. Allah, tek mutlak varlık olarak, tüm kainatı, tüm insanları, yerleri, gökleri, her yeri sarıp kuşatmıştır. Siz her nereye dönerseniz, Allah'ın yüzü oradadır. Allah'ın hükümlerini sadece göklerde demek Kuran'a göre doğru değildir, çünkü Allah her yerdedir. Daha önceki konularda da belirtildiği gibi Allah'ın her yeri sarıp kuşattığı, bize şah damarımızdan yakın olduğu, her nereye dönersek Allah'ın yüzünü göreceğimiz birçok Kuran ayeti ile bildirilmiştir. Örneğin Allah, Bakara Suresi'nin 255. ayetinde "... O'nun kürsüsü, bütün gökleri ve yeri kaplayıp-kuşatmıştır...." diye bildirmektedir. Hud Suresinin 92. ayetinde ise, "... Şüphesiz benim Rabbim, yapmakta olduklarınızı sarıp-kuşatandır." denilerek, Allah'ın insanları da yaptıklarını da kuşattığı bildirilmektedir.

Kuran'da da bildirildiği gibi Allah sadece göklerde değildir. Allah, her yeri sarıp kuşatandır. Bu bilgi bize Kuran aracılığı ile verilmektedir. Maddenin ardındaki sır ile ilgili gerçeğin anlatılması ise, bu ayetlerin insanlar tarafından daha iyi anlaşıl-

**DOĞRULARA DİRENENLER, CEHENNEM AZABI İÇİNDE
TARTIŞMAYA DEVAM EDECEKLERDİR**

masına ve kavranmasına vesile olacaktır. Maddenin mutlak varlık olmadığını anlayan insanlar Allah'ın her an her yerde olduğunu, her an kendilerini gördüğünü ve işittiğini, herşeye şahit olduğunu ve kendilerine şah damarlarından daha yakın olduğunu, her dua edenin duasını işittiğini bütün açıklığı ile anlayacaklardır.

Sonuç: Tartışmaların Yurdu Cehennem

Allah Kuran'da, "**Andolsun, bu Kur'an'da insanlar için Biz her örnekten çeşitli açıklamalarda bulunduk. İnsan, herşeyden çok tartışmacıdır.**" (Kehf Suresi, 54) ayetiyle, insanların tartışmacı özelliklerine dikkat çekmektedir. Bazı insanlar özellikle çıkarları ile çatıştığını düşündükleri konularda, gerçekler çok açık olduğu halde bunları anlamazlıktan gelirler. Gereksiz detaya daldıran, bir sonuca götürmeyecek, anlamsız sorular sorarak, tartışmacı ve çekişmeci bir karakter gösterirler. Bu özellikleri nedeniyle insanlardan bazıları, tarih boyunca Allah'ın seçtiği tüm peygamber ve elçilerle tartışmış, onların getirdikleri apaçık gerçeklere karşı gerçek dışı misaller öne sürmüşlerdir. Bu karşı çıkışlarındaki amaç ise, samimi olarak gerçekleri öğrenmek değil, aksine gerçekleri görmezlikten gelerek zorluk çıkarmaktır.

Bu noktada, samimi olarak, gerçekten öğrenmek, düşünmek ve anlamak kasıtlı soru soranları bu açıklamanın dışında tutmak gerekir. Elbette ki, insanların birçoğunun ilk kez karşılaştıkları ve hayata bakış açılarını tamamen değiştirecek böyle önemli bir konuda sorular sormak, daha iyi anlamak için araştırmak ve bilenlere danışmak son derece makul ve gereklidir. Sorularında ve araştırmalarında samimi ve iyi niyetli olan insanların üsluplarının, tartışmacı, şüpheli ve anlayışsız insanlarla aynı olmayacağı da açıktır. Dolayısıyla burada konu edilen kişiler gerçekleri kabul etmek konusunda direnen, tartışmayı ve reddi alışkanlık haline getiren insanlardır.

Allah bir ayetinde tartışmacı insanların ruh halini şöyle açıklar:

Dediler ki: "Bizim ilahlarımız mı daha hayırlı, yoksa o mu?" Onu yalnızca bir tartışma-konusu olsun diye (örnek) verdiler. Hayır, onlar 'tartışmacı ve düşman' bir kavimdir. (Zuhruf Suresi, 58)

Kuran'da inatçı ve tartışmacı olan insanlara verilen örneklerden biri de Firavun'dur. Firavun, Hz. Musa, kendisine bütün gerçekleri tüm açıklığı ile anlatmasına karşın, onun anlattıkları ile hiçbir ilgisi olmayan, ayrıca cevabını alsa dahi kendisine

bir fayda sağlamayacak bir soru sormuştur. Kendisine Allah'ın varlığını anlatan Hz. Musa'ya Firavun'un sorusu şöyledir:

(Firavun) Dedi ki: "İlk çağlardaki nesillerin durumu nedir öyleyse?" (Taha Suresi, 51)

Açıktır ki, Firavun bu soruyu, "yalnızca bir tartışma konusu" olsun diye sormaktadır. Sorusunda samimi bir öğrenme isteği yoktur ve kendi zayıf aklınca Hz. Musa'nın cevapsız kalarak zor duruma düşeceğini sanmaktadır. Ancak, Hz. Musa onun bu soruyu sormasındaki amacını hemen anlar, ona çok açık ve kesin bir cevap verir:

Dedi ki: "Bunun bilgisi Rabbimin Katında bir kitaptadır. Benim Rabbim şaşırmaz ve unutmaz." (Taha Suresi, 52)

Tartışmacı ve kasıtlı olarak gerçekleri anlamazlıktan gelen karakter, elbette ki sadece Firavun'a veya geçmişte yaşayan birtakım inkarcılara ait değildir. Günümüzde de insanların büyük bir bölümü, çıkarları ile çatışan konularda, özellikle din hakkındaki konularda hemen tartışmalara başlarlar. Samimiyetle yaklaştıklarında hemen anlayabilecekleri konuları özellikle anlamak istemedikleri, sorularından ve üsluplarından hemen belli olur. Özellikle bu kitapta anlatılan kader gerçeği ve madde-nin bir hayal olması gibi konular, insanların en çok görmezlikten gelmeye çalıştıkları konulardır. Bu nedenle de bu konularda sordukları sorular, gerçeği araştırıp öğrenmeye yönelik samimi bir arayıştan ziyade, kendince bu gerçeği geçersiz kılmaya yöneliktir. Örneğin, "Eğer herşey görüntü ise, neden ibadetlerimizi yerine getirelim" diye soranlar, sordukları sorunun ne kadar anlamsız olduğunu fark edemezler. Bir insanın görüntü olarak yaratılması neden onun namaz kılmasını engellesin veya bir yiyeceğin görüntü olması neden onun haram olmasını engellesin, bunu düşünmeden, sadece itiraz etmek için bu soruları sorarlar. Tek amaçları, hiçbir mantık olmaksızın, sadece karşı gelmek, doğruları kabul etmemek ve direnmektir.

Müminler ise, gerçekleri gördüklerinde hiçbir tartışmaya girmeden, Kuran'da da bildirildiği gibi "işittik ve itaat ettik" diyerek hemen kabul eder ve uygularlar. Kendilerine tartışmacı kimselerden gelen sorulara ise, onlarla tartışmaya girmeden, kesin ve açık cevaplar verirler. Allah, kendileri ile tartışmaya girenlere müminlerin şöyle cevap vermelerini bildirmiştir:

De ki: "O bizim de Rabbimiz, sizin de Rabbiniz iken, bizimle Allah hakkında (sözde kanıtlarla) tartışmalara mı giriyorsunuz? Bizim amellerimiz bizim, sizin de amelleriniz sizindir. Biz, O'na gönülden bağlanmış (muhlis) olanlarız." (Bakara Suresi, 139)

Müminlerle tartışmalara girenler, kaderi, Allah'ın tek mutlak varlık olduğunu, kendilerinin ise Allah'a ait birer varlık olduğunu inkar ederek çok açık gerçekleri anlamazlıktan gelenler, mantıksız sorularla, cennetin, cehennemin varlığını, Allah'ın merhametini ve adaletini sorgulayanlar şunu çok iyi anlamalıdır: Bu tartışmalarına cehennemde de devam edeceklerdir. Kuran ayetlerinde, cehennem ehlinin sürekli bir tartışma ve çekişme içinde olduğu haber verilmiştir:

Orada birbirleriyle çekişip tartışarak derler ki: "Andolsun Allah'a, biz gerçekten apaçık bir sapıklık içindeymişiz." (Şuara Suresi, 96-97)

Ateşin içinde, iddialar öne sürüp karşılıklı tartışırken zayıf olanlar, büyüklenen (müstekbir)lere derler ki: "Gerçekten biz, size uymuş (teb'anız) olan kimselerdik. Şimdi siz, ateşten bir parçasını olsun, bizden uzaklaştırabilir misiniz? Büyüklenen (müstekbir)ler derler ki: "Biz hepimiz (ateşin) içindeyiz; gerçekten Allah, kullar arasında hüküm verdi (artık)." (Mümin Suresi, 47-48)

Yukarıdaki ayetlerde görüldüğü gibi, inkarcılar ateşin içindeyken dahi tartışmaya devam edeceklerdir. Başka ayetlerde de inkarcıların yine sözleri ile müminlere "sataşmaya" çalıştıklarını ve şöyle dediklerini Allah bildirir:

Derler ki: "Rabbimiz, kim bunu bizim önümüze sürdüyse, ateşteki azabını kat kat arttır." Ve derler ki: "Bize ne oluyor ki, kendilerini şerir (kötü)lerden saydığımız adamları göremiyoruz. Biz onları bir alay konusu edinmiştik; yoksa gözler mi onlardan kaydı?" Bu, cehennem halkının birbiriyle çekişmesi kesin bir gerçektir. (Sad Suresi, 61-64)

Cehennem ehli, cehennemin dar ve sıkışık yerlerinde, demir kamçılarla, üzerlerinden dökülen kaynar su ile, ateşten derileri erirken, yine tartışmayı sürdürecektir. Sonuçsuz tartışmaları hiç bitmeyecek, kendilerinin neden cehennemde azap çektiğini birbirlerine soracaklar, Allah ve müminler hakkında çekişmeye devam edeceklerdir:

İşte bunlar çekişen iki gruptur, Rableri konusunda çekiştiler. İşte o inkar

edenler, onlar için ateşten elbiseler biçilmiştir; başları üstünden de kaynar su dökülür. Bununla karınları içinde olanlar ve derileri eritilmiş olur. Onlar için demirden kamçılar vardır. Ne zaman ordan, sarsıcı-üzüntüden çıkmak isterlerse, oraya geri çevrilirler ve (onlara:) "Yakıcı azabı tadın" (denir). (Hac Suresi, 19-22)

Ancak bu tartışmalarından da hiçbir sonuç alamayacaklardır. Dünyada gerçekleri anlamazlıktan gelerek tartışıp çekişen inkarcılar, -Allah'ın dilemesi dışında- sonsuza kadar sürecek olan cehennem azabı içinde, telafisi olmayan bir pişmanlıkla tartışıp çekişerek yaşayacaklardır.

Cehennem ehlinin cehennemde de tartışmalarına devam etmesi, onların cehennem ateşini gördüklerinde dahi iman etmeyeceklerinin, tartışmalara devam ederek gerçekleri anlamayacaklarının bir göstergesidir. Bu insanlar cehennem azabının içindeyken bile inkarlarına devam etmektedirler:

Ateşin içinde olanlar, cehennem bekçilerine dediler ki: "Rabbimize dua edin; azaptan bir günü (olsun) bize hafifletsin." (Bekçiler:) "Size kendi Resulleriniz açık belgelerle gelmez miydi?" dediler. Onlar: "Evet" dediler. (Bekçiler:) "Şu halde siz dua edin" dediler. Oysa kafirlerin duası, çıkmazda olmaktan başkası değildir. (Mü'min Suresi, 49-50)

Cehennem ateşinin içindeyken bile "Rabbim" diyerek dua etmeyen ve büyülenmeye devam eden bu insanlara dünya hayatındayken yapılan açıklama ve hatırlatmaların fayda sağlamayacağı açıktır. Bu insanlara bütün örnekler verilse, tüm deliller gösterilse dahi anlamazlar. Allah bir ayetinde bazı insanların hiçbir zaman inanmayacaklarını şöyle bildirir:

Olanca yeminleriyle, eğer kendilerine bir ayet gelse, kesin olarak ona inanacaklarına dair Allah'a yemin ettiler. De ki: "Ayetler, ancak Allah Katındadır; onlara (mucizeler) gelse de kuşkusuz inanmayacaklarının şuurunda değil misiniz? (Enam Suresi, 109)

Bu nedenle bazı insanların burada anlatılan gerçekleri, çok açık ve anlaşılır olmasına rağmen anlamamalarına şaşırılmamak gerekir. Bu insanların gerçekler karşısında ikna olmamaları da, aslında Allah'ın bir ayetidir.

SONUÇ: GERÇEKLERDEN KAÇILMAZ

insanların fikirlerini temelinden değiştiren, insanları Allah'a iman etmeye mecbur eden, Kuran'da bahsedilen bütün güzel ahlak özelliklerinin seve-
rek ve isteyerek yaşanmasını sağlayan, insanlardaki hırs, rekabet, kin,
düşmanlık, kibir duygularını ortadan kaldırarak, sevgi, merhamet, şef-
kat, tevazuyu hakim kılan bu olağanüstü önemli gerçeği, yani maddenin bir algı
olduğu gerçeğini öğrenen ve anlayan insanların sayısı hızla artmaktadır. **"Bu ka-
dar açık ve kolay bir gerçeği nasıl olup da bugüne kadar fark edemedim"** di-
yen insanlar çoğunluktadır.

İnsanların, kader, zaman, ölüm, diriliş, cennet, cehennem gibi konuları ke-
sin şekilde anlamalarını sağlayan bu büyük sırrı kavrayan her insanın, diğerleri-
ni de bu önemli bilgidен haberdar etmesi çok önemlidir. Bunu yapan bir insan,
bu sayede hem insanların Kuran'ı daha iyi ve çabuk anlamalarını sağlayacak
hem de insanların büyük bir hızla hidayetlerine vesile olacaktır.

Allah, Kendisi'ne gizli veya açık şekilde şirk koşulmadığında, yalnızca Ken-
disi'ne ibadet edildiğinde, tek ilah ve tek güç olarak Allah kabul edildiğinde, Ku-
ran ahlakını dünyaya hakim edeceğini müjdelemektedir:

**Allah içinizden iman edenlere ve salih amellerde bulunanlara va'detmiş-
tir: Hiç şüphesiz onlardan öncekileri nasıl güç ve iktidar sahibi kıldıysa,
onları da yeryüzünde güç ve iktidar sahibi kılacak, kendileri için seçip
beğendiği dinlerini kendilerine yerleşik kılıp sağlamlaştıracak ve onları
korkularından sonra güvenliğe çevirecektir. Onlar, yalnızca Bana ibadet
ederler ve Bana hiçbir şeyi ortak koşmazlar. Kim bundan sonra inkar
ederse işte onlar fasıktır. (Nur Suresi, 55)**

Kuran ahlakının dünyaya hakim olması için kaçınılması gereken en önemli konu şirk, yani Allah'ın dışında güçlerin olduğuna inanmaktır. Allah'ın dışında maddenin olduğunu iddia etmek, Allah'ın maddeyi ancak hayal şeklinde sarabileceğini düşünmek, Allah'ı akıl gibi soyut bir varlık olarak görmek, insanda Allah'tan ayrı bir güç vehmetmek, insanın isterse kaderini değiştirebileceğini düşünmek, zamanı, mekanı mutlak zannetmek gibi şirk olan inançlardan kurtulmak için bu kitapta anlatılan konuların iyi anlaşılması gerekir. Bu nedenle, "bu konunun ne önemi var? Neden her fırsatta, her kitabınızda bu konuya yer veriyorsunuz?" diyenler, bu önemli gerçeği tekrar düşünmelidirler.

Tek mutlak varlık Allah'tır ve Allah biz bu kitabı yazarken de, okurken de, bu kitap hakkında düşünürken de bizi izlemekte, görmekte, işitmekte, gizlimizin gizlisini bilmektedir. Allah, bizi her yönden sarıp kuşatmıştır. **Gerçek mutlak varlık olan Allah'tır, akıl gibi görünmeyen ve soyut olan ise biz kullarıyız. Bu gerçek, Allah'ı seven ve Allah'a kul olduğunun farkında olan biri için büyük bir şeref ve güzelliştir.** Bu gerçekten Müslümanların kaçması doğru olmaz. Müslümanlar, hak olanı gönülden kabul etmeli, görmezden gelmeye çalışarak, Allah Katında küçük düşmemelidirler. Allah inanan kullarını Kuran'da şöyle uyarmaktadır:

Hakkı batıl ile örtmeyin ve hakkı gizlemeyin. (Kaldı ki) siz (gerçeği) biliyorsunuz. (Bakara Suresi, 42)

Şunu da unutmamak gerekir ki, bu gerçeğin açıklanması materyalizmin çöküşüne ve tüm dünyada maneviyatın ve güzel ahlakın hakim olmasına vesile olacaktır. Bunu fark eden materyalist çevreler, bu gerçeğin açıklanmasından büyük bir rahatsızlık duymakta, felsefelerini temelden yıkacağını anladıkları bu gerçeğin insanlara açıklanmasını engellemek için son derece gülünç ve çaresizliklerini gösteren yollara başvurmaktadırlar. Ancak, bugün maddenin gerçeği konusu tüm açıklığı ile ortaya çıkmıştır. Geçmişte sadece bir felsefe olarak kalan, bilimsel bulguların desteklemekte yetersiz kaldığı bu gerçek, çağımızda bilim tarafından açıkça ortaya konmuştur. Örneğin Frederick Vester bu gerçeği kavramış biri olarak bu konuda şöyle der:

Bazı düşünürlerin, 'insan bir hayaldir, aslında bütün yaşananlar geçici ve aldatıcıdır, bu evren bir gölgedir' şeklindeki sözleri günümüzde bilimsel olarak kanıtlanıyor gibidir.⁵⁷

Materyalistlerin çabaları artık boşunadır. Bilginin büyük bir hızla tüm dünyaya kısa zamanda iletilebildiği çağımızda, asırlardır gözlerden kaçırmaya çalıştıkları **bu büyük gerçek, bugün Guyana'dan İngiltere'ye, Amerika'dan Endonezya'ya, Singapur'dan İsveç'e, materyalistlerin kaleleri olan Rusya'dan Çin'e, Küba'dan Arnavutluk'a kadar her yerde okunmakta, öğrenilmekte ve anlatılmaktadır.** Materyalizm, tarihin en büyük ve en gürültülü çöküşü ile çökmektedir. Çünkü bugün anlaşılmıştır ki, maddenin aslına hiçbir zaman ulaşamayız. Zihnimiz dışında madde var mıdır yok mudur bilemeyiz. Hiçbir zaman hiç kimsenin göremeyeceği birşeyin felsefesini yapmak ise son derece mantıksızdır. **Madde ile asla muhatap olamadığımıza ve olamayacağımıza göre maddecilik de olamaz.**

Kuran'ın bazı ayetlerinde işaret edilen ve birçok konunun anlaşılmasını daha da kolaylaştıran bu önemli gerçeğin, materyalizm gibi batıl ve din karşıtı bir felsefeyi yıkıyor olması çok önemli bir gelişmedir. Kuran'da Allah şöyle bildirilmektedir:

Hayır, Biz hakkı batılın üstüne fırlatırız, o da onun beynini darmadağın eder. Bir de bakarsın ki, o, yok olup gitmiştir. (Allah'a karşı) Nitelendiregeldiklerinizden dolayı eyvahlar size. (Enbiya Suresi, 18)

Ayette de haber verildiği gibi, doğru olan batılın üzerine atıldığında, batıl bir inanç olan materyalizmin beyni olan madde de yok olup gitmiştir. Herhangi bir materyalistin bu gerçeği durdurma veya değiştirme imkanı da kesinlikle yoktur.

MADDENİN SIRRINI ÖĞRENENLER BÜYÜK BİR HEYECAN YAŞIYORLAR

Aşağıdaki mektuplar, daha önce başka kitaplarda yayınlanmış olan "Maddenin Ardındaki Sır" konusunu okuyan kişilerden gelmiştir. Söz konusu mektuplardan sadece bu gerçeği öğrendikten sonraki düşünceleri ile ilgili bölümler alınmıştır.

♦ Maddenin gerçek anlamda olmayıp hayalden ibaret olduğunu bu eseri okuyan hemen herkes anlar. Maddenin hayal olması o kadar büyük bir olaydır ki bunu tarif etmek herhalde pek mümkün görünmüyor. Mesela: Bir insan ölüp dirilirse nasıl heyecan duyar tahmin edebilir misiniz? Veya bir insan hiç sebepsiz havada uça, duvardan geçse, aynı anda birkaç yerde olsa, tarifi mümkün olmayan bir heyecan duyar. Fakat bu konu bu harika haller ile kıyaslanacak gibi değil. Olağanüstü dense bu durumu yine vurgulamıyor. Yani çok ama çok çok acayip ama garip mi garip, fevkalade heyecan verici dense, gene bu hali anlatmaz. Bu, Allah'ın derin uçsuz bucaksız sanatının muhteşem bir tecellisi. Ama benim anlamadığım, bu kadar açık kolay anlaşılan bir olay, insanların idrakinden bunca sene nasıl saklandı? İnsanlık bunu nasıl fark edemedi? Yoksa fark edenler oldu da korkup, heyecanlanıp, kimseye söylemedi mi ? Çünkü ben bir kez okudum ve hemen anladım. Çünkü çok açık ortada herşey... K.H.G./Frankfurt

♦ İnsanın aklını, hafsalasını şok eden bu büyük gerçeği tüm insanlığa hemen anlatmalıyız. Daha ne bekliyoruz? Bu, apaçık bir gerçek değil mi? Bunu dünyaya hepimiz her türlü imkanı kullanarak hemen anlatalım. İnsanlık bu gerçekle Allah'a daha çok yaklaşıacaktır. Bence bu büyük konu dünyadaki herşeyi derinden sarsacak büyük bir gerçektir. Söyleyecek başka bir söz bulamıyorum. Selam saygı ve sevgilerimle yüce Allah'a emanet olun diyorum. F.E. / Ankara

♦ Evrim Aldatmacası kitabının arkasındaki Maddenin Ardındaki Sır bölümünü okudum. Ben birşey anlamadım. Ama çok garip birşey. Şu an anlattığım da yine benim içimde, ben de benim içimde, bu nedir? Bu ne müthiş bir sır. Acaba insanlar bunu ne zaman anlayacak? Anlaşılmayacak gibi de değil, son derece açık bir gerçek. Ama biz neden şimdiye kadar bilmiyorduk? Bu konu bütün insanlar tarafından anlaşıldığında, bilimde sayısız inkılap olur diye düşünüyorum. Ben bu duruma ne isim vereceğimi bilemiyorum. Şaşırdım, hayret ettim. Yüce Allah'a çokça şükrettim. Herşeyi şimdi daha iyi anlıyorum. Yalnız başkalarına anlatırken biraz zorlanıyorum. Bazen insanlar bunu anlamıyor. İşte ben karşında duruyorum diyor. Halbuki bunu söylediğinde ben onun beyninde bir görüntüyüm. O beni dışarıda sanıyor. Şimdi sadece derin hayretimi nasıl daha iyi anlatabilirim diye düşünüyorum. Bu konuda yeni kitaplarınızı bekliyorum. Özellikle güncel hayattan örnekler olursa, bunları başkalarına daha rahat anlatabiliriz. S.K. /Muğla

♦ Sayın Harun Yahya Bey bazı kitaplarınızda işlediğiniz Maddenin Ardındaki Sır konusunu defalarca okudum. Kesin kanaatim madde gerçekten hayaldir. Fakat bu çok müthiş birşey, hayatın rüya gibi olması, beni olağanüstü etkiledi. Fakat maddenin varmış gibi görünümü ve bana ait insanda uyandırdığı hisler o kadar inandırıcı ki çoğunlukla madde sanki varmış gibi yaşıyorum. Fakat bu konuyu bir an düşündüğümde maddenin hayal olduğunu, hemen açıkça hissediyorum. Fakat gerçekten çok inandırıcı. Halime gülüyorum. Bazen birşeye kızıyorum, sesimi yükseltiyorum. Sonra beynimdeki görüntüye bağırığımı hatırlayınca çok mahcup oluyorum. İnsanın ne kadar hayret verici bir yaratılışı var. Maddi olarak varmış zannı o kadar güçlü ki bilmeyen bir insanın aksini düşünmesi imkansız. Bazen boğaz manzarasını seyrediyorum. Karşıya geçmek ne kadar vaktimi alır diyorum. Çok uzak yerlere bakıyorum. Sonra düşünüyorum. En uzak sandığım yer yine benim içimde, beynimin içinde, yani görüntü olan beynimin içinde. İnsan olağanüstü bir varlık. Allah insanı o kadar muhteşem bir ilimle yaratmış ki nasıl tarif edeyim, ne söyleyeyim hangi izahla bunu anlatabilirim tam bilemiyorum. Ancak şunu diyebilirim. Bizi bu büyük ilimden haberdar ettiğiniz için Allah sizden ve çalışmalarınızdan razı olur inşaAllah. E.M. /İstanbul

♦ *Evrim Aldatmacası* kitabının arka kısmındaki maddenin ardındaki sırla ilgili

izahınızı merak ve heyecanla okudum. Önce teorik olarak anladım, ama pratikte pek anlayamadım. Sonra bir ara düşünürken kastedileni aniden anladım. Şok derecesinde heyecana kapıldım. 'Aman Allah'ım bu akıl almaz bir olay' dedim. Bu hiç aklımın ucundan dahi geçmeyen bir durum. Hayat rüya gibidir derlerdi. Ben onu bir benzetme olarak anlardım. Ama onu söyleyenler de hakiki anlamında söylemiyorlar gerçi, benzetme olarak söylüyorlar. Bunun gerçek olduğunu bilseler kimbilir ne yaparlar? Olağanüstü bir durum var. Fakat kitabı okuyan herkes çok sakin. Acaba tam olarak anlamadılar mı diye düşünüyorum. Böyle bir durumda nasıl sakin olunur? Ben ölümü, ahireti, yeniden yaratılışı, cennet hayatını, herşeyi şimdi çok daha iyi anladım. Allah Kuran'da "sizi yeniden yaratmak Bizim için çok kolay" diyor. Şimdi kafamda herşey netleşti. Bu konuyu anlattığım kişiler, bu konuyu biraz zor anlıyorlar. Daha pratik ve kolay nasıl anlatabilirim? Bir de bu konuyu anlattığım bazı kişiler aşırı heyecanlandı. Acaba ben doğrudan anlatmakla hata mı ediyorum? Daha önce Allah sevgisi, Allah'ın Rahman ve Rahim olduğunu, insanların en iyiye ulaşmalarını, en iyi şekilde yaşamalarını istediğini anlatsam daha mı iyi olur, sizin görüşünüz nedir? Ş.U. /Edirne

♦ Maddeyi çocukluğumdan beri açık bir gerçek olarak algılayıp var zannediyorum. Halbuki ilkokuldan itibaren bütün duyuların beyinde oluştuğu bizlere her zaman anlatılmıştı. Çok iyi bildiğim bir gerçektir. Biyoloji sınavlarında kaç kere detaylı izah etmişimdir. Fakat bir türlü olayın gerçek yüzünü göremedim. Görüntü beyinde oluşuyor, diyordum. Ama madde dışarıda benden uzakta durur. O oradadır, ben de görürüm. Hatta görüntünün gözümün olduğu yerde oluştuğu, bir de beynimde oluştuğu, ayrıca maddenin varlığı açık, işte ileride duruyor, gibi karmakarışık bir mantığım vardı. Aslına bakarsanız fazla da düşünmemiştim. Oysa madde tek yerde görülüyor. Kendisini de maddeyi de aynı yerde görüyorum. Sanki ince bir perdenin üzerindeyim ama seyreden sanki boşluk, ruhun ne olduğu anlaşılacak birşey değil. Ama herşeyi algılayan bir güç, hacmi ağırlığı yoğunluğu olmayan, hiçlik olan ama beş duyuyu algılayan bir şuur. Bu konuda daha detaylı bir kitap yazmayı düşünüyor musunuz? Bir de kitaplarınız bizim ilçemizde satılmıyor bunu yayınevine bildirmem yeterli mi? Saygı ve sevgilerimi sunuyor başarılar diliyorum. Y.C. /Kayseri

♦ ... Ben bu konuyu bazı arkadaşlarıma anlattım. Üniversite mezunu çok kalite-

li çocuklar, yalnız bazı arkadaşlarım hiçbir şekilde bu konuyu kavrayamıyorlar. "Olur mu işte sen karşındasın, tamam beynimde görüntün oluşuyor olabilir. Ama sen işte burdasın." diye elimi omzuma dokunduruyor. Bu konuşma ve hareketinin onun beyninde oluştuğunu belirtiyorum. Hatta beyine giden sinir kesilse beni görmezsin; dokunma hissin de kaybolur diyorum. Yine anlamıyor. Bu anlamama bana 'belirleyici metafizik bir gerçeğin ortaya çıkışı' gibi geliyor. Çünkü bir şekilde bu gerçeği kavrayamıyor. Bu konuyu ilkokulda son sınıfta okuyan yeğenime anlattım hemen anladı. Bunu anlamayan insanlar, özel olarak kavramaları engellenmiş insanlar olabilir mi acaba? diyorum. Yani 'bene sahip değiller mi acaba?' diye düşünüyorum. Böyle birşey mümkün mü? Kuran'da gözü kulağı kapalı insanlardan bahsediliyor. Bazı insanlarda görme işitme şuuru olmayabilir mi? Bu konuları bir mektubunuzda veya kitabınızın yeni baskısında belirtebilir misiniz? Şimdiden teşekkür ederim. Saygılarımla. E.A. /İstanbul

♦ Sayın Harun Yahya, ben felsefeye oldukça meraklıyım. Bu nedenle maddenin ardındaki sır konusunu büyük bir merakla okudum. Maddenin hayal olması dünya tarihi içinde birçok kez açıklanmış. Fakat insanları maddenin var olduğuna dair ikna edici algıların netliği karşısında biraz da fazla düşünmeye vakit ayırmadıklarından olsa gerek bu apaçık hakikati fark edememişlerdir. Fakat günümüzde bu kolay gerçeği çok rahat anlayabilecekleri imkanlara kavuşmuşlardır. Gözün genel yapısı, görüntüyü beyne götüren sinirler, beyindeki görme merkezi ve buna benzer ilmi detayların mikro düzeyde incelenmesi ve açıklanması bu konunun anlaşılmasını kolaylaştırmıştır. Ayrıca izafi fiziğin gelişmesi, üç boyutlu filmler, tv, video, vs. teknik imkanlar da bu konuda örneklemeye kolaylığı sağlamıştır. Benim kanaatime göre bu yüzyılda bu konu tüm bilim dünyasına hakim olacaktır. Sizin de bildiğiniz gibi, kuantum fiziği zaten bağıra bağıra bu gerçeği anlatmaktadır. Tabi bazı insanlar bu büyük gerçek karşısında çocuk gibi ürküntüye kapılmazsa ve dünya sevgisinin mecburi kırılışının acısını bastırabilirse bu daha da kolay olacak umudundayım. Fakat böyle açık bir gerçekten kaçmak, başını kuma sokmak, anlamamazlıktan gelmek insan onuruna yakışacak bir tavır olmaz diye düşünüyorum. Yazmak istediğim çok şey var fakat vaktinizi almak istemiyorum. Sağlıklı güzel günler dilerim. Hoşçakalın. T.E. /Richmond

♦ Maddenin hayal olduğunu tv, radyo ve gazeteler halka neden açıklamıyor? Bu kesin bir gerçek veya bir TV açık oturumunda veya şu büyük tartışma programlarından birinde bu konu Türkiye'nin ileri gelen bilim adamlarınca değerlendirilmeli. Aksini iddia eden bir kişi çıksa çok merak ediyorum, ne der acaba. Bu konuyu hiç anlayamayan birkaç kişinin izahlarını duymuş ve hayret etmiştim. Koskoca insanlar bu kadar açık olan bir gerçeği nasıl kavrayamaz diye. Yine böyle vakalar çıkabilir. Fakat bunun değerlendirilmesini millet yapar. Hem ibret alır, hem de bu konuyu kavramayanların mantığını da, daha doğrusu mantıksızlığını da öğrenmiş olur. Benim kanaatim bu konu İslam dininde çok önemli bir konu. Ehemmiyetinin önümüzdeki günlerde daha çok anlaşılacağını umuyorum... K. İ. /Samsun

♦ Maddeyi tarifiniz beni çok etkiledi. Bu konu insan aklını aşıyor. Tam anlaşılacak birşey değil. Öyle garip ki mesela bu yazdığım mektup bir görüntü. Görüntü, görüntü ile görüşüyor ve konuşuyor. Aslında gerçekten çok şaşırtıcı bir durum. Ben de bu konuyu okuyan herkes bu müthiş gerçeği fark ediyor... W.B.F. /İngiltere

♦ Kitabınızın arkasındaki maddenin sırrı ile ilgili bölümü okuduğumdan beri hayata bakış açım değişti. Mesela geçen gün işte tam birine sinirlenip bağıracaktım, sonra aklıma geldi herşeyi beynimin içinde gördüğüm. Hemen sakinleştim, kızacaklığım da kalmadı. Bu bana Türk filmi seyreden yaşlı bir kadının, kötü roldeki oyuncuya sinirlenişi gibi geliyor. Ben de böyle derin bir değişim oluşturan gerçekleri ben de daha geniş kitlelere anlatmalı ve bunun için ayrı bir kitap çıkarmalısınız. Eğer böyle bir kitap çıkartırsanız lütfen bana da haber verir misiniz? M. V. /Aydın

♦ Maddenin Ardındaki Sır yazınızı okudum. Herşey gerçekten beynimin içinde mi oluşuyor? Beynimin de bir görüntü olması gerekmez mi? Asıl anlamadığım şu, bunun okulda, televizyonda her yerde insanlara anlatılması lazım. Ben bu konu ile ilgili daha fazla detay öğrenmek istiyorum. Bunun için ne yapabilirim? Bana yardımcı olursanız çok sevinirim. K. B. /Antalya

♦ Ben göz doktoruyum. Geçen gün bir hastam nasıl gördüğümüz ile ilgili sorular sordu. İlk başta sordukları teknik sorulardı, ancak daha sonra gerçekten düşünmeme sebep olan sorular sordu; beynimizin içinde oluşan görüntüyü gören kimdir gibi. Açıkçası çok etkilendim. Ben Allah'a ve ruhun varlığına inanan bir insanım, ancak ruhun varlığını bu kadar bilimsel ve açık bir yolla açıklamak, kendi uzmanlık

alanım olmasına rağmen aklıma gelmemiştir. İnternet sayfanızdan, bu konu hakkındaki yazınızı okudum. Bu konuda tavsiye edeceğiniz başka kaynaklar veya sizin başka eseriniz var mı? Yabancı bir kaynak da olabilir. Gerçekten öğrenmeye, araştırmaya ve düşünmeye geçecek çok önemli bir konu olduğunu düşünüyorum. Anlatılanlar insanın düşünce ufkunu genişletmekle kalmıyor, hayatındaki birçok şeyi sorgulamasına neden oluyor. Hakikaten önemli. F.N.G. /Eskişehir

♦ Dün "MADDENİN ARDINDAKİ SIR" CD'sini izledim. Kendi kafamda anlamaya çalıştım veya anladığımı sandım. Fakat şu an kendimi boşlukta hissediyorum, cevap aradığım bazı sorular var. Bana lütfen yardımcı olun. M.H. /İzmir

♦ Maddenin Ardındaki Sır adlı yazıyı okuduğumda herşeyin benim için hazırlanmış bir senaryo olduğunu düşündüm. Kafanızda netleşmesi için Truman Show veya Matrix isimli filmdeki gibi hissettim kendimi. Benim için tasarlanmış bir makinanın içinde yaşıyormuşum gibi geldi. Konuyu bu şekilde inanarak düşündüğümde kendimi farklı haller içinde buldum. Bu konuyu şimdiye kadar kimsenin anlatmadığı derinlikte anlatmışsınız. E.H. /Toronto

♦ ... Bu arada Maddenin Ardındaki Sır adlı video kasetinizin bir bölümünü seyrettim. Konu gayet güzel bir şekilde açıklanmış, fakat bu gerçeği anlatırken sanıyorum daha çok örnekler ihtiyacımız olacak. Belgeselde verilen örnekler kesinlikle yeterli fakat özellikle gündelik hayattan biraz daha örnekler, yeni kopyalarında yer alırsa kendi açımızdan bu gerçeğin anlaşılması ve de anlatılması daha kolay olur düşüncesindeyim. Çünkü bu konuyu insanlar gerektiği gibi yorumlayamıyorlar ve yanlış fikirler öne sürüyorlar. Bunun önüne geçebilmek için mevcut örnekler biraz daha basit örneklerin takviye edilmesi kanımca çok daha faydalı olur. Ş. G. /İstanbul

♦ Maddesel dünyaya ve hayata bakış açımı kökünden değiştirdi. Hayat, çevrem ve insanlar artık benim için hiç eskisi gibi değil. Gerçekleri öğrendikçe bazı şeylerden soğumaya başladım, biraz da içime dönüp, düşünmeye başladım. Bilemiyorum bu doğru mu? Ama bir yandan da kendimi daha huzurlu, güvenli ve mutlu da hissediyorum. İnsanların yaptıkları, sözleri çok basitime gidiyor. Bu yaşadıklarımı anlayabilecek ve dinleyebilecek birilerini arıyorum. Sizlerden bana her zamanki gibi bu çok önemli konuda da yardım etmenizi istiyorum. Çünkü boş yere yaşamak, boş yere olaylara üzülmek istemiyorum. K.U. /Tekirdağ

Maddenin Gerçeği Konusunda Sorular Yöneltilen Bilim Adamlarının Bazı Yorumları

♦ E-mail mesajınız ve son derece ilginç içeriği için çok teşekkür ederim. Sorularınızı çok ilgi çekici buldum ve şunu söylemeliyim ki onları okumakla çok fazla şey öğrendim. Bana yazdığınız için teşekkür ederim ve sorularınızı bu alanda çalışmaları olan bilim adamı arkadaşarımla paylaşacağım. Onların cevaplarının ne olacağını merak ediyorum. En iyi dileklerle ve bana yazdığınız için tekrar teşekkür ederim. Kofi Opoku

♦ Bütün sorularınız ve gözlemlerinizi son derece derin ve tam hedefe yönelik! Bunlar tarih boyunca sorulmuş sorular ancak henüz tamamen çözülmüş değiller. Aslında eğer araştırmacılar sizin kadar bu soruların cevaplarını arama konusu ile ilgilenselerdi, nörobiyoloji ve psikoloji, hatta felsefe büyük bir gelişme gösterirdi. 13. sorunuzda bazı insanların bu gerçeğin tartışılmasından büyük bir korku duyduklarını belirtmişsiniz. Bu tespitinizi haklısınız. Dünyayı en doğru şekliyle gördüğünüzde, onu tanımladığınız hali çok çok korkutucudur. Ancak gerçek çok korkutucu da olsa, her zaman için öğrenmeye değer... Siz bu sorulardan görüldüğü gibi çok akıllı ve derin düşünen bir insansınız. Birçok insan neden bahsettiğinizi anlamadığında sakın şaşırmayın, hatta konusunda uzman felsefeciler bile bu konuları anlamayabilirler. Çalışmalarınızda başarılar dilerim. Prof. Steve Lehar

♦ Yüzyıllardır felsefecileri meşgul eden sorular sormuşsunuz... Biz bir süper bilgisayarın içinde sanal bir dünyada da yaşıyor olabiliriz ve böyle bir durumda hiçbir zaman farkı anlayamayız; aynı The Matrix ve Tron isimli filmlerde olduğu gibi. Doğa kanunları da bu programın bir parçası olduğu takdirde, gerçekle hayal arasındaki farkı asla söyleyemeyiz, çünkü arada bir fark olmaz. Birçok insan bunları düşünmekten korkar çünkü rahatlarına gelen dünya görüşlerini tehdit ettiğini düşünürler. Jon Roland (Vanguard Araştırma Enstitüsü Kurucusu ve Başkanı)

NOTLAR

- 1- Rita Carter, Mapping The Mind, University of California Press, London, 1999, s. 107
- 2- R. L. Gregory, Eye and Brain: The Psychology of Seeing, Oxford University Press Inc. New York, 1990, s. 9
- 3- Hoimar von Ditfurth, Dinozorların Sessiz Gecesi 4, Kitap, Çev: Veysel Atayman, Alan Yayıncılık, s. 256
- 4- M. Ali Yaz, Sait Aksoy, Fizik 3, Sürat Yayınları, İstanbul, 1997, s. 3
- 5- Daniel C Dennett, Brainchildren, Essays on Designing Minds, The MIT Press, Cambridge, 1998, s. 142
- 6- Daniel C Dennett, Brainchildren, Essays on Designing Minds, s. 142
- 7- www.hhmi.org/senses/a/a110.htm
- 8- George Politzer, Felsefenin Başlangıç İlkeleri, Sosyal Yayınları, Çev: Enver Aytekin, İstanbul: 1976, s.40
- 9- www.hhmi.org/senses/a/a110.htm
- 10- Michael I. Posner, Marcus E. Raichle, Images of Mind, Scientific American Library, New York 1999, s. 88
- 11- Bertrand Russell, Rölativitenin Alfabesi, Onur Yayınları, 1974, s.161-162
- 12- Rita Carter, Mapping The Mind, s. 135
- 13- "Treaties Concerning the Principle of Human Knowledge", 1710, Works of George Berkeley, vol. I, ed. A. Fraser, Oxford, 1871, s.35-36
- 14- Orhan Hançerlioğlu, Düşünce Tarihi, Remzi Kitabevi, İstanbul: 1987, s.447
- 15- George Politzer, Felsefenin Başlangıç İlkeleri, s.38-39-44
- 16- Rita Carter, Mapping The Mind, s. 113
- 17- Fusus-ül Hikem, çev. Nuri Gencosman, İstanbul 1990, s. 220
- 18- Dr. Muhterem Ercan, Hipnoz ve Hipnoterapi, Seha Neşriyat, İstanbul 1993, s.32-34; William Kroger, Clinical and Experimental Hypnosis, <http://www.lucidexperience.com/HypnoPapers/512.html>
- 19- Dr. Tahir Özakkaş, Gerçeğin Dirilişine Kapı HiP-NOZ, "Üst Ultrastabilite", Se-da Yayınları, 1. Cilt, 1. Baskı, s. 204-205
- 20- Dr. Tahir Özakkaş, Gerçeğin Dirilişine Kapı HiP-NOZ, "Üst Ultrastabilite", s. 267
- 21- Terrence Watts, Abreaction, The psychological phenomena that hypnotherapists either love or hate, <http://www.hypnosense.com/abreaction.htm>
- 22- Dr. Recep Doksat, Hipnotizma, Kader Basımevi, İstanbul, 1962, s. 106-108
- 23- Dr. Recep Doksat, Hipnotizma, s.106-108
- 24- Dr. Recep Doksat, Hipnotizma, s. 106-108
- 25- Daniel C. Dennett, Consciousness Explained, Little, Brown and Company, NY 1991, s. 26-27
- 26- R. L. Gregory, Eye and Brain: The Psychology of Seeing, s. 9
- 27- Karl Pribram, David Bohm, Marilyn Ferguson, Fritjof Capra, Holografik Evren I, Çev: Ali Çakıroğlu, Kuraldışı Yayınları, İstanbul: 1996, s.37
- 28- Bertrand Russell, Rölativite'nin Alfabesi, Onur yay. 1974 s. 160-161
- 29- George Politzer, Felsefenin Başlangıç İlkeleri, İstanbul, Sosyal Yay., 1989, s. 196
- 30- John Horgan, The Undiscovered Mind: How the Human Brain Defies Replication, Medication, and Explanation, New York:Free Press, 1999, s. 258-259
- 31- John Horgan, The Undiscovered Mind: How the Human Brain Defies Replication, Medication, and Explanation, s.258-259
- 32- ohn Horgan, The Undiscovered Mind: How the Human Brain Defies Replication, Medication, and Explanation, s.229
- 33- Hoimar Von Ditfurth, Dinozorların Sessiz Gecesi 3, s.13
- 34- William A. Dembski, Converting Matter into Mind, 1998, www.arn.org
- 35- William A. Dembski, Converting Matter into Mind, 1998, www.arn.org
- 36- Cumhuriyet Bilim Teknik Dergisi, 7 Temmuz 2001, sayı 746, s. 18; DerSpiegel, 1/2001, Nilgün Özbaşaran Dede
- 37- İbni Arabi'de Varlık Düşüncesi, Ferid Kam/ M.Ali Ayni, s. 37
- 38- Materyalist Felsefe Sözlüğü, İstanbul, Sosyal Yayınlar, 4. Baskı, s. 326
- 39- Rennan Pekünlü "Aldatmacanın Evrimsizliği", Bilim ve Ütopya, Aralık 1998
- 40- Lincoln Barnett, Evren ve Einstein, Varlık Yayınları, 1980, s. 17-18
- 41- Tim Folger, "Buradan Sonsuzluğa", Discover, Aralık 2000, s.54
- 42- Tim Folger, "Buradan Sonsuzluğa", Discover, Aralık 2000, s.54
- 43- François Jacob, Mümkünlerin Oyunu, Kesit Yayın-

- ları, 1996, s. 111
- 44- Lincoln Barnett, Evren ve Einstein, Varlık Yayınları, 1980, s. 52-53
- 45- Lincoln Barnett, Evren ve Einstein, s. 17
- 46- Paul Strathern, Einstein ve Görelilik Kuramı, Gendaş Yayınları, 1997, s. 57
- 47- Mektubat-ı Rabbani, 357. Mektup, çev. Abdulkadir Akçiçek, Çile yayınevi, 1983, s. 163
- 48- Mektubat-ı Rabbani, 470. Mektup, çev. Abdulkadir Akçiçek, s. 519
- 49- Fusus-ül Hikem, çev. Nuri Gencosman, İstanbul 1990, s. 117-18
- 50- Fusus-ül Hikem, çev. Nuri Gencosman, İstanbul 1990, s. 120-22
- 51- Mektubat-ı Rabbani, 480. Mektub, çev. Abdulkadir Akçiçek, s. 543, 545
- 52- Mektubat-ı Rabbani, 470. Mektup, çev. Abdulkadir Akçiçek, s. 517-18
- 53- Bertrand Russell, Felsefenin Problemleri, 1912, s.5
- 54- Robert Lawrence Kuhn, Closer To Truth, Mc Graw-Hill, New York, 2000, s. 8
- 55- Daniel Dennet, Consciousness Explained, s.389
- 56- Drew Westen, Psychology; Mind, Brain and Culture, John Wiley & Sons, Inc, NY 1996, s. 118
- 57- Frederick Vester, Düşünmek, Öğrenmek, Unutmak, İstanbul: Aritan Yayınevi, 1991, s. 6
- 58- Sidney Fox, Klaus Dose, Molecular Evolution and The Origin of Life, New York: Marcel Dekker, 1977, s. 2
- 59- Alexander I. Oparin, Origin of Life, (1936) New York, Dover Publications, 1953 (Reprint), s.196
- 60- New Evidence on Evolution of Early Atmosphere and Life, Bulletin of the American Meteorological Society, cilt 74, Kasım 1982, s. 1328-1330.
- 61- Stanley Miller, Molecular Evolution of Life: Current Status of the Prebiotic Synthesis of Small Molecules, 1986, s. 7
- 62- Jeffrey Bada, Earth, Şubat 1998, s. 40
- 63- Leslie E. Orgel, "The Origin of Life on Earth", Scientific American, cilt 271, Ekim 1994, s. 78
- 64- Charles Darwin, The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition, Harvard University Press, 1964, s. 189
- 65- Charles Darwin, The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition, Harvard University Press, 1964, s. 189
- 66- B. G. Ranganathan, Origins?, Pennsylvania: The Banner Of Truth Trust, 1988
- 67- Charles Darwin, The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition, Harvard University Press, 1964, s. 179
- 68- Derek A. Ager, "The Nature of the Fossil Record", Proceedings of the British Geological Association, cilt 87, 1976, s. 133
- 69- Douglas J. Futuyma, Science on Trial, New York: Pantheon Books, 1983. s. 197
- 70- Solly Zuckerman, Beyond The Ivory Tower, New York: Toplinger Publications, 1970, ss. 75-94; Charles E. Oxnard, "The Place of Australopithecines in Human Evolution: Grounds for Doubt", Nature, cilt 258, s. 389
- 71- J. Rennie, "Darwin's Current Bulldog: Ernst Mayr", Scientific American, Aralık 1992
- 72- Alan Walker, Science, cilt 207, 1980, s. 1103; A. J. Kelso, Physical Antropology, 1. baskı, New York: J. B. Lipincott Co., 1970, s. 221; M. D. Leakey, Olduvai Gorge, cilt 3, Cambridge: Cambridge University Press, 1971, s. 272
- 73 - Time, Kasım 1996
- 74- S. J. Gould, Natural History, cilt 85, 1976, s. 30
- 75- Solly Zuckerman, *Beyond The Ivory Tower*, New York: Toplinger Publications, 1970, s. 19
- 76- Richard Lewontin, "The Demon-Haunted World", The New York Review of Books, 9 Ocak, 1997, s. 28
- 77- Malcolm Muggeridge, The End of Christendom, Grand Rapids: Eerdmans, 1980, s. 43

... Sen Yücesin, bize öğrettiğinden başka
bizim hiçbir bilgimiz yok.
Gerçekten Sen, herşeyi bilen,
hüküm ve hikmet sahibi olansın.
(Bakara Suresi, 32)
